

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

10'uncu Birleşim 18 Ekim 2017 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi 'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	906
II.- GELEN KÂĞITLAR	910
III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	916
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>916:920</i>
1.- Balıkesir Milletvekili Ali Aydınlioğlu'nun, Arakan'da yaşayan Müslümanlara yönelik katliam ve soykırıma ilişkin gündem dışı konuşması	916:917
2.- Antalya Milletvekili Ahmet Selim Yurdakul'un, sağlık çalışanlarının sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	917:918
3.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, dış politika ve insan haklarına ilişkin gündem dışı konuşması	918:920

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Şırnak'ta kömür ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 920
- 2.- İstanbul Milletvekili Didem Engin'in, emeklilikte yaşa takılanların sesini Meclis çatısı altında bir kez daha duyurmak istediğine ilişkin açıklaması 920
- 3.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Emniyet mensuplarının ek gösterge sorunu ve çalışma koşullarının ne zaman düzeleceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 921
- 4.- İstanbul Milletvekili Yakup Akkaya'nın, Şırnak maden sahalarıyla ilgili komisyon kurularak maden sahalarının kapatılması kararına karşılık üretime devam edildiğine ilişkin açıklaması 921
- 5.- Adana Milletvekili Tamer Dağlı'nın, Cumhuriyet Halk Partisi eski Genel Başkanı Deniz Baykal'a acil şifalar dilediğine ve Adana'nın Saimbeyli ilçesinin düşman işgalinden kurtuluşunun 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 921
- 6.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın müftülere nikâh kıyma yetkisi verilmesiyle ilgili CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na yönelik bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 922
- 7.- Ordu Milletvekili Metin Gündoğdu'nun, 18 Ekim Azerbaycan'ın kuruluşunun 26'nci yıl dönümüne ve Azerbaycan Bağımsızlık Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması 922
- 8.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, herhangi bir KİT kurumunda yönetim kurulu üyesi olmak için danışman olmak ya da danışman olmak için yönetim kurulu üyesi mi olmak gerektiğini merak ettiğine ilişkin açıklaması 922
- 9.- Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak'ın, 400 bin öğretmen atama beklerken okul öncesi ve sınıf öğretmenliği için görevlendirilen ücretli öğretmenlerin ilgisiz bölümlerin ön lisans mezunlarından seçildiğine ilişkin açıklaması 922:923
- 10.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'nın Osmangazi ilçesinin Demirtaş Mahallesi'nin bağlı olduğu belediye Büyükşehir Yasası'yla kapatıldığı için hizmet alamadıklarına ve 100 bine yakın nüfuslarıyla ilçe olmak istediklerine ilişkin açıklaması 923
- 11.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, sosyal medya hesaplarıyla gerekli protokollerin imzalanarak hakaret içeren sayfaların şikâyet anında kapatılmasını ve mağduriyetlerin ivedi olarak çözülmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması 923

12.- Denizli Milletvekili Kazım Arslan'ın, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından emekliler arasındaki eşitsizliğin ne zaman giderileceğini ve Suriyeliler için yapılan kesintilere ne zaman son verileceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

923:924

13.- Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'in, şırnak'ta kömür ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, Sağlık Bakanlığı tarafından ataması yapıldığı hâlde güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması tamamlanmadığı için göreve başlatılmayan kaç personel olduğunu öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

924

14.- Iğdır Milletvekili Nurettin Aras'ın, 18 Ekim Azerbaycan'ın kuruluşunun 26'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

924

15.- Mersin Milletvekili Ali Cumhuri Taşkın'ın, Mersin'de Emniyet mensupları servis aracına yönelik terör saldırısında yaralananlara acil şifalar dilediğine ve bu hain saldırıyı şiddet ve nefretle kınadığına ilişkin açıklaması

925

16.- Mersin Milletvekili Sami Dedeoğlu'nun, 18 Ekim Azerbaycan'ın kuruluşunun 26'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

925

17.- Mersin Milletvekili Hacı zkan'ın, Mersin'de Emniyet mensupları servis aracına yönelik terör saldırısında yaralananlara acil şifalar dilediğine ve bu hain saldırıyı şiddet ve nefretle kınadığına ilişkin açıklaması

925

18.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, HDP Grubu olarak verdikleri önergelerin birçoğunun ret veya iade edildiğine, kendi sözlerine kendilerinin karar vereceğine ve bu durumu kabul etmediklerine ilişkin açıklaması

926

19.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 18 Ekim Azerbaycan'ın kuruluşunun 26'ncı yıl dönümüne, şırnak'ta kömür ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, kaçak maden alıştırma durumunun devam ettiğine, Mersin'de Emniyet mensupları servis aracına yönelik terör saldırısında yaralananlara acil şifalar dilediğine ilişkin açıklaması

926:927

20.- Manisa Milletvekili zgr özel'in, CHP Grubu adına Muğla Milas Muharip Gaziler Derneği yelerine "Hoş geldiniz." dediğine, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ile İstanbul Milletvekili Eren Erdem arasındaki yargılamanın sonucuna, bir saldırıda öldürülen Helin Palandöken'in babasının Başbakanla konuşmalarının sansrlendiğine ve Soma komisyonu raporunun Meclis gündemine alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

928:929

- 21.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Cumhuriyet Halk Partisi eski Genel Başkanı Deniz Baykal'a acil şifalar dilediğine, 18 Ekim Azerbaycan'ın 26'ncı kuruluş yıl dönümüne ve İstanbul Milletvekili Eren Erdem ile kendisi arasındaki davada mahkemenin kararına ilişkin açıklaması 929:931
- 22.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Malatya Milletvekili Nurettin Yaşar'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 954
- 23.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 967:968
- 24.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, görüşülmekte olan yasa tasarısına çoklu hukuk yaratacağı endişesiyle karşı çıktıklarına ve hem dinler arası hem de cinsler arası bir ayrımcılık olduğuna ilişkin açıklaması 968
- 25.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde Hükümet adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 982:983
- 26.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Şırnak'ta terör örgütlerinin maden ocağı işlettiğinden söz etmenin ölenlerin hatırasına saygısızlık olduğuna ve Türkiye'de siyasi makamlarda sorumluluk almak diye bir şeyin söz konusu olmadığına ilişkin açıklaması 993
- 27.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, CHP Grubunun bireysel silahlanmayla ilgili bir araştırma komisyonu kurulmasına dair önerisinin görüşmelerinde İçişleri Bakanı da bulunursa memnun olacaklarına ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde Hükümet adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 1008
- 28.- İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 1008:1009
- 29.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Oturma Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın o makamda bir partili olarak bulunmadığına ve eleştirilerde haklılık payı olup olmadığını düşünmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 1019:1020
- 30.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, İstanbul Milletvekili Zeynel Emre'nin 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 2'nci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 1022
- 31.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 1023

32.- Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

1027:1029

33.- Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan'ın, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

1029:1030

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

927

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

927

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Muğla Milas Muharip Gaziler Derneği üyelerine “Hoş geldiniz.” denilmesi

927

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

931

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın, 18 Ekim Azerbaycan'ın bağımsızlık yıl dönümünü kutladığına ilişkin konuşması

931

VII.- ÖNERİLER

931

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

931:941

1.- MHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay tarafından, ülkedeki pamuk üreticilerinin içinde bulunduğu sorunların tespiti ve çözümü konusunda gerekli araştırmalar yapılması, buna göre alınacak önlemlerin ve gerçekleştirilmesi gereken uygulamaların yerine getirilmesi amacıyla 18 Ekim 2017 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 18 Ekim 2017 Çarşamba günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

931:935

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir tarafından, barış talebini dile getiren akademisyen ve öğretmenler ile diğer kamu emekçilerine yönelik işten çıkartma, yargılama ve diğer cezalandırmaların ulusal ve uluslararası hukuk ile akademik özgürlükler bağlamında araştırılması amacıyla 18/10/2017 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 18 Ekim 2017 Çarşamba günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

935:937

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında

yer alan, Ankara’da yıkılan ve yıkılma tehdidi bulunan Cumhuriyet Dönemi yapılarının korunması, sorunların tespiti ve çözümlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/1770) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi’nin ön görüşmelerinin Genel Kurulun 18 Ekim 2017 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

938:941

VIII.-KANUN TASARIVETEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

941,956,969,975,
983,993,1009,1020,
1023,1030,1048

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

941:943,956:967,
969:973,975:981,
983:992,993:1007,
1009:1019,1020:1022,
1023:1025,1030:1046,
1048:1070

1.- Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497)

941:943,956:967,
969:973,975:981,
983:992,993:1007,
1009:1019,1020:1022,
1023:1025,1030:1046,
1048:1070

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Arasında Ev Sahibi Ülke Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/787) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 461)

1070

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması ile Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/723) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 464)

1070

IX.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

943,953,954

1.- 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın Anayasa’ya aykırı maddeler içerdiği ve bu nedenle Komisyona iade edilmesi gerekip gerekmediği hakkında

943:946,953,954:955

X.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

946,1025,1047

1.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş’un, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın usul görüşmesi nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

946:947

2.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş’un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

947:948

- 3.- Malatya Milletvekili Nurettin Yaşar'ın, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 949:950
- 4.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Malatya Milletvekili Nurettin Yaşar'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 950:951
- 5.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 951:952
- 6.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 3'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması 1025:1027
- 7.- Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan'ın, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 6'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 1047
- 8.- Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın, Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 1047:1048

XI.- DÜZELTİŞLER**973**

- 1.- Bolu Milletvekili Tanju Özcan'ın, 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerini düzelttiğine ilişkin açıklaması 973:975

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI**1071**

- 1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bağlı kurum ve kuruluşlarda mobbinge maruz kalan kişilere ve bunlarla ilgili çalışmalara ilişkin sorusu ve Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci'nin cevabı (7/16429) 1071:1072

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açılarak beş oturum yaptı.

Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, Malatya ilinin sorunlarına,

Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç, 15 Ekim Dünya Kadın Çiftçiler Günü'ne,

İzmir Milletvekili Müslüm Doğan, Soma davasına,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

İstanbul Milletvekili Didem Engin, 17 Ekim Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'ne,

Bursa Milletvekili Ceyhun İrgil, itibarın lüks ve israfla değil demokrasi, hukuk ve insan haklarıyla olacağına,

Mersin Milletvekili Yılmaz Tezcan, 2017 Amerika Birleşik Devletleri yapımı bir film olan "Wonder Woman" filminde tarihimize ve Türk Bayrağı'na saygısız ve yanlış sahnelerin yer aldığına,

Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer, soğan üreticilerinin sorunlarına,

Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek, istifaya zorlanan belediye başkanları hakkında bir soruşturma olup olmadığını öğrenmek istediğine ve bir belediye başkanı hakkında bir soruşturma olmadan istifaya zorlanmasının demokrasiden ve hukuktan uzak bir durum olduğuna,

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Cankurtaran Tüneli'nin bir an önce açılması konusunda Hükûmetin gerekli hassasiyeti göstermesini beklediğine,

Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan, millete ekstra vergi yüklemek yerine Cumhurbaşkanının emrindeki araçların sınırlandırılmasının daha doğru olacağına,

Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç, müftülerin nikâh kıyacak olmasının çağdaşlığa ve laikliğe aykırı bir tarafı olmadığına,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, Cumhuriyet Halk Partisi eski Genel Başkanı Deniz Baykal'a geçmiş olsun dileğinde bulunduğu, Suriyelilerin hastane ücretlerinden ücretsiz yararlanabilmelerine karşılık Sosyal Güvenlik Kurumuna borcu olan vatandaşların yararlanamadığına,

Çanakkale Milletvekili Bülent Öz, ithalattan vazgeçilerek tarım arazilerini geri kazanmanın ve üretimi daha fazla desteklemenin düşünülüp düşünülmendiğini öğrenmek istediğine,

Adana Milletvekili İbrahim Özdiş, borçlu insanların sayısını artırıp bununla övünmenin ancak AKP'ye mahsus bir politika olduğuna,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, rant amaçlı yapıldığı için kentsel dönüşümün birçok yerde sorun yumağına dönüştüğüne,

Balıkesir Milletvekili Namık Havutça, 223 gündür açlık grevinde olan Nuriye Gülmen ve Semih Özakça'nın neden mahkemeye çıkarılmadıklarını öğrenmek istediğine,

İzmir Milletvekili Kerem Ali Sürekli, NATO'nun üye devletlerin özgürlük ve güvenliğini korumak amacıyla kurulduğuna ve özellikle Suriye ile Irak'tan Türkiye'ye gelen saldırıların doğrudan NATO'yu da ilgilendirdiğine,

Ankara Milletvekili Şenal Sarihan, müftülere nikâh kıyma yetkisi veren yasa tasarısına ilişkin tepkilerini ifade etmek isteyen kadınların Meclisin önünde açıklama yapmalarına izin verilmemesine,

Denizli Milletvekili Kazım Arslan, Orman ve Su İşleri Bakanlığından Denizli'deki sulamayla ilgili bazı konularda bilgi almak istediğine ve Yenidere Barajı'nın suyunun ne zaman verileceği ile Menderes Nehri'nin kirliliğinin temizlenip temizlenmeyeceğini öğrenmek istediğine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Çukurca'da PKK'ya karşı yürütülen operasyonda şehit olan 4 askere Allah'tan rahmet dilediğine, 17 Ekim Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'ne ve 14 Ekimde Somali'de gerçekleşen terör saldırısını kınadığına,

İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, Şırnak'ta bir kömür ocağında göçük meydana geldiğine, 17 Ekim Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'ne, Şişecam'a bağlı Kırklareli Paşabahçe Fabrikasında işten atılan 90 işçinin işe geri dönme mücadelelerinin sürdüğüne,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çukurca'da teröristlerce düzenlenen saldırıda şehit olan 4 askere Allah'tan rahmet dilediğine, Şırnak'taki maden kazasına, Soma maden faciasının yargılamasında yeni bir faza geçildiğine ve müftülere nikâh kıyma yetkisi veren yasa tasarısına ilişkin tepkilerini ifade etmek isteyen kadınların Meclise alınmamasına,

Aksaray Milletvekili İlknur İnceöz, Çukurca'da PKK'ya karşı yürütülen operasyonda şehit olan 4 askere Allah'tan rahmet dilediğine, Türkiye'nin hem içeride hem de dışarıda terör örgütleriyle mücadelesinin büyük bir kararlılıkla sürdüğüne, OHAL'in bir keyfiyet değil mecburiyet olduğuna, 15 Ekim Dünya Kadın Çiftçiler Günü'ne,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın, Başkanlık Divanı olarak Hakkâri Çukurca'da şehit olan askerlere Allah'tan rahmet dilediklerine, Şırnak'taki göçükte bir ölüm olmamasını umduğuna, 17 Ekim Dünya Yoksullukla Mücadele Günü ve 15 Ekim Dünya Kadın Çiftçiler Günü'ne ilişkin bir açıklamada bulundu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Dışişleri Komisyonu Başkanı ve Malatya Milletvekili Taha Özhan'ın, Avusturya'nın başkenti Viyana'da 19-22 Ekim 2017 tarihlerinde düzenlenecek olan "Hegemonyalar ve İttifaklar 3.0 - Sıvı İttifakları" toplantısına katılmasına ilişkin tezkeresi kabul edildi.

Başbakanlığın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 21/7/2016 tarihli ve 1116 sayılı Kararı'yla ülke genelinde ilan edilen ve 17/7/2017 tarihli ve 1154 sayılı Karar'ı uyarınca devam etmekte olan olağanüstü hâlin, 19/10/2017 Perşembe Günü Saat 01.00'den geçerli olmak üzere üç ay süreyle uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1199), Genel Kurulun bilgisine sunularak yapılan görüşmelerinden sonra kabul edildi.

Manisa Milletvekili Özgür Özel, iktidar partisi milletvekillerinin OHAL süresini uzatan Başbakanlık tezkeresinin görüşmelerinde Genel Kurul salonunda bulunmaları gerektiğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, AK PARTİ Grubu yönetiminin grup adına konuşacakların seçiminde daha hassas olması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, Mersin'de bir polis servis aracına saldırı olduğuna, Şırnak'ta bir madende göçük altında kalan 8 kişinin hayatını kaybettiğine, Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in eniştesinin de göçük altında hayatını kaybedenler arasında olduğuna ve bütün ailelere başsağlığı dileğinde bulunduğuna,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Şırnak'ta maden ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ve Mersin'de bir polis servis aracına bombalı bir saldırı gerçekleştirildiğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Şırnak'ta maden ocağında meydana gelen göçük olayına, Meclisin maden kazalarıyla ilgili üzerine düşeni yapmadığına, Mersin'de bir terör olayıyla karşı karşıya bulunulduğuna ve can kaybı olmamasını ümit ettiğine,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, Şırnak'ta maden ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, AK PARTİ'nin madenlerdeki çalışma şartlarına ve işçilerin haklarına ilişkin birçok çalışmalar gerçekleştirdiğine ve Mersin'de bir polis servis aracına yönelik terörist saldırıyı kınadığına,

Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ, Şırnak'ta maden ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, Mersin'de bir polis aracına bombalı saldırı yapılmasına ve Türkiye'nin terörle mücadelesinin her şartta etkili ve kararlı bir şekilde devam edeceğine,

İzmir Milletvekili Hamza Dağ, şahsıyla alakalı kimin elinde ne bilgi ve belge varsa savcılığa intikal ettirmesini temenni ettiğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, İzmir Milletvekili Hamza Dağ'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Genel Kurul salonunda yaşanan olayların bir daha yaşanmaması için gayret göstermek mecburiyetinde olduklarına, Cumhuriyet Halk Partisinin eski Genel Başkanı Deniz Baykal'ın tekrar bir ameliyata alındığına ve AK PARTİ Grubu olarak acil şifalar dilediklerine,

Ankara Milletvekili Levent Gök, Genel Kurul salonunda yaşanan hadiselerin tekrarlanmaması açısından herkesin büyük bir özen göstermesi gerektiğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın, Şırnak'ta bir madende meydana gelen göçükte hayatını kaybeden Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in eniştesi ve diğer tüm işçilere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, İzmir Milletvekili Hamza Dağ'ın (3/1199) esas numaralı Başbakanlık Tezkeresi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine,

Ankara Milletvekili Necati Yılmaz, Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın (3/1199) esas numaralı Başbakanlık Tezkeresi üzerinde Hükûmet adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine,

Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ, Ankara Milletvekili Necati Yılmaz'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Hükûmete,

İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın (3/1199) esas numaralı Başbakanlık Tezkeresi üzerinde Hükûmet adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

Ankara Milletvekili Necati Yılmaz, Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Cumhuriyet Halk Partisine,

Sataşmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

(10/601) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Geçici Başkanlığının, Komisyonun, başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimini yaptığına ilişkin tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

MHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan, Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan ve arkadaşları tarafından arı yetiştiriciliği ve bal üretimi yapan vatandaşların mevcut sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/146) esas numaralı Meclis Araştırması Önergisi'nin,

HDP Grubunun, 17/10/2017 tarihinde Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir tarafından, Türkiye'deki yoksulluk ve yoksullaşma probleminin tespiti, gerekli önlemlerin alınması ve çözüm için yol haritasının oluşturulması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (5634 sıra no.lu), Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak Genel Kurulun 17 Ekim 2017 Salı günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına,

CHP Grubunun, 17/10/2017 tarihinde Ordu Milletvekili Seyit Torun ve arkadaşları tarafından, fındık sektörünün sorunlarının belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin (1398 sıra no.lu), Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak Genel Kurulun 17 Ekim 2017 Salı günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 17 Ekim 2017 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin yeniden düzenlenmesine, 17, 24 ve 31 Ekim ile 7, 14, 21 ve 28 Kasım 2017 Salı günü birleşimlerinde sözlü soruların görüşülmemesine ilişkin önerisi kabul edildi.

Mardin Milletvekili Erol Dora'nın, (2/558) esas numaralı Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497), tümü üzerindeki görüşmelere başlandı, verilen aradan sonra Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Erzurum Milletvekili Mustafa İlcalı, Çukurca'da şehit olan Erzurumlu Uzman Çavuş Adem Gezer'e Allah'tan rahmet dilediğine, PKK ve terör örgütlerini lanetlediğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Alınan karar gereğince, 18 Ekim 2017 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşime 21.04'te son verildi.

Ahmet AYDIN

Başkan Vekili

Sema KIRCI

Balıkesir

Kâtip Üye

Mehmet Necmettin AHRAZOĞLU

Hatay

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR**18 Ekim 2017 Çarşamba****Teklifler**

1.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in; 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1870) (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.10.2017)

2.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'in; 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda (TCK) Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1871) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

3.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın; 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1872) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

4.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1873) (Plan ve Bütçe ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.10.2017)

5.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın; İnsan Zararları Mahkemelerinin Kuruluşuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1874) (İnsan Haklarını İnceleme ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.10.2017)

6.- İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay'ın; Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1875) (Plan ve Bütçe; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.10.2017)

7.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1876) (İçişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.10.2017)

8.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın; Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/1877) (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.10.2017)

9.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın; 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1878) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.10.2017)

10.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/1879) (İçişleri; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.10.2017)

11.-Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın; Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1880) (Anayasa ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2017)

12.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın; 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1881) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.10.2017)

13.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa İlişkin Kanun Teklifi (2/1882) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.10.2017)

Sözlü Soru Önergeleri

1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017 yılının ilk dokuz ayında gümrük vergisi düşürülerek veya sıfırlanarak yurt dışından yapılan gıda ürünü alımlarına ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/896) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.09.2017)

2.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda yapılan tarımsal düzenleme, teşvik ve desteklere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/897) (Başkanlığa geliş tarihi: 29.09.2017)

3.- Adıyaman Milletvekili Behçet Yıldırım'ın, Adıyaman'da Toplum Yararına Çalışma Programı kapsamında yapılan işe alımlara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/898) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.10.2017)

4.- Ağrı Milletvekili Dirayet Taşdemir'in, Antalya'nın Gürsu Mahallesi'nde üç köpeğin zehirlenerek patilerinden tellere çivilenmesi olayına ve bu olayın sorumlularının yakalanmasına için yapılan çalışmalara ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/899) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.10.2017)

5.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ortaöğrenim öğrenci yurtları ile ilgili bazı verilere ve bu yurtların denetimine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/900) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, taşınmalı eğitim sistemine ve 2017-2018 eğitim-öğretim yılında taşınmalı eğitimden yararlanan öğrencilere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/901) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Et ve Süt Kurumu tarafından yapılan et satışına ve et ithalatına ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/902) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

8.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, okullarda görev yapan sözleşmeli, vekil ve ücretli öğretmenler ile atanamayan öğretmenlere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/903) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

9.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, 2002 yılından itibaren 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'a muhalefet ettiği gerekçesiyle hakkında adli işlem yapılan kişilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/904) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

10.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, 17 Ağustos Depremi'nden sonra kurulan Deprem Fonu'na, Kocaeli'deki orta ve ağır hasarlı binalara ve deprem toplanma alanlarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/905) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

11.-Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, Kocaeli'nin Gebze ilçesine bağlı iki mahallenin 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamına alınmasına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/906) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

12.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, Gebze Belediyesinin Kirazpınar Mahallesi'ndeki evlerin yıkımı konusunda mahalle sakinlerine yaptığı tebligata ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/907) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

13.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, Kocaeli'nin Gebze ilçesine bağlı Pelitli Mahallesi'nin alt yapı, sağlık ve sosyal hizmet alanlarındaki sorunlarına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/908) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

14.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, Kocaeli'deki kamu hastanelerinin röntgen teknisyeni ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/909) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.10.2017)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ankara Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nde kamu görevinden çıkarılanların üniversiteye kayıt yaptıramayacağına dair yapılan değişikliğe ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16889) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.08.2017)

2.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Adıyaman'ın Kahta ilçesine bağlı yirmi yedi köyde üç aydır yaşanan içme suyu sorununa ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16890) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.08.2017)

3.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, hastaneye götürülecek tutuklu bir milletvekiline jandarma tarafından kelepçe takılmak istenmesine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16891) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.08.2017)

4.- Van Milletvekili Nadir Yıldırım'ın, Ilısu Barajı Projesi kapsamında Hasankeyf'in sular altında kalacak olmasına, tarihi alanda dinamit kullanımına ve bölgedeki kurtarma kazılarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16892) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

5.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker'in, Samsun'da oynanan bir maçta cezaevinde açlık grevi yapan iki kişi hakkında açılan pankart nedeniyle yapılan tutuklamalara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16893) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

6.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bir sloganın suç teşkil edip etmediğine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16894) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

7.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, Kırklareli'nin bazı ilçelerinde Bulgaristan sınırından canlı hayvan ve karkas et kaçakçılığı yapıldığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16895) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

8.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Silivri Cezaevi'nde bulunan iki tutuklunun kötü muamele gördüğü iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16896) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.08.2017)

9.- Ankara Milletvekili Aylin Nazlıaka'nın, Ankara Altındağ Belediyesi tarafından 3-6 yaş arası çocuklar için açılan yüzme kursunda kız ve erkek çocukların ayrılmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16897) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.08.2017)

10.- İstanbul Milletvekili Celal Adan'ın, Amasya ilinin çeşitli sorunlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16898) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.09.2017)

11.-Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk'ün, IŞİD'in finansal yöneticisi olan teröristin Türkiye'de yaşadığı yönündeki iddialara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16899) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.09.2017)

12.- Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk'ün, MİT görevlilerinin Kuzey Irak'ta PKK tarafından alıkonulduğuna dair iddialara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16900) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.09.2017)

13.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in, Varlık Fonu'na ait yıllık faaliyet ve mali denetim raporu hazırlanıp hazırlanmadığına ve hazırlanmış ise TBMM'ye gönderilip gönderilmediğine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16901) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.09.2017)

14.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep Milletvekili Celal Doğan'ın isminin şehirdeki bulvar, okul gibi çeşitli yerlerden kaldırılmasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/16902) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.09.2017)

15.- Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, bir ceza yargılamasında savcı tarafından yapılan itiraza ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16903) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.08.2017)

16.- Mardin Milletvekili Ali Atalan'ın, Mardin İl Jandarma Komutanlığı tarafından Mardin Cumhuriyet Başsavcılığına talimat içerikli bir yazı gönderildiği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16904) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.08.2017)

17.- Hakkari Milletvekili Nihat Akdoğan'ın, hastaneye götürülecek tutuklu bir milletvekiline kelepçe takılmak istenmesine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16905) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.08.2017)

18.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde kalan tutuklu bir gazeteciye verilmek istenen kitapların cezaevi yönetimince geri gönderilmesine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16906) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.09.2017)

19.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, İzmir'de iki genç kadını darp eden ve bu esnada olaya müdahale etmeyen polisler hakkında yapılan işlemlere ve son on yılda emniyet mensuplarının sorumlu olduğu kadına yönelik şiddet olaylarına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16907) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.08.2017)

20.- Adana Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Adana'da meydana gelen ve yargıya intikal eden bir cinsel istismar olayına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16908) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.08.2017)

21.- İzmir Milletvekili Ahmet Kenan Tanrıku'nun, İzmir'in Çiğli ilçesinde okul öncesi eğitim gören bir çocuğun serviste unutulmuş hayatını kaybetmesine ve okul öncesi eğitim kurumlarıyla ilgili Bakanlık tarafından yapılan çalışmalara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16909) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.09.2017)

22.- Ağrı Milletvekili Dirayet Taşdemir'in, Mardin'in İzbırak Köyü'nde yaşayan bir rahibenin karşılaştığı sorunlara ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16910) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.09.2017)

23.- Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'ın, mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16911) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

24.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kayan'ın, Kırklareli'nin Merkez ve Demirköy ilçelerine bağlı bazı köylerinde Bulgaristan'dan canlı hayvan ve karkas et kaçakçılığı yapıldığına dair iddialara ve konu ile ilgili işlemlere ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16912) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

25.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kayan'ın, Kırklareli'nin bazı ilçelerinde Bulgaristan sınırından canlı hayvan ve karkas et kaçakçılığı yapıldığı iddialarına ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16913) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

26.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın, Kars Harakani Havaalanı'nda avukat bir çifte tehdit ve hakarete bulunduğu iddia edilen bir polis memuruna ve hakkındaki işlemlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16914) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.08.2017)

27.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, 2017 yılı 3. Dönem Amirlik Eğitimi Sınavı mülakatında elenen adaylara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16915) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.08.2017)

28.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, Kırklareli'nin Merkez ve Demirköy ilçelerine bağlı bazı köylerinde Bulgaristan'dan canlı hayvan ve karkas et kaçakçılığı yapıldığına dair iddialara ve konu ile ilgili işlemlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16916) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

29.- Van Milletvekili Adem Geveri'nin, Van'ın Cumhuriyet Caddesi'nde şarkı söyleyen iki çocuğun gözaltına alınmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16917) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.08.2017)

30.- İzmir Milletvekili Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun, İzmir'in Çiğli ilçesinde okul öncesi eğitim gören bir çocuğun serviste unutulmuş olarak hayatını kaybettiği olayda mevzuata aykırı kusurların denetimlerde tespit edilmemiş olmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16918) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.09.2017)

31.- Ağrı Milletvekili Dirayet Taşdemir'in, Mardin'in Midyat ilçesine bağlı İzbırak köyünde bulunan kilisedeki rahibinin hakaret, tehdit ve saldırı nedeniyle yaptığı şikayetlerin sonuçlandırılmamış olmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16919) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.09.2017)

32.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in, Hasankeyf'te yapılmakta olan HES projesine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16920) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.08.2017)

33.- Aydın Milletvekili Metin Lütfi Baydar'ın, Muş'ta ve Türkiye genelinde imam hatip ortaokulu veya lisesine dönüştürülen okullara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16921) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.08.2017)

34.- Aydın Milletvekili Metin Lütfi Baydar'ın, Diyarbakır'ın Hani ilçesinde okul müdürü atamaları için bir sendika tarafından torpil listesi gönderildiği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16922) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

35.- İzmir Milletvekili Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun, İzmir'in Çiğli ilçesinde okul öncesi eğitim gören bir çocuğun serviste unutulmuş olarak hayatını kaybettiği olayda mevzuata aykırı kusurların denetimlerde tespit edilmemiş olmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16923) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.09.2017)

36.- Şanlıurfa Milletvekili Dilek Öcalan'ın, Suriye sınırından geçmeye çalışan mültecilere işkence yapıldığına dair görüntülerin soruşturulmasına ve sınıra duvar örülmesine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16924) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.08.2017)

37.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, Kırklareli'nin bazı ilçelerinde Bulgaristan sınırından canlı hayvan ve karkas et kaçakçılığı yapıldığı iddialarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16925) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.08.2017)

38.- Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk'ün, kanser hastalarının tamoksifen etken maddeli ilaçlara ulaşmada yaşadıkları güçlüklerle ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16926) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.09.2017)

39.- Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in, Şırnak'taki hekim ve sağlık personeli eksikliğine ve sorunun çözümüne yönelik çalışmalara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16927) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.09.2017)

40.- Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in, Cizre Devlet Hastanesi'nde sekiz aylık hamile bir kadının hayatını kaybetmesine, hastanede kadın doğum uzmanı bulunmamasına ve diğer eksikliklere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16928) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.09.2017)

41.- Adana Milletvekili Meral Daniş Beştas'ın, OHAL KHK'ları ile ihraç edilen yan dal uzmanı hekimlere ve özel hastanelerde yan dalda iş bulamayanların ana dalda çalışma izni için yaptıkları başvuruların yanıtsız bırakılmasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16929) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.09.2017)

42.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in, THY yayını olan Skylife dergisinde Atatürk ile ilgili haber, makale ve benzeri yazılara yer verilmediği iddiasına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/16930) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.08.2017)

18 Ekim 2017 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), Mehmet Necmettin AHRAZOĞLU (Hatay)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10’uncu Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Arakan’da yaşanan katliam hakkında söz isteyen Balıkesir Milletvekili Ali Aydınlioğlu’na aittir.

Buyurun Sayın Aydınlioğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır, lütfen süreye riayet edelim.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Balıkesir Milletvekili Ali Aydınlioğlu’nun, Arakan’da yaşayan Müslümanlara yönelik katliam ve soykırıma ilişkin gündem dışı konuşması

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Arakan’da yaşayan Müslümanlara yönelik katliam ve soykırım üzerine gündem dışı söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, ağır bir beyin ameliyatı geçiren Cumhuriyet Halk Partisinin eski Genel Başkanı Sayın Baykal’a Cenab-ı Allah’tan acil şifalar diliyorum, Cumhuriyet Halk Partisi camiasına geçmiş olsun dileklerimde bulunuyorum.

Myanmar ordusunun silahlı militanlarla mücadeleyi öne sürerek Arakan’da sivillere yönelik düzenlediği saldırılarda 25 Ağustos’tan bu yana binlerce Müslüman maalesef hayatını kaybetti. Myanmar yönetiminin bölgeye giriş çıkışlara izin vermemesi nedeniyle ölen sivil sayısı tam olarak tespit edilemiyor. Saldırılarda 200 civarında köy, ordu ve Budist milliyetçiler tarafından yakıldı ya da kullanılmaz hâle getirildi, on binlerce Arakanlı Müslüman can güvenliği nedeniyle hâlâ bölgeden uzaklaşmaya devam ediyor. Myanmar’dan kaçan siviller dağlık bölgeler, Naf Nehri ya da deniz üzerinden Bangladeş’e geçmeye çalışıyorlar. Bangladeş’e 25 Ağustos’tan bu yana 540 binden fazla Arakanlı Müslüman ulaştı.

Değerli arkadaşlar, Türkiye başta olmak üzere, uluslararası camianın bütün baskılarına rağmen Myanmar ordusu ve radikal Budistlerin Arakanlı Müslümanlara yönelik zulmü maalesef devam ediyor.

Birleşmiş Milletler Türkiye’nin Arakanlı Müslümanların maruz kaldığı şiddete dikkat çekmek amacıyla sunduğu acil görüşme talebini reddetti. Peki, neden? Arakan katliamının sebebi petrol ve doğal gaz. Arakan Güneydoğu Asya’da Myanmar’ın 7 eyaletinden birisi. Yaklaşık 1 milyon Müslüman yaşıyor. Arakanlı Müslümanlara yönelik Budist katliamlar 2012 yılından bu yana sistematik olarak devam ediyor. Saldırı politikasının arkasında ise Arakan’ın stratejik konumu var. Myanmar Güneydoğu Asya’da Bengal Körfezi’nde yer alıyor, Arakan Eyaleti ise tam kıyı şeridinde. 2010 yılında Arakan’dan başlayıp Çin’in Yünnan Eyaletine uzanan iki ayrı boru hattının inşaatına başlandı. Çin’e enerji taşıyan hatlar denizden Arakan üzerinden Yünnan’a gidiyor. Boru hatlarının inşaatıyla birlikte hatların geçtiği topraklar askeri

bölge hâline getirildi ve o bölgedeki Müslüman köylerine saldırılar başladı. Arakan uzak doğuya enerji transferinde doğal bir liman konumunda. En az maliyetli güzergâh burası. Hatlardan birinden doğal gaz, birinden petrol geçiyor. 2010'da başlayan inşaat 2013'te tamamlanarak bu hatlardan Çin'e yıllık ortalama 12 milyar metreküp doğal gaz taşınıyor ve bu süreçte topraklarından boru hatları geçen Arakanlı Müslümanlar hunharca katlediliyor. Ayrıca, Arakan bölgesinde petrol ve doğal gaz rezervleri tespit edildi. Müslümanların topraklarında 1,2 trilyon metreküplük gaz ve 2,1 milyar varillik petrol rezervleri bulundu. Doğal gaz ve petrol boru hatlarının korunması güvenlik çemberine alınması gibi gerekçelerle maalesef, Müslümanlar katlediliyor. Ancak, maalesef, dünya buna sessiz, dünya suskun, Birleşmiş Milletler suskun. Birleşmiş Milletlerin varlık amacı nedir? Güvenlik Konseyi ne işe yarar? Bu katliamlar sırasında ölümden kaçan Arakanlılar botlarla nehri aşıp Bangladeş'e kaçmaya çalışırken bunların çoğu öldü, bebeklerin cansız bedenleri denizin kıyılarına vurdu ama hiçbir Batı ülkesi o görüşlere aldırış etmedi. Neticede Arakanlı Müslümanlar Çin'e taşınan enerji için katledilmeye devam ediliyor. Petrol ve doğal gaz pompalarının başındaki şirketlere bakılınca mesele daha net anlaşılıyor.

Değerli milletvekilleri, devlet arşivlerimizde Arakanlı Müslümanların ülkemize olan sevgisi, ilgisi ve yardımları mevcuttur. Türkiye olarak Arakan'da yaşanan dramın son bulması için çok taraflı bir diplomasi yürütüyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımız yaşanan katliamların başladığı günden bu yana konuyla ilgili olarak birçok liderle telefon veya yüz yüze görüşme gerçekleştirdi. Ayrıca, eşi, Dışişleri Bakanı, oğlu ve bakanlarımız Bangladeş'e sığınan Müslümanları ziyaret ettiler, sorunun tüm muhataplarıyla görüştüler, bir yandan da insani yardımları o bölgeye ulaştırmaya çalıştık. Bangladeş yönetimi bize bir bölgeyi tahsis etseydi çadır kamplarını burada deneyimimizle fevkalade kuracaktık. Güvenilir çadır kentler kurmayı planlıyoruz ve hâlen Türkiye Cumhuriyeti olarak bu talebimiz devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ AYDINLIOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, inşallah Arakan başta olmak üzere tüm dünyada özellikle Müslümanlara karşı başlatılan katliamların bir an önce son bulmasını diliyorum, hepimize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydınlioğlu.

Gündem dışı ikinci söz, sağlık çalışanlarının sorunları hakkında söz isteyen Antalya Milletvekili Ahmet Selim Yurdakul'a aittir.

Buyurun Sayın Yurdakul. (MHP sıralarından alkışlar)

2.- *Antalya Milletvekili Ahmet Selim Yurdakul'un, sağlık çalışanlarının sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması*

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, saygıdeğer vatandaşlar, vefakâr sağlık camiası; sağlığı, sağlığımızı ve bu alanda çalışan tepeden tırnağa eğitimli ve özverili sağlık çalışanlarımızın sorunlarını konuşmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi adına söz aldım.

Hayatlarımızı emanet ettiğimiz bu camianın gündeme alınmasını istediği sıkıntılar var. Sağlık camiamız her şeyden önce bizden sağlıkta şiddetin bitirilmesini istiyor. Milliyetçi Hareket Partisi olarak sağlıkta şiddetin önlenmesi için verdiğimiz kanun tekliflerini ya da ortaklaşa getireceğimiz kanun teklifini bir an önce yasal hâle getirelim.

İkinci önemli konu yıpranma payı. Seçim beyannamesinde yıpranma payını parti politikası hâline getirdiğimizi zaten tüm sağlık camiası biliyor. Ne dedik: Gecesi gündüzü olmayan bu özverili işin hakkı olan her dört yıl için bir yıllık yıpranma payı verilmelidir. Biz her fırsatta bunu samimiyetle dile

getiriyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Sağlık bakanlarının da yıpranma payı sözü verdiğini biliyoruz ama sonuç yok. Belki AKP Grubundan bir vekil neden yıpranma payının hâlâ verilmediğini birazdan bize açıkla.

Şunu da ifade etmek isterim: Gerek yıpranma payı olsun gerek döner sermaye gelirlerinin emekli maaşlarına yansıtılması olsun Milliyetçi Hareket Partisi olarak tavrımız ve duruşumuz bellidir. Bu iki hususta ve çalışanların ve emeklilerin mevcut maaşlarının artırılması konusundaki kanun tekliflerimiz de, diğer önergelerimiz de Meclis Başkanlığında beklemektedir. Sağlık Bakanından, buradan, istirham ediyorum: Lütfen gündeme alın. Hızlıca sağlık camiamızın özlük haklarını iyileştirelim.

Muhterem milletvekilleri, sevgili vatandaşlar; şu anda ekranları karşısında bizleri dinleyen bir grup Türk genci var, sayıları 450 bin kadar yani aileleriyle birlikte 1 milyon 800 bin Türk vatandaşının basit bir talebi var, “Biz vatandaşlarımıza hizmet etmek, onlara sağlıklarını kazandırmak için sağlık alanında yüksek tahsil yaptık. Bunca eğitime rağmen hastanelere bizim yerimize bizim kadar eğitim almadığı hâlde, yetkinliği belli olmayan sertifikalarla personel alınıyor.” diyerek serzenişte bulunuyorlar.

Sağlık kurumlarındaki ihtiyaca rağmen istihdam edilmeyen ya da meslek tanımı ve mevzuat problemleri nedeniyle mesleğini yapamayan kardeşlerimiz bizlerden bir umut bekliyor. 36 branştan 450 bin genç Hükûmetten haklarını istiyorlar. Neredeyse tamamı için Milliyetçi Hareket Partisi olarak önergeler verdik. Bu gençlerin dertleriyle dertleniyoruz. İnanıyorum ki Hükûmet üyelerinin de vicdanları bu duruma sessiz kalmayacak. Gelin çözelim, bunlar basit şeyler, millet olarak birleşip bütünleştiğimiz bir dönemde on dakikalık işler. Genel Başkanımız ve liderimiz Sayın Devlet Bahçeli’nin ifade ettiği gibi, taş üstüne taş koymak hatta gerekirse taşın altına elimizi uzatmak bizi biz yapan siyaset ilkelerimiz arasındadır. 2017 yılı bitmeden yardımcı sağlık personeline yeni bir atamayla birçok genci mutlu edebilirsiniz.

Bir başka konu ise, güvenlik soruşturmalarının tamamlanmasını bekleyen, atanan ancak işbaşı yapamayan kardeşlerimiz var. En azından, arşiv kayıtları sorunsuz olanları işbaşı yaptırılmalı. 3.300’ü son atamadan olmak üzere altı üstü birkaç bin kişi. Bu kardeşlerimiz aylardır bekliyor. İnanın hepsinin psikolojisi bozuldu. Eğer güvenlik araştırması olumsuz sonuçlanırsa zaten işlerini sona erdirebilirsiniz.

Aslında sağlıkta konuşulacak konular bitmez ancak maalesef süremiz beş dakika.

Hepinize sevgi ve saygılarımı sunarım. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yurdakul.

Gündem dışı üçüncü söz, dış politika ve insan hakları hakkında söz isteyen Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer’e aittir.

Sayın Çakırözer, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

3.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer’in, dış politika ve insan haklarına ilişkin gündem dışı konuşması

UTKU ÇAKIROZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dün Eskişehir’de defnettığımız kahraman uzman çavuşumuz Seçkin Arıkan kardeşimiz ve tüm şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyor, ailelerine ve ulusumuza başsağlığı diliyorum.

Yine, Şırnak’ta kaza diyemeyeceğimiz, iş cinayetinde hayatını kaybeden yurttaşlarımıza da rahmet diliyorum.

Ayrıca, ülkemize çok değerli hizmetler veren önceki genel başkanımız Sayın Deniz Baykal’a da kendisini bir an önce aramızda görme arzumuz ile en içten geçmiş olsun dileklerimizi iletmek isterim.

Değerli arkadaşlarım, dış politikamızın en temel çıpası olan Batılı uluslararası kurum ve kuruluşlarla güçlü iş birliğimiz son dönemlerde önemli hasar almakta. “Avrupa’nın vicdanı” dediğimiz Avrupa Konseyinin kurucusu olan ülkemiz, vahim hak ihlalleri nedeniyle 12 Eylül darbesinde olduğu gibi yeniden inceleme sürecine sokuldu. Konseyin saygın hukuk kolu Venedik Komisyonu Anayasa ve yasalarımızdaki değişikliklerin demokratik standartlardan uzaklaştığını ortaya koyan raporları birbiri ardına yayınlamakta.

Yine, kurucusu olduğumuz Avrupa Güvenlik ve İşbirliği teşkilatı Anayasa referandumu üzerine nasıl gölge düşüğünü ayrıntılı bir biçimde raporladı.

AB üyelik sürecimiz resmen olmasa bile fiilen donmuş durumda.

En eski ve en etkili üyelerinden olduğumuz Kuzey Atlantik İşbirliği teşkilatı içinde bölgemizde barışa, istikrara katkımız sorgulanır hâle geldi. Bu örgütlerin başaktörleri konumundaki Almanya, ABD gibi dost ve müttefiklerimizle ikili ilişkilerde geçmişte hiç yaşanmayan gerginlikler yaşanmakta.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye’nin çok yakın geçmişte, bölgemizde ve dünyada parmakla gösterilen bir ülke olduğunu hepimiz biliyoruz. Bunun en önemli nedeni içinde bulunduğumuz coğrafyada halkı Müslüman olan onlarca ülke arasında, yüzünü demokrasiye, hukuk devletine, özgürlüklere, laikliğe, çoğulculuğa, kadın-erkek eşitliğine ve bilime yöneltebilen tek ülke olmamızdı. Bizim bu özelliklerimizden giderek sapmamız, bugüne kadar uluslararası itibarımıza katkı sağlayan Batı kurumlarıyla olan ilişkilerimizi de sakatlamakta. Tabii ki geri giden ilişkilerde muhataplarımızın hataları, sorumlulukları olduğu inkâr edilemez. İlişkilerimizin tüm dünyada yükselen ırkçı, İslam karşıtı akımlar ile onlarla rekabet içindeki popülizme yönelen siyasetçilerin, 15 Temmuz darbe girişiminin faillerinin bir çeşit rehini hâline gelmesi hepimizi üzmekte.

Avrupa kurumlarının Türkiye’deki otoriter yönelim nedeniyle vatandaşlarımızı cezalandıran yaklaşımlarının yanlışlığını her fırsatta vurgulamaktayız. ABD yönetiminin Ankara’yla yaşanan kriz nedeniyle halkımızı cezalandırmasının kabul edilemez olduğunu söyledik, bundan sonra da söylemeye ve krizin çözümüne katkı sağlamaya devam edeceğiz. Tüm bunları söylerken çuvaldızı kendimize de batırmalıyız.

Değerli arkadaşlarım, bakan, “üç ay” diye getirilen OHAL yönetimi ve Parlamentomuzu baypas ederek KHK’larla yönetme düzeni 5’inci kez uzatılıyor. OHAL yönetimi, FETÖ darbe girişiminin failleri ve destekçileriyle mücadele dışında neredeyse her amaç için kullanılmakta. Anayasal güvence altında olmasına, Anayasa Mahkemesinin kararları olmasına rağmen, seçilmiş milletvekilleri aylardır tutuklu. İstanbul Milletvekilimiz Enis Berberoğlu, üst mahkemenin tutukluluk gerekçelerini ortadan kaldıran kararına rağmen, bugün dört duvar arasında 125’inci gününü yaşıyor. Bir kez daha soruyoruz: Bozulmuş bir kararın tutukluluğu olur mu değerli arkadaşlarım?

Cumhuriyet gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Murat Sabuncu ve gazetenin diğer çalışanları gelecek hafta Silivri Cezaevinde 1’inci yıllarını dolduracak. Birgün Muhabiri Mahir Kanaat iki yüz yetmiş dört gündür yeni doğmuş olan bebeğini doya doya kucağına alabilmiş değil, haftaya ilk kez hâkim karşısına çıkacak. Sözcü Muhabiri Gökmen Ulu yüz kırk altı gündür tutuklu, darbecilere Cumhurbaşkanının yerini gösteren haber yaptı diye. Ama bakın, bugün gazetelerde haber var, Akıncı davasındaki belgelerde darbecilerin Marmaris’e Gökmen’in haberiyle değil, ellerindeki işaretli haritalarla gittiğini anlatıyor. Ali Bulaç, Mehmet Altan, Şahin Alpay, Nazlı Ilıcak’ın da aralarında bulunduğu 60 gazeteci, dört yüz günü geçen tutukluluklarında müebbet hapisle cezalandırılmak isteniyorlar. Yurttaşlarımızı öldüren eli kanlı çeteciler ile sadece yazıları nedeniyle yargılanan bu isimleri nasıl aynı kefeye koyarız?

İnsan hakları savunucuları İdil Eser'i, İlknur Üstün'ü, Özlem Dalkıran'ı, Nalan Erkem'i ve diğerlerini tutuklamayı dünyaya anlatamazsınız. Hiç kimse yargıdan bağışık değildir ama sırf takas yaparız diye, rehin tutma mantığıyla ne kendi ülkemizin ne başka ülkelerin vatandaşları hapiste tutulamaz. İki yüz yirmi dört gündür açlık grevinde bedenlerini ortaya koyan Nuriye ve Semih'in adalet haykırışını duymalıyız. 10 Ekimde 102 canını anmak isteyen ailelerin bu hissine saygılı olmalıyız. Yurttaşlarımızı adaleti ağaç tepelerinde değil, bağımsız mahkemelerde arar hâle getirmeliyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Devamla) – Ülkemizde demokrasimizi, hukuk devletimizi güçlendirdikçe; bilimsel, laik eğitimi güçlendirdikçe uluslararası arenada hak ettiğimiz saygın yeri yeniden kazanacağımıza yürekten inanıyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çakırözer.

Şimdi sisteme giren on beş sayın milletvekiline İç Tüzük 60 gereği birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Akın...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Şırnak'ta kömür ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Dün Şırnak'ta kömür ocağında meydana gelen göçük sonucu 7 işimiz yaşamını yitirdi. Ülke olarak Soma'nın acısını unutmadan yeni acılar yaşamak zorunda kalıyoruz. Bu acıların sorumluları “fıtrat” diyerek, “Madenin ruhsatı yoktu.” diyerek sorumluluktan kaçan iktidardır. On beş senedir ülkeyi siz yönetiyorsunuz, nerenin ruhsatsız, nerenin ruhsatlı olduğunu nasıl bilmezsiniz? Şimdi de maden şirketi mi sizi kandırdı? Kaçak madenin çalışabiliyor olmasının sorumlusu kimdir? Bu sorumlular hakkında ne yapacaksınız? Yoksa “OHAL”deyiz.” diyerek yine işvereni korumaya devam mı edeceksiniz? Sorumluluk alamıyorsanız, yönetemiyorsunuz derhâl istifa edin.

Bu düşüncelerle, göçükte hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Engin...

2.- İstanbul Milletvekili Didem Engin'in, emeklilikte yaşa takılanların sesini Meclis çatısı altında bir kez daha duyurmak istediğine ilişkin açıklaması

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yaş şartı olmaksızın, prim günü ve sigortalılık süresiyle emekli olabileceksen yapılan bir düzenleme sonrasında yaş şartı getirilen ve mağdur olan vatandaşlarımızın yani emeklilikte yaşa takılanların sesini Meclis çatısı altında bir kez daha duyurmak istiyorum.

EYT'lilerin sorunlarını ve çözüm beklentilerini hem yazılı ve sözlü soru önergeleri hem de basın açıklamaları yoluyla pek çok kez dile getirdim. Konuyla ilgili yazılı soru önergeme “Yaşla ilgili bir düzenleme Sosyal Güvenlik Kurumunun aktüeryal dengesini olumsuz etkiler ve hazine transferlerinin artmasına sebep olur.” cevabı verilmişti. Yani saraylara, yazlıklara, yandaşlara gelince “İtibardan tasarruf olmaz.” diyenler, konu vatandaşlarımız olduğunda bir anda devlet hazinesini düşünür oluyorlar.

Buradan bütün partilere sesleniyorum: Gelin, 2018 bütçesinde EYT'lilere hak ettikleri müjdeyi hep birlikte verelim.

BAŞKAN – Sayın Tanal...

3.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Emniyet mensuplarının ek gösterge sorunu ve çalışma koşullarının ne zaman düzeleceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, halkın polisi olan Emniyet mensupları bizim yegâne değerimizdir. Anayasa'mızın 5'inci maddesi uyarınca devletin temel amaç ve görevleri, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamaktır. Ağır şartlarda görev yapan polislerin hayat standartlarının, emeklilikleri boyunca refah seviyelerinin yükseltilmesi için ek göstergelerinin 3.000'den 3.600'e çıkarılması için kanun teklifi verdim. Emniyet mensupları bundan ve çalışma koşullarının ağır oluşundan dolayı büyük bir mağduriyet yaşamaktadırlar. Emniyet mensuplarının ek gösterge sorunu ve çalışma koşullarının ağır olması ne zaman düzelecektir? Bu ek gösterge kanun teklifimizi Meclis Başkanlığı ne zaman gündeme getirecektir? İktidar buna neden destek vermemektedir? Tüm Emniyet mensupları bu iyi haberi bekliyor.

Hepinize teşekkür ediyorum, selam ve saygılarımı iletiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Adıgüzel yerine Sayın Akkaya...

4.- İstanbul Milletvekili Yakup Akkaya'nın, Şırnak maden sahalarıyla ilgili komisyon kurularak maden sahalarının kapatılması kararına karşılık üretime devam edildiğine ilişkin açıklaması

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Bu Mecliste Şırnak maden sahalarıyla ilgili komisyon kuruldu, “Maden sahaları kapatılsın.” denildi. Çalışma Bakanlığı müfettiş gönderdi, kapatıldığı açıklandı. Peki, kapatıldı mı? Hayır, üretime devam edildi.

2013 yılında yine iş cinayeti oldu, Çalışma Bakanlığı müfettiş gönderdi. Enerji Bakanı açıklama yaptı: “Kaçak madenler kapatılacak.” Kapatıldı mı? Hayır.

2014-2015, yine aynı yerde yine iş cinayeti, yine benzer açıklamalar: “Kaçak madenler kapatılacak.” Kapatıldı mı? Hayır.

Dün yine 7 işçi iş cinayetine kurban gitti. Açıklama aynı: “Madenler kaçak, kapatılacak.”

Değerli arkadaşlar, bu süreç içinde 18 işçi iş cinayetine kurban gitti.

Soru şu: Şırnak maden sahasını bile denetlemeden âciz bir Hükûmet bu ülkeyi sağlıklı bir şekilde yönetebilir mi?

BAŞKAN – Sayın Dağlı...

5.- Adana Milletvekili Tamer Dağlı'nın, Cumhuriyet Halk Partisi eski Genel Başkanı Deniz Baykal'a acil şifalar dilediğine ve Adana'nın Saimbeyli ilçesinin düşman işgalinden kurtuluşunun 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

TAMER DAĞLI (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de öncelikle CHP Grubuna geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Sayın Deniz Baykal'a da Allah'tan acil şifalar diliyorum.

Bugün, Adana'mızın şirin, güzel ilçesi -ilçemiz- Saimbeyli'nin düşman işgalinden kurtuluşunun 97'nci yıl dönümü. Bu vesileyle, başta kurtuluş mücadelesinin başkomutanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, tüm şehit ve gazilerimizi rahmet, şükran ve minnetle anıyorum. Saimbeyli tüm hemşehrilerimin kurtuluş gününü kutluyorum. Tüm hemşehrilerime selam ve saygılarımı iletiyor, hemşehrilerimin tamamını Cenab-ı Allah'a emanet ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

6.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın müftülere nikâh kıyma yetkisi verilmesiyle ilgili CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na yönelik bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Parti Genel Başkanı Sayın Cumhurbaşkanının “İsteseniz de istemeseniz de bu yasa Meclisten geçecek.” dediği müftülüklerle nikâh kıyma yetkisi veren yasa daha Genel Kuruldan geçmeden toplumu ayırttırdı. Sayın Genel Başkanımıza yönelik “Senin memurlarının lafını Anadolu'daki genç dinlemez ama bir hoca efendinin lafını dinler.” gibi ayırıştırıcı, kutuplaştırıcı bu söylemi kabul etmemiz mümkün değildir. Genel Başkanımızın memurları kimlerdir? Peki, Sayın Cumhurbaşkanı, sizin memurlarınız kimlerdir? Toplumu dinlere, mezheplere, yaşam tarzlarına göre ayırıştıran, toplumun tüm kesimlerinin hassasiyetini dikkate almayan bu çoğunlukçu siyaseti kabul etmiyoruz. İşte daha bu yasa Genel Kuruldan geçmeden, yürürlüğe girmeden toplumu ayırıştıran bu düzenlemenin tasarıdan çıkarılması çağrısında tekrar bulunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Gündoğdu...

7.- Ordu Milletvekili Metin Gündoğdu'nun, 18 Ekim Azerbaycan'ın kuruluşunun 26'ncı yıl dönümüne ve Azerbaycan Bağımsızlık Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İki devlet bir millet olduğumuz can Azerbaycan, 18 Ekim 1991 yılında bağımsızlığına kavuşmuştur. Bağımsızlığına kavuşan can Azerbaycan'ın 26'ncı yıl kutlamalarını ve 26'ncı yıl Bağımsızlık Günü'nü kutluyorum. Azerbaycan halkına, iki devlet bir millet olan Türkiye'ye hayırlı olmasını diliyorum. Ebet müddet de bu bağımsızlığın sürmesini temenni ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Basmacı...

8.- Denizli Milletvekili Melike Basmacı'nın, herhangi bir KİT kurumunda yönetim kurulu üyesi olmak için danışman olmak ya da danışman olmak için yönetim kurulu üyesi mi olmak gerektiğini merak ettiğine ilişkin açıklaması

MELİKE BASMACI (Denizli) – Sayın Başkan, sevgili vekiller; bugün TÜRKSAT İşletme Anonim Şirketinde denetimdeydik KİT Komisyon üyeleri olarak. Biliyorsunuz TÜRKSAT, çok ciddi paraların yatırıldığı, çok emek harcandığı, ülkemizin yüz aklarından biri. Fakat çok enteresan, Yönetim Kurulu listesine baktım, Maksut Serim, İbrahim Kalın, Mustafa Varank Cumhurbaşkanı danışmanı kadrosundan; Ali Taha Koç Başbakan danışmanı kadrosundan. Merak ettiğim için soruyorum, bilen varsa lütfen cevaplasın: Herhangi bir KİT kurumunda yönetim kurulu üyesi olmak için danışman olmak mı şart ya da danışman olmak için yönetim kurulu üyesi olmak mı şart? Bunu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çamak...

9.- Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak'ın, 400 bin öğretmen atama beklerken okul öncesi ve sınıf öğretmenliği için görevlendirilen ücretli öğretmenlerin ilgisiz bölümlerin ön lisans mezunlarından seçildiğine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN ÇAMAK (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hâlen 80 bin civarında öğretmen açığı olan ülkemizde 400 bin öğretmen atama beklerken iktidara muhalif öğretmenler atılıp yerleri düşük ücretli öğretmenlerle dolduruluyor. Van'ın Çaldıran ilçesi örneğinde gördüğümüz üzere, okul öncesi ve sınıf öğretmenliği için görevlendirilen ücretli öğretmenlerin

bazıları tarla bitkileri, büyük ve küçükbaş hayvancılık, mobilya ve dekorasyon gibi ilgisiz iki yıllık ön lisans bölümlerinden seçiliyor. Millî Eğitim Bakanının tabiriyle, elmadan değerli mevcut eğitim sistemimiz sayesinde şu anda davar gütmesi, odun yontması veya sebze yetiştirmesi gerekenler maalesef öğrenci yetiştiriyor. AKP iktidarı bunu daimi kılmak için Türkiye'nin geleceğini göz göre göre cehalete kurban ediyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kayışoğlu...

10.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'nın Osmangazi ilçesinin Demirtaş Mahallesi'nin bağlı olduğu belediye Büyükşehir Yasası'yla kapatıldığı için hizmet alamadıklarına ve 100 bine yakın nüfuslarıyla ilçe olmak istediklerine ilişkin açıklaması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkürler.

AKP'li belediye başkanları büyükşehirlerde seçim kaybetmesinler diye Büyükşehir Yasası'yla belediyelerinin kapısına kilit vurulan birçok beldede vatandaş perişan durumda. Hizmet alamadıkları gibi, dertlerini anlatacak bir muhatap da bulamıyorlar.

Bursa Osmangazi ilçemizin Demirtaş Mahallesi'nde aynı sorunlar yaşanıyor. Hizmet alabilmek için 100 bine dayanmış nüfusuyla ilçe olmak istiyor Demirtaşlılar çünkü belediyeleri ellerinden alındığından beri hizmet alamadıkları gibi, yolları, sokakları perişan durumda.

İnsan odaklı olmayan belediyecilik anlayışınızın ulaşamadığı bu mahallelinin talebini yerine getirin ve ilçe olmasını sağlayın.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Şimşek...

11.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, sosyal medya hesaplarıyla gerekli protokollerin imzalanarak hakaret içeren sayfaların şikâyet anında kapatılmasını ve mağduriyetlerin ivedi olarak çözülmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ülke olarak yüksek teknoloji içeren cihazları üretemememize rağmen, bu ürünleri kullanmakta dünyada ilk sıralarda yer alıyoruz. Cep telefonu, internet, Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya hesapları vatandaşlarımızın çoğunluğu tarafından kullanılmaktadır. Yalnız, sosyal medyada insanlar birbirlerine küfür, hakaret, meydan okuma gibi davranışlarda bulunmaktadır. Yasal eksiklikler yüzünden şikâyetlere uzun süre cevap alınamamaktadır.

Facebook, Twitter gibi sosyal medya hesaplarıyla gerekli protokoller imzalanarak hakaret içeren sayfaların şikâyet anında kapatılmasını, mahkemelerin daha sonra devam etmesini ve mağduriyetlerin ivedi olarak çözülmesini talep ediyorum, saygıları sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Arslan...

12.- Denizli Milletvekili Kazım Arslan'ın, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından emekliler arasındaki eşitsizliğin ne zaman giderileceğini ve Suriyeliler için yapılan kesintilere ne zaman son verileceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına soruyorum: Bakanlığınızla bağlı Sosyal Güvenlik Kurumundan önceden emekli olanlar ile yeni emekli olanlar arasında 200 ila 500 Türk lirası arasında farklı emekli ücretleri ödendiği söylenmektedir. Kurumunuza daha çok prim ödeyen emekli az ücret almakta, az prim ödeyen emekli daha fazla ücret almaktadır. Bu, emekliler arasında eşitsizlik yaratmakta, şikâyetleri artırmaktadır.

Bakanlık olarak emekliler arasındaki eşitsizliği ne zaman gidereceksiniz? Bu konuda intibak düzenlemesini ne zaman yapmayı düşünüyorsunuz?

Ayrıca, emekli maaşlarından Suriyeliler için kesinti yapıldığı şikâyetleri vardır. Bu kesintilere ne zaman son vereceksiniz? Emekli olmak için süre bekleyenler için bir iyileştirme yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Yiğitalp...

13.- Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'in, Şırnak'ta kömür ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, Sağlık Bakanlığı tarafından ataması yapıldığı hâlde güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması tamamlanmadığı için göreve başlatılmayan kaç personel olduğunu öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Şırnak'ta maden cinayetinde yaşamını yitiren, iş cinayetinde yaşamını yitiren yurttaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

OHAL ilanının ardından çıkarılan 676 sayılı KHK'yla, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48'inci maddesinde belirlenen memur olabilmek için aranan şartlara güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olma şartı getirilmiştir. Bu yüzden Sağlık Bakanlığında Haziran 2017'de atanan 12.500 sağlık personelinden 3.233 personel güvenlik soruşturmasına takılmış, üzerinden dört ay geçmesine rağmen hâlen göreve başlatılamamışlardır. Aynı şekilde, birçok branştan ataması gerçekleştirilen personeller de aynı soruşturmaya takılmış ve göreve başlatılmayı beklemektedir. Son günlerde tarafımıza konuyla ilgili birçok başvuru olmuştur.

Bakanlığınız tarafından ataması yapıldığı hâlde güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması tamamlanmadığı için göreve başlatılmayan kaç personel vardır? Bakanlığınıza bağlı sağlık personellerinin atamalarının yapılabilmesi için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kılıç'ın yerine Sayın Aras...

14.- Iğdır Milletvekili Nurettin Aras'ın, 18 Ekim Azerbaycan'ın kuruluşunun 26'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

NURETTİN ARAS (Iğdır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de dost ve kardeş Azerbaycan halkına kuruluşunun 26'ncı yıl dönümünde devlet ve millet hayatında başarılar arzuluyorum.

1918 yılında kurulan, Şark'ın ilk halk cumhuriyeti olan Azerbaycan Halk Cumhuriyeti iki yıl kadar ancak yaşatılmış, 1920 yılında Kızıl Ordu Bakü'ye girerek Azerbaycan Halk Cumhuriyeti'nin varlığına son vermiştir. Yetmiş yıl Sovyetler Birliği'nin terkinde kalan Azerbaycan yeniden kurma hareketlerinin başladığı 1980'li yıllardaki glasnost çerçevesinde yeniden bağımsızlık taleplerinde bulunmuş ve Baltık cumhuriyetlerine, Ermenistan'a, Gürcistan'a müsamahakâr davranan Sovyetler Birliği 20 Ocak günü Beta ve Alfa timleriyle Bakü'ye girerek Azerbaycan halkını katliamdan geçirmiştir. Buna rağmen mücadelesinden vazgeçmeyen Azerbaycan halkı 1991 18 Ekiminde bağımsızlığına bulunmuş, ondan sonra da bölgenin şımarık ülkesi olan Ermenistan'ın tecavüzüne uğramış, yedi reyonlu ve kadim bir Türk yurdu olan Dağlık Karabağ'ı Ermenistan'a kaptırmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Taşkın...

15.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Mersin'de Emniyet mensupları servis aracına yönelik terör saldırısında yaralananlara acil şifalar dilediğine ve bu hain saldırıyı şiddet ve nefretle kınadığına ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dün Mersin'de İl Emniyet Müdürlüğümüze ait personel servis aracına yönelik terör saldırısı sonucu polislerimizden ve sivil vatandaşlarımızdan yaralananlar oldu. Yaralılarımıza Allah'tan acil şifalar diliyorum. Ülkemizin huzuruna, kardeşliğimize, birlik ve beraberliğimize kasteden bu hain saldırıyı şiddet ve nefretle kınıyor, lanetliyorum. AK PARTİ Mersin milletvekilleri olarak olayın hemen ardından Mersin'e gittik, yaralı polislerimizi ve sivil vatandaşlarımızı tedavi gördükleri hastanelerde ziyaret ettik. Ülkemizin huzurunu, refahını ve iç barışını bozmaya yönelik şer odakları tarafından tasarlanan bu hain saldırılar dün olduğu gibi bugün de hiçbir şekilde amacına ulaşamayacak, aksine ülkemiz birlik ve beraberlik içerisinde tek yürek olarak yükselişini, istikrarını ve büyümesini artırarak sürdürecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Dedeoğlu...

16.- Mersin Milletvekili Sami Dedeoğlu'nun, 18 Ekim Azerbaycan'ın kuruluşunun 26'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SAMİ DEDEOĞLU (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Azerbaycan'ın bağımsızlık günü. Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından Azerbaycan halkı son asırda ikinci kez kıyama kalkıp kendi geleceğini belirleme şansını yakalayarak bağımsızlığını ilan etti. Azerbaycan Ali Meclisi 18 Ekim 1991 oturumunda tarihi “Azerbaycan Cumhuriyeti Bağımsızlığı” anayasal tasarısını oy birliğiyle kabul etti. Bugün Kafkasya'da parlayan bir yıldız durumunda olan Azerbaycan, dilini, dinini, millî ve manevî değerlerini göz bebeği gibi koruyan, dünyada sayılı bir medenî devlet hâline geldi. Sosyal, kültürel, ekonomik ve ticari alanda büyük gelişmeler sağladı.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Son olarak Sayın Özkan...

17.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Mersin'de Emniyet mensupları servis aracına yönelik terör saldırısında yaralananlara acil şifalar dilediğine ve bu hain saldırıyı şiddet ve nefretle kınadığına ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Dün seçim bölgem Mersin'de emniyet mensuplarını taşıyan personel aracına yönelik hain terör saldırısı gerçekleştirildi. Olayın hemen ardından Türkiye Büyük Millet Meclisindeki çalışmalarımıza ara vererek milletvekili arkadaşlarımızla şehrimize gittik. Yaralı polislerimizi ve hemşehrilerimizi hastanelerde ziyaret ederek acil şifalar temennisinde bulunduk.

Türkiye'nin terörle mücadelesi her şeye rağmen, her şartta devam edecektir. Bilinmelidir ki, yaşanan bu saldırılar terörle mücadelemizi zaafa düşürmez. Türkiye'nin daha etkin mücadelesi bundan sonra da sürecektir. Terörün her çeşidini lanetliyor, yaralı polislerimize ve hemşehrilerime Allah'tan acil şifalar diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, sisteme giren sayın grup başkan vekillerine ikişer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun.

18.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, HDP Grubu olarak verdikleri önergelerin birçoğunun ret veya iade edildiğine, kendi sözlerine kendilerinin karar vereceğine ve bu durumu kabul etmediklerine ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Mecliste çok enteresan bir muameleyle karşı karşıyayız, bunu dikkatlerinize sunmak istiyorum. Hakikaten bazı noktalar trajikomik. Şimdi elimde 122 tane ret veya iade edilen önergemiz var bu 26'ncı Dönemde. 122 çok önemli bir sayı ama bunların içerisinde bu Mecliste aslında görüşülmüş olan yani burada basbayağı bizim tarafımızdan, gruplar tarafından görüşler ifade edildiği hâlde sonrasında “ret”, “iade” diye yazılanlar da var, gelenlerden de var.

Şimdi, bugünkü önergemizle ilgili özellikle belirtmek isterim: “Kısa bir süre içerisinde imzacı akademisyenlere yönelik gözaltı, tutuklama, işten çıkarma, tehdit, istifaya ya da emekliye ayrılmaya zorlanma, idari görevlerden el çektirilme, mobbing ve bunun gibi hukuksuz birçok uygulama ardı ardına yaşanmaya başlandı.” Bu cümle çizilmiş. Şimdi, biz kimin istediğini ifade etmek zorundayız? Yani sürekli “yapmadık”, “yapmadık”; “olmadı”, “olmadı” diyerek ve sorumluluk almayarak iktidar yürütülmez.

Bir başka cümle: “‘Çocuklar ölmesin.’ diyen Ayşe öğretmen kendi çocuğunu cezaevi koşullarında dünyaya getirmeye mahkûm edilmiştir.” Bunun yerine “getirmiştir” deniliyor. Şimdi, sözlerimizi kime göre seçeceğiz, yine sormak istiyorum.

“Barış talebi en ağır şekilde cezalandırılmaktadır tüm bu örneklerde görüldüğü üzere son iki yılda...” diye başlıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) - “Barış talebinin suç olarak değerlendirildiği bir ülkede hukuktan, demokrasiden ve insan haklarından söz etmek mümkün değildir.”

Şimdi, gerçekten ne yapmamız isteniyor? Ne kadar iyisiniz, ne kadar güzel yönetiyorsunuz; bu ülkede ne geniş, ne ferah bir demokrasi var, hepimiz çok mutluyuz ve... Yani biz bir siyasi partiyiz ve muhalefet partisiyiz, bu Meclisin 3'üncü büyük partisiyiz ve kendi sözlerimize kendimiz karar veririz hakaret etmediğimiz sürece. Bunu ciddi biçimde reddettiğimizi, size de Meclise de genel olarak ifade etmek isteriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Akçay...

19.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 18 Ekim Azerbaycan'ın kuruluşunun 26'ncı yıl dönümüne, Şırnak'ta kömür ocağında meydana gelen göçükte hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, kaçak maden çalıştırma durumunun devam ettiğine, Mersin'de Emniyet mensupları servis aracına yönelik terör saldırısında yaralananlara acil şifalar dilediğine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün dost ve kardeş Azerbaycan'ın bağımsızlığının yıl dönümü. Mehmed Emin Resulzade, 1918'de Azerbaycan ilk kez bağımsızlığını ilan ettiğinde, “Bir kere yükselen bayrak bir daha inmez.” demişti ve o bayrak inmemiştir.

Azerbaycan’da, 18 Ekim 1991’de Azerbaycan Cumhuriyetinin Devlet Bağımsızlığı Hakkında Anayasa Akti kabul edilmiştir. Bağımsızlığının üzerinden geçen yirmi altı yıla rağmen, Azerbaycan’ın toprak bütünlüğü halen sağlanamamıştır, Azerbaycan topraklarındaki işgal devam etmektedir. Ülke nüfusunun yüzde 10’undan fazlasını oluşturan Azeriler yerlerinden edilmiş ve halen sığınmacı durumundadır. İnşallah, gün gelecek Dağlık Karabağ da esaretten, işgalden kurtulacak ve vatanyla bütüneleşecektir.

Türkiye ile Azerbaycan arasında sarsılmaz temellere dayanan dostluk ve kardeşlik ilişkilerinin ve iş birliğinin, “Tek millet, iki devlet” anlayışına uygun olarak ebediyete kadar gelişeceğine inancımızı ve irademizi bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Bu vesileyle, ömrünü Azerbaycan’ın hürriyet mücadelesine adayan, başta Mehmed Emin Resulzade ve Ebulfez Elçibey olmak üzere, Millî Azatlık Hareketi’nin mensuplarını rahmet ve minnetle anıyor, Azerbaycan’ın bağımsızlık yıl dönümünü kutluyorum.

Sayın Başkan, dün, Şırnak’ta maden ocağında meydana gelen göçükte 7 işçimizin hayatını kaybettiğini öğrendik ve dün de ifade ettiğimiz üzere, hayatını kaybeden maden işçilerine Allah’tan rahmet diliyoruz ve ailelerine, yakınlarına, milletimize başsağlığı diliyoruz.

Bu kaçak maden çalıştırma konusu maalesef devam etmektedir. Özellikle Soma maden kazasından sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi araştırma komisyonu tarafından düzenlenen raporun bugüne kadar dikkate alınıp gereğinin yapılmadığını da üzülerken biliyoruz ve takipçisiyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Aklın yolu birdir. Kesinlikle bu maden ve iş kazaları ve işçi ölümleriyle ilgili hadiselerle bir an evvel gereken tedbirlerin alınması ve kaçak maden çalıştırılmasının kesinkes önüne geçilmesi gerekmektedir.

Dün Mersin’de bir polis aracının geçişi sırasında bombalı bir saldırı yapıldı. 12 polisimizin yaralandığı bu terör saldırısında can kaybının olmaması tek tesellimizdir. Emniyet camiasına ve Mersin’e “Geçmiş olsun.” diyor, yaralı polislerimize acil şifalar temenni ediyorum.

Terör saldırıları zamandan ve mekândan bağımsız olarak değerlendirilemez. Dün Mersin’de gerçekleşen saldırının Irak ve Suriye’de Türkiye’nin millî politikasına uygun gelişmeler olduğu bir dönemde yaşanması da tesadüf değildir. Suriye’de İdlib’de operasyonlar devam etmektedir. Bölgede bir terör koridoruna izin vermeyecek şekilde varlığımızın devam etmesi, bu arada gerekli diplomatik adımların atılması da gerekmektedir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akçay.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Muğla Milas Muharip Gaziler Derneği üyelerine “Hoş geldiniz.” denilmesi

BAŞKAN – Bu arada Genel Kurulumuza Muğla Milas Muharip Gaziler Derneğinden kardeşlerimiz geldiler, kendilerine “Hoş geldin.” diyoruz, bütün gazilerimizi şükranla yâd ediyoruz. (Alkışlar) Aynı zamanda terörle mücadelede hayatını kaybeden tüm şehitlerimize de bu vesileyle bir kez daha Allah’tan rahmet diliyoruz.

Evet, söz sırası Sayın Özel’de.

Buyurun Sayın Özel.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

20.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, CHP Grubu adına Muğla Milas Muharip Gaziler Derneği üyelerine "Hoş geldiniz." dediğine, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ile İstanbul Milletvekili Eren Erdem arasındaki yargılamanın sonucuna, bir saldırıda öldürülen Helin Palandöken'in babasının Başbakanla konuşmalarının sansürlendiğine ve Soma komisyonu raporunun Meclis gündemine alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Muharip Gaziler Derneğimizin değerli üyelerini, yöneticilerini minnetle selamlıyorum, kendilerine "Hoş geldiniz." diyorum. Muğla gezilerim sırasında da kendileriyle birlikte olmuştuk. Meclisimize şeref verdiler. Onlara karşı milletimizin, halkımızın minnettarlığı ömürleri boyunca, ömrümüz boyunca sürecektir.

Sayın Başkanım, Mehmet Muş Başkanımın burada olması iyi bir tesadüf oldu. Grubumuzdan milletvekilimiz Sayın Eren Erdem'le aralarında hararetli tartışmalar yaşanmış ve bu meselede Sayın Muş tarafından da -yargıya intikal ettiği şekliyle- Eren Erdem birazcık baştan suçlu ilan edilmişti. O yargılama tamamlandı. Bu Mecliste çok konuşuldu. Eren Erdem'i halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçundan şikâyet edenler, iktidar partisi grubuna uzak insanlar değil ve şikâyet suydı: Eren Erdem bir "tweet" atmış ve demiş ki: "Türkiye ile İran karşı karşıya gelirse İran safında olurum. İran düşerse bütün Doğu düşer." diye bir şey ve savcılık bu ihbarı almış. Önce Kriminal Polis Laboratuvarına, ondan gelen cevaptan sonra Siber Suçlara, her yere yazmış çizmiş ve bir karar vermiş, demiş ki: "Böyle bir iddia olmakla beraber, ne şikâyetle bulunanlar ne de yazdığım çizdiğim bu kurumlar böyle bir "tweet"ın atıldığını doğrulamadı. Kovuşturmaya gerek yoktur." Eren Erdem "Böyle bir şey ispatlanırsa gereğini yapacağım. Bütün yollar açık." demişti. Silinen bir "tweet"ın de bulunabildiğini ve iddia sahiplerinin bunu ispatlayamadığı bir süreçte -ben Sayın Muş'la polemik için değil ama Meclis çatısı altında çok gündeme geldi- Eren'in söylediği sözün arkasında olduğunu ve yargılamanın da Eren Erdem'i ve grubumuzu mahcup etmediğini bir kez daha ifade etmek istedim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - İkinci bir konu, daha önce de konuştuk, üzüntümüzü hep beraber ifade ettik: Helin Palandöken'in -babasıyla yaptığım konuşmadan da bahsetmiştim- babasının dün Cumhuriyet gazetesinde bir röportajı vardı, orada diyor ki: "Sağ olsun, beni herkes aradı, Başbakan da aradı ama Başbakanla yaptığımız konuşmayı sansürlədiler. Benim dediklerimi söylemediler." Mesela o "Başbakana 'Kadın cinayetlerine karşı ilgili yasalar çıkarın. Bu sizin iki saatinizi alır. Her gün bir yasa çıkıyor. Kadınlarla ilgili yasa neden çıkmasın?' dedim. Medya sadece Başbakanın konuşmalarını verdi." diyor. Burada, tabii, sadece Başbakanlık muhabirlerinin kameralarının alındığı, sonra görüşmenin ajanslar üzerinden servis edildiği durumlarda bir babanın bu kadar haklı bir şeyinin servise değer görülmemesini ve bir karartma uygulanmasını da dün Cumhuriyet gazetesindeki röportajdan ben üzülerek okudum. Bu konuda iktidar partisi grubu biraz daha dikkatli davranabilir, Başbakana bu serzenişimizi iletebilirler.

Son olarak da şunu ifade etmek isterim: Biraz önce Sayın Erkan Akçay da söyledi, biz birlikte o komisyonda görev yaptık. Bunu her gün söylemeye devam edeceğiz. Bu Meclisin, önemli bir kısmında ortaklaştığı bir Soma raporu var; bundan sonra maden kazası olmasının diye 130 sayfa önerisi var; bu önerilerin 12 sayfalık özeti var. Şu Meclis gündemine gelmiyor. Lütfen...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Açalım arkadaşlar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İktidar partisi grubuna ve Meclis Başkanlığına sesleniyoruz: Bu raporun Meclis gündemine alınması lazım. O gün o Komisyona başkanlık eden iktidar partisinden değerli milletvekilimiz 25’inci Dönemde ilgili bakanlığı da yaptı. Kendisi de yeniden davet edilebilir, görüşleri alınabilir. O komisyonda çalışan Balıkesir milletvekilimiz var, Bartın milletvekilimiz var. Oturalım, hep beraber o raporun gereğini yapalım, Hükûmetin gereğini yapmasını sağlayalım; maden kazalarından sonra şehitlerimize ağlamayalım.

Bir de Sayın Albayrak’a şunu söyleyelim: “O maden -her seferinde- kaçak işliyor.” diyor, “Ama daha sonra denetim yapıyoruz, kapalı.” diyor; yine birileri ölüyor. Böyle bir mazeret kabul edilebilir değil, Bakanlık görevinin gereğini yapsın. Önümüzdeki günlerde bu konuda Meclisin üzerine düşeceği etkin bir yöntemle -gensoru olabilir, araştırma olabilir ama- Sayın Bakanın bu sorumsuzluğunun da peşinde olacağımızı ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Muş...

21.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş’un, Cumhuriyet Halk Partisi eski Genel Başkanı Deniz Baykal’a acil şifalar dilediğine, 18 Ekim Azerbaycan’ın 26’ncı kuruluş yıl dönümüne ve İstanbul Milletvekili Eren Erdem ile kendisi arasındaki davada mahkemenin kararına ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben de Sayın Baykal’a -sağlık durumunu biz de takip ediyoruz- tekrar acil şifalar diliyorum. Bir an önce sağlığına kavuşup tekrar aramıza dönmesini ümit ediyorum.

Bu arada, bugün Azerbaycan’ın 26’ncı kuruluş yıl dönümü. Tüm Azerbaycan halkına hayırlı olsun diyorum ve Azerbaycan halkını tebrik ediyorum.

Sayın Özel’in kendisi burada değildi yaşanan tartışmada. Ben konuşmamda Eren Erdem’le ilgili “İran-Türkiye savaşırsa İran’ı tutarım.” diyen birisinin dedim kendisine. Sonra kendisi kürsüye çıktı, “Ben böyle bir şey söylemedim, mahkeme kararı var.” dedi, beni yalancılıkla suçladı, “Hemen mahkeme kararını gönderiyorum.” dedi. Tabii, hemen göndermedi, pazartesi günü veya salı günü bize ulaştı. Orada şöyle bir durum var... Ve daha sonra, ben aşağıya geldim, Eren Erdem bir açıklama yapıyor, “tweet”in atıldığını kabul ediyor. O açıklamayı ben Sayın Özel’e gönderebilirim. Kendi beyanatlarında Doğan Haber Ajansına böyle bir şeyin atıldığı itiraf ediyor, söylüyor, “Atıldı.” diyor. Daha sonra kendi Twitter hesabından açıklamalar yapıyor “O günün şartlarında, o günün anlamı içerisinde atılmıştır.” gibi ifadeler de kullanıyor. Mahkeme Twitter’da -merkezi Amerika’da- çeşitli yazışmalar yapıyor, o yazışmalar neticesinde gerekli bilgiler gelmediği için Sayın Özel’in söylediği kararı veriyor yani burada bunu teyit edemiyor mahkeme. Fakat Sayın Eren Erdem kendi beyanatlarında bu “tweet”in atıldığını söylüyor. Bu açıklamasını da, Doğan Haber Ajansındaki bu açıklamayı da ben Sayın Özel’e gönderebilirim. Bu açıdan benim kullanmış olduğum ifadeler daha önce yapılmış olan, kullanılan beyanatlara karşı ifadelerdir. Ha, burada Eren Erdem bununla alakalı hatasını anlamış “Başkasına ait bir sözdü, ben konuşmayı atıyordum da, bir söyleşideydi, bir konferansta kullanılan bir sözdü de o sözleri paylaştım.” gibi başka açıklamalar da yapmış gelen tepkiler üzerine. Ben, Türkiye Cumhuriyeti’nde milletvekilliği yapan birinin tabii ki böyle bir durumda Türkiye’nin safalarında olmasını ümit ederim, beklerim, böyle bir yanlış yapıp bunun farkına varmış ve buradan dönmüşse de bunu takdirle karşılarım ama söylediklerim doğrudur. Sayın Özel’e de birazdan o yapmış olduğu açıklamayı da göndereceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, tutanağa geçsin. Sayın Eren Erdem şimdi telefonla da bildirdi, konuyu aynen de biliyoruz, ifadesi şu: “Bu ‘tweet’ bana ait değil. Ben bir başkasına ait söylenmiş bir sözün tekdüz ettiğim hâlde, bunları da gösterdiğim hâlde -orada 6 tane ‘tweet’ göstermişti- onu buradan, bunu buradan alıp bu anlamı çıkardılar.” demişti. Kapı gibi mahkeme kararı var, buyurun bakalım. O gün demiştiniz ki: “O mahkeme kararını gösteremezsiniz.” Gösterdik.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Kayıtlara geçmiştir Sayın Özel.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Muş...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Özel, o gün burada değil. Ben kendisine... “Hemen gönderiyorum.” dedi; gittim, aradan iki-üç saat geçti, geldim, hâlâ bir karar falan gelmedi dedim. Bakın, mahkeme kararına iyi bakmak lazım, mahkeme...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ses verin Sayın Başkan.

BAŞKAN – Açalım.

Bitirelim ama artık bu polemiği Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bu polemiği ben sürdürmüyorum, beyanatları ortada.

Mahkeme, Twitter’a yazıyor, diyor ki: “Böyle bir şey atılmış mı?” Twitter bizim Emniyetin, buradaki ilgili kurumların yazışmalarına cevap vermiyor. Vermeyince, mahkeme oradan cevap alamayınca bir karar veremiyor fakat Eren Erdem’in kendi ifadesi var Doğan Haber Ajansının yaptığı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok diyor adam ya, yok.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Ben göndereceğim size birazdan, tarihi, sayısı var.

BAŞKAN – Peki, tutanaklara geçmiştir Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Orada böyle bir “tweet”in atıldığını söylüyor, sonra da diyor ki: “Ya, bu atılmış, doğru ama bu bir yazarındı, ben bir söyleşide bir konferansta attım bunları.” Sonra sahiplenmemeye gitti. Niye atıyorsunuz böyle bir söz, yanlış anlaşılabilir bir söz? Dikkat edeceksiniz, siz siyasetçisiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, ben de aynı haktan yararlanmak isterim.

BAŞKAN – Karşılıklı siz...

Birer çay içirelim size isterseniz böyle.

Biz devam edelim gündemimize.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Devamlı sizin çayınızı içiyoruz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

Bitirelim lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, birincisi, bir kere Mecliste şunu doğru bulurum: Bir kişi “Ben böyle bir ‘tweet’ atmadım.” diyorsa, “İspatlayamazsınız.” diyorsa, sonra da size mahkeme kaydı gösteriyorsa hâlâ daha, madem onu niye böyle yaptınız... Adam “Yapmadım.” dedi, “Mahkeme kararı getiremezsin.” dediniz, getirdi. Bu vakitten sonra aksine bir mahkeme kararı getirmediğiniz sürece Eren Erdem’e bir özür borcumuz var, ben bunu hatırlatmak isterim.

Eren Erdem’in maksadı zaten o gün de hasıl olmuştu, kürsüde söylüyor “Böyle bir söz yok, filanca’nın sözünü tektzip ederek söyledim.” diyor adam.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Özel, gönderelim size. Özür dilemesi gereken Sayın Erdem.

BAŞKAN – Peki, tutanaklara geçmiştir.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın’ın, 18 Ekim Azerbaycan’ın bağımsızlık yıl dönümünü kutladığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, biz de Başkanlık Divanı olarak dost ve kardeş Azerbaycan’ın bağımsızlık yıl dönümünü kutluyoruz.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VII.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- MHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay tarafından, ülkedeki pamuk üreticilerinin içinde bulunduğu sorunların tespiti ve çözümü konusunda gerekli araştırmalar yapılması, buna göre alınacak önlemlerin ve gerçekleştirilmesi gereken uygulamaların yerine getirilmesi amacıyla 18 Ekim 2017 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 18 Ekim 2017 Çarşamba günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

18/10/2017

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 18/10/2017 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantısında siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Erkan Akçay

Manisa

MHP Grup Başkan Vekili

Öneri:

18 Ekim 2017 tarih, 2428 sayılı TBMM Başkanlığına MHP Grup Başkan Vekili ve Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın "Ülkemizdeki pamuk üreticilerinin içinde bulunduğu sorunların tespiti ve çözümü konusunda gerekli araştırmalar yapılması, buna göre alınacak önlemlerin ve gerçekleştirilmesi gereken uygulamaların yerine getirilmesi amacıyla" Meclis araştırması açılmasına dair önergemizin görüşmelerinin 18/10/2017 Çarşamba günü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu önerisi üzerinde, öneri sahibi olarak Adana Milletvekili Muharrem Varlı konuşacaktır.

Sayın Varlı, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUHARREM VARLI (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Adana ilimizin Saimbeyli ilçesinin kurtuluş yıl dönümü. Buradan, bir daha böyle bir acı yaşamamayı, bir daha bir kurtuluş mücadelesi vermemeyi temenni ederek bütün Saimbeylilerin kurtuluş gününü kutluyorum.

Yine, Azerbaycan'ın kurtuluşunun, bağımsızlığının yıl dönümü. Buradan, Azeri kardeşlerimizin, oradaki Türk kardeşlerimizin de sonsuza dek bağımsızlıklarını sürdürmelerini temenni ediyorum.

Pamuk üreticilerinin problemleriyle ilgili araştırma önergemiz üzerinde söz aldım.

Değerli arkadaşlar, geçen yıl da burada söylemiştim, Hükümetin buna bir tedbir alması gerektiğini anlatmıştım. Çözüm? Çözümü de söylemiştim ama sanki biz onu söylememişiz de farklı söylemişiz gibi, yine çok farklı bir uygulamayla ve pamuk üreticilerini mağdur edecek bir sıkıntıyla karşı karşıyayız.

Geçen yıl kütlü pamuğun fiyatı serbest piyasada 2,85 TL yani eski parayla 2 milyon 850 bin lira. Şu anda kütlü pamuğun fiyatı 2,35 TL yani eski parayla 2 milyon 350 bin lira. Arada 500 bin lira gibi –eski rakamla- bir kayıp var. Şimdi, gübre fiyatları ve mazot fiyatları yüzde 10 ile yüzde 15 arasında bir artış göstermişken pamuk fiyatının yüzde 10'ları geçen bir düşüş yaşaması acaba size neyi hatırlatıyor? Yani, burada kim kazandı, kim kaybetti, geçen de bunu sormuştum, yine soruyorum. Yani, bizim pamuk üretmemiz lazımken, Türkiye'nin 3,5 milyon ton kütlü pamuğa ihtiyacı varken, yılda 2 milyar dolarlık dışarıdan pamuk ithal ederken pamuk üretimini artırmak, pamuk üretimini desteklemek mi bizim yapmamız gereken yoksa pamuk fiyatlarını aşağı düşürüp, çiftçinin kazancının önüne geçip üç beş tane tüccarın inisiyatifine bırakmak mı bizim kazancımız? Elbette ki bizim kazancımız, çiftçinin üretim yapmasını temin etmek ve her geçen yıl çiftçiye zarar ettirmeyecek şekilde, çiftçinin pamuktan para kazanacak şekilde üretimini teşvik etmemiz gerekir. Ancak, hep yanlış politika hep yanlış politika gün geçtikçe çiftçinin kaybı artarak devam ediyor.

Değerli arkadaşlarım, bugün eğer ki çiftçimiz gerçekten Çukurova'da, Ege'de, Urfa ve Diyarbakır bölgesinde pamuk üretmiş olsa inancınız olsun 3,5 milyon ton kütlü pamuğu biz üretebilecek durumdayız; buna toprağımız da müsait, havamız da müsait, suyumuz da müsait ve çiftçimiz de pamuk ekmeyi biliyor, pamuk üretmeyi biliyor. Ama, biz ne yapıyoruz? Pamuk üretimini teşvik etmemiz gerekirken pamuk üretimini âdeta baltalıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bakın, prim konusunda geçen yıl burada söyledim, sayın bakanla bire bir görüşmemizde de, bir önceki bakanla görüşmemizde de kendisine söyledim ve haklılığımı ifade etmesine rağmen pamuk prim destekleri hâlâ 800 bin lirada. Ya, gelin biz bu ülkenin çiftçisine pamuk ektirelim; demin de söyledim, toprağımız müsait, suyumuz müsait, havamız müsait. Yani, başkalarının çiftçisine, Yunanistan'ın çiftçisine, Hindistan'ın çiftçisine, Amerika'nın çiftçisine 2 milyar dolar paramızı götürüp onların cebine koyacağımıza gelin Türk çiftçisinin kazancı olsun, Türk devletinin

kazancı olsun. Tekstil sanayimiz bizim dışarıya satış yaptığımız en rekabetçi kurumumuz. Ham maddesi ne? Pamuk. Biz nereden alıyoruz pamuğu? Dışarıdan alıyoruz ve dünyanın parasını ödeyerek alıyoruz. Yani, bunu yapmak mı doğru yoksa çiftçiye prim desteğini artırarak, 200 milyon dolar vererek 3,5 milyon ton pamuğu üretilip, kendi pamuğumuzu işletip, kendi pamuğumuzu tekstil sanayisinde kullanıp dışarıya satmak mı bizim için daha kârlı? Elbette ki ham maddesini kendimizin ürettiği, dışarıya da pazarlayabileceğimiz tekstil sanayimizi kendimizin desteklemesi doğru ama biz burada söylüyoruz, ne yazık ki Tarım Bakanlığı bu uygulamayı bir türlü beceremedi, bir türlü başaramadı. Bir ay önce serbest piyasada 2 milyon 850 bin lirayken eski parayla pamuk şu anda 2 milyon 350 bin lira. Kim kazandı? Paradan para kazananlar kazandı. Kim kazandı? Faiz lobileri kazandı. Kaybeden kim? Ne yazık ki çiftçi.

Hepinize saygılar. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Altan Tan. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ALTAN TAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin yıllardır en fazla övündüğü şeylerden birisi Türkiye'nin tarım ve hayvancılıkta dünyada kendine yeten, yetebilen 7 ülkeden biri olduğuydu. Fakat ne hikmetse yıllar içerisinde bu efsane çok büyük bir başarısızlığa ve maalesef içi boş bir iddiaya dönüştü ve öyle bir noktaya gelindi ki Türkiye saman bile ithal etmek zorunda kalan, Sırbistan'dan et ithal etmek zorunda kalan, dışarıdan pamuk ithal etmek zorunda kalan bir ülke hâline geldi. Niye, neden, niçin, nasıl? İşte, bize tanınan üç dakikalık bir sürede bunları maalesef izah etmek mümkün değil ama dünyada çok meşhur bir laf var: Amerika'yı yeniden keşfetmek. Amerika'yı yeniden keşfetmenize gerek yok. Dünyada bu işi dört dörtlük yapan ülkeler var. Başta Hollanda, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri, küçücük İsrail özellikle tohumculuk konusunda rekor üstüne rekor kırıyorlar hem tarımsal ürünlerde hem de hayvancılık noktasında. Türkiye'de ise her şey var; işte, un var, yağ var, şeker var, ateş var, tencere var, tava var ama maalesef doğru düzgün yemek yapabilecek bir aşçı yok ve bir sürü gerekçe var... Bir Ceylânpınar Devlet Üretim Çiftliği var, 1 milyon 800 bin dönümlük bir alana sahip, neredeyse küçük bir ülke kadar, Lüksemburg kadar ama maalesef bu üretim rakamlarına baktığımız vakit bir fiyaskoyla karşı karşıyayız.

Değerli arkadaşlar, insan hiçbir şey bilmiyorsa ve yapamıyorsa işte, Fransa'yı, Amerika'yı, Hollanda'yı çağırır, “Yahu, kardeşim, siz ne yapıyorsunuz, nasıl beceriyorsunuz bu işi? Hem sanayide onlarca markanız var, ürününüz var, dünya kadar ihracat yapıyorsunuz hem de bu tarım ve hayvancılığı nasıl yapıyorsunuz?” diye insan bir sorar. Ben kendi imkânlarım dâhilinde bu ülkelerin hemen hemen tamamını gezdim, yine kendi imkânlarım dâhilinde ne yaptıklarını, nasıl yaptıklarını anlamaya, görmeye ve çözmeye çalıştım. Sadece Hollanda'yı örnek verelim -herkes örnek veriyor, ben de örnek vereyim- Konya ilimizin sınırları büyüklüğünde bir ülke, yıllık 85 milyar euro, yaklaşık 100 milyar dolar tarım ve hayvancılık ihracatı yapıyor, 100 milyar dolar. Bizim bütün ihracatımız 145 milyar dolar. Tarım Bakanlığı ne yapıyor, Devlet Planlama Teşkilatı ne yapıyor, merak ediyorum. Bir an evvel ciddi bir çalışma yapılması lazım.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; pamuğu tartışıyoruz, tarımın diğer alanlarında olduğu gibi, ama baştan şunu söylemek gerekiyor özellikle iktidara: Biliniz, tarımın problemleri teknik değil, tarımın problemleri ekonomik de değil, tarımın problemleri insan iş gücü veya buna benzer mekanik meseleler de değil, tarımın sorunu Hükümetin uyguladığı politikalaradır yani tarımın sorunu siyasidir, elbette pamuğun da sorunu siyasidir; nereden baktığınıza bağlı.

2015 yılında 143 milyar dolarlık tarımsal genel bir ihracat var. Bunun, ihracatın 18 milyar doları tekstil sanayisi. Tekstil sanayisinin kaynağı ne? Pamuk. Türkiye yılda 1,5 milyon ton pamuk tüketmektedir. Bunun 700-750 bin tonu yerli üretim, geri kalanını ithal ediyoruz. Nereden? Amerika Birleşik Devletleri'nden. Nereden? Türkmenistan'dan. Nereden? Yunanistan'dan. Yunanistan'da üretilen pamuğun yüzde 40'ını bu topraklar alıyor, bizler alıyoruz ve Yunanistan'ın köylüsünü bu şekilde zengin ediyoruz. Peki, biz burada ne yapıyoruz, bizim yaptığımız iş ne? Biz şunu yapıyoruz, biz diyoruz ki iktidar olarak ve siyaseten: 1995 yılında Dünya Ticaret Örgütüyle yaptığımız anlaşma, Avrupa Birliği süreci, gümrüğün sıfırlanması; mesele tam da bu. Bu ithalat meselesi Adalet ve Kalkınma Partisinin temel tarım stratejisi hâline gelmiş durumda. “Bu ülkenin toprakları 3 milyon ton pamuğu rahatlıkla üretebilir bir konumdadır, bu mümkün” diye söylendi. Aynı şekilde, buğday, mısır, arpa, kanola, ayçiçeği, pirinç, hayvancılık alanı... Bu topraklar 200-250 milyon insanı beslemeye muktedir bir yapıya sahip; iklimi, toprağı, coğrafyası, her türlü zenginlikleri buna müsait, bu mümkün. Peki sorun ne? Sorun, Adalet ve Kalkınma Partisi bu topraklardaki köylünün, çiftçinin kalkınmasını istemiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Adalet ve Kalkınma Partisi bu ülkenin topraklarında üretim yapılmasını istemiyor.

Bakın, değerli siyasiler, çok açık, “toprak gasbı” denen bir kavram vardır. Emperyalistlerin bu topraklarda ve az gelişmiş ülkelerde uyguladığı yöntem şudur:

1) Önce çiftçilerinizi yoksullaştırır, girdileriniz pahalılaşır, çiftçileriniz köyünü terk eder, kentlere gelir.

2) Sonra o topraklara yabancılar yavaş yavaş girer, oraları kiralar, sözleşmeli ve emanet tarım yaptırır.

3) Gelir, bu toprakları satın alır, siz de kendi topraklarınızda köle olarak yaşarsınız eğer çalışacak ortam bulur iseniz. Şu anda uygulanan tarımdaki politikanın temel kaynağı bu. Çıkmak mümkün mü? Elbette mümkün.

1) Şu ithalat sevdanızdan vazgeçin. Şu ithalatçılarla bu sevginiz, bu yandaşlığınız nedir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN SARIBAL (Devamla) - Gerçekten merak ediyorum, şunu bir anlatın şu kürsüde, bir anlayalım.

2) Mutlaka ve mutlaka sahici bir destekleme yapmak gerekir.

3) ANTİBİRLİK, ÇUKOBİRLİK, TARİŞ birliğini desteklemek gerekir.

4) Girdilerin fiyatını düşürmek gerekir.

Bu olursa, bu topraklarda değil tütün, değil pamuk, her türlü ürünü üretilen gıda egemenliği ve gıda güvenliği açısından ayakta durma çabamız olur.

Sevgili Başkan, ne yapayım, üç dakikada bu kadar söylenebiliyor.

Teşekkür ediyorum, kolay gelsin. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Sarıbal.

Milliyetçi Hareket Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir tarafından, barış talebini dile getiren akademisyen ve öğretmenler ile diğer kamu emekçilerine yönelik işten çıkartma, yargılama ve diğer cezalandırmaların ulusal ve uluslararası hukuk ile akademik özgürlükler bağlamında araştırılması amacıyla 18/10/2017 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 18 Ekim 2017 Çarşamba günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 18/10/2017 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantısında siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Filiz Kerestecioğlu Demir

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

18 Ekim 2017 tarihinde İstanbul Milletvekili, Grup Başkan Vekili Filiz Kerestecioğlu tarafından verilen 5662 sıra numaralı barış talebini dile getiren akademisyen ve öğretmenler ile diğer kamu emekçilerine yönelik işten çıkartma, yargılama ve diğer cezalandırmaların ulusal ve uluslararası hukuk ile akademik özgürlükler bağlamında araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 18/10/2017 Çarşamba günü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Öneri üzerinde ilk söz, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına, öneri sahibi olarak Mardin Milletvekili Mithat Sancar.

Buyurun Sayın Sancar. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu ülkenin yakın tarihinin en önemli, en olumlu aşamalarından, devrelerinden biri çözüm süreciydi. Türkiye’de on yıllardır devam eden çok zor bir sorunu diyalog ve müzakereyle çözmek üzere bir süreç başlatılmıştı. Ne yazık ki o süreç tam da başarıya doğru önemli bir ivme kazanmışken rafa kaldırıldı. Dolmabahçe mutabakatı diye bilinen o önemli tarihî toplantı ve buluşmanın ardından böyle bir mutabakatın tanınmayacağını bizzat dönemin Cumhurbaşkanı belirtmişti, ondan sonrası ise çatışmalara yeniden dönülmesi oldu. İki buçuk yıl süren bir çatışmasızlığın ardından şiddetin yeniden başlamasının çok yıkıcı sonuçlar doğuracağı o dönemde sıkça belirtildi; benim de üyesi olduğum Akil insanlar heyeti toplantılarında bu görüşler hem rapor olarak hem de sözlü bir biçimde dönemin Başbakanına ve ilgili bakanlarına defalarca aktarıldı ama maalesef bu süreç devam ettirilmedi. Ardından gelen çatışmaların sonlanması için çeşitli çevrelerin barış talebi oldu. Bu talep çeşitli etkinliklerle dile getirildi. Mesela, kamu emekçilerinin 29 Aralıkta bir günlük iş bırakma eylemi vardı, amaç da barış hemen, şimdi çağrısını yaygınlaştırmaktı; “Savaşa hayır, barış hemen, şimdi.” şiarıyla yapılmıştı. Daha sonra, akademisyenlerin, 1.128 yerli ve yabancı

akademisyenin “Bu suça ortak olmayacağız.” başlığıyla bir bildirisi yayınlandı. Burada da talep edilen şey çözüm sürecine yeniden dönmek, barış şartlarını yeniden tesis etmektir. Fakat, iktidar bir kere, artık, şiddet politikalarına, savaş stratejisine dönmeye karar vermişti. Ondandır, çözüm süreci devam ederken “barış” sözünü ağzına almayan hain ilan ediliyordu. Orada da bir yanlışlık vardı. Tabii ki sürece yönelik eleştiriler yapılabilirdi fakat kim süreci eleştiriyor idiye derhâl hain ilan ediliyordu. Barışın, “barış” sözcüğünün sadece iktidarın tekelinde olduğu iddia ediliyordu. Ardından, bu sefer “barış” sözcüğünü ağzına alan hain ilan edilmeye başlandı. Hain ilan edilmek tek başına sözde kalsa neyse ama 10 Ekimde barış talebiyle Ankara’da yapılan mitinge Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en kanlı saldırısı yapıldı, en ağır, en vahşi katliamı yaşandı. Barış artık talep olarak dile getirildiğinde çok ağır bedeli olan bir kavram, bir şiar hâline gelmişti. Sonra, akademisyenlere yönelik tasfiye süreci başladı. Sadece işten atmalar değil, pasaportlara el koymalar, yurt dışına çıkış yasakları ve ardından da yargılamalar geldi. Bütün bunlar barış politikalarını savunmayı her alanda engellemeye yöneliktir çünkü iktidar ancak şiddet ve savaş politikalarıyla bu hükmünü sürdürebileceğine inanmıştı, barış talebi bu stratejiyi sarsıyordu, rahatsız ediyordu. Engellenen barış eylemleri, katledilen barış göstericileri, tasfiye edilen barış akademisyenleri bize bir şeyi yeniden hatırlatmalı değerli milletvekilleri. Eğer savaş politikalarıyla devam ederseniz yarın öbür gün bu politikalar sizleri bizzat parti ve iktidar olarak da fena hâlde vurmaya başlayacak çünkü bu politikaların üzerine inşa edilen şey tek adam yönetimi, tekçi yönetimdir. Bu yönetimde kimseye, sizlere de söz hakkı olmaz, herkes bundan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MİTHAT SANCAR (Devamla) – ...nasibini alır, burada bedelini ödemek zorunda kalır. Tek çıkar yol var Türkiye için: Barış. Çözüm için de tek yol var: Diyalog, müzakere, demokrasi.

Saygılarımla efendim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Sancar. (HDP sıralarından alkışlar)

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Ali Şeker konuşacaktır.

Buyurun Sayın Şeker. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ ŞEKER (İstanbul) – 8 Ocak 2016 tarihinde bir televizyon programına bağlanan Ayşe öğretmen şunları söylemişti: “Ülkenin doğusunda yaşananların farkında mısınız? Burada yaşananlar medyada çok farklı aktarılıyor. Sessiz kalmayın, insan olarak biraz daha hassasiyetle yaklaşın. Görün, duyun ve artık bize el verin. Yazık, insanlar ölmesin, çocuklar ölmesin, anneler ağlasın.” “Çocuklar ölmesin, öldürülmesin, analar ağlasın.” diyen Ayşe öğretmen hakkında yandaş gazetelerde tetikçiler tarafından ihbar yazıları yayınlandı, hain ilan edildi, dava açıldı. Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen davada savcı, Ayşe öğretmen için “örgüt propagandası yapmak” iddiasıyla yedi buçuk yıla kadar ceza talebinde bulundu. 2 Ekim 2017 tarihinde de dava sonuçlandı ve bir yıl üç ay hapis cezası onaylandı. Ayşe öğretmene çocuğunu hapiste doğurması reva görüldü. Bugün Ayşe öğretmeni hapse atarken, çocuğunu hapiste doğurması zorlanırken sübyan mekteplerinde eğitirdiğiniz çocuklar bir an önce ölme meyilinde, intihar eğiliminde ve 3-5 yaşındaki çocuklar intihar etmeyi düşünüyorlar. Getirdiğiniz eğitim sistemi bu.

7 Haziran 2015 seçimlerinin hemen öncesinde “ya 400 vekil ya kaos” başlıklarıyla başlayan dönemde ülkemizde yaşanan katliamlarla birçok sivil yurttaşımızı, askerimizi, polisimizi kaybettik. Biz CHP olarak yaşanan terör olaylarının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından araştırılmasını istedik, tüm önerilerimizi reddettiniz. Ülkede akan kandan rahatsızlığınızı dile getiren hemen herkes iktidar ve onun yalakaları tarafından hain olarak ilan edildi, haklarında ihbar yazıları yayınlandı, suçlu ilan edildi.

İki buçuk yıldır Parlamentodayım, barış için attığınız herhangi bir adımı görmedim. Mesela Şehit Yüzbaşı Ali Alkan'ın ağabeyi Yarbay Mehmet Alkan'ı "Dün 'barış' diyenler bugün neden 'sonuna kadar savaş' diyorsunuz?" dediği için hemen ihraç ettiniz.

Ayşe öğretmen gibi barış isteyen ve bunun için bir bildiri imzalayan Barış Akademisyenleri yargılanıyor. 12 Eylül faşist cuntası döneminde, barış isteyen ve kamuoyunda "Barış Derneği Davası" olarak bilinen davada barış isteyen aydınlar yargılanmıştı. Aynısını siz Barış Akademisyenlerine yapıyorsunuz. Diğer darbelerden bir eksiğinizin kalmadığını ispat etmeye çalışıyorsunuz.

Sevgili milletvekilleri, "Çocuklar ölmesin, analar ağlamasın." diyen genç öğretmen Ayşe Çelik'i kendi çocuğunu cezaevinde doğurmaya mahkûm ederek, damatlar hakkında kamuoyuna yansıyan maillerdeki suç unsurlarını haber yaptığı için Tunca Öğreten, Mahir Kanaat ve Ömer Çelik'i uzun süre iddianame hazırlamadan, iki yüz yetmiş dört gündür hapiste tutarak, "Barış istiyoruz. Bu suça ortak olmayacağız." diyen akademisyenleri ve kamu çalışanlarını kanun hükmünde kararnamelemlerle işten atıp hapse atarak, işlerini geri isteyen, bunun için iki yüz yirmi dört gündür bedenlerini açlığa yatan Nuriye ve Semih'in haklı isyanlarını görmezden gelerek kendi suçlarınızı, gerçekleri gözlerden kaçıramazsınız.

Sizler unutmayın, adalet bir gün sizlere de lazım olacak. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şeker.

Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.16

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.32

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), Mehmet Necmettin AHRAZOĞLU (Hatay)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10’uncu Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alıyor ve oylarınıza sunuyorum:

3.- *CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan, Ankara’da yıkılan ve yıkılma tehdidi bulunan Cumhuriyet Dönemi yapılarının korunması, sorunların tespiti ve çözülmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/1770) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi’nin ön görüşmelerinin Genel Kurulun 18 Ekim 2017 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 18/10/2017 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantısında, siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından, Grubumuzun aşağıdaki önerisini İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür Özel

Manisa

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin, “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan, Ankara’da yıkılan ve yıkılma tehdidi bulunan Cumhuriyet Dönemi yapılarının korunması, sorunların tespiti ve çözülmesi amacıyla (10/1770) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi’nin görüşmesinin, Genel Kurulun 18/10/2017 Çarşamba günü (bugün) birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu önerisi üzerinde ilk söz, öneri sahibi adına Ankara Milletvekili Nihat Yeşil’e aittir.

Sayın Yeşil, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA NİHAT YEŞİL (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Cumhuriyet Dönemi yapılarına ait ve korunması gereken yapılar üzerinde söz almış bulunmaktayım. Hepinizi, yüce Meclisi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, başta, eski dönem Genel Başkanımız Sayın Deniz Baykal’ın rahatsızlığından dolayı öncelikle acil şifalar diliyorum. Maden kazasında şehit olan, ölen vatandaşlarımızı da rahmetle anıyorum. Mersin’de menfur bir saldırıyla karşı karşıya kalan güvenlik görevlilerimize acil şifalar diliyorum.

Değerli arkadaşlar, başkent Ankara modern Türkiye'nin ve modern Türk şehrinin örneğini oluştuyordu, modern Türkiye'nin ve cumhuriyet rejimi ideallerinin bir sembolüydü. Ankara'nın öncelikle kent olması yalnızca kentsel, mekânsal değil, sosyal ve kültürel boyutlarıydı. Dolayısıyla Ankara yalnızca yapılan örnekler açısından değil sembolize ettiği değerler açısından cumhuriyet tarihi ve kültürü için çok önem arz ediyordu.

Değerli arkadaşlar, yıkılma tehdidi bulunan yapılar içerisinde Ankara Ulus'ta Cumhuriyet Dönemi eseri olarak kabul edilen tarihi İller Bankası binası da vardı ve bir gece yarısı operasyonla haziran ayında yıkıldı. Melih Gökçek yıkıntılarının üzerinde zafer pozu verdi. Gökçek'in Ankara'daki temel görevi, cumhuriyetin bu kentteki izini silmekti. 16 Haziran 2017'de bir gece baskınıyla yıkılan cumhuriyet mirası İller Bankası binasının yıkıntıları üzerinde zafer pozu vermesinin nedeni de buydu. Biz önergeyi mayıs ayında vermiştik.

Ankara'nın yine bir cumhuriyet mirası olan, en önemli yeşil alanlarından Atatürk Orman Çiftliği de bu süreçte yol projeleriyle paramparça edildi. Atatürk Orman Çiftliği'nin yok edilmesi süreci, kaçak saray inşa edilmesiyle de sürdürüldü. Cumhuriyetin ilk yıllarında 20 bin dekarlık çorak ve bataklık bir arazinin ıslah edilmesiyle kent çiftliği olarak kurulan ve 52 bin dekarla hazineye emanet edilen arazi yıllar içinde paramparça yağmalandı. Cumhuriyet döneminin önemli sanayi hamlesi olarak kurulan hava gazı fabrikası, Ankara'nın hava gazı, kok kömürüyle çalışan ilk elektrik üretim tesisiydi. Ülkemizde 2000 yılı ve öncesi yıllarda yapılan tüm yapılarda asbest içeren malzemeler kullanıldığı herkesin bilgisi dâhilinde olduğu hâlde ve 350 ton asbestli malzeme bulunan Maltepe Hava Gazı Fabrikası, insan sağlığına telafisi mümkün olmayan zararlar verdiği bilindiği hâlde yıkıldı.

Cumhuriyetin ilk toplu konut projesi olan Saraçoğlu Mahallesi de yine hedefteki alanlardan biriydi. Ankara'nın en önemli merkezî noktasında bulunan konut alanı büyük bir rantın odağında yer alırken cumhuriyetin ilk toplu konut projesi olan mahalle zorla tahliyelerle boşaltılmıştır. Tarihi dokusu, özgün mimarisi ve yeşillik içindeki görüntüsüyle başkent havzasında önemli bir yere sahip mahallenin başka kurumlara ve özellikle değişik, TÜRGEV gibi vakıflara peşkeş çekildiğini hepimiz duyduk.

Değerli arkadaşlar, AKP cumhuriyet döneminde bir tek yapılarla uğraşmadı, aynı zamanda tüm cumhuriyet değerlerinin tümüyle uğraşmak için elinden gelen her türlü şeyi yapmaya çalıştı. Daha şimdi görüşmekte olduğumuz kanunla ilgili, kadınlarımız dün gelip imam nikâhı dedikleri meseleyle bunları gündeme getirmeye çalışırken her türlü zulümle baş başa kaldılar. Onun için, AKP sadece yapılarla uğraşmıyor, cumhuriyetin tüm değerleriyle uğraşıyor. Cumhuriyetin kurmuş olduğu, bize nimet olarak sunduğu tüm değerleri yok etmek için elinden gelen her türlü çabayı sarf ediyor. Eğitimde, kültürde, sağlıkta, her alanda olduğu gibi bu alanda da böyle bir çabanın içerisindeyiz. Burada saymakla bitiremediğimiz yüzlerce yapının bu dönem içerisinde tarumar edildiğini -zaten müstafi durumda olan- AK PARTİ yönetimi içerisindeki Sayın Belediye Başkanı -resmî müstafi sayılmasa da gayriresmî sayılan- Melih Gökçek'in, giderayak bu tür yöntemlerine, parsel parsel Ankara'yı parsellediğine hepimiz gözlerimizle tanık olduk. Biz de Ankara milletvekilleri olarak bunu gündeme getirirken ne garip ki buna karşı seyircisiz kaldı. Çeşitli bahanelerle bunları gündeme getirmeye için uğraş veriyorlardı ama nedenlerini ve niçinlerini hiç açıklamadılar, sadece görevden istifa ettirmek için böyle bir baskıyı uygulamaya çalışıyorlar. Biz de diyoruz ki, niçin istifa ettiklerini, önce bunun hesabını, parsel parsel sattığı bu kenti, bunun hesabını vermeden gitmesini asla doğru bulmuyoruz. O anlamda, Sayın Melih Gökçek buradan gitmeden, bunların nedenlerini açıklamadan biz hep davacı olacağız, Ankaralı olarak bunun hesabını sormaya devam edeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Yeşil.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Mustafa Mit konuşacaktır.

Sayın Mit, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA MİT (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin grup önerisi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti’nin doğuşuna şahitlik etmiş ve cumhuriyetle özdeşleşmiş bulunan Ankara Türkiye’dir, Türkiye Cumhuriyeti’dir. Biz, dünyaya Ankara’dan, Türk-İslam medeniyeti açısından bakarız. Ankara, bir taraftan Hacı Bayram-ı Veli ve Ahilik geleneğiyle geçmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve cumhuriyetle modern Türkiye’yi ve geleceği temsil etmektedir.

Ankara’nın zihinlerde oluşmuş bir silüeti vardır. Yapılan imar değişiklikleriyle zihinlerdeki Ankara günbegün yok olmaktadır. Ankara’nın, cumhuriyetin simgesi olan mimari eserlerin daha görünür hâle getirilmesi için etrafındaki yapılaşmanın temizlenmesi, Kızılay ve Ulus’un yeşil alanlarının artırılması gerekmektedir. Ulus bir bütün olarak değerlendirilmeli, bir taraftan tarihiyle, bir taraftan da modern Ankara’nın turistik merkezi hâline getirilmelidir. Devlet kurumlarının bu anlayış içerisinde bulunmaları gerekmektedir ancak bazı kurumların, genel müdürlüklerin Ankara’dan taşınması doğru olmamıştır. Ulus’taki İş Bankası, Ulus’taki Ziraat Bankası binaları bu kurumlarla Ankara’yı cumhuriyetle özdeşleştirmiştir. Devletin hükümlerini erozyona uğratan bu uygulamalardan vazgeçilmelidir. Ankara’yı temsil eden mimari eserlerle devletin hükümlerini aynileştirmiştir. Bunlardan birisine yönelik tavır diğerlerini de etkileyecektir. Ankara Gar Binası, Opera Binası, Türk Ocağı Binası gibi yapılar Ankara’nın sembolik yapılarıdır. Tamamen rant merkezli yoğunlaşmaların getirdiği sorunlar bütün Ankara’yı, bütün Ankaralıyı etkilemektedir. Bu açıdan, Ankara’nın tarihî ve doğal çevre ve çehresinin ortaya çıkarılması, Ankara’nın temsil ettiği zihniyetin gelecek nesillere aktarılması sadece siyasetin değil, her kurumun görevidir diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Gruplar adına son konuşmacı, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Ziya Pir.

Buyurun Sayın Pir. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ZİYA PİR (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii ki cumhuriyetin bir hafızası vardır ama ondan önce Osmanlı da vardı, ondan önce çeşitli medeniyetlerin de hafızası vardır ama aynı zamanda şehirlerin de toplumların da hafızası vardır. Bizim sadece cumhuriyetin hafızasına değil, aynı zamanda saymış olduğum diğerlerinin de hafızasına sahip çıkmamız gerekiyor, onları yok edilmekten korumamız gerekiyor.

Şimdi, şehirlerin dışında elbette toplumlardan da bahsettik, toplumların da hafızası vardır. Türkiye’de sadece Türkler, Lazlar değil, aynı zamanda Kürtler de yaşamaktadır. Ben de bir Diyarbakır Milletvekili olarak biraz dikkatinizi o tarafa çekmek istiyorum. Şu anda Suriçi’nde, Diyarbakır’ın merkez ilçesi Sur’un, Suriçi’nde yıkımlar yapılıyor. Sizinle şu polemige de girmek istemiyorum: İşte, orada çatışma oldu, şu yaktı, bu yaktı, o yaptı falan bunlara girmeden hiçbir şekilde çatışmaların olmadığı Ali Paşa ve Lalebey’de şu anda yıkımlar yapılıyor. Suriçi 7 bin yıllık tarihe sahiptir ve şu anda yıkımı yapılan yer sit alanıdır. Orada, toprağın altında ne olduğunu şu an kimse bilmemektedir. Orada yıkım yapılmadan önce, oraya binalar yapılmadan önce bilimsel bir ekibin girip arkeolojik kazılar yapması gerekiyor bakacak altında ne var buranın. 7 bin yıllık şehrin altında, toprağın altında 50 santim, belki 1 metre altında mutlaka bir şeyler vardır. Bunu araştırmadan şu anda toptancı TOKİ zihniyetiyle oraya girilmiş, her taraf kapatılmış, kim nasıl ihale aldı, hangi plana göre yapıyor, bunlar da açıklanmadan böyle bir yıkım gerçekleşmektedir; bu da hem o medeniyetlerin hem de Kürtlerin hafızasını yok etmeyle eş değerdir.

Başka şeyler sayalım size, son aylarda olanlar: Diyarbakır Yenişehir Kayyumu Mehmet Uzun'un tabelasını indirmiştir, Mehmet Uzun ismi tekrar yazılmıştır ama Kürtçe yazılar şu an eksiktir, yazılmadı. Doğubeyazıt Kayyumu Ahmedî Hani heykelini yıktı. Diyarbakır Kayyumu Roboski anıtını yıktı. Kızıltepe Kayyumu, 12 yaşında 13 kurşunla vurulan, katledilen Uğur Kaymaz'ın anıtını yıktı. Cizre'de, buranın üyesi olan daha önce, Orhan Doğan'ın anıtı yıkıldı. Önceki Diyarbakır Yenişehir Kayyumu -o da yolsuzluk yaptı diye yeni kayyum atandı- Mervaniler medeniyetine ait kabartmaları ve Ahmed Arif heykelini yıktı.

Arkadaşlar, bu TOKİ zihniyetinden artık vazgeçin, sadece cumhuriyetin değil bütün varlıklarımıza, kültürel varlıklarımıza hep birlikte sahip çıkma zamanı geldi geçiyor.

Saygılar. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince, sözlü soru önergelerini görüşmüyor ve gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- *Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (x)*

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 497 sıra sayılı kanun tasarısının tümü üzerindeki görüşmelerde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına konuşma yapılmıştı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel söz vereceğim ama şu hatırlatmayı da yapayım.

Dün ara verdik, soru için sisteme giren sayın milletvekillerinin isimlerini ben tekrarlayayım onlar öncelikle sisteme girsin: Sayın Tanal, Sayın Basmacı, Sayın Özel, Sayın Sarıhan, Sayın Akar, Sayın Balbay, Sayın Özdiş, Sayın Bektaşoğlu, Sayın Tekin, Sayın Özdemir. Bu arkadaşlar dün tümü üzerindeki görüşmelere başlanınca soru sormak üzere sisteme dâhil olmuşlardı, tekrar ilgili arkadaşlarımız sisteme girerse hakları zayı olmaz.

Sayın Özel, sizi dinliyorum.

(x) 497 S. Sayılı Basmayazı 17/10/2017 tarihli 9'uncu Birleşim Tutanağı'na eklidir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, görüşmelere devam ediyoruz. 497 sıra sayısı, Adalet ve Kalkınma Partisinin özellikle 24’üncü Dönemde çokça suistimal ettiği, 26’ncı Dönemde de artık bir başka yöntemi benimsemeden devam ettiği şekilde yine hem bir torba kanun hem de temel kanun olarak geldi. Torba kanun olarak geldiğinde çok desteklediğiniz bir maddeyle tamamen karşı olduğumuz bir maddenin birlikte görüşülmesi ve madde üzerinde konuşma imkânının olmaması söz konusu. Bu görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesini oyladığınızda -ki dolayısıyla bölüm görüşmeleri başlayacak- bu yasanın Meclis tarafından kabul edilmesi, gündemine alınması ve artık maddeler üzerinde görüşmeleri başlayacak. Aslında biz hem ilgili Komisyonunda hem Meclis Başkanlığı bunu sevk ederken 497 sıra sayısının özellikle içindeki 6’ncı madde ve 31’inci madde yönünden Anayasa’ya açık aykırılıklar taşıdığını ifade etmiştik. Şimdi bugün görüşmelerine başlamak üzere olduğumuz kanunda eğer siz bunu komisyona iade etmez ya da bu 6’ncı ve 31’inci maddeler bu torbanın içinden ayıklanacak bir irade ortaya koymazsak Anayasa’ya aykırı bir iş yapmış olacağız. Bu sebepten görüşmelerin sürdürülmeyle Komisyona iade edilmesi ve 6 ve 31’inci maddelerin başta olmak üzere Anayasa’ya aykırı bu hükümlerin ayıklandıktan sonra görüşmelere devam edilmesini riyaset makamından arz ve talep ederiz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Görüşmelere başlandı.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - Dün başladık ama.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Grubunuzla konuşun da ona göre itiraz edin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Zamanında bulunacaksınız Anayasa’ya aykırılık...

BAŞKAN – Sayın Özel, tabii bu tür tartışmalar ve konuşmalar aşağı yukarı pek çok temel kanunda dile getirildi benzer mahiyette ve Başkanlığın da aslında yeknesak bir uygulaması olarak verdiği kararlar var. Dolayısıyla zaten biz bugün bu tartışmayı yapacağız diye konuşmuştuk, maddenin tümü üzerindeki konuşmalara da başladık. Ama onun dışında söz konusu tasarı Başkanlıkça İçişleri Komisyonuna havale edilmiş. İçişleri Komisyonu aynı tartışmaları sürmekte, sürdürmekte ve o tartışmaları karara bağlamıştır, bağlama yetkisini haizdir daha doğrusu ve bunu bir rapora bağlamış. Bu rapor dağıtılmış ve Genel Kurulun oylamasıyla da bugünkü gündemimize bu iş girmiş oldu, dün itibarıyla girmiş oldu. Dolayısıyla Meclis Başkanlık Divanı olarak, şu anda yürütmekte olan Divan olarak önümüze gelen karara bağlanmış, rapora bağlanmış bir konuyu görüşmemek gibi bir lüksümüz yok bizim, böyle bir imkânımız yok; kaldı ki bu tür tartışmalar gerek Komisyon sürecinde gerekse de işte maddelerine geçilirken zaten Genel Kurulun onayına sunacağız, Genel Kurul dikkate alacak ve madde madde aslında İç Tüzük bunu, Anayasa’ya aykırılıklarını az önce bahsettiğiniz 6, 31’inci maddelerle ilgili eğer böyle ciddi bir iddianız varsa ki bunu yine maddeler üzerinde -zaten İç Tüzük onu emrediyor- ilgili maddeler üzerinde öncelikle onu zaten yine görüşüp Genel Kurulun rızasını arayacağız ve Genel Kuruldan dahi bu kanun tümünden geçerse yine Anayasa Mahkemesi gibi bir denetim imkânı var. Dolayısıyla bu hâle gelmiş, pişmiş, tekamül etmiş bir teklifi ya da tasarımı Başkanlık Divanı olarak görüşmekten başka hiçbir imkânımız yok. Bunda usul tartışması dahi açılmaması gerekir kanaatindeyim ama sizin ısrarınıza binaen hem geneli üzerindeki görüşmelerine başladık hem de ısrarınızı da dikkate alarak teamül kaydetmemek kaydıyla ben usul tartışmasını açıyorum.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Lehte Sayın Başkan.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Lehte.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Aleyhte Sayın Başkan ve aleyhte Mahmut Tanal.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Usule aykırı tartışma olmaz Sayın Başkanım; usule uygun başladık biz konuşmaya.

BAŞKAN – Lehte, Sayın Mehmet Muş, Sayın Mehmet Doğan Kubat; aleyhte, Sayın Özel ve Sayın Kerestecioğlu.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Sayın Başkan, kamera Sayın Turan’ı bir zumlayabilir mi? Sayın Cumhurbaşkanını görsün istiyoruz Genel Kurulda olduğunu.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Geçti bunlar artık ya!

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, aslında tutumunuz hakkında usul tartışması açmak gerekir çünkü 6’ncı madde üzerinde rahat böyle bir şey yapılabilir. Önergeyle yapılacaktı ama bunu sadece istem üzerine yaptığınızı kayıtlara geçirebilirseniz.

BAŞKAN – Evet, teamül kaydetmemek kaydıyla.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Görüş bildirmek demek daha doğru olur çünkü usul tartışmasının burada olabilme imkânı yok, herhâlde arkadaşlarımız görüş bildirmek üzere kürsüde bulunacaklar.

BAŞKAN – Evet, zaten ben kanaatimi ifade ettim yani bu konuda usul tartışması... Çünkü biz usule uyuyoruz yani usule uyduğum için zaten bunu görüşmekten başka bir çaremin olmadığını ifade ettim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, burada özel bir durum var; o kayda geçsin.

BAŞKAN – Kayda geçecek, şimdi kürsüde konuşacağız bunları, konuşacaksınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onu değil, Sayın Elitaş da hak verecektir. Anayasa’ya aykırılık iddiası her bir kanun için farklı Anayasa maddesi ona özel olduğu için bunu böyle usulen “Nasıl başlıyoruz.” demek yerine bu imkânı vermek Anayasa’ya saygı ve Meclise saygı açısından çok uygun. Yani, aslında bu usul tartışmasını açma konusundaki tutumunuzun da lehindeyim, onu ifade edeyim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum, peki.

Evet, şimdi usul tartışmasında tutumum lehinde ilk söz Sayın Mehmet Muş’a aittir.

Buyurun Sayın Muş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

IX.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın Anayasa’ya aykırı maddeler içerdiği ve bu nedenle Komisyona iade edilmesi gerekip gerekmediği hakkında

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir defa, burada usul tartışması açılmasını doğru bulmadığımı ifade etmek isterim. Zaten kanunun üzerinde görüşmeler başladı; görüşmeleri başlanan bir kanun metni üzerinde tekrar “Anayasa’ya aykırılığı var.” diye bir usul tartışması açmak doğru da değildir, İç Tüzük’e de aykırıdır. Herkesi İç Tüzük’e uygun şekilde hareket etmeye davet ediyorum.

İç Tüzük’ün 38’inci maddesi çok açıktır: “ Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.” Dolayısıyla, Komisyon bunu buraya sevk etmişse Anayasa’ya aykırılık noktasındaki tartışmalar biter.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Olmadı, olmadı Sayın Başkan, olmadı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yapmamışlar.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Anayasa’ya aykırılık noktasındaki tartışmalar biter, burada tekrar aynı tartışmaları açmak yersizdir.

Gelelim 6’ncı maddeye. 6’ncı maddede ne var? 6’ncı maddede, değerli milletvekilleri, resmî nikâhın kıyılmasıyla ilgili il ve ilçe müftülüklerine de yetki verilmesi söz konusu. Ana muhalefet bunun Anayasa’ya aykırı olduğunu iddia etmekte ve buradan, bu tasarıdan bu metnin çıkarılmasını

istemektedir. Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kendisine tasarı olarak gelen ve Komisyonunda görüşülüp buraya sevk edilen -eğer Anayasa'ya bir aykırılık olsaydı bu Komisyonunda görüşülürdü- bir yetkiyle alakalı açılmış olan tartışmanın doğru olmadığını ifade etmek isterim. Türkiye Büyük Millet Meclisi meşruiyetini millettten alır, millet adına kanun yapma yetkisine sahiptir. Nikâh kıyma yetkisi belediye başkanı ya da belediye başkanının görevlendireceği bir memur, köylerde muhtar, il ve ilçe nüfus müdürlükleri, dış temsilcilikler; buna bir de il ve ilçe müftülükleri ekleniyor. Burada, il ve ilçe müftülüklerinin kıyacağı nikâh dinî nikâh değildir. Nasıl ki belediyedeki memur bir nikâh kıyıyorsa, nasıl ki dış temsilcilikteki ilgili bürokrat ya da memur bir nikâh kıyıyorsa...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Muhtar...

MEHMET MUŞ (Devamla) - ...nasıl ki muhtar bir nikâh kıyıyorsa müftülüğün de kıyacağı nikâh aynı usul ve esaslara tabidir, Medeni Kanun'da herhangi bir değişiklik yoktur. Resmî nikâhın gerekliliklerinde ve şartlarında herhangi bir değişiklik yoktur. Bir kişinin resmî nikâh yapabilmesi için 18 yaşını doldurma şartı belediyedeki memura da gitseniz, muhtara da gitseniz aynı, müftülüğe gelseniz de aynı. Burada herhangi bir değişiklik söz konusu değildir

MEHMET METİNER (İstanbul) - Müftü de bu ülkenin bir görevlisi ya. Müftü başka bir devletin görevlisi mi?

MEHMET MUŞ (Devamla) - Fakat burada şöyle bir şey yapılmaya çalışılıyor: Sanki müftülüklerin kıyacağı nikâh dinî bir nikâhmış gibi, bu dinî nikâha da bir resmiyet kazandırılıyormuş gibi bir algı oluşturulmaya çalışılıyor. Bu anlamda sayın grup başkan vekilini kanun metnini bir daha dikkatli şekilde okumaya davet ediyorum. Müftülüklerin kıyacağı nikâh dinî nikâh olmaz. Ayrıca birisi dinî nikâh yapmak istiyorsa onu ayrıca yapması gerekir.

Genel kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Komisyon Başkanı, toplantıda söyledi “İkisini bir arada çıkartacağız.” diye.

BAŞKAN – Tutumum aleyhinde ilk söz, Sayın Tanal'a aittir.

Buyurun Sayın Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Tanal alkış iyi geldi size gruptan. Yeni bir adaylık falan mı var?

BAŞKAN - Sayın Tanal'a teveccüh...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, sizden de alkış bekliyoruz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Biraz sonra alkışlarız.

MAHMUT TANAL (Devamla) – İnşallah.

Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

“Bu tasarı Anayasa'ya aykırı mıdır değil midir?” tartışması Komisyonunda ileri sürüldü, Komisyon üyesi arkadaşlarımız ileri sürdüler, alt komisyonunda da ileri sürdüler, gayet rahat, sıra sayısı burada, elimizde. Hukukta “Söz uçar yazı kalır.” denilen bir ilke var ve bu Komisyonunda, alt komisyonunda ve ana komisyonunda ileri sürülen Anayasa'ya aykırılık iddiası Komisyon tarafından karara bağlanmış değil, Anayasa'ya aykırı olmadığı şekilde bir karar oluşmuş değil. Öncelikle bunu belirtmekte yarar var.

Değerli arkadaşlar, şimdi, biraz önce hatip dedi ki... Burada resmî nikâhı herhangi bir dinî referans taşımayan devlet memurlarına verirsek o zaman dediklerinize katılırız. Dinî referans taşıyan bir devlet memuruna bunun verilmesinin tartışılması bugünün konusu değil. 1923 tarihinde Lozan Sözleşmesi'nin 42'nci maddesi tartışıldığı dönemde, o dönemde de azınlıklar kendi hukuklarıyla ilgili,

evlenmeyi, boşanmayı, nafakayı, bunları tartışmışlardı. O dönemdeki gerek Hristiyan gerek Musevi diğer semavi dinler tarafından bu hak, imtiyaz istendiği zaman denilmiş ki: “Türkiye Cumhuriyeti devleti laik bir devlet olacak. O sebepten dolayı herhangi bir din, mezhep üzerinde bir ayrıştırma olmaksızın herkese dinî referansı olmayan kişi tarafından nikâh kısılacak.” Ancak o dönem böyle bir güvence Türkiye Cumhuriyeti devleti veremedi çünkü Medeni Kanun 1926’da yürürlüğe girdi, Lozan Sözleşmesi’yle 1923’te bu tartışmalar başladı. Ancak yıl 1925’e geliyoruz. O dönemde Musevi ve Hristiyanlar ve diğer semavi dinlerin yetkililerince bu haktan feragat ediliyor, tek bir hukuk sistemi ülkede uygulansın diye 1926 tarihinde Medeni Kanun kabul ediliyor. Bizim o dönemdeki Medeni Kanunu’muzun 110’uncu maddesi, Sayın Muş, Anayasa 174/4, açık ve net yazıyor, devrim yasaları ve bu değiştirilemez; Anayasa’nın 2’nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine, Anayasa’nın 4’üncü maddesindeki “değiştirilemez, değiştirilmesi teklif edilemez” hükmüne, Anayasa’nızın 24’üncü maddesinin son fıkrasına ve en önemlisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) – Sayın Başkan, bitireceğim, bir iki dakika... Özür dilerim.

BAŞKAN – İki dakika veremem de, bir dakika ilave vereyim hadi.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Hayır, Sayın Başkan, bana da vereceksiniz o zaman. Hayır, ama biz süremize riayet ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Tanal, teveccüh fazlaydı.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bunun ortasını bulalım Başkan.

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Peki.

Şimdi, Anayasa’nın 24 son, Anayasa’nın 10’uncu maddesi eşitlik ve 174; bunların hepsine aykırı. Şimdi, arkadaşlar...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Devlet memuru mu değil mi, onu söyleyin Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Sayın Muş, bakın, ülkeyi parçalamak ve bölmenin yolu buradan geçer, açık ve net. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Yahu, siz bölüyorsunuz.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Bu proje FETÖ’nun projesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu proje laik hukuk devletinin projesi değil. Roma’da dinler arası diyalog görüşmelerinde şu denilmişti, Roma’daki diyalog görüşmelerinde: “Ya efendim, siz ne güzel kilisede nikâh kısıyorsunuz da biz niye camide kıyamıyoruz.” Bu FETÖ’nun projesi. Eğer FETÖ’yle bağlarınızı kesmişseniz bu projenizden vazgeçin ama yok gizli ittifaklarınız devam ediyorsa da bu iş için kendi oylarınız fazla.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Sen kestini mi sen?

MAHMUT TANAL (Devamla) - Ama bu, Türkiye’de hukuk devleti varsa, hukuk kısıntısı varsa Anayasa’nın 2’nci maddesine, 4’üncü maddesine, 10’uncu maddesine, 24’üncü maddenin son fıkrasına ve 174/(4)’e aykırıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) - Benim sizden istirhamım: Ne olur, gelin ülkeyi bölmeyelim, parçalamayalım. Millî birlik ve beraberliğimiz için bu ülkenin terörle ilgili sorunlarını çözmeye çalışalım, işsizliği çözmeye çalışalım, fakirliği çözelim. Yani sorunlarımız bu değerli arkadaşlar.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Sen FETÖ’yle ilişkisini kestini mi, FETÖ’yle? Sayın Tanal, FETÖ’yle ilişki düzeyiniz ne?

MAHMUT TANAL (Devamla) - Teşekkür ediyorum saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Tanal.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Sayın Tanal, FETÖ’yle ilişki ne düzeyde?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Muş...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Tanal, ismimi zikrederek ülkeyi bölmeye çalıştığınızı...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Öyle bir şey demedi.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Bu yasayı getirmekle ülkeyi bölüyorsunuz. Evet, ülkeyi bölüyorsunuz.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – ...bunun FETÖ’nün bir projesi olduğunu... Bana hitaben bu tip sorular yöneltilmiştir. 69’a göre ismimi zikrederek sataşmada bulunmuştur.

BAŞKAN – Buyurun.

Lütfen, yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

İki dakika süreyle...

X.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş’un, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın usul görüşmesi nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yani ülkeyi bölmek gibi bir gündemimiz olmadı, hiçbir zaman olmadı. Hatta Türkiye’nin çimentosu olarak ifade edilebilecek bir partiyiz çünkü Türkiye’nin 78 vilayetinden milletvekili çıkarabilen tek partisiyiz. Önce bu realiteyi ortaya koymamız lazım.

Değerli milletvekilleri, bakın, müftü de devlet görevlisidir yani memurdur. Belediyede çalışan da memurdur. Kamu görevliliği noktasında ikisinin arasında hiçbir fark yoktur.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Vardır.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bir kamu görevlisi veya nüfus müdürlüğünde çalışan bir kamu görevlisi de memurdur, bunların ikisi de memurdur.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Birinin dinsel etiketi vardır.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bu resmî nikâh, bir dinî nikâh değildir. Efendim, yurt dışından bazı örnekler veriliyor. Yurt dışındaki örneklerle... “Yurt içindeki farklı din ve gruplara mensup olanlar da böyle bir nikâh yaparlarsa bu da kabul edilecek mi?” deniliyor. Kabul edilmeyecek değerli dostlar. Sebebi de şudur: Onlar devlet memuru değil.

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) - Neden müftü ama?

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (Mersin) – O zaman mal müdürü de imzalasın, ne var!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Dinî ritüellerine göre, insanlar nikâh akitleri yapabilirler ama bunun resmî nikâh sayılabilmesi için kamu görevlisi eliyle kanunda belirtilen şekil ve esaslara uygun şekilde yapılması lazımdır. Burada verilen yetki budur.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bölüyorsunuz, bölüyorsunuz!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Kaldı ki bunun ötesinde kullanılacak olan ifadelerin hiçbir dayanağı ve temeli yoktur. Şunu da ifade etmek isterim, efendim, “Bu bir FETÖ projesiymiş, bundan vazgeçin, FETÖ’yle bağınızı kestiğinizi görelim.”

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kesmediler ki neyi göreceğiz?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Valla değerli dostlar, biz FETÖ’yle kararlı bir şekilde mücadele eden bir partiyiz ve bu kararlığımızı da sürdürerek devam ettiriyoruz. [CHP sıralarından alkışlar(!)]

Ama size bir şey söyleyeyim mi? FETÖ’nün kanalları kapatılıyorken Tarık Toros’un odasında “Bu kanalların kapatılmasını engelleyemedim, çok üzgünüm.” diye gözyaşı dökenler FETÖ’yle mücadeleyi zaten anlayamazlar.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Kanallarının açılmasına kim imza attı, hangi bakan?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hatip beni ima ederek sataşmada bulunmuştur, 69’a göre söz istiyorum.

BAŞKAN – Gözyaşını döken siz miydiniz? Yani “Gözyaşını dökenler.” dedi, isim isim söylemedi. Eğer üzerinize alınıyorsanız buyurun.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Gözyaşı dökeni Sayın Başkan. Gözyaşı dökmüş mü?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, bakın, biraz önce ben konuştum ve bu sözü bana...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Mahmut Tanal, ağladınız mı, ağlamadınız mı?

BAŞKAN – Buyurun iki dakika veriyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş’un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; konuyu mecradan hiç uzaklaştırmayalım, biz konumuza gelelim.

Şimdi, mevcut olan bu tasarı devrim yasalarını, Anayasa’nın 10’uncu maddesindeki eşitlik ilkesi... Yarın öbür gün Türk vatandaşı olan Hristiyan kardeşlerimiz, Türk vatandaşı olan Musevi kardeşlerimiz “Kardeşim, biz de bu şekilde dini referans alarak bizim de kendi dinî vecibelerimize göre bunu kıydırtmak veya nikâh kıymak istiyoruz.” derse ne yapacaksınız?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Yapabilir ama resmî nikâh olmaz.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Beyefendi, arkadaşlarımız teklif verdi, niye reddettiniz?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Resmî nikâh olmaz, kamu görevlisi olması lazım.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bakın, ikincisi: Bu FETÖ’yü daha dün size gösterdim önergeyi Akit’ten “Al sana bir, al sana iki.” dedim. Bunu bitiren... (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, Türkiye’de iyi bir hukukçu arkadaşımız burada, Sayın Cumhurbaşkanının da avukatıydı.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Mahmut Bey, gerçekten FETÖ’yle ilişkiniz devam ediyor mu?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Ağladınız mı, ağlamadınız mı?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Ve çok iyi de bilir, 37’nci madde...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Tanal, ağladınız mı, ağlamadınız mı, onu söyleyin?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Türk Ceza Kanunu’nun 37’nci maddesi “Her türlü katkı ve yardım, suç ortağıdır.” diyor, suç ortağı. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, siz suç ortağı mısınız, değil misiniz? Elini vicdanına koysun, hukukçu arkadaşımız.

ZEYİD ASLAN (Tokat) – Yapma ya, bana söz hakkı verme şimdi.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Tanal, ağladın mı, ağlamadın mı?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Yani, bakın, bunun 37’nci maddesinin son fıkrası.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Ağladın mı, ağlamadın mı Sayın Tanal?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Üstadım gelir konuşur, onun hukukçuluğundan şüphem yok, kanundan alıp anlatırsa daha iyi olacak.

ZEYİD ASLAN (Tokat) – Yapacak işimiz var, bir an önce gidelim.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bakın, Ceza Kanunu’nun 37’nci maddesi...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, ağlayıp ağlamadığını soruyoruz.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bunun zaman aşımı otuz yedi yıldır, zaman aşımından bahsediyor. Neticede...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Ağlamaya açıklık getir ya!

MAHMUT TANAL (Devamla) - Siz fabrikayı açarken kimin parasıyla açtınız? Gel, o fabrikanın açılış paralarını anlat, gel. Anladın mı?

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – O konuya açıklık getir.

MAHMUT TANAL (Devamla) – O fabrikaları kimin desteğiyle açtın?

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Ağladın mı, ağlamadın mı?

MAHMUT TANAL (Devamla) - Kimden mal alışverişi yaptın? (CHP sıralarından alkışlar) Senin o fabrikanda kim sana destek oldu? Ekonomik katkını söyle bana? Bunların hepsi... Siz onlarla iş birliği hâlindesiniz.

BAŞKAN – Lütfen sataşmayalım, şahsiyatla uğraşmayalım.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, zabıtlara geçmesi için söylüyorum.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye, Sayın Muş’u dinliyorum.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, çok açık bir soru sorduk. Ağlayıp ağlamadığını...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Onun malını kim aldı, FETÖ’nün malını pazarlıyordu. Mallarını kim satıyor senin? Mallarınızı nereye satıyorsunuz?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, ben “gözyaşı dökenler” diye bir ifade kullandım. “Gözyaşı kim dökmüştür?” dedim. “Gözyaşı dökenler bunu anlayamaz.” dedim. Fakat, Sayın Tanal, bu gözyaşı dökülmesiyle alakalı bir açıklama getirmedi. Ağladı mı, ağlamadı mı? Onu söyleyin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yaşar, siz?

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bireysel bir sataşma oldu. “Fabrikayı kimin parasıyla açtın? FETÖ’yle açtın.” dedi.

BAŞKAN – Buyurun.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – İsim vermedi ki üzerine alınmış. Demek ki...

BAŞKAN – Lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyin.

3.- Malatya Milletvekili Nurettin Yaşar'ın, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yani, espri yeteneğimizi de belli bir düzeyin altına düşürmeden espri yapabilirsek... Bu Meclisin ortalama bir zekâ düzeyi var, ben o düzeyin, mümkün oldukça vasatın da üstünde bir şeyler söylemeye çalışacağım.

Bir: Evet, ailemin yirmi beş yıl önce kurduğu bir fabrika var ve bu fabrikada, bunun içinde, dışında zerresinde ne bir kuruş haram para var ne FETÖ var ne CHP var ne PKK var ne falan var ne filan var; sadece aileye ait bir kuruluş.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ya, sen CHP ile FETÖ'yü aynı cümlede nasıl kullanıyorsun?

NURETTİN YAŞAR (Devamla) – Burada kalkıp da ucuz polemiklerle böyle kişisel haysiyet cellatlığı yapmak bir düzeysizliktir, buna cevap vermek gerekir diye düşünüyorum çünkü bu tür şeyler çoğalmaya başladı.

Sadece, arkadaşımız Mehmet Muş ağlayıp ağlamadığını sordu Sayın Tanal'a. Gelip burada ağladığını ya da ağlamadığını söyleyeceğine başka şeyler söyledi.

İkincisi: Sayın Tanal'a ben açıkça bir soru soruyorum, bendeki kanaat şu: FETÖ'yle çok yakın ilişkileri vardı.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Yuh ya! Yuh ya!

NURETTİN YAŞAR (Devamla) – Gördüğümü söylüyorum, yani organik bağıni filan bilmiyorum. Gerçekten bu ilişkisi devam ediyor mu yoksa kesildi mi? Maddi bir ilişkisi var mıydı? Bunu bilmiyorum ben ama medyadan izlediğim, kamuoyunda gördüğüm kadarıyla çok bariz, yakın bir ilişki içindeydi, hatta organik bağı da olabilir diye düşünüyordum ama bunu illa vardır diye iddia edebilecek durumda değilim.

MURAT EMİR (Ankara) – Havuz medyası, havuz medyası!

NURETTİN YAŞAR (Devamla) – Eğer siz de gazete okuyorsanız, televizyon izliyorsunuz bütün bunları görebilme imkânına sahipsiniz.

Üçüncüsü: Anladığım kadarıyla, bu yeni yasa tasarısında CHP'lilerin müftülükte nikâh kıydırma zorunluluğu yok, dolayısıyla bu telaşa gerek yok. Müftülükte nikâh kıydırmak isteyen vatandaşların da haklarına ve özgürlüklerine saygı duymak gibi bir zorunluluğumuz var.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Toplumu bölüyorsunuz sayın hatip, bölüyorsunuz, ayırıştırıyorsunuz.

NURETTİN YAŞAR (Devamla) – Yurttaşların haklarına ve özgürlüklerine saygı duymak zorundayız. Meclis olarak, millî iradeyi temsil eden bir makam olarak asıl amacımız vatandaşın, yurttaşın özgürlük alanını genişletmektir; yoksa, herkesi belli bir yöne yöneltmek, “İlla şurada nikâh kıyacaksın.” demek değil. CHP'lilerin özgürlüğünü savunuyorum, CHP'liler müftülükte nikâh kıydırmak zorunda değildirler. Bunun mücadelesinde ben yanlarında olacağım, söz veriyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Bölüyorsunuz işte, bölüyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Tanal, lütfen bitirelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi açık ve net sataşmada bulundu, sizden istirham ediyorum.

BAŞKAN – Tamam, anlıyorum ben ama siz de konuşurken bir başkasını itham etmeden, yeni sataşmaya meydan vermeden lütfen meramınızı ifade edin.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben teşekkür ederim bu duyarlılığınıza.

Bakın, ben konuşurken değerli arkadaşımız oradan laf atıyor. Aslında sizin... Bu İç Tüzük’ü biz niçin değiştirdik? Bu tür sataşmaları engellemek için. Sizin normal koşullarda...

BAŞKAN – İşte, siz birbirinize sataşmazsanız zaten problem yok.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben derdimi, meramımı anlatıyordum yani laf atılmasaydı bu tartışma olmayacaktı Sayın Başkanım.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Sayın Tanal, bütün FETÖ’cülerini açıkla.

BAŞKAN – Lütfen yeni bir sataşmaya mahal vermeyelim.

Buyurun Sayın Tanal.

4.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın, Malatya Milletvekili Nurettin Yaşar’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkan, değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; “FETÖ’yle doğal bir bağlantınız...” dedi. Ben ne FETÖ’cü bir aileden evlenmişim -benim evlendiğim aile devrimci bir aile- ne de benim çocuğum FETÖ’cü bir aileden evlendi ne benim kızım FETÖ’cü aileden evlendi ne damadım var FETÖ’cüden ne gelinim var FETÖ’cüden. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sadece ağlar!

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Madem ilgin yok, niye ağlıyorsun?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Yani burada “Kim FETÖ’yle bağlantılı?” diyeceksiniz. Bakın, burada “CHP’den ‘Gülen’i bitirin...” Bunu bana söyler misiniz ya, niye bitirmediniz? Al, bu da “Gülen’i AK PARTİ kurtardı.” Bak, görüyor musun? Kim kurtardı? Kim “Bitirin.” dedi?

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Kim kurtarmış FETÖ’yü?

MAHMUT TANAL (Devamla) – İki: Ya, arkadaş, benim şöyle bir fotoğrafımı gösterebilir misiniz? Amerika’nın daha yolunu bilmem, daha gitmemişim ya. Kim gitti arkadaş? Siz gittiniz.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bak burada var. Sayın Tanal, bak, Bank Asya’nın önünde.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Yani kusura bakmayın, Genel Başkanınıza ben bunu göstermek istemezdim ama benim şöyle bir fotoğrafımı veya Genel Başkanımın şöyle bir fotoğrafını gösterir misiniz? (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bak, senin fotoğrafın.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bakın, benim Genel Başkanımın veya birinin böyle fotoğrafını... Yani, özür dilerim, ben bunu Sayın Cumhurbaşkanına söylemem ama kendiniz o aşamaya getiriyorsunuz.

Üç: Bakın, şurada...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bak, şurada var.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Tanal, bak, burada var.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Değerli Başkan, bak, Grup Başkan Vekilisin, ilkokul müzadereleri gibi, başkanları gibi sürekli laf kesiyorsun. (CHP sıralarından alkışlar) Yani, özür dilerim, bu, AK PARTİ’nin grubuna yakışan bir başkanlık tarzı değil.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bak, burada var.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bu nedir? 2004 tarihinde Millî Güvenlik Kurulunun kararı, o dönem “FETÖ’yü bitirin.” diyor. O dönem Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın imzası var. FETÖ’yü siz bitirmiyorsunuz arkadaş.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Lafı dolandırma. “Niye ağladın?” deniyor. Niye ağladın?

MAHMUT TANAL (Devamla) – FETÖ’yü büyüten besleyen, bu güne kadar getiren, han hamam sahibi yapan, damatları yetiştiren, gelinleri getiren sizsiniz, biz değiliz arkadaş. CHP’de FETÖ’cü bir tane damat bulamazsın, CHP’de FETÖ’cü bir tane gelin bulamazsın. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Ya, niye ağladın, onu soruyoruz.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Ben bunu, içinizde çok iyi niyetli arkadaşlarımız da var, hepsinin kendi üzerine alınmasını istemem ama bu konunun buraya gelmesi iyi bir şey değil tabii ki sizin açınızdan.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Muş...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Tanal bir seviyesizlik yaparak bir ilkokul müşaderesinde olduğumuzu ima ederek...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Muş.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – “Müsamere” dedi.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Tanal’ın onun söylediklerinin hepsi doğru.

BAŞKAN – Lütfen bu polemigi bitirelim arkadaşlar.

5.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş’un, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, biz görevimizi yapıyoruz. Burada açıkça bir soru sordum, ağlayıp ağlamadığını sordum. Dolanıyor etrafında, dolanıp duruyor. Oradan fotoğraflar gösteriyor. Kendi fotoğrafını gösterdim, bu Bank Asya’nın kapatılması sürecinde orada gösteri yapanların arasındaydı Sayın Tanal. Bunlara bir cevap ver diyorum. Bunlarla alakalı bir cevap yok.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Açılışını niye göstermiyor?

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Açılışını niye göstermedin Sayın Muş?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Daha sonra... Bakın, Sayın Özdiş, siz de Mecliste idare amiri olursunuz, sakın olun.

NİHAT YEŞİL (Ankara) – Açılış yaparken.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Daha sonra şu ifadeyi kullanıyor: Benim yerimden ısrarla kendisine bu soruyu sormamdan sonra ilkokul müşaderesinden bahsediyor. Bakın, Sayın Tanal, daha önce bir arkadaşınız daha bunu yaptı, cevap vermek istemedim fakat bu Meclisin bir seviyesi var, hepimiz görev yapıyoruz. Akıl yaşta değil, baştadır. Densizce ifadelerin burada kullanılmasını kesinlikle kabul edemem.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Temiz bir dile davet edin Sayın Başkan.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Şahsımı hedef almanızı asla kabul edemem. Bakın, siz, bırakın ilkokul müsaderelelerini, ilkokul müsaderelelerinde dahi AK PARTİ’nin önünden geçemezsiniz, seviyeniz ve kapasiteniz buna müsaade etmez, almazlar sizi.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – “Müsadere” değil, müsamere! Doğrusu bu.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Şahsiyetle uğraşmayı bırakın politik olarak ne söyleyecekseniz söyleyin. Size yönelttiğimiz sorulara cevap verin. Eğer verecek cevabınız yoksa kürsüyü boşu boşuna işgal etmeyin. Eğer camdan eviniz varsa başkalarının evine taş atmayın, sizin evinize taş gelir, bunu hiçbir zaman unutmayın.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Tanal, bu tartışmayı kapatıyoruz. Yani aynı ifadeler dönüp birkaç defa gidip gelindi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aynı ifade olmayacak Sayın Başkan, aynı ifade olmayacak. Özür dilerim, yani bakın, ben bu seviyeye gelmesini istemedim.

BAŞKAN – Varsa kayıtlara geçsin. Ben bu tartışmayı kapatıyorum. Bakın, bir usul tartışması açtık şimdi, bunun üzerinde usul tartışmasına geçtik, polemiklerle geçiyor. Ben teşekkür ediyorum, meramınızı anlattınız Sayın Tanal. Lütfen istihdam ediyorum, bu işi kapatalım. Söyleyin, tutanaklara geçsin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; Bank Asyayı açan ben değilim, kurdeleyi kesen ben değilim. Bunlara ruhsat iznini veren ben değilim.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Tamam.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Köprülerin OGS geçiş kartlarını veren bu siyasi iktidar, ben değilim.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Ne yapmadığını değil, ne yaptığını soruyorlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz Adıyamanlısınız, ben Şanlıurfalıyım ama rahmetli annem babam esas Adıyaman kökenli. Bizim orada dağ keklikleri olurdu. Avcılar ne yapardı Sayın Başkan? Sizin tecrübeniz olduğu için... Giderler, bir tane evcil kekliği güzel bir yere koyarlardı, o ötüncü yabancı keklikler gelip onu avlardı. Şimdi Bank Asyayı açan bu iktidar, kurdeleyi kesen bu iktidar, orada hesap açan vatandaşların hepsi terörist oluyor, açılmasına izin verenin hiçbirisi terörist olmuyor.

BAŞKAN – Peki, kayıtlara geçti.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim. Yani bu ne demek Sayın Başkan? Bu şu demek: Devlet vatandaşına pusu kurmaz. Devlet pusu kurmamalı. Yani...

BAŞKAN – Sayın Tanal, tamam, kayıtlara geçmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiyor, son cümle.

Yani avcı nasıl kekliğe pusu kuruyorsa iktidar da masum vatandaşlara pusu kurmamalı.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

IX.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın Anayasa'ya aykırı maddeler içerdiği ve bu nedenle Komisyona iade edilmesi gerekip gerekmediği hakkında (Devam)

BAŞKAN – Tutumum lehinde ikinci söz Sayın Mehmet Doğan Kubat'a aittir.

Buyurun Sayın Kubat. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Değerli Başkanım, açılan usul görüşmesinde Başkanlık makamının tutumu lehinde görüşlerimi ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlarım.

Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Özel, görüşmekte olduğumuz 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümünün Anayasa'ya aykırı olduğunu ifade etmek suretiyle bunun Komisyona iade edilmesi gerektiğine, görüşmelerin devam edemeyeceğine dair bir usuli itiraz ileri sürdü ama konu mecrasından biraz saptı. Başkanlık makamı bu konuda kendisinin bir yetkisi olmadığını ifade etti. Bu doğru bir tutumdur. Buna ilişkin aşağı yukarı dört tane usul tartışması daha önce de yapıldı. Dolayısıyla Başkanlık makamının bu konuda yapacağı herhangi bir işlem bulunmamaktadır.

Esasen, değerli arkadaşlar, bir siyasi parti grubunun da böyle bir talepte bulunma yetkisi İç Tüzük'e göre yok. Değerli arkadaşlar, bir kanun tasarısı veya teklifinin Anayasa'ya uygunluk denetiminin ne şekilde yapılacağının yasalasma süreci içerisinde İç Tüzük'te net biçimde düzenlenmiş. İç Tüzük'ün 67'nci maddesinde, Başkanlık makamı kendisine gelen tasarı ve teklifleri inceliyor.

İki: Komisyonlar İç Tüzük'ün 38'inci maddesine göre kendisine gelen kanun tasarısı ve tekliflerinin Anayasa'nın lafzına ve ruhuna sarıh veya zimni olarak aykırılık denetimini yapıp aykırı görmezse görüşmelere devam ediyor, aykırı görürse de reddederek denetimi yapıyor.

Yine, Genel Kurul aşamasında da bir Anayasa'ya uygunluk denetimi yapıyoruz. Nasıl yapıyoruz? 87'nci madde, tasarının maddelerinin veya tümünün değiştirilmesine ilişkin bir önerge verileceğini ifade etmekle birlikte, yine 87'nci maddede “İçtüzükte başkaca bir hüküm yoksa” demek suretiyle buna bir istisna getiriyor.

İç Tüzük'ün 88'inci maddesine göre, bir tasarı veya teklifin komisyona geri verilmesini isteme yetkisi sadece esas komisyon ve hükûmete aittir, böyle bir yetki de şu anda kullanılmamıştır. Muhalefet partilerimiz Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia ettikleri o 6'ncı madde ve diğer maddelerle ilgili de o maddede Anayasa'ya aykırılık önergesi verilebilir, 84'üncü maddeye göre zaten bunlar öncelikli görüşülecek. Biraz önce yapılan esasa ilişkin tartışmaların yeri de orasıdır. Yani maddeler, sırası geldiğinde, ona ilişkin olarak milletvekillerimiz aykırılık önergelerini verecekler, o önergelerin görüşmesi yapılırken burada Anayasa'ya aykırılık itirazlarını yaparlar, Genel Kurul bir karar verir. Ki biraz sonra da tümünün oylanmasında Genel Kurul bir karar verecek, bu iddiaları ciddi görürse, tasarının Anayasa'ya aykırı olduğuna kani olursa reddeder bu tasarının tümünün maddelerine geçilmesini. Böyle bir denetim de yine Genel Kurul tarafından yapılmış olacaktır. Dolayısıyla, Başkanlık makamının tutumu yerindedir.

Bu duyularla yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kubat.

Sayın Özel, sisteme girdiniz.

60'a göre, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

22.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Malatya Milletvekili Nurettin Yaşar'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Biraz önce Değerli Malatya Milletvekilimiz Nurettin Bey kendi ailesinin kurduğu bir müesseseden bahsederken “Bunun sermayesinde FETÖ yok.” deyip sonra bildiği bütün terör örgütlerinin ismini sayıp arada bir de nedense -tahmin ediyorum, öyle olduğunu ummak istiyorum, sürçülisan ederek- “Cumhuriyet Halk Partisi de yok.” dedi. Benzer bir şeyi Adalet ve Kalkınma Partisinden bir değerli milletvekili yapmış. Biz, o gün burada bulunan, bütçe görüşmelerindeki bakana “Bu kanaate katılıyor musunuz?” deyince o bakan, “Türkiye’nin ana muhalefet partisinin böyle anılabilmesini ayıp karşılarım.” dedi diye de köşesinden möşesinden tartışmalar çıkmıştı. Amacım AKP’nin içindeki bir çelişkiyi açığa çıkarmak değil. O yüzden, Sayın Bakana dönüp “Bu milletvekilinin bu klasifikasyonuna ne diyorsunuz?” demiyorum ama bir daha böyle bir şeyin yapılmaması gerektiğini, bunun incitici olduğunu ve eğer bundan bir siyasi kâr elde ediliyorsa bunun negatif haneye yazılacak bir zarar olacağını hatırlatmak isterim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

IX.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın Anayasa’ya aykırı maddeler içerdiği ve bu nedenle Komisyona iade edilmesi gerekip gerekmediği hakkında (Devam)

BAŞKAN – Tutumum aleyhinde ikinci ve son konuşmacı Sayın Filiz Kerestecioğlu.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Meclisin ortalama bir zeka düzeyine sahip olduğu doğru olabilir ama ortalama bir vicdan düzeyine sahip olup olmadığından gerçekten emin değilim. Çünkü, bu yasa en fazla kadınları ilgilendiriyor ama bu tartışma nasıl gene bu noktalara geldi, nasıl bir erkek atışmasına dönüştü gerçekten bunu da anlayabilmiş değilim. Ve ben esas olarak aslında, o genç yaşta zorla evlendirilen kadınların seslerine ses olmak istiyorum ve bu nedenle Anayasa’ya aykırılık iddialarını ifade etmek istiyorum.

Şimdi, müftülüklere nikâh kıyma yetkisi veren bu olağanüstü kanun teklifi, olağanüstü hâl koşullarında bu şekilde halktan kaçırılarak yasalaştırılmaz. Kadınların medeni haklarını tehlikeye atan, çocuk yaşta evlilikleri bırakın azaltmayı, denetimsizliğe yol açarak, artıracak bir yasayı her türlü muhalefetin en sert biçimde bastırıldığı bir dönemde getirmek yasama yetkisini millet adına Meclise veren Anayasa’nın 7’nci maddesine aykırıdır. Siz kadınlara sormadan, onların seslerine kulaklarınızı tıkayarak, bir de bu itirazlarını basın açıklamasıyla dile getiren kadınlara saldırarak, onları üstelik gözüaltına alarak bu yasayı çıkarma hakkına sahip değilsiniz. Tahakkümünüzle çıkartabilirsiniz ama bu daha önceki pek çok yasanın meşru olmadığı gibi meşru olmayacaktır.

Anayasa’nın 10’uncu maddesine göre, herkes dil, din, ırk, mezhep, cinsiyet ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Şimdi ne yapılıyor? Müslüman vatandaşlar, Hristiyan vatandaşlar, inananlar, inanmayanlar bizzat devlet eliyle ayrıştırılıyor. Oysa AİHM’in de belirttiği gibi, bu kanunla getirilen din ve inançlarına göre bireyler arasında muamele farklılığı hem ayrımcılığı yasaklayan Anayasa’ya hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırıdır. Bu kanun medeni hukuku ve Anayasa’nın Türkiye Cumhuriyeti’ni laik bir hukuk devleti olarak tanımlayan 2’nci maddesini de ihlal eder. Müftü öyle söylenildiği gibi herhangi bir memur değildir, Diyaneti temsil eden bir din görevlisidir, Diyaneti temsil eden bir din görevlisidir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Refah Partisinin başvurusu sonrasında çok hukukluluğun yani Alevilere, Nusayrilere, Hristiyanlara, Yahudilere, Bahailere ayrı hukuk kuralı getirilmesinin insan hakları sözleşmesine aykırı olacağını ifade etmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Sayın Başkan, ben de süre istiyorum.

BAŞKAN – Şimdi, bir dakika süre... Biz daha önce böyle, bu konuda bir mutabakat, birer... Bu usul tartışmasına mahsus yalnız, bundan sonra süre uzatımları olmayacak.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Çok hukukluluk, devletin hak ve özgürlükleri koruma görevinin Diyanet gibi kadınlar aleyhinde pek çok ayrımcı açıklama yapmış kurumlara devredilmesine yol açar. Bakın, bugün, daha 3 yaşında çocukları sübyan mekteplerine göndermeye varan bir anlayış topluma dayatılıyor. İmamlara nikâh yetkisi toplumu AKP'nin kendi anlayışına göre dizayn etme projesinin önemli bir aşamasıdır. Toplumu dindar, dindar olmayan ayırıştırmasına sürüklemeye hiç çalışmayın. Halkın inancını, dinini özgürce yaşamasının güvencesi devletin elini vatandaşın dininden çekmesidir.

Evet, Anayasa madde 41 de devletin çocukları koruması için gerekli tedbirleri almaktan söz ediyor ama bugün Türkiye’de “çocuk yaşta evlilik” gibi çok ciddi bir sorun var ve ne yazık ki bizzat resmî imamlar 18 yaş altı kız çocuklara imam nikâhı kıyıyorlar.

Biz, kadınların boşanma, miras, mal paylaşımı gibi haklarını tehdit eden, çocukları istismara açık hâle getiren bu yasanın Anayasa’ya aykırı olduğunu ve bugün oylanmaması gerektiğini söylüyoruz.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, sözlerimin başında da ifade ettim, aslında bu konuyla ilgili bir usul tartışmasının dahi açılmaması gerekir çünkü burada yapmış olduğumuz, tamamen usule uymak, Genel Kurulun kararıyla gündeme gelen bir hususu yürütmekten başka bir şey değil.

Şimdi Başkanlığımızın bu konudaki görüşünü kısaca sizlerle tekrar paylaşmak istiyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Anayasa ve İç Tüzük hükümlerine uygun olarak verilmiş olan söz konusu tasarı, Başkanlığımız tarafından esas olarak İçişleri Komisyonuna havale edilmiş ve Komisyon tarafından da görüşülerek rapora bağlanmıştı.

İç Tüzük’ün 38’inci maddesine göre komisyonlar kendilerine havale edilen tasarı ve tekliflerin ilk önce Anayasa’nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Komisyon Anayasa’ya aykırı gördüğü tasarıyı maddelerine geçmeden zaten reddetmek zorundadır.

İçişleri Komisyonu tasarıyı Anayasa’ya aykırı görmeyerek raporunu Başkanlığımıza intikal ettirmiş ve tasarı gündemimizdeki yerini almıştır.

Genel Kurulun, tümü üzerindeki görüşmelerinden sonra Anayasa’ya aykırılık iddialarını ciddi görerek maddelere geçilmesini reddetme yetkisi de bulunmaktadır.

Yine İç Tüzük’ün 84’üncü maddesine göre tasarının belli bir maddesinin Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önergeler diğer önergelerden önce oylanır.

Görüldüğü gibi, bir tasarının Anayasa’ya aykırı görülmesi hâlinde gerek komisyonda gerekse Genel Kurulda reddedilmesine imkân tanıyan çok sayıda kural bulunmaktadır.

Bu vesileyle ben tutumumun devamı yönünde kararımı açıklıyorum. Tutumumda bir değişiklik yoktur.

Kaldığımız yerden müzakerelere, görüşmelere devam ediyoruz.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)

BAŞKAN – Tasarının tümü üzerindeki konuşmalara başlamıştık.

Gruplar adına ikinci söz, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, kadınlar buraya geldiler ve dediler ki: "Sayın Milletvekili, eşit ve özgür bir hayat istiyoruz." Bunun için de neden karşı çıktıklarını izah ettiler, Meclisteki bütün milletvekillerine bu mektubu gönderdiler. Onların mücadelesini bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

Şırnak'ta maden göçüğünde hayatını kaybeden yurttaşlarımızın ailelerine de bir kez daha başsağlığı dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Evet, önümüzde İçişleri Komisyonundan jet hızıyla -neredeyse bütünüyle erkeklerden oluşan- alt komisyona, oradan tekrar İçişleri Komisyonuna, oradan da Meclise gelen bir torba kanun var. Bu torba kanunla yapılması öngörülen değişiklik müftülükler nikâh kıyma yetkisi verilmesi. Kadınlar haftalardır bu tasarıya karşı sokakta, bugün hem sosyal medyada hem meydanlarda hem de Mecliste bu yasanın sakıncalarını, az önce de söylediğim gibi, sizlere birer birer anlattılar. Ama sanıyorum AK PARTİ'li bütün milletvekilleri bu yasaya vâkıflar. Dolayısıyla, Sayın Naci Bostancı'dan ve birkaç arkadaştan başka galiba kimse bunu dinleme gereğini duymuyor. Yani bu ülkenin yarısından fazlasını neredeyse ilgilendiren bir yasadın söz ediyoruz ama her seferinde bu manzarayla karşılaşıyoruz. Hakikaten bunu bu Meclis adına ben esefle kinıyorum ve kabul edilmez buluyorum.

Hatırlarsınız, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma Betül Sayan Kaya "Müftü kıysın nikâhı, imam niye kıysın." demişti. Buna rağmen, tasarı, müftülerin yetkisini imam ve vaizlere devredebilmelerine izin verecek şekilde genişletildi. Bu küçük bir ayrıntı değil; burada, tasarıdaki "müftüler" ifadesi "müftülükler" olarak değiştirildi yani imam ve vaizler de aslında nikâh kıyabilecekler. Korkarız ki bu ifadeye dayanarak "Köyde, küçük beldelerde yaşayıp müftü nikâhı isteyenlerin taleplerinin tümünü karşılayamıyoruz." denilecek. Müftünün sorumluluk sahasındaki geniş il sınırları, ulaşımı bahane edilecek ve imamlara da nikâh kıydırmanın önü açılacak. Yani tasarı "müftülük yasası" diye anılsa da imamlara, vaizlere, müftülere nikâh kıyma yetkisi veriyor. Ya Fatma Betül Sayan Kaya gerçekten halkı bilerek yanlış bilgilendiriyor ya da ne acıdır ki kadınların hayatını bu kadar derinden etkileyen bir tasarıyla ilgili kendisinin de tasarrufu yok. Kimin tasarrufu var? Recep Tayyip Erdoğan, cuma günü "İsteseniz de istemeseniz de bu yasa Meclisten geçecek." demişti. Yine maalesef, anlaşılıyor ki bu yasa da yukarıdan bir talimatla gelmiş. Bu yasayla hedeflenen, 4+4+4'ten beri uygulamaya sokulmaya çalışılan, dinin yaşamın her alanına egemen olduğu bir sistem yaratmak, muhafazakâr bir tek tip hayat dayatması.

Bu sistemi tesis etmek için neler yapıldı ve nasıl zararlar yarattı, bir bakalım. Çocuklar, henüz 3 yaşında, ağır bir dinî eğitime tabi tutuldukları sübyan okullarına mahkûm edildi. Ensar Vakfı gibi vakıflara dindar ve kindar bir nesil yetiştirme görevi verildi. Tüm bunlar o kadar hoyratça, o kadar

hızla yapılmaya çalışıldı ki denetimsiz kurumlarda çocuklar istismara uğradı. Kadın ve aileden sorumlu devlet başkanlığının adı değiştirilerek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yapıldı. Kadın-erkek eşitliğini güçlendirmek konusunda politikalar üretmekle görevli tek resmî mekanizma olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Bakanlık altında etkisiz ve yetkisiz bir birim hâline getirildi. Kadına yönelik şiddetin temel nedeni, erkekler ve kadınlar arasındaki eşitsizliktir. Türkiye'nin imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi'nde bunun altı kalın harflerle çizilmiş olmasına rağmen, kadın-erkek eşitliği fikri bilerek tahrip edildi ve soyut bir aile mefhumu her kadına dayatıldı. Kadınların yaşadıkları sorunlara dinî yanıtlar arandı. Diyanetle yapılan protokoller aracılığıyla aile eğitimi, aile danışmanlığı adı altında kadına yönelik şiddeti görmezden gelen eğitimler verildi. Kadınların hayattaki isteklerinin ne olduğu gözetilmeden üç beş çocuk istendi kendilerinden. Hayatları boyunca bilime teşvik edilme şansına erişememiş eğitilmiş genç nesiller erken evliliğe teşvik edildi. Kürtaj yasağı getirilmeye çalışıldı. Pek çok yargı kararında erkek şiddeti meşru görüldüğünden ve kanunlar uygulanmadığından kadın cinayetleri arttı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinin yüzde 95'ini ayırdığı sosyal yardımlarla, Diyanetle iş birliğiyle o kadar meşguldü ki kadınlar savcılığa başvurdıkları hâlde öldürülmeye devam ettiler.

Bianet'in yerel ve ulusal gazetelerden, haber sitelerinden ve ajanslardan derlediği haberlere göre, erkekler, eylül ayında en az 28 kadın öldürdü, 7 kadına tecavüz etti, 29 kadını taciz etti, 22 kız çocuğuna cinsel istismarda bulundu ve 28 kadını yaraladı.

Değerli arkadaşlar, ne yazık ki bu yasayla kadın-erkek eşitliğine açıkça inanmadığını ifade eden, kadınlara sürekli boşanmalarını gerektiğini telkin eden bir kuruma çok ciddi bir yetki verilecek. Bu yetki genişlemesinin doğurabileceği sonuçlar üzerineyse hiç mi hiç düşünülmemiştir.

İmamlara nikâh kıydırmak medeni hukukun dışına çıkmak anlamına geliyor ve korkarız ki çoklu hukuka geçmenin de bir ön adımı atılıyor. Bu gerçekleşirse bir sonraki adımda İslam hukuku öne sürülerek yanlış yorumlamalarla kadınların kazandıkları medeni haklar da tehlikeye düşebilecek. Belki de bir sonraki adımda hukukun bazı alanlarının İslam hukukuna devredilmesini tartışacağız. Bu nedenle, kadınların medeni hukukla edindikleri mal paylaşımı, boşanma gibi pek çok haklarının tehlike altında olduğunu düşünüyoruz. Tam da bu yüzden, çok iyi biliyoruz ki her cenahtan kadın bu tasarıya karşı; hatta, bazı muhafazakâr kadın yazarlar da bunu açıkça dile getirdiler. AKP içindeki muhafazakâr kadınlar bile direniyor müftü nikâhına çünkü yasanın getireceği sakıncaların farkındalar. Çünkü kadınlar, Müslüman kadınların da mal paylaşımı, boşanma gibi konularda ta Osmanlı döneminde başlattıkları mücadeleyi biliyorlar.

Bildiğiniz gibi, kadınlara sürekli bazı hakların yukarıdan verildiği söylenerek onların mücadelesi yani mücadelemiz hasıraltına itilmeye çalışılır. Aslında, bu, tarih okumamaktan ya da fazlaca resmî tarih okumaktan kaynaklıdır. Henüz Osmanlı döneminde hem Müslüman hem Ermeni kadınlar, kadınların sorunlarıyla ilgili dergiler çıkarıyor, eğitim hakkı, çoklu evliliğin önlenmesi, cemaatleri içinde daha çok söz sahibi olmak için mücadele veriyorlardı. Hayranuş Mark, Nezihe Muhiddin gibi o dönem kadın hareketinde aktif mücadele yürüten pek çok kadın vardı. Zira, 20'nci yüzyılın başında Osmanlı'da meşrutiyetle gelen özgürlük ve eşitlik ortamının da katkısıyla kadınlar kısmi de olsa medeni haklar elde ettiler. Evlilik için minimum yaş tayin edildi. Çoklu evliliğe itiraz hakkı ve boşanma hakkı elde ettiler. Daha sonra bu medeni yasa tekrar rafa kalktı ama cumhuriyetle birlikte, 1926'da revize edilerek yürürlüğe girdi. Kadınlar mücadelelerinin sonucunda medeni haklar elde ettiler bu güçle. Bu tarihi bilen Müslüman olsun, Hristiyan olsun hiçbir kadın dinî gerekçelerle bu yasaya onay vermeyecektir.

Kadınların hak mücadelesi Medeni Kanun'un kabulüyle de bitmedi çünkü hâlen Medeni Kanun'da erkek egemen maddeler mevcuttu. Uzun bir mücadele sonunda 1990'da kadının çalışmasını kocanın iznine bağlayan yasa maddesini iptal ettirdik. Daha sonra, 2002 yılında Medeni Kanun değişiklikleriyle

“ailenin reisi” kalktı. Velayette kadının hakkı olmamasına rağmen, ondan sonra yapılan değişikliklerle artık velayetin eşit olarak paylaşılması söz konusu oldu ve daha burada sayamayacağım -sürem yetmeyeceği için- pek çok şey, mal paylaşımı kadın-erkek arasında, evlilikte tecavüz mesela. 2005’te cinsel suçlarla ilgili maddeler değişti ve 2005 yılında Türk Ceza Kanunu’ndaki maddelerin değişmesiyle de çok önemli kazanımlar oldu ve orada önemli bir madde, başlık da vardı “genel ahlak ve adaba aykırı cürümler” deniyordu kadınlara cinsel saldırıya yönelik suçlarda, biz de diyorduk ki: “Hayır, bu genel ahlakı, adabı ilgilendiren bir şey değildir; bu, kadınlara yöneliktir ya da tecavüze uğrayan kimse o bireye yöneliktir, çocuk olsun, erkek olsun fark etmez.” Daha sonrasında bu tanımlar değişti, “cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar” tanımı geldi. Şimdi, bu kadar mücadeleden sonra eğer gözü başka çıkar ve iktidar ilişkileri içinde kapanmadıysa, Osmanlı’dan genç cumhuriyete ve günümüze kadınların uğruna mücadele ettikleri bu haklardan kim vazgeçebilir? Hiçbirimiz bunlardan vazgeçmek istemiyoruz.

Değerli arkadaşlar, laik devletlerde devlet, yurttaşların dinî özgürlüğüne karışmaz fakat aynı zamanda hiçbir dini desteklemek için kamu kaynakları da kullanılamaz; din, devlet eliyle yönetilemez, devletin diniyse asla olmaz, olmamalıdır. Laik bir ülkede kamu kaynaklarının herhangi bir eğitim kurumunda dinî eğitim için kullanılması skandallara yol açar ve mahkemeler derhâl bu uygulamayı mahkûm eder oysa Türkiye’de tek bir inanç ortaya çıkarılıyor, öne çıkarılıyor. Diyanetin yıllık bütçesi 6,8 milyar lira. Bu da yetmiyor, Hükûmetten ek bütçe istiyor. Yetmiyor, çeşitli bakanlıklarla protokoller imzalayarak etki alanını genişletiyor. Yani din, Türkiye’de “Orada da dinî nikâh var.” diye örnek gösterilen Batı ülkelerinin aksine devletten ayrılmamış, devlet dini hâline gelmiş durumda.

Erdoğan’ın “Batı’da bu işi kilise yapıyor.” iddiasına da yanıt vermek isterim. ABD’de hemen hemen her eyalette ve çoğu Avrupa ülkesinde bir resmî belgesini kiliseye ibraz etmeden kilisede evlilik töreni gerçekleşmiyor. Kilisede sembolik olarak kişiler evlenebiliyorlar.

Müftülüklere nikâh yetkisi vermenin sakıncaları sadece bunlarla sınırlı değil ve bu ayrıştırmalarla tabii. Türkiye gibi çocuk yaşta evliliklerin yani çocuk istismarının yaygın olduğu bir ülkede imamlara, müftülere nikâh kıydırmak bırakın, Bakanın önerdiği gibi küçük yaşta yapılan imam nikâhlı evlilikler ile ikinci eş olaylarını sona erdirmeyi, korkarız ki çocuk yaşta evliliklerin artmasına neden olacak. Bu yasa tasarısına karşı kadınların milletvekillerine gönderdikleri mektupta da ifade ediliyor. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsünün Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı destekli 2014 yılı araştırmasına göre 18 yaş altı çocukların evlendirildiği imam nikâhlarının çoğunu resmî imamlar kıyıyor biliyor musunuz arkadaşlar? Yani devlet görevlisi imamlar hâlihazırda suça ortak oluyorlar. Bu çok açık bir veri, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yaptırdığı araştırmanın sonuçları bunlar. Şimdi, kendisi bu araştırmayı okumamış mı ya da sonuçlarının farkında mı? Eğer öyleyse neden toplumdaki bu yakıcı sorunu çözmek yerine imamlara daha fazla yetki tanınarak daha fazla çocuğun hayatı karartılıyor, daha fazla çocuğun hayatı tehlikeye atılıyor.

Değerli arkadaşlar, nikâhın din görevlileri tarafından düzenlenmesi, özellikle küçük yerlerde din adamlarının -kadınlar yok tabii- gereğinden fazla onların inisiyatif almasına neden olacak ve onların bu kadar inisiyatif alması neyle sonuçlanacak? Demin o araştırmada da söylediğim gibi, 18 yaş altı kız çocuklarını mevcut durumda evlendiren pek çok resmî imam varsa, ne yazık ki imamlara bu yetkinin verilmesi tacizcinin, tecavüzcünün korunması, gerekirse imam nikâhı yapılarak olayın üstünün kapatılmasıyla sonuçlanacak. Üstelik, bu yetki verilirse yeni bir düzenleme, yönetmelik düzenlemesi yapmak gerekecek. Biz bu yönetmeliğin nasıl düzenleneceğini de bilmiyoruz şu anda, bu yönetmelikte neler getirilecek bunu da bilmiyoruz ve bu ciddi bir denetimsizliğe yol açacak maalesef.

Çoklu evliliği önlemek için hiçbir etkisi yok bu değişikliğin. Erkekler ya kız çocuklarıyla evlenebilmek için ya da birden çok kez evlenebilmek için imam nikâhını tercih ediyorlar. Dolayısıyla, resmî nikâhı ister müftü, ister imam kıysın kıymasın, bu konuda gerçek tedbirler alınmadığı müddetçe yine bunu yapan erkekler yine resmî nikâh değil, yine imam nikâhını yapmaya devam edecekler. 2015'teki Anayasa Mahkemesi kararıyla da, bildiğiniz gibi, resmî nikâh olmadan dinî nikâh kısılması da suç olmaktan çıkarıldığı için, aslında yargı yoluyla da bir şekilde bu tür evliliklerin önü açılmış oldu maalesef.

Evet, bu kanun tasarısı ayrıca, korkarız ki toplumda hâlihazırda var olan kutuplaşmanın daha da büyümesine hizmet edecek. Tıpkı, gönderecek okul bulamadığı için çocuklarını imam-hatip liselerine, okullarına ya da sübyan mekteplerine gönderen aileler gibi, kadınlar da, imamlara resmî nikâh kıydırmak norm hâline geleceği ve olağanlaşacağı için artık nikâhlarını onlara kıydırmak durumunda kalacaklar. Mahalle baskısı nedeniyle birçok kadın istese de istemese de dinin hayatına daha fazla hâkim olduğunu hissedecek. Ayrıca toplumda “belediyenin kıydığı nikâh”, “müftünün kıydığı nikâh” gibi yeni kutuplaşmalar doğacak.

Evet, bu konuda Birleşmiş Milletler Türkiye ülke ekibinin de Nüfus Hizmetleri Kanunu'yla ilgili bazı görüşleri var. Bu, özellikle sözlü bildirimle ilgili yani tehlikeli, önemli maddelerden bir tanesi bu. Birleşmiş Milletler Türkiye ülke ekibi, özellikle bu tasarının doğumdan sonra sözlü bildirimde bulunulması bölümüyle ilgili şöyle bir görüş beyan ediyor. Şimdi, burada düzenleme şöyle, yeni düzenlemede aslında, eski düzenlemede de hâlihazırda sözlü bildirim söz konusu yani dünyada bu kadar savaşlar, göçler yaşanırken tabii ki doğumların sadece yazılı bildirimle olması söz konusu olmayabilir, sözlü bildirim yapılabilir. Ama, bu sözlü bildirim şu anda bir iyileştirme olarak aslında öne sürülerek şöyle ifade ediliyor: “Mülki amirin talimatıyla aile hekimleri tarafından araştırılır.” Şimdi, bu bir iyileştirme değil arkadaşlar. Mülki amirin talimatına gerek yok bunun için. Sözlü bildirim zaten hâlihazırda riskli bir şeydir çünkü bu aslında küçük yaşta, mesela, doğum yapmış ve bunun gizlenmesi istenen bir durumda hele de çoklu evlilik varsa, başka bir kadının üstüne çok rahatlıkla o çocuğun kaydettirilmesini sağlar ve mülki amirin bundan haberi olmaz, aile hekiminin bundan haberi olmaz. O nedenle, sözlü bildirimin olduğu her yerde denetim zayıftır, bu nedenle hiçbir şekilde aslında talimata, vesaireye gerek kalmadan bunun araştırılması gerekir. Aynı şekilde, Birleşmiş Milletler raporu da öyle söylüyor, “Araştırmanın yapılmaması özellikle enstest ilişki sonucunda gebelikler, doğum, kumalık, çoklu evlilik sonucu gebelikler ve tecavüz sonucu oluşan gebelikler konusunda nüfusa kayıt işlemini mümkün kılabilmek riski taşımaktadır.” diyor.

Evet, son bir durum da dediğim gibi, multecilerin evlenmesiyle ilgili genel ahlak kriterinin getirilmesi... Bu erkeklerin ahlakıdır arkadaşlar. Genel ahlak kriteri sadece kadınlara getirilen bir kriterdir. Bunun kalkması için biz yıllarca mücadele ettik. Tamamıyla subjektif, hiçbir ölçüsü olmayan bir kavramdır bu.

Evet son olarak söylemek isterim ki, Mirabal Kardeşler gibi öldürülseler de, gerçekten Nezihe Muhiddin gibi akıl hastanesine konulsalar da kadınlar mücadeleden vazgeçmek istemiyorlar. Herhangi bir siyasi iktidarın onların medeni haklarını ellerinden almasına izin vermeyecekler. Ben umudumuzu kaybetmememiz gerektiğini düşünüyorum. Bugün bu yasa geçse de mücadelemiz devam edecek ve daha sonra da biz bunun iptali için uğraşacağız.

Hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Gruplar adına üçüncü söz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Murat Bakan'a aittir.

Sayın Bakan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, öncelikle şunu belirtmek isterim, İçişleri Komisyonunun Cumhuriyet Halk Partili üyelerinin Komisyona gelen yasa tasarısıyla ilgili yaklaşımı yapıcıdır. Sadece bu yasa tasarısıyla ilgili söylemiyorum bunu, komisyona gelen tüm tasarılarla ilgili yaklaşımımız yapıcıdır, tam bir uzlaşi içinde yasa çıksın isteriz ve tüm çalışmayı da bunun üzerine kurgularız. Ancak bizim yaklaşımımızın tam olarak komisyonda karşılık bulduğunu söyleyemem. Bunu size açıklayayım:

Komisyona çağrı kural olarak eğer acil bir durum yoksa iki gün önceden yapılır. Ancak bizim komisyona bu kanun tasarısıyla ilgili çağrı 1 Ekim günü Meclisin sadece yasama faaliyetinin bir seremoniden ibaret olduğu gün öğleden sonra elektronik posta adreslerine gönderilmiştir, odalarımıza dağıtılması yasama faaliyetinin yapılmadığı pazartesi günü olmuştur, salı günü de görüşülmeye başlanmıştır.

Yine, Komisyon görüşmeleri sırasında yasama faaliyetinin kaliteli olması bakımından bizim önerilerimiz dikkate alınmamıştır. Biz dedik ki: Konu, öncelikle Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuna, Anayasa'ya aykırılık iddiamız bakımından Anayasa Komisyonuna, yine nikâhın bir medeni hukuk düzenlemesi olması bakımından Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna gönderilmesi gerekir. Bu komisyonlarda olgunlaşan görüşlerin komisyona geldikten sonra alt komisyonda tam bir uzlaşi içinde çıkması gerekir dedik ancak bunda da muvaffak olmadık.

İçişleri Komisyonunun esas olarak gündeminde bekleyen her biri de ülkenin çok önemli sorunlarıyla ilgili olan tam 323 adet kanun tasarısı ve teklifi varken bunların hepsi atlanarak öncelikle bu kanun tasarısı ve teklifi Komisyona gelmiştir. İç Tüzük'e göre öncelikle incelenmesi gereken Anayasa'ya aykırılık iddiamız ise hiç değerlendirilmemiştir, bununla ilgili bir oylama da yapılmamıştır. Laik cumhuriyetin tasfiye stratejisinin bir aşaması olarak görülen bu düzenlemede biz öyle düşünüyoruz ki hukuk tamamen göz ardı edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, biz, bu düzenlemenin Meclis gündemine geliş zamanlamasını doğru bulmuyoruz. Meclis 26'ncı Dönemde geçirmiş olduğu iki yasama yılında her biri birçok sivil ve asker vatandaşımızın şehit olmasına neden olan terör eylemleri, darbe girişimiyle karşı karşıya kalmıştır. Terör eylemlerinden bazıları Ankara'da, ülkemizin başkentinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok yakınında gerçekleşmiştir. 10 Ekim gar katliamının yıl dönümünü daha bir hafta önce andık. Ülkemiz bir darbe girişimi yaşamış, Gazi Meclisimiz bombalanmıştır. Dış politikada komşu ülkelerle yaşadığımız krizlerden, yanı başımızda, Orta Doğu'da yaşanan kanlı boğazlaşmadan kaçan, savaştan, tacizden, tecavüzden kaçan ve ülkemize sığınan 4 milyon Suriyeliden hiç bahsetmiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye çok hassas bir coğrafyada, ülkemiz hem iç güvenlik hem de dış güvenlik bakımından cumhuriyet tarihinin belki de en zor zamanlarını geçirmektedir. Peki, bundan kim sorumlu? Komşuların toprak bütünlüğünden yana, “Yurtta barış, dünyada barış.” felsefesiyle ihtiyatlı ve dengeli bir dış politika izleyen, bölgede bir istikrar adası olan Atatürk Türkiye'si mi yoksa yeni Osmanlıcılık hayalleriyle macera peşinde koşan AKP iktidarı mı? Bu meseleyi biz zaten her gün ifade ediyoruz. Herkes eksikliği kendi özünde arayacak.

Peki değerli arkadaşlar, Türkiye'nin içinde bulunduğu ahval ve şerait ülkenin bekası bakımından bu derece önem arz ederken biz neyi konuşuyoruz? Müftülere nikâh yetkisi verelim mi vermeyelim mi? Arkadaşlar, milletin derdi, tasası bu mu Allah aşkına.

Ülkemizde vatandaşın banka borcu on dört yılda 63 kat artmış, her 4 gençten 1'i işsiz, çiftçi toprağını terk etmekte, işlediğimiz tarımsal alan miktarı 4,5 milyon hektar azalmış. Biz neyi konuşuyoruz peki? Müftülükler nikâh yetkisi verelim mi vermeyelim mi?

Sürekli yapboz tahtasına dönen eğitim sistemi tüm öğrencileri ve ailelerini perişan etmiş. Ki, ben de o velilerden biriyim, 12 yaşında oğlum var, önümüzdeki sene TEOG'a girecekti, şimdi ne olacağını bilmiyoruz, hangi sistem gelecek yerine. UNICEF'e göre eğitim sıralamasında kırk bir ülke arasında 41'inci sıradayız. Çocuklarımız okuduğunu anlamıyor PISA kriterine göre. 2015-2016 eğitim yılında okula gönderilmeyen 143 bin kız çocuğumuz var. Peki biz neyi konuşuyoruz? Müftülere nikâh yetkisi verelim mi vermeyelim mi?

Son on beş yılda ülkemizde boşanmalar yüzde 38 artmış, fuhuş yüzde 790, çocukların cinsel istismarı yüzde 434, cinsel taciz yüzde 449, uyuşturucu bağımlılığı ise yüzde 678 oranında artmış. Peki biz neyi konuşuyoruz? Müftülere nikâh yetkisi verelim mi vermeyelim mi?

Ülkemizde çocuk hükümlü sayısı beş yılda 5 kat artmış, 2002-2016 yılları arasında 5.734 kadın cinayeti gerçekleşmiş, son on yılda 482 bin kız çocuğu ülkemizde zorla evlendirilmiş, gazeteciler tutuklu, milletvekilleri tutuklu. Peki biz neyi konuşuyoruz? Müftülükler nikâh yetkisi verelim mi vermeyelim mi?

Ege Denizi'nde adalarımız Yunanistan tarafından işgal edilmiş, Mehmetçik Azez'te, Cerablus'ta, İdlib'de, El Rai'de, her geçen gün bir haber alıyoruz bir vatan evladımız şehit oluyor. Türkiye bunca mühim sorunun yanı sıra, tüm bu sorunlara çözüm üretmesi gereken Parlatentonun bu sorunları bir yana bırakarak il ve ilçe müftülüklerine nikâh yetkisini vermeyi tartışması öncelikle şehitlerimize ve onların aziz hatırasına saygısızlık ve milletin sorunlarına da sırtının dönülmesi demektir.

Değerli arkadaşlar, bizim bu yasa tasarısının birçok hükmüne de katkımız oldu. Bizim yapıcı yaklaşımımıza destek veren iktidar ve muhalefet partisinden milletvekili arkadaşlarımızla bazı hükümlerde değışiklik yaptık. Ancak bu yasa tasarısının olumlu destek verdiğimiz elektronik devletle ilgili hükümleri ne yazık ki bu müftülükler nikâh yetkisi veren 6'ncı maddenin gölgesi altında kalmıştır. Soruyorum, yılda 600 bin civarında nikâhın yapıldığı ülkemizde insanların nikâh kıymasında nasıl bir sorun vardır? Belediyelerin önünde nikâh kuyrukları mı oluşmuştur? Köy muhtarlarının sayısı mı yeterli olmamıştır? Ülkede buna ilişkin bir sosyolojik sorun, kanayan yara mı vardır? Elbette hayır.

Peki, ülkede nikâh kuyrukları yokken, isteyenin dinî nikâh kıydırmasına herhangi bir engel de yokken bu tasarı niye Parlatmentoya gelmiştir? Bu düzenleme, bir taraftan ülkenin yakıcı gündeminden vatandaşları uzaklaştırarak yapay gündem yaratmanın aracıdır, diğer taraftan ise ülkemizde her alanda toplumun dinselleştirilmesi stratejisinin bir parçasıdır. Orduda imam, okulda imam, hastanede imam, sivil savunmada imam, şimdi de nikâhta imam. Bu tavır muhafazakâr demokrat gömleğini çıkarıp siyasal İslamcı gömleğini giymektir değerli arkadaşlar.

Sayın AKP Genel Başkanı son günlerde her konuşmasında Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli'nin bir sözünü söylüyor, diyor ki: "Bir olalım, iri olalım, diri olalım." Diğer taraftan da toplumun değışik ve geniş kesimlerinde oluşan tepkilere karşı ne diyor: "İsteseniz de geçecek, istemeseniz de geçecek." "Senin memurlarının lafını o Anadolu'daki genç dinlemez ama bir hoca efendinin lafını o kız da o erkek de dinler." diyor. Daha kanun çıkmadan devletin memurunu ötekileştirmek değil mi bu?

Hoca efendi konusuna hiç girmiyorum o konuda borçlu çıkarsınız arkadaşlar.

Hani bir olacak, iri olacak, diri olacaktık? Hani ortak akla, dayanışmaya ihtiyaç vardı? Ben ne dersem o olur, son sözün ben söylerim anlayışıyla ortak akıl olur mu? Bırakın ortak akli bu anlayışla ülkede demokrasi olur mu değerli arkadaşlar? Eğer Parlatmentoda oylama yapılmadan, iktidarıyla muhalefiyle

Parlamentoda bu konuyu tartışmadan bu işin akıbetini Sayın AKP Genel Başkanı açıklıyorsa değerli arkadaşlar, sizlerin milletvekili olarak ne kıymetiharbiyeniz var? Bu, yüce Meclisin iradesine ipotek koymak değil midir? Bu tasarı yasalaştığında vatandaşlar “dinî nikâh töreniyle evlenenler” ve “resmî nikâh töreniyle evlenenler” olarak ayrışacak, toplum “müftüye nikâh kıydıranlar” ve “belediyeye nikâh kıydıranlar” olarak bölünecek. Evlenecek çiftler arasında, daha nikâh kıyılmadan, “Müftülük nikâhı mı kıyalım, belediye nikâhı mı kıyalım?” diye tartışmalar çıkmayacak mı değerli arkadaşlar?

Yaşanacak bir başka sorun da farklı inançlara sahip yurttaşlarımız arasında olacaktır. Anayasa’ mıza göre herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Dolayısıyla, Hristiyan, Yahudi, Ezidi vatandaşlarımız ya da toplumumuzun önemli bir bölümünü oluşturan Alevi vatandaşlarımız ya da Hanefilik dışında diğer mezheplere aidiyet duyan vatandaşlarımız, belirtilen “eşitlik” ilkesi uyarınca, Alevi dedesinin, papazın, hahamın, Caferi vatandaşlarımız kendi cami hocalarının, Şafiler meclerinin önünde bu hakkı kullanmak isterse nasıl bir uygulama olacaktır?

Değerli arkadaşlar, din adamlarına nikâh yetkisi verilmesi Anayasa’nın “laiklik” ilkesine aykırıdır. Zira, laiklik başta din ve vicdan hürriyeti olmak üzere tüm hak ve özgürlüklerin güvencesi, eşitliğin kaynağı, dünya ve devlet işlerinin din kurallarından ayrılarak toplumsal hayatta din kurallarının değil hukuk kurallarının egemen olması, bilim ve aklın, medeni yaşamın güncel ihtiyaçlarına göre düzenlenmesidir. Siz burada ne yapıyorsunuz? Tam tersine, devleti eğitimden evliliğe kadar her alanda dinselleştiriyorsunuz.

Sayın Bakan Komisyonunda müftünün “evlendirme memuru” sıfatıyla hareket edeceğini, dinî nikâh kıymayacağını söyledi. Sayın AKP grup başkan vekili de aynı şeyi söyledi: “Resmî nikâh olacak bu.” İşin aslını kim söylüyor, biliyor musunuz? Sayın Cumhurbaşkanı söylüyor. Ne diyor? “Müslümanların inancı gereği de bu adımı atmak gerekir.” diyor. Hani dinî nikâh değildi? Müftülüklere nikâh kıyma yetkisi verilmesi, basit anlatımıyla, halk dilinde “imam nikâhı”nın resmîleştirilmesidir arkadaşlar. İmam nikâhı, kilise nikâhı veya başka bir inancın nikâhı dinsel usullere, dinî ritüellere göre “evlilik” anlamı taşır ve bir din adamının huzurunda olur. Başka bir deyişle, evlenecek kişilerin bir din adamının önünde uzlaşmayı dile getirmesi ve karşılıklı söz vermeleri demektir. İnsanın ruhani ve vicdani dünyasını kapsar. Dinsel nikâh Tanrı’nın selametini ve yardımını dilemek için yapılır oysaki evlilik dünyevi bir olgudur, bireyin dininden, dilinden, ırkından bağımsızdır. Resmî evlilik dinsel değil, seküler bir alan olmak zorundadır zira mirastan boşanmaya, mal edinmeden aile hukukuna kadar çok geniş bir hukuksal alanı kapsar; kişilerin sadece birbirleriyle uzlaşmalarını, birbirlerine güven ve bağlılıklarını değil, birbirlerine karşı hak ve sorumluluklarının da devlet güvencesi altına alınması demektir; çocukları, yaşlılığı, boşanmayı, varlık ve mirası da güvence altına alır. Ayrıca, evlilik ilişkisi de zayıf olanın korunması demektir. Bizim gibi toplumlarda da o zayıf olan her zaman kadındır değerli arkadaşlar. Yani kısacası, imam nikâhı ile resmî nikâh tamamen birbirinden farklıdır. Resmî nikâh, imam nikâhını çok çok aşan bir durumdur. Sadece nikâhı kıyacak kişilerin değişmesi ve belediye yerine müftülüklerin gelmesi değildir. Batı’da iki bin yıldır kurumuşmuş kiliseler dahi bu yükün altından kalkmamaktadır. Bu yüzden Protestanlar kendiliklerinden bu hakkı devlete devretmişlerdir. “Avrupa’da papazlar kilisede nikâh kıyıyor. Bizde müftüler kıyınca mı sorun oluyor?” yaklaşımı da doğru değildir. Zira kilise kavramı Hristiyanlıkta sadece ibadethaneyi değil, kurumsal olan Hristiyan dinini ve kimliğini de kapsamaktadır. Bir ruhban sınıfı vardır ve bir nevi devlet gibi kurumuştur. Kiliselerde doğumdan itibaren her şeyin kaydı tutulmaktadır. Oysa ülkemizde bu anlamda buna karşılık gelen bir kurum yoktur.

Değerli arkadaşlar, Avrupa’da laik bir devlet olan Fransa’da din adamları nikâh kıymamaktadır. Almanya’da Katolik kiliselerinde nikâh kıyılmakta, resmî nikâh olarak kabul edilmemektedir. Protestan Kilisesi kendisine tanınan hakkı kullanmamaktadır. Dinî nikâhı resmî nikâh olarak tanıyan İngiltere’de ise bu tüm inançlara eşit olarak tanınmıştır.

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Ayrıca memur değil oradakiler.

MURAT BAKAN (Devamla) - Yani sadece oradaki Anglikan Kilisesi resmî olarak İngilizlerin değil, Budist rahip de nikâh kısıyor, Alevi dedesi de, imam da nikâh kısıyor. Tüm inançlara o dinî nikah hakkını tanımıştır İngiltere ama tüm bu mukayeseleri kendi ülkemizden bağımsız düşünemeyiz. Türkiye Cumhuriyeti devrimlerinin bir parçası olan Medeni Yasa'yla seçme ve seçilme hakkı ve medeni nikâh hakkı Avrupa'da birçok ülkeden önce ülkemizde kabul edilmiştir. Resmî nikâh, yurttaşlarımızın kendi inanç ve ritüellerine uygun olarak evliliklerinin kutsanması için dinî nikâh yapmalarına engel olmamaktadır. TÜİK istatistiklerine göre ülkemizde yaşayan yurttaşlarımızın yüzde 85,9'u resmî nikâhtan sonra dinî nikâh da kıymaktadır, bu bakımdan da ülkemizde bir sorun, bir engel yoktur.

Değerli milletvekilleri, belirtmek gerekir ki il ve ilçe müftülüklerine nikâh kıydırma yetkisi verilmesi, Tanzimat'la başlayan, Cumhuriyet'le devam eden Türk kanunlaştırma hareketinin gelişim çizgisine de aykırı, uygarlık yolunda ileriye değil geriye gidişin bir göstergesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik niteliğini koruma amacı güden devrim kanunlarını zaafa uğratma, Anayasa'yı delme çabasından başka bir şey değildir.

Ayrıca, 1926 yılında uygulanmaya başlanan ve Türk kadınının toplum yaşantısında erkeklerle eşit birey olmasının yolunu açmış olan Medeni Kanun'a da aykırı bir düzenlemedir. Çünkü resmî nikâh, Anayasa'mızın 174/(4) maddesiyle koruma altına alınmış inkılap kanunları arasında bulunmaktadır. Aynı maddede resmî nikâhı kimin kıyabileceği de sayılmıştır. Medeni Kanun'daki gibi evlenme akdinin evlendirme memurunun önünde yapılacağı belirtilmektedir. Söz konusu düzenlemeyle evlenme memuru olarak kılınacak müftülüklerin görev alanı ise dinî alanla sınırlıdır. 633 sayılı Diyanet İşleri Yasası'na göre “İl ve ilçe müftüleri, bölgelerinde Diyanet İşleri Başkanlığını temsil eder, din hizmetlerini, dini müesseseleri yönetir ve din görevlilerinin hizmetlerini düzenleyip denetler.” Dolayısıyla evlendirme memurlarının görev tanımları ile müftülerin görev tanımları birbirinden tamamen farklıdır.

Tasarıda maddenin gerekçesi olarak “Vatandaşlarımızın evlenme işlemlerini kolaylaştırmak, daha kolay ve seri bir şekilde hizmet almalarını sağlamak” ifadeleri yer almaktadır. Kanun gerekçesinde belirtildiği üzere, evlenme işlemleri aksamakta ya da bu konuda bir sıkıntı yaşanmakta mıdır? Böyle bir ihtiyaç olsa dahi, memuru görevlendirme konusunda çok sayıda idari personel görevlendirilebilecekken neden müftülükler gündeme getirilmiştir? Böyle bir ihtiyaç hasıl ise Sayın Başbakanın 28 Haziran 2016'da tüm muhtarlara yetki verilmesiyle ilgili olarak verdiği sözü niye tutmadınız değerli arkadaşlar? Bu ve benzeri soruları yanıtlamadan tasarıdaki madde ve gerekçe gerçeklikten uzak kalacaktır.

Değerli arkadaşlar, bir hafta içerisinde 6 evladımız şehit oldu. Bu tasarı, ülkemizin içinde bulunduğu koşullar düşünüldüğünde ülkeye yarar getirmeyecek, bilakis yeni ayrılmalar, kutuplaşmalar yaratacak düzenlemeler içermektedir. Tüm yurttaşlarımızın birlik, beraberliğine en çok ihtiyacımız olduğu şu günlerde yasama organının, milletvekillerinin ve Hükûmetin görevi bu birliği, beraberliği sağlayacak bir tavır içinde olmaktır.

Sonuç olarak, aydın, çağdaş, cumhuriyetin temel kavramlarıyla sorunu olmayan müftülere, imamlara, saygımız sonsuzdur -birisi de burada, Değerli Arkadaşım İmran Kılıç, onu ayrı tutuyorum-onların başımızın üstünde yeri var. Ancak kadınlara yönelik aşağılama, karalama en çok sözde din adamlarından gelmiyor mu değerli arkadaşlar? Toplumu şimdiden yine inanç ekseninde ayırmıyor muyuz? Bu durum en çok dine zarar vermiyor mu? Biz değil Tunus'un Müslüman Kardeşleri Nahda'nın lideri Gannuşi dinî ve siyasi faaliyetleri ayırmak istediklerini, bunun din için de iyi olacağını söylüyor, “Bu, siyasetçiler için iyi olacak çünkü artık çıkarları için dini manipüle etmekle suçlanmayacaklar. Din için de iyi olacak çünkü artık siyasetin esiri olmayacak.” diyor. Bizim seksen yıl önce yaptığımızı bugün Müslüman Kardeşler'in Tunus'taki lideri Raşid Gannuşi söylüyor.

Ayrıca, nikâh kıyma yetkisi belediye nikâh memurlarının, nüfus memurlarının elinde, bunların büyük bir bölümü kadın. Bu yönüyle bakıldığında, bir kadın müftü, bir kadın din görevlisi var mı değerli arkadaşlar? Kadını erkek egemen bir zümreye teslim ediyorsunuz. Türkiye kadın örgütlerinin dediği gibi, bu hamleniz kadın kıyımıdır. Cumhuriyetin en önemli değeri Medeni Kanun’u din eksenli bir kanunla değiştirmenize Cumhuriyet Halk Partisi olarak karşıyız, karşı oy kullanacağız. Cumhuriyetin eseri olan bu Gazi Mecliste milletvekili olarak bulunan sizleri, başta kadın milletvekillerimiz olmak üzere 6’ncı maddeye hayır oyu kullanmaya davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Adına Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı konuşacaktır.

Buyurun Sayın Bostancı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; buradaki müzakereleri dinlerken bazı hususlara açıklık getirme kastıyla, müzakerelere katkı sağlasın diye grup adına konuşma lüzumunu hissettim. Esasen bu konuşma yoktu, doğrudan şahıs adına konuşma yapılacaktır.

Burada getirilen teklif, dinî alana ilişkin bir düzenleme değildir, medeni alana ilişkin bir düzenlemedir; dinî muamelata, dinî normlara dayalı “Biz ne yaparız?” sorusuna cevap mahiyetinde bir çalışma değildir.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Cumhurbaşkanı farklı söylüyor ama.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Bildiğiniz gibi, halkımız “belediye nikâhı” diye, o resmî nikâhın adını çok veciz bir şekilde böyle adlandırmış.

Esasen, burada bir nevi onun muadili olarak kullanılan “müftülük nikâhı” ifadesi, aynı kategoride medeni nikâhtır. Yapılan nikâhın kendisi, doğurduğu hukuki sonuçlar bütünüyle, hukuki manada dün belediyenin yaptığı nikâhla aynı sınıftadır; aynı şekilde, taraflara, nikâh akdeden kişilere hukuki sonuçlar doğuran bir bağtı ifade eder. O bakımdan, meseleyi, sanki dinî bir alan üzerinden...

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Niye müftülük?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – ...getirilen kanun teklifiyle birlikte hususen İslamiyete ilişkin özel alanda muamelata dair bir iş, bir düzenleme yapılmış şeklinde takdim etmeyi bir kere doğru bulmam.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – İhtiyaç var mı? Onu bir söyleyin bize.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – İkincisi: Diyanet İşleri Başkanlığı 3 Mart 1924’te kuruldu, kurulurken de Şeriye ve Evkaf Vekâletinin yerine kuruldu. O dönemdeki tartışmaları da hatırlayın. Devlet ile din ilişkilerini rasyonel, cumhuriyetin esasen temel ilkeleri doğrultusunda düzenleme kastıyla getirilmiş bir kurumdur. “Müftü” dediğimiz insanlar, “imam” dediğimiz insanlar dinî ihtiyaçları karşılamak... Dinî dediğimiz fakat esasen insanların sosyal taleplerini karşılamak kastıyla örgütlenmiş bir yapıdır.

Esasen, İslamcı tartışmalardan haberdar olanlar, kurumlaşmış bir imam görevliliğinin İslam’da yeri olmadığına ilişkin o zengin tartışmaları hatırlayacaklardır. “Camiye gittiğinizde, bir imam sırtına elbiseyi giyerek gelip orada devletin görevlisi, devletten maaş alan birisi normalde namaz kıldıramaz.” der kimi İslamcı tartışmalar. O cemaatin içerisinde birisi gelir, en ehil olan kişi kimse namazı o kıldırır. Ama devlet marifetiyle siz, laik ve seküler esaslı bir yapı içerisinde dinî alanı düzenlemek istediğinizde,

devletin görevlilerini oraya tayin edersiniz. Dolayısıyla bizim “müftü” dediğimiz, “imam” dediğimiz kişiler, devletin görevlileridir; dinî alana ilişkin sosyal talepleri karşılamakla mükellef olan insanlardır. Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluş kastı da esasen buna yöneliktir.

Denildi ki biraz önce “Diyanet İşleri Başkanlığı homojen, tek tip bir İslam anlayışını dayatmak için birtakım faaliyetler yapıyor.”

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Hocam, Sayın Cumhurbaşkanı farklı anlatıyor, buna bir açıklama getirirseniz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Yani İslamiyet’in o geniş tefekkür coğrafyasında, Türkiye’nin içinde, periferinde, genel olarak İslam coğrafyasında yaşanan o son derece canlı tartışmaları, renkliliği ve farklılığı ıskalarsanız, böyle, tek tip bir din anlayışı, otomatik, totaliter bir yapı ortaya çıkar vehmine kapılabilirsiniz, öyle bir şey yok.

Mesele sadece mezhepler meselesi değil, modernleşmeyle birlikte, esasen her konuya ilişkin İslamiyet’te çok yönlü tartışmalar olmuştur. Cemaleddin Efgani’yle başlar, Abdüh’la devam eder, bunun öncesi de vardır, Mehmet Akif Ersoy vardır, Sebilürreşad vardır. O tartışmaları ıskalamak, bugün yapılan tartışmaları ıskalamak ve sanki “İslam” denildiğinde böyle, bu işin bir matematiği var, bu matematik çerçevesinde Diyanet İşleri de totaliter bir yapı olarak dini şekillendiriyor şeklinde yanlış bir algıya insanlar kapılabilir. Böyle bir şey yok.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – İslamiyet’te ruhban sınıfı var mı Hocam? Müftü var mı İslamiyet’te?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Bizim burada yapmaya çalıştığımız, esasen aile kurumunu tahkim etmektir, aile kurumunu hukuki teminat altına almaktır; genç yaşta evlilikler, çocuk yaşta evlilikler, bunlarla hiçbir illiyet bağı yoktur. Bu bahsedilen hususlar, çok çocuk yapmak, az çocuk yapmak, çocuk yaşta evlilik, şu tür evlilik, bu tür evlilik, bunların hepsi esasen toplumların sosyolojisinde kayıtlıdır. Köye giderseniz, köyde insanlar çok çocuk yapar; şehre giderseniz, insanlar az çocuk yapar. Yaşadıkları toplumsal şartlar, iktisadi şartlar, dünya görüşü onlara bir aile perspektifi verir ve siz ne söylerseniz söyleyin, sonuçta onların çocuk yapma biçimleri üzerinde ancak marjinal bir etki yaratabilirsiniz. Türkiye’nin nüfus artış hızı azalıyor. Niçin azalıyor? Çünkü şehirleştikçe, kırsal alandan şehirlere doğru nüfus arttıkça, insanlar şehre yerleştikçe, çekirdek aile oturdukça insanlar da çocuk yapmıyor.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Yoksullaştıkça...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Yoksullaşmayla ilgisi yok, o ayrı bir bahis. Şehirli insanlar az çocuk yapar. Zenginlerin kaç çocuğu var? 1-2, yoksullukla ilgili değil.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Gelecek endişesi.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Bazen yoksulların 10-11 çocuğu vardır. Yani yoksulluğu bir parametre olarak ortaya koymak çok doğru değil.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Değil, tek parametreye koyamayız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Çocuk yaşta evlilikler: Hiçbir hukuki düzenleme bunu onaylamaz. AK PARTİ’nin on beş yıllık iktidarında bunu teyit edecek hiçbir unsur gösteremezsiniz.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Çok var Hocam.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Ama toplumumuzda böyle bir yara vardır. Buna karşı biz mücadele ettik, siz de mücadele ediyorsunuz. Doğrudur, çok yanlış bir uygulama, çok hatalı bir iş, çocuk yaşta evlilik olmaz, bunu ortadan kaldırmak için bütün kurumların, grupların, siyasetin yaptığı çalışmalara da biz teşekkür ederiz çünkü 12-13 yaşındaki çocuğun -hepimizin çocukları var- evlenmesini kabul edebilir miyiz? Böyle bir şey yok. Bu getirilen düzenleme de asla, hiçbir biçimde bunu kolaylaştırmıyor. Öyle bir bağ kurmak, o illiyet bağı doğru bir bağ değil.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Toplumu ikiye bölecek, Sayın Hatip. Toplumu ikiye bölecek müftülükte kıyanlar, belediyede kıyanlar diye.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Bu, daha çok politik propagandanın bir dili olarak ortaya çıkar.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ya, Cumhurbaşkanı söylüyor, biz söylemiyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Kıymetli arkadaşlar, bakın, aslında vahim olanı şudur: Sosyolojiye bakarsanız, geniş aileden çekirdek aileye doğru insanoğlu evrildi, kabilelerde daha farklıydı. Şimdi çekirdek aile de modern hayatla birlikte çok ciddi meydan okumalarla karşı karşıya. Avrupa'ya gittiğinizde görürsünüz, gitmeye gerek yok, parametreler de ortaya koyuyor, boşanma oranları son derece yüksektir. İnsanlar tek başına hayat kurmaya başladılar, tek başlarına yaşıyorlar. New York'a gidin, Manhattan'da tek başına insanların yaşadığı yerler görürsünüz.

Aile, kesinlikle yeni yetişen kuşakların hem birtakım sosyal normları edinmesi bakımından hem de toplumda dayanışma içinde olmaları açısından son derece önemli bir birim; asla aşağılanacak, hakir görülecek, bir kenara atılacak bir kurum değil. Geçmişte, kimi devrimci hareketler bunu burjuvazinin bir tahakküm kurumu olarak takdim ettiler. 1968, Fransa'daki gençliği hatırlayın, bunlar kır komünleri, şehir komünleri kurdular ve burjuva aile tipine karşı burada, o tür değil, gönüllü birliktelik esaslı yapılar kurmaya kalkıştılar. Yürüdü mü? Yürümedi, kır komünlerinde kaldı, bir adım ileriye gitmedi. Sonuç da şu: Çocuklar yetişiyor, gelecek kuşaklar toplumla entegre olacaklar; kesinlikle o çocukların norm kazanması, değer sahibi olması, Mevlâna'nın dediği gibi ayaklarını bir yere basmaları ama aynı zamanda küresel bir ufukla donanmaları çok önemli ve hayati; burada da aile biriminin oynadığı eşsiz bir rol var. Bizim burada esasen tartışmamız gereken, “Aileyi tahkim etmek için devlet hukukun daha neler yapabilir?” Bu bir yoldur yani şu -turnak içerisinde- “müftü nikâhı” denilen ve hukuki sonuç doğuran nikâh işlemini kolaylaştırmak bir yoldur. Aile kurumunu tahkim etmek için önereceğiniz başka yollar var ise bunları da hep beraber değerlendirelim. Çünkü Türkiye de modernleştikçe, benim gördüğüm, boşanma oranlarının artması, ailelerin parçalanması ve bunun sonucunda bugün kesinlikle öngörmekte zorlandığımız, “defekte” uğramış, normlarını yitirmiş yeni kuşakların yetişmesi tehdidi söz konusu.

Feminizm, elbette modernleşmeyle birlikte ortaya çıkan bir akım olarak kadının kamusal hayat içerisindeki yerine, mücadelesine çok önemli, anlamlı katkılar sağladı. Feminizmin de tek bir versiyonu olmadığını biliyoruz, onun da kendi içerisinde liberalinden sosyal demokratına, Marksistine kadar, İslamcı feminizmine kadar çeşitli versiyonları olduğunu biliyoruz çünkü modern hayat, kadını bu şekilde bir mücadeleyle donattığında, elbette bunun ideolojik olarak, toplumsal normlar itibarıyla çeşitli kategorilerde karşılığı olur, oluyor da. Ama hangi feminist hareket, hangi kadın hareketi kamusal hayatta kadınlara daha fazla özgürlük, eşitlik, hak talep eden hangi eğilim olursa olsun, esasen hukuki sonuç doğuran bir nikâh bağitını sağlayan bu kuruma karşı, bunun yanında olması gerektiğini düşünüyorum ben çünkü bu kadınların da lehinedir.

Virginia Woolf, daha bir asır geçmedi üzerinden, 1936'da intihar etti, “Kendine Ait Bir Oda”yı yazdığında -feminizmin en önemli kitaplarından birisi- İngiltere toplumundaki o 1839-1901 dönemine Victoria dönemine ilişkin kadını aşağılayan topluma karşı bir meydan okuma göstermişti, kadına yeni bir yol açmaya çalışmıştı. “Kadının uğradığı haksızlık.” denildiğinde aklına hemen “İşte, din adamları kadını aşağılıyorlar.” şeklinde bir tekerleme gelen arkadaşların, bu işin esasen tarihsel olarak Batı'da, Doğu'da az gelişmişlikten kaynaklanan -dinle ilgisi yok- sosyolojiden ve az gelişmişlikten kaynaklanan bir durum olduğunu, modernlikle birlikte kadının yeni hayat içerisinde yeni roller edinmek için bir hamle, üretkâr bir hamle yaptığını görmeleri gerekiyor.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Orta Doğu’da dan bir örnek ver Hocam.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Marilyn Yalom -tabii, Irvin Yalom’un eşi- kadının tarihini yazdı. Orada İslamiyet’e ilişkin bir bölüm yoktur ama Batı tarihinde, Roma’dan itibaren, Amerika’da kadının nasıl aşağılandığını, nasıl yok sayıldığını anlatır. Bu iş az gelişmişlik işi, onu diyorum.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Hocam, bunun kanunla ne ilgisi var?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Yani özür dilerim, burada kendi içine gömülü bir akılla meseleyi, birtakım, 2-3 saçma sapan, adı “din adamı” olan kişinin -esasen dinle ilgisiz- geleneksel kategoriler içerisinde akletme biçimi olan kadına yönelik aşağılayıcı dilini İslam adına anlatmak doğru değil. Bu, İslam’dan da habersizliktir. Koskoca bir medeniyete, çok zengin bir tefekkür dünyasına karşı emin olun saygısızlıktır.

Sonuç olarak, kıymetli arkadaşlar, bu yapılan iş, Türkiye’de aileyi tahkim eden bir iştir. Hukuki sonuç doğuran nikâha ilişkin laik ve seküler devletin bir işidir. Bu nikâhı gerçekleştiren kişiler devletin görevlileridir tıpkı belediyenin insanları gibi.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Sayın Başkan, hatibi konuya dönmeye davet eder misiniz?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Ve birtakım korkuları, “işte çocuk yaşta evliliklerin böylelikle önü açılacak, şu olacak bu olacak” tarzında korkulara yaslanan bir dili, bu getirilen kanunla ilgisi olmayan bu dili uygun bulmam.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – İç Tüzük’ü hatırlatıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – İç Tüzük sizin müdahale etmemenizi gerektiriyor Sayın Özcan.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – O da var da. O sonraki madde.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Söylediğimiz sözlerin, yaptığımız analizlerin hakkaniyetli ve adil olması, emin olun son derece saygıdeğer her partinin tabanı, özellikle konuşan kişilerin kendi rasyonel tabanları bakımından da önemlidir ve değerlidir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, konuya dön.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Bunları kısaca beyan etmek için söz aldım, çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Hocam, sizi kutluyorum. On beş dakika konuştunuz ama neden müftünün nikâh kıyması gerektiğini anlatmadınız. Paris Komünü’nü müftüye bağladınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Özel, 60’a göre sistemi açıyorum.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

23.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Naci Bostancı yirmi dakikalık bir süreyle kürsüye gelince her zamanki gibi zevkle kendisini dinledik ama henüz süresi de vardı ve ondan beklediklerimizi söylemesi için ağzının içine baktık. Örneğin, 28 Haziran 2016 günü Sayın Binali Yıldırım grup toplantısında “Köy muhtarlarında olan nikâh kıyma yetkisini tüm muhtarlara vereceğim.” deyip salon, balkon ayakta alkışladıktan sonra, şimdi

burada, bu konuda köy muhtarlarında olan yetkiyi tüm mahalle muhtarlarına da verip amaçladığınız erişim kolaylığını sağlamayı düşünüyor musunuz? Yoksa o gün öyle dediniz ama bugünkü yaptığınız gibi “Her ne kadar bu bir hukuki düzenleme değildir, dinî düzenleme değildir, sadece ve sadece yapılan düzenleme hizmetin verilmiş yerine, şekline göre değişen bir şeydir.” demenin bir mantığını anlamak mümkün değil. Yetkiyi verdikleriniz İçişleri Bakanlığı teşkilatına bağlı memurlar değil, bambaşka bir teşkilata yeni görev tanımlıyorsunuz

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Devletin memurları Özgür Bey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Oysa onlara bağlı seçilmişler var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Özür dilerim, bir cümle... Tamamını da kullanmayacağım.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, sizin yaklaşımınıza bakarsak, Sayın Cumhurbaşkanı, partinizin Genel Başkanı diyor ki: “Senin memurun.” Belediye memurları sanki Kemal Bey’in memurları, devletin memurları. “Senin belediye memurların kıyıyor da benimki...” Bir kere ne imamları size bırakırız ne belediye başkanları sadece bizim; hepsi devletin memurlarıdır ama burada bir adım atacaksanız, Başbakan eğer hâlâ Başbakansa, hâlâ yürütmenin başındaysa, yetki sahibiyse Başbakanın sözünü tutun önce.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kerestecioğlu size de söz vereyim 60’a göre, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ortaya bakma... Engeliniz var genelde.

BAŞKAN – Hayır, işaret ederseniz...

Buyurun.

24.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir’in, görüşülmekte olan yasa tasarısına çoklu hukuk yaratacağı endişesiyle karşı çıktıklarına ve hem dinler arası hem de cinsler arası bir ayrımcılık olduğuna ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Şimdi, öncelikle bu konuda yani böyle bir şeye ihtiyaç olmadığı defalarca söylendi ama sadece mesele ihtiyaç değil, tabii ki bir ihtiyaç var çünkü hayatı başka bir şekilde dizayn etme ihtiyacı var. Bu kişiler, konuşmamda da söylediğim gibi, herhangi bir memur değil, Diyanet görevlileri ve bir dinin görevlileri, başka bir dinin görevlileri de değil. Olmasından yana değiliz yani bu aynı zamanda çoklu hukuku yaratacak bir şey ve bunun endişesiyle de karşı çıkıyoruz ama burada hem dinler arası bir ayrımcılık var, ayrıca hepsi de erkek, nikâh memurları böyle değil, cinsler arası da bir ayrımcılık var, hiç bu açıdan da bakılmıyor olaya. Yani hakikaten tek tip, muhafazakâr bir hayat dayatması ve benim bundan da öte, en çok endişe duyduğum şey, denetimin azalması ve orada aile baskısıyla, gerçekten, genç kızların başına gelebilecekler. Bunun ciddi endişesini taşıyorum. Bunun örneklerini göreceğiz, görmek istemiyorum, gerçekten görmek istemiyorum ama maalesef göreceğiz ve o zaman da ben sizlere tekrar sormak istiyorum ama herhâlde iş iştenden geçmişt olacak.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)***A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, tasarının tümü üzerinde şahıslar adına ilk söz Bolu Milletvekili Tanju Özcan’a aittir.

Buyurun Sayın Özcan. (CHP sıralarından alkışlar)

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan şunu belirtmeliyim: Hiç bunu söyleyeceğim aklıma gelmezdi. Ülkemizin Cumhurbaşkanı, partinizin Genel Başkanına ben ilk kez bir konuda katılıyorum şu tabloyu gördükten sonra yani toplam 15 kişi var içeride. Demişti ki Sayın Cumhurbaşkanı: “AK PARTİ’de metal yorgunluğu var.” Ben de diyorum ki: Sayın Cumhurbaşkanı, bu artık metal yorgunluğunu geçmiş, metal yorgunluğu fırtınasına dönüşmüş ya da şöyle bir direniş var, onu da çözemedim... Daha iki gün önce size “Genel Kurul çalışmalarını takip edin.” demedi mi? Bir iktidar partisi grubuna yaklaşıyor mu? Ama ya gerçekten ciddi bir metal yorgunluğu var sizde, kullanım süresi dolmuş ya da bir direniş var. Sayın Melih Gökçek’in direniş anlayışı grubunuza dalga dalga yayılmış, Sayın Cumhurbaşkanı direniyorsunuz. Bunu anlayabilmek mümkün değil.

Sayın milletvekilleri, Komisyon da bu konudaki değerlendirmelerimizi çok açık olarak söyledik. Dedik ki: “Bu tasarı son derece lüzumsuz, toplumu kutuplaştırmak amacını güden, aynı zamanda gündemi değiştirmek için ortaya atılmış.” Bu çok net.

Ya, bu tasarının 6’ncı maddesiyle ilgili değerlendirmelerimizi anlattık size Komisyon da. Komisyondaki AKP’li üyeler aslında ne dediğimizi tam olarak anladılar. Biz diyoruz ki: “Niye buna ihtiyaç duyuldu?” Niye buna ihtiyaç duyuldu? Devletin resmî nikâh kıyacak memuru mu kalmadı? Siz diyorsunuz ki: “Müftüler devlet memuru.” Siz bunu bir de vatandaşa anlatın. Doğru, müftüler devlet memuru ama vatandaş nezdinde müftüler din adamı, İslam dininin Sünni mezhebini temsil eden din adamı olarak değerlendiriliyorlar ve onların kıyacağı nikâh her ne kadar “resmî nikâh” olarak anılsa bile “dinî nikâh” olarak tanımlanacak. Bakın, uyardık sizi, “Bu, toplumu böler. Artık ‘belediye nikâh kıydıranlar’ ile ‘müftüye nikâh kıydıranlar’ olarak toplum ikiye ayrılır.” dedik. Zaten özellikle sizin belediye başkanlarınız son zamanlarda medeni hukuka uygun olmayan nikâhlar kıymaya başladı, suistimal ettiler. O nikâh akitlerinde söylediklerini hepiniz biliyorsunuz. “Yarın, bunu birilerine yaranmak isteyen müftüler çok daha farklı bir alana çekebilir.” endişemizi sizinle defalarca paylaştık.

Komisyonun başında söyledik, dedik ki: “Bu tasarı açıkça Anayasa’ya aykırı, gelin, bunu Anayasa Komisyonunda görüşelim.” Maalesef, bu konuda bir “ret” kararı bile verilmedi. “Bakın, başka komisyonları ilgilendiren düzenlemeler var, bunları diğer komisyonlara havale edelim, onların görüşünü alalım, Anayasa ve İç Tüzük bunu zaten bize emrediyor, bunun gereğini yapalım.” dedik ancak yine maalesef, Komisyon Başkanımız bu konuda da herhangi bir adım atmaya yanaşmadı, tasarının 6’ncı maddesi üzerinde yoğunlaştı bütün tartışmalar.

Bizim kaygılarımız çok mu boş? Bence değil. Zaten bizim kaygılarımızın doğru olduğunu partinizin Genel Başkanı olan Sayın Cumhurbaşkanı her konuşmasında söylüyor. Zaten bu görüşmelere bile onun şu veciz sözüyle başladık: “İsteseniz de istemeseniz de geçecek.” Zaten bizim endişelerimizi her konuşmasında söylüyor, artık resmî nikâhın bu düzenlemeyle birlikte dinî nikâha dönüşeceğini Sayın Cumhurbaşkanı her ortamda anlatıyor siz ne kadar bunun aksini savunsanız da. Az önce Sayın Elitaş’a dedik ki: Sayın Cumhurbaşkanı böyle demiyor. Diyor ki: “Kanunun içine bakın, ne yazıyor, buna bakın.”

Sayın milletvekilleri, ben hukukçuyum. Kanunun bir lafzı vardır, bir de ruhu vardır.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bir de uygulayıcılar vardır.

TANJU ÖZCAN (Devamla) – Bir de uygulayıcılar vardır, bravo.

Şimdi, hem ruhunu anlatıp hem de bu kanunu uygulayacak olan sizin Genel Başkanınız, uygulatacak olan da o ve bizim kaygılarımızın ne kadar doğru olduğunu aslında kendi ağzıyla defalarca söylüyor.

Siz enteresan bir iktidarsınız. Bakın, 1917 yılında şeri hukukla yönetilen Osmanlı bile bir padişahlık kararnamesiyle şeyhülislamdan alıyor bu tür işlemleri, nikâh kayıtlarının tutulması işlemlerini. Kime veriyor? Kadınlara veriyor, mahkemelere veriyor ama siz 1917’deki Osmanlı’nın bile gerisine götürüyorsunuz, yapmayın bunu.

Bakın, milyonlarca Alevi vatandaşımız var siz görmek istemeseniz de, yüz binlerce gayrimüslim vatandaş var Hristiyan ve Musevi bu ülkede. Siz onlara nasıl böyle bir şeyi dayatma hakkını kendinizde buluyorsunuz, hiç bunu sorguladınız mı? Neden böyle bir dayatma yapıyorsunuz? Bence bu düzenleme derhâl bu tasarının içerisinden çekilmeli.

Ayrıca, az önce bir konu oldu, değerli hocam, ben de sormak istiyorum: Müslümanlıkta ruhban sınıfı var mı? Yok. Ama bu düzenleme getirilirken bize dediler ki: “Papazların nikâh kıyma yetkisi var.” Ya, papazlar ruhban sınıfının üyeleri, bizim dinimizde böyle bir şey yok. Siz Avrupa’daki Hristiyan papazla Türkiye’deki müftüyü veya imamı aynı kefeye koyamazsınız. Bunu anlatmaya çalıştık ama ya anlatamadık ya anlamamazlıktan geldiniz.

Sayın milletvekilleri, bu tasarının tek tartışmalı maddesi bu değil bence, bir 28’inci maddesi var -Komisyonda Sayın Bakana iki sefer sordum, cevap alamadım- Türk vatandaşlığına geçişi kolaylaştırıyor. Neden bunu yapıyorsunuz? 3,5 milyon Suriyelinin vatandaş yapılması için mi hızlı bir şekilde yapıyorsunuz, bunu söyleyin veya böyle bir amacınız yoksa tutanaklara geçsin dedik. Ancak Sayın Bakan hiç sesini çıkartamadı, sessiz sessiz dinledi. Ben 28’inci maddeye özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum.

Yine, burada bir 31’inci madde var genel ahlakla ilgili, arkadaşlarım değişti, ben de katılıyorum. Devlet ahlak bekçiliğine soyunmuş, neymiş? Yabancıyla yapılan evlilikte, o yabancının süre dolduktan sonra Türk vatandaşı olabilmesi için geçmişteki hayatının genel ahlaka uygun olması gerekiyormuş. Sayın milletvekilleri, Komisyonda da anlattım, bakın, benim 15 yaşında bir oğlum var. Dünya artık küçülüyor; benim oğlum bir Fransız veya İspanyol vatandaşı bir genç kızla tanışırsa, onu severse, o da onu severse, evlenmeye karar verirlerse hangi sıfatla devlet benim gelin adayımın genel ahlaka uygun yaşayıp yaşamadığını denetleyecek? Var mı böyle bir hakkı, var mı böyle bir yetkisi? Genel ahlakı neye göre tanımlıyorsunuz bu bile belli değil. O yüzden bu tasarının ben derhâl çekilmesini talep ediyorum.

Yine, Komisyonda çok gündeme geldi, Sayın Bakan ısrarla cevap vermedi ama Türkiye’nin güncel konusu şu belediye başkanları meselesi. İçişleri Komisyonunu da çok ilgilendiriyordu. Tuhaf bir şey başladı, belediye başkanları saraydaki Sayın Genel Başkanınız istedi diye istifa ediyor. Şimdi, bakın,

il başkanlarınızı da istifa ettiriyorsunuz, o beni şahsen hiç ilgilendirmiyor; AKP delegeleri seçiyor il başkanlarını, hesabını AKP üyelerine verirsiniz. Belediye başkanlarını halk seçiyor, halk; halk seçtiği için biz de halk adına hesap soruyoruz. Niye istifa ettirtiliyor?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Soruşturma var mı haklarında?

TANJU ÖZCAN (Devamla) - Nedir bunlar? FETÖ'cü mü kardeşim bunlar, FETÖ'yle iltisaklı mı? O zaman niye istifa ettiriyorsunuz, niye suç duyurusunda bulunmuyorsunuz? Niye HDP'li belediye başkanlarına yaptığınız gibi kayyum atamıyorsunuz? Ben bunun cevabını arıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Peki, ikinci ihtimal aklıma geliyor: Yolsuzluk. Ama ben yolsuzlukla ilgili olduğunu zannetmiyorum çünkü sizin belediye başkanlarında yaygın bir yolsuzluk uygulaması olduğu belli zaten. Bu yolsuzluklar da sizi hiç rahatsız etmiyor. O zaman üçüncü bir ihtimal aklıma geliyor: Acaba reise gereken saygıyı göstermekten imtina mı ettiler, bundan dolayı mı istifaları isteniyor? Ya var mı Cumhurbaşkanımızın kanunda böyle bir yetkisi?

Ben şunu söylüyorum: Bakın, FETÖ'cüyse bunlar gereğini yapın, üzerine gidin, savcılara verin elinizdeki belgeleri; yolsuzluk yaptılarsa da gereğini yapın ama “senin kaşın üstünde gözün var, senin bakışlarını beğenmiyorum” tarzında istifa ettiriyorsanız da bu belediye başkanları direnmeli.

Bakın, bizim Bolu Belediye Başkanıyla ilgili de muhtemelen sizlerden birileri basına düşürmüş. Ben Bolu Belediye Başkanına çıktım basın önünde: Kardeşim -en büyük siyasi rakibimdir Bolu'da- eğer senin FETÖ'yle bir bağlantın yoksa, eğer senin büyük bir yolsuzluğun yoksa istifa etme, biz arkadayız ama bunlarla bir bağlantın varsa, bu FETÖ'yle, terör örgütüyle veya bir yolsuzluğun varsa git savcıya, kendin teslim ol, dedim. Böyle de olmalı. Zaten bu istifaların ben FETÖ'yle mücadeleyle ilgili alınmış bir karar olduğunu düşünmüyorum. Melih Gökçek'in istifasını isterken parsel parsel verdiklerinden dolayı istifasını istediğini de düşünmüyorum. O konuda samimi olsa, FETÖ'yle mücadele konusunda partinin ve Sayın Cumhurbaşkanını...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Aday yapmazlardı 2014'te.

TANJU ÖZCAN (Devamla) – Bakın, Sayın Metiner bir konuşma yaptı burada, “15 Temmuz törenlerinde, anma törenlerinde Mecliste Sayın Cumhurbaşkanının yanında FETÖ'cü 2 eski bakan vardı.” dedi. Kim dedik, cevap vermedi. Ben baktım o resimlere. O resimlerde, orada 2 eski bakan var, doğru; isimleri de biri Bülent Arınç, biri Suat Çelik.(x)

Sayın Metiner, mertseniz, sözünüzün arkasındaysanız çıkar, burada açıklarsınız. Bu isimler Bülent Arınç ve Suat Çelik miydi?

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Suat Kılıç olacak.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Tanju Bey, öküz yere düşünce bıçak getiren çok olur.

BAŞKAN – Sayın Bostancı...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, kayıtlara geçsin diye söz aldım.

Sayın Özcan bize akıl verdi.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ona ihtiyaç var.

(x) Bu ifadeye ilişkin düzeltme bu birleşim Tutanak Dergisi'nin 973'üncü sayfasındadır.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Dedi ki: “İstifa eden -tınak içinde- istifa ettirilen belediye başkanları yolsuzluk yaptıysa gidin savcılara, bunu verin.” Ama hemen bu cümlemin öncesinde, bize akıl verirken hemen cümlemin öncesinde “Sizlerde yolsuzluk zaten belediyelerde yaygın.” dedi. Ben soruyorum: Bu bilgiye dayanarak cumhuriyet savcılıklarına yönelik şikâyeti var mı, yok mu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Resen ihbarda bulundu işte, o ihbar işte.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Yok ki, yalan söylüyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Var mı, yok mu?

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – İftira atıyor, yok ki.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kendi bize verdiği aklı...

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Evet, siz de tutanaklara geçsin diye söyleyin, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bize verdiği aklı kendisine soruyorum.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – İftira atıyor, iftira.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Şimdi, efendim, konuşma...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Savcılarınız görev yapmıyor o zaman.

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Şimdi, efendim, öncelikle bir hususu kürsüden düzeltmem gerekiyor. Bir sayın eski bakanın, Sayın Metiner’in bahsettiği eski bakanın soyismini yanlış zikrettim, bunu düzeltmem gerekiyor.

BAŞKAN – Tamam düzeltin, tutanaklara geçiyor, dinliyoruz.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – İkincisi: Bir de Sayın Başkan, benim söylediğim sözleri yanlış anlatarak, benim kastettiklerimi farklı anlatarak Genel Kurulda bir satışmada bulunmuştur.

BAŞKAN – Tamam, siz de söyleyin, kayıtlara geçsin.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Müsaadenizle kürsüden bir dakikada ifade edeyim.

BAŞKAN – Sayın Özcan, şimdiye kadar bitirmiştiniz zaten, söylemişsiniz.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Bitireyim efendim.

BAŞKAN – Söyleyin, soyadının ne olduğunu söyleyin, oldubitti.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ben çok sık satışmadan söz isteyen biri değilim Sayın Başkan.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Satışma yok Sayın Başkanım, satışma yok.

BAŞKAN – Bakın, satışma değil, diyor ki: “Ya, bize bir akıl verdi, soruyorum: Böyle bir şey var mı?” Siz de var ya da yok, cevap verin.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kendi akıl verdi, aklını uyguladı mı diyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Aklını uyguladı mı diyorum.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Efendim ama müsaade ederseniz kürsüden söyledim, kürsüde cevap vereyim.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Belediye başkanlarınızla ilgili yüzlerce suç duyurusu var, hiçbirisi sonuca ulaştı mı? Yüzlerce suç duyurusu var

BAŞKAN – Bakın “Hakikaten biz böyle bir akıl verdi düşüncesiyle kendisine soruyoruz. Eğer gerçekten böyle bir yolsuzluk iddiası varsa...”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Yaygın yolsuzluklara ilişkin...

BAŞKAN – “...bu konuyla ilgili herhangi bir müracaatı oldu mu olmadı mı?” diye sordu. Bunu söyleyin.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Soruşturmaları yürütecek cesareti olan savcı kaldı mı acaba?

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Sayın Başkanım, müsaade edin anlatayım, onu söylemedim çünkü başka bir şey söyledim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Yaygın yolsuzluklara ilişkin, yaygın bir şekilde savcılıklara müracaat etti mi; sorduğum bu.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Hemen iki dakikada toparlayabilirim sataşmaya mahal vermeden.

BAŞKAN – Sayın Özcan, ya yerinizden mikrofonu açıp vereyim ya da tutanak...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Soruşturmaya gerek yok. İçişleri Bakanlığından izin isteniyor ama vermiyor.

BAŞKAN – Yerinizden ben mikrofonu açayım.

Buyurun 60’a göre.

XI.- DÜZELTİŞLER

1.- Bolu Milletvekili Tanju Özcan’ın, 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerini düzelttiğine ilişkin açıklaması

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Öncelikle kürsüdeki konuşmamda Sayın Metiner’in kastettiği eski bakanın soyismini yanlış telaffuz ettim; Suat Kılıç (x) diyecekken Suat Çelik demişim, bunu düzeltmek istiyorum. Sayın Metiner de başıyla onaylıyor, teşekkür ediyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ben onları isim vererek eleştirdim zaten, o kadar mertim yani merak etmeyin.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – İkincisi: Ben şunu söyledim, dedim ki: Bu başkanlar FETÖ’cü oldukları için mi istifası isteniyor, yolsuzlukla ilgili mi? Yolsuzlukla ilgili olduğunu zannetmiyorum dedim çünkü yolsuzlukla ilgili bir soruşturma yok, sizi de çok rahatsız eden bir husus olmadığını düşünüyorum. Ancak, ben şunu yapacağım: Önümüzdeki günlerde bu görevden alınan belediye başkanlarının görevden alınışıyla ilgili yargıya müracaat edeceğim, Sayın Cumhurbaşkanının da tanık olarak dinlenmesini isteyeceğim, bildiği bir şey varsa savcılardan da esirgemeyecektir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şunu özellikle istirham edeyim: Bakın, buralarda kaç gündür sıkça farklı isimler zikrediliyor ve töhmet altında bırakılıyor.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – İstifa ettirilen belediye başkanları töhmet altında kalmıyor mu?

BAŞKAN - Bakın, burası bir mahkeme değil, burası yargılama makamlığı yapan bir yer değil. Lütfen, ne olursunuz, dedikodularla yola çıkarak birilerini zan altında bırakacak suç isnadı şeklindeki ithamları asla ve asla kabul etmiyoruz; bu, doğru değil.

(x) Bu düzeltmeye ilişkin ifade bu birleşim Tutanak Dergisi’nin 971’inci sayfasındadır.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Hangisini söylüyorsunuz?

BAŞKAN – Kim olursa olsun -vardır, yoktur- bir mahkeme kararı olmadan buradan birilerinin bu şekilde itham edilmesini şu ya da bu şekilde... Sadece bunlar için demiyorum, bakın, kaç gündür var; bu, doğru bir şey değil.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Başkan, Sayın Metiner’e sorun.

BAŞKAN – Burada olmayan insanlarla ilgili lütfen sözlerimize dikkat edelim. Kim olursa olsun, vardır ya da yoktur çok önemli değil ama istirham ediyorum, bütün milletvekilleri -sizi kastederek demiyorum Sayın Özcan- tüm milletvekilleri buradaki konuşmalarımızda tabii ki düşüncelerimizi ifade edeceğiz, en özgür bir şekilde ifade edeceğiz ama bunu ifade ederken de birilerini ilzam edecek, tahkim edecek, itham edecek ya da suç isnadı şeklindeki ifadelerimizden de ne olursunuz kaçınalım diye temenni ediyorum ve hassasiyetinize de teşekkür ediyorum.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Tutanağa geçmesi açısından söylemek istiyorum. Benim suç isnadı gibi bir gayretim söz konusu değil. Ben zaten konuşmamda da...

BAŞKAN – Ya, isimler havada uçuyor, “FETÖ’cü” diyorsunuz, şunu diyorsunuz, bunu diyorsunuz; bu kabul edilebilir bir şey mi ya, bu kolay bir şey mi?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, bizim için de değil. Neler diyorsunuz. Herkes aynı hassasiyeti gösterebilir. Bize gelince temizlik...

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Efendim, müsaade edin, tutanağa geçsin, hassas bir konu diye söylüyorum.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Binlerce insan bu ülkede işten atıldı.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Müsaade eder misiniz?

Sayın Başkan, o kişileri FETÖ’cü olarak ilan eden, hatta bir gazete köşe yazısıyla yazan Sayın Metiner burada oturuyor, başıyla da tasdikliyor, “İsimler doğrudur.” diyor; herkese sataşmadan bir söz verin, sataşmadan da bir söz hakkı olmalı.

BAŞKAN – Ya, herhangi bir olay, herhangi bir isim için söylemiyorum, genel bir söylem di benimki.

Teşekkür ediyorum, tutanaklara geçti.

Evet, şimdi, söz sırası Hükûmet adına...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Yüzlerce insan bu ülkede haksız yere zan altında kaldı.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, havuz medyasından alınan haberlerle her gün CHP suçlanıyor burada.

BAŞKAN – Şimdi, havuz medyası şu ya da bu şekilde, ben hiçbirini doğru bulmam itham eden sözlerin ama bir milletvekilinin de bir milletvekili sorumluluğu içerisinde... Bu Mecliste bunu yönetmekle biz mükellefiz.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Daha dün milletvekiliniz suçladı.

BAŞKAN – Dışarıdaki her olayı, her tartışmayı, her dedikoduyu buraya getirip gerçekmiş gibi addetmeye hiçbirimizin hakkı, hukuku yoktur; lütfen. (CHP sıralarından gürültüler)

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Daha dün bu kürsüden konuşan genel başkan yardımcınız saygısızlık yaptı.

BAŞKAN – Hükûmet adına...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, çok özür dilerim ama siz tabii, birçok şey... Ben de bir kelimeyi kayda geçeyim.

BAŞKAN – Ya, söylediğime hak veriyor musunuz, vermiyor musunuz Allah aşkına? Ben yanlış bir şey söylemiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hak vereceğim de siz buna hak vererseniz ben de ona hak vereceğim.

Adalet ve Kalkınma Partisinin Sayın Genel Başkanı her grup toplantısında bir milletvekilimizin dedesi hakkında konuşuyor. O dede o toplantıya katılıyor mu, milletvekilimiz rencide olmuyor mu? İsmet Paşa sizin grup toplantı salonunuzda var mı da her toplantı bizimle uğraşıyorsunuz? CHP aşağı, CHP yukarı; İsmet İnönü aşağı, İsmet İnönü yukarı. Bunu biraz da dönün o tarafa doğru söyleyin. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ben, tabii, İç Tüzük'te şahsiyetle uğraşmak kesinlikle yasaklandığı için onu özellikle söylüyorum.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Onu Sayın Cumhurbaşkanına söyleyin.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)

BAŞKAN – Evet, şimdi söz sırası Hükûmet adına İçişleri Bakanımız Sayın Süleyman Soylu'ya aittir.

Buyurun Sayın Soylu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakikadır, lütfen riayet edelim.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı hakkında Hükûmetim adına söz almış bulunuyor, bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlarken, öncelikle, tarihin gördüğü en acımasız terör saldırılarından birine maruz kalan Somali'ye ve Somali halkına başsağlığı diliyorum.

Yine, dün Şırnak'taki göçük faciasında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

Dün Mersin'de hain bir terör saldırısıyla karşı karşıya kalan, Allah'a çok şükürler olsun ki şehit haberi almadığımız, yaralılarımızın da hafif bir şekilde yaralandığı ve hastaneden büyük ölçüde her birinin taburcu olduğu, şu anda yaklaşık 7 kişinin hastanede kaldığı bu menfur terör saldırısını da şiddetle kınıyor, yaralılara Cenab-ı Allah'tan acil şifalar diliyorum.

Ayrıca, şu anda hastanede tedavi gören Cumhuriyet Halk Partisinin eski Genel Başkanı Antalya Milletvekili Sayın Deniz Baykal'a da Cenab-ı Allah'tan şifalar diliyorum. Bir an önce Türkiye Büyük Millet Meclisinde, inşallah, çalışmalarda birlikte olma temennisini de her birinize tekrar iletmem istiyorum.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; müsaadenizle nüfus konusunda önemli gördüğüm bir tartışmaya temas ederek sözlerime başlamak isterim. Birleşmiş Milletlerdeki araştırmacılara göre, 2050 yılında tüm dünyada, günümüze göre, 248 milyondan daha az çocuk olacağı, 2020 yılından itibaren 65 yaş üzerindeki insan sayısının maalesef 5 yaşın altındaki çocuk sayısını geçmeye başlayacağı öngörülmektedir. 2050 yılında Avrupa nüfusunun yıllık kaybının 3 milyon civarında olacağı hesaplanmaktadır. Bu sayı bugün için 700 bin civarındadır. Bunlar gibi başka verilere bakarak küresel nüfusun 21'inci yüzyıl ortalarından sonraki hâlini “demografik kış” olarak tarif eden bilim adamı sayısı maalesef hiç de az değildir. Bu resmin tamamı, aslında nüfus meselesinin doğru ve efektif bir şekilde yönetilmesinin gerekliliğini anlatmaktadır. Mesele sadece nüfusun sayıca artırılmasını sağlamak değil. Kayıtlarımızı doğru şekilde tutabilmek, doğum, ölüm ve evlenme gibi olaylarda vatandaşların kamu hizmetine kolay ve hızlı bir şekilde ulaşabilmesini temin edebilmek, vatandaşların üzerindeki bürokrasi yükünü azaltmak, teknolojiyi bu konuda en üst seviyede kullanmak, gelişmiş bir nüfus kayıt sisteminin yardımıyla tapudan askerliğe, maliyeden adaletle kadar her alanda etkinlik ve verimliliği artırmak modern devletin yükümlülük ve hedefleri arasında elbette ki yer almaktadır.

Esas itibarıyla, köklü bir devlet geleneğine ve ciddi bir bürokrasi geleneğine sahibiz. Ülkemizde 17'nci yüzyıldan başlayarak farklı maksatlarla önceleri yerel, sonra da ulusal bazda nüfus sayımları yapılagelmıştır. Yani devletin esasını oluşturan insan unsuruyla ilgili kayıt tutma ve bunu yönetmeye dair geçmişten gelen bir altyapımız söz konusudur. Bu yapı tıpkı bir canlı organizma gibi sürekli yenilenen, sürekli değişen, yeni ihtiyaçlar ortaya koyabilen bir karakter göstermektedir ve hızla gelişen teknoloji, nüfus ve vatandaşlık işlerinde de giderek artan oranda yer almaktadır. Dolayısıyla, bugün huzurlarınıza getirilen kanun teklifimiz böyle bir sürecin devamıdır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; değerlendirmelerinize sunulan teklifimiz temel olarak 3 kanunda yapılması öngörülen değişiklikleri içermektedir. İlk olarak, Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda 24 madde değiştirilmekte, 7 yeni madde eklenmekte, 2 maddenin kendisi ve 1 maddenin de 1 fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

İkinci olarak, Türk Vatandaşlığı Kanunu'nda 6 madde değişmekte, 1 yeni madde eklenmekte ve 2 maddenin birer fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Ve son olarak da, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a da 1 yeni madde ilave edilmektedir.

Hükûmet olarak bu tasarının yasalaşmasıyla;

- 1) Bürokrasinin azaltılmasını,
- 2) Hizmet sunumunda etkinlik ve verimliliğin artırılmasını,
- 3) İç iş süreçlerinin basitleştirilmesi ve kısaltılmasını,
- 4) Kâğıt ortamında bazı hizmetlerin on-line olarak sunulmasını,
- 5)Birtakım fiili durumlara hukuki dayanak kazandırılmasını amaçlıyoruz.

Tasarının getirdiği düzenlemelere ilişkin Komisyondaki sunuş konuşmamda maddeler üzerinde detaylı bilgi vermeye çalıştım. Burada da önemli gördüğüm bazı noktalara ilişkin sizleri ve kamuoyunu bilgilendirmek isterim.

Getirilen en önemli yeniliklerden biri elektronik ortamdaki aile kütüklerinde artık kişiye ait tek bir kayıt tutulacaktır. Bu sayede kişi ve olay kayıtlarının T.C. kimlik numarasıyla ilişkilendirilmesi, nüfus kayıtları arasında gerekli bağların kurulması, mükerrer kayıtların önlenmesi ve tüm işlemlerde teknik denetim sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu altyapıya bağılı olarak diğerk bir yenilik de “KPS” olarak bilinen Kimlik Paylaşım Sistemi’dir. Bugün Kimlik Paylaşım Sistemi’yle bürokrasiden kaynaklanan iş gücü ve zaman kaybı önemli ölçüde önlenmiştir. Ülkemizde hâlen Kimlik Paylaşım Sistemi’ne bağlanarak hizmet yürüten kurum ve kuruluş sayısı tam 2.020’dir. Getirilen yeni teklifle, Kimlik Paylaşım Sistemi ve MERNİS’teki nüfus kayıtlarına ilgili kurum ve kuruluşların elektronik ortamda anlık olarak ulaşabilmesi imkânı sağlanmaktadır. Yani artık kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, noterler, bankalar vatandaşlarımızdan nüfus kayıt örneğı, kimlik kartı örneğı, yerleşim yeri ve diğerk adres bilgisi talep etmeyip bunları Kimlik Paylaşım Sistemi’nden otomatik olarak alabilme imkânına sahip olacaktır. Komisyon da ifade ettiğim gibi, bu düzenlemeyle, devletin bir cebindekini öbür cebine koyması için vatandaş koşutması gibi anlamsız bir uygulama veya şu anda teknolojiyle beraber anlamsız olan bir uygulama elbette ki son bulacaktır.

Ayrıca, yapılan bu düzenlemeyle, kamu kurumları ve noterlerce ölüm olaylarının tespiti de elektronik ortamda yapılacaktır. Vergi dairelerine ve noterlere kâğıt ortamında bildirim e ait uygulama, mücbir sebepler dışında sona erecektir yani artık noterlerle... Bir taraftan, ölüm olaylarıyla ilgili -vesayetti, verasetti- birtakım meselelerin elektronik ortamda anında çok rahat bir şekilde çözülebileceğı ve kayda geçeceğı de bu yeni yasayla apaçık ortadadır. Tabii ki bu konuda veri güvenliğı de dikkate alınmıştır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 45 ve 65’inci maddelerinde yapılan değışiklikle ve eklenen bir geçici maddeyle Veri Paylaşımı Kurulu oluşturulmuş, kimlik paylaşımına ilişkin esas ve usuller ile ücretleme yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının getirdiğı başka bazı düzenlemeleri de kısaca ifade etmek gerekirse... Hastanelere, mahkemelere, dış temsilciliklere ve evlendirme memurluklarına nüfus müdürlüklerine gitmeden doğum, ölüm, evlenme gibi nüfus olaylarını elektronik ortamda bildirme ve tescil etme yetkisi tanınmaktadır. Bu hastanedeki olaylardan şunu kastediyoruz: Çocuk doğduğı andan itibaren ailesinin artık tekrar nüfus idaresine gitmesine gerek kalmadan hastanedeki yetkili, doğan çocuğun eğer adı hastanede konulmuşsa adını ve soyadını, doğan çocuğun eğer adı hastanede konulmamışsa soyadını ilgili nüfus idaresine on-line sistemle belirtecek ve ondan sonra da çocuğun nüfus kâğıdı -adı ve soyadı belirtilmişse- ailenin adresine gitmiş olacaktır. Yani aslında teknolojinin getirmiş olduğı bir imkânı çok net bir şekilde kullanmış oluyoruz.

Ayrıca, mahkeme kararı gerekmezsin değıştirilmesi imkânı tanınan isim ve soyadları ve imla hatası bulunan isim ve soyadlarıyla ilgili de çok kolaylaştırıcı bir düzenleme geliyor. Mahkeme kararıyla kocasının soyadını kullanabilen kadınlarımıza da istedikleri takdirde sadece nüfus müdürlüğüne vereceğı dilekçeyle, mahkeme kararına gerek olmadan evlenmeden önceki soyadlarını yeniden kullanabilme imkânı tanınmaktadır.

Göçmen olarak Türk vatandaşlığına alınan, doğum yeri ve doğum tarihi hatalı olan kişilerin -ki buna hepimiz şahit oluyoruz- kanunun yürürlüğe girdiğı tarihten itibaren beş yıl içinde, usulüne göre onaylanmış doğum belgeleriyle nüfus müdürlüğüne müracaatları hâlinde, mahkeme kararı aranmaksızın doğum yeri ve doğum tarihlerinin düzeltilmesi sağlanacaktır.

18 yaşını tamamladığı hâlde aile kütüklerine kaydedilmemiş olan kişilerin -bu da çok önemli bir değışim- anne ve babasının, bunların ölmüş olmaları hâlinde ise varsa kardeşlerinin tıbbi rapor ibrazı hâlinde başka bir belge istenmeden tescil işlemlerinin gerçekleştirilmesi, yine bu tasarımızın getirdiğı önemli yeniliklerden bazılarıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine bu kanun değışikliğiyle getirilen önemli bir yenilik de doğum olaylarının tesciliyle ilgilidir. Mevcut uygulamalarda doğum olaylarının tescili resmî belgeye veya -burayı dikkatle dinlemenizi isterim- sözlü beyana göre yapılmaktadır. Ülkemizde halen

doğum olaylarının yüzde 98'i sağlık kuruluşlarında gerçekleştirilmektedir. Doğumlarda sözlü beyanın araştırılması görevi ise mülki idare amirinin talimatıyla şimdi aile hekimlerine verilmiştir. Yani, burada, doğum olaylarında sözlü beyana ek olarak başka bir değerlendirme daha ortaya konulmuştur.

Biz, bunu Komisyonunda ilk tartıştığımız zaman, bazı kadın dernekleri, hiçbir şekilde bunu anlamadan ve okumadan, maalesef, burada farklı bir düzenleme yaptığımızı düşünerek çok anlamsız bir karşı koyuş ortaya koydular; işin esasını öğrendikten ve okuduktan sonra da bundan vazgeçtiklerini... Çünkü, burada kolaylaştırıcı değil tam tersi sıhhatleştirici, sağlık açısından daha doğru olan bir kayıt sistemine geçici bir düzenleme gerçekleştirilmektedir.

Adı konulan çocuğun doğum olayına ait bilgilerin MERNİS veri tabanına elektronik yolla tescil edilebilmesi, sağlık kuruluşlarında dünyaya gelen ancak adı konulmayan çocuğun da biraz önce anlattığım gibi MERNİS veri tabanına elektronik bir şekilde kaydedilmesi amaçlanmaktadır.

Yine, yaptığımız değerlendirmeler neticesinde, Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun bazı maddelerinin yeniden gözden geçirilmesi gereği doğmuştur.

Bilindiği gibi, çalışma izni ve Türkiye'ye yerleşme niyeti gösteren, geçerli bir ikametle beş yıl kesintisiz olarak Türkiye'de bulunan yabancıların Türk vatandaşlığına başvuru hakkı vardır. Bu kapsamda, doktor, mühendis, iş adamı veya bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal, sportif, kültürel ve sanatsal alanlarda katkısı olan veya olacağı düşünülen kişilerin faaliyetlerinin niteliği gereğince bu beş yıllık zaman zarfında yurt dışında kalabilme süreleri en fazla altı aydır. Çok doğaldır ki gerek seyahat imkânlarının gelişmesi gerek küreselleşmenin getirdiği imkânla buradaki bu yetkin kişilerin ülkemiz vatandaşlığını hak edebilmelerini temin etmek maksadıyla, beş yıllık süre içerisinde altı ay dışarıda kalma süresini bir yıla yani on iki aya çıkarıyoruz.

Kamuoyu veya medya gündeminde yoğun olarak yer bulan bir düzenlemeye ilişkin olarak da sizleri, yüce Meclisi bilgilendirmek isterim. Yapılan düzenlemeyle ilgili nikâh kıyma yetkisi Medeni Kanun'daki ve Evlendirme Yönetmeliği'ndeki hükümler çerçevesinde mevcut görevlilere ilave olarak il ve ilçe müftülüklerine de genişletilmektedir. Yani nikâhın şekliyle değil, nikâh işlemini uygulayacak memur tanımına bir ek yapılmasıyla ilgili bir düzenlemeyi Meclisimizin huzuruna getirmiş bulunuyoruz.

İzin vererseniz önce mevcut hukuki ve fiilî durumu izah etmek isterim. Nikâh türü itibarıyla ülkemiz nezdinde ve devlet nezdinde geçerli olan nikâh, resmî nikâhtır. Medeni Kanun'umuzda, aynı zamanda da Medeni Kanun'umuzla birlikte Evlendirme Yönetmeliği'mizde bunun usul ve esasları açıkça belirlenmiştir. Getirilen düzenlemeyle buradaki usul ve esaslarda herhangi bir değişikliğe gidilmesi veya değişiklik yapılması söz konusu değildir. Nikâh kıymaya yetkili kişiler açısından mevcut durum da şöyledir: Hâlihazırda belediye ve köy evlendirme memurlukları, nüfus müdürlükleri ve dış temsilciliklerimizde nikâh kıyılmaktadır. Tabii ki nikâh çok ciddi bir hukuki işlem olduğu için kimlerin bu yetkiyi kullanabileceği noktasında düzenlemeler açıktır ve nettir ve bu uygulama da bugüne kadar sürmektedir. Hatta daha önce de bu rakamları vermiştim, tekrar etmek isterim. 2017 yılbaşından tasarı komisyona geldiği güne kadar 426.258 nikâh belediyelerimizdeki nikâh memurlarımız tarafından, 3.212 nikâh işlemi nüfus müdürlüklerimiz tarafından, 16.543 nikâh işlemi de muhtarlarımız tarafından, 19.979 nikâh işlemi de dış temsilciliklerimizde yetkilendirilmiş kişiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Şimdi, bu tasarıya yapılan, bu gruplara ilave olarak il ve ilçe müftülüklerine de nikâh kıyma yetkisi ve görevi verilmesinden ibarettir. Buradaki yetkilendirme de tamamen İçişleri Bakanlığının uhdesindedir aynen nüfus müdürlüklerinde olduğu gibi.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Peki, müftüler imamlara yetki verecek mi?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Burada yapılmak istenilen, gerek ülkemizin özellikle bazı bölgelerinin coğrafi şartları gerekse yetkili memur sayısı dikkate alınarak insanların resmî nikâha ulaşılabilirliğini artırmaktadır.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Müftüler bu yetkilerini devredecek mi Sayın Bakan, onu soruyoruz.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Nikâh konusunda kanunlarımızın hiçbir yerinde herhangi bir boşluk veya yoruma açık bir durum söz konusu değildir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Camilerde imam yok, müftüler camide namaz kıldırın.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Bunu tekrar ifade etmek istiyorum: Nikâh konusunda kanunlarımızın hiçbir yerinde herhangi bir boşluk veya yoruma açık bir durum söz konusu değildir.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Müftüler bu yetkilerini devredecek mi Sayın Bakan?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Medeni Kanun’umuz gereğince evlenme iradesinin bizzat evlenecek kişiler tarafından yetkili resmî memurun önünde açıklanmasıyla gerçekleşecek olan medeni evlenme, Türkiye’de yapılabilecek tek evlenme şeklidir ve yine Medeni Kanun’umuzla, evlendirme yetki ve görevinin belediyede bulunan yerlerde belediye başkanına veya başkanın evlendirme işlerine memur ettiği görevliye, köylerde muhtarlar tarafından verilmiş olduğu da bilinmektedir. 5490 sayılı Kanun’la belediye başkanı ve muhtarlar dışında İçişleri Bakanlığınca il nüfus ve vatandaşlık müdürleri ile nüfus müdürlükleri ve dış temsilciliklere de evlendirme memurluğu görev ve yetkisi verilmektedir.

Bugün sizlere sunduğumuz tasarıyla da il ve ilçe müftülüklerine de evlendirme memurluğu görev ve yetkisi verilerek bu saha genişletilmektedir. Her vatandaşımız kanuni şartlara uymak kaydıyla resmî nikâhını dilediği evlendirme memurluğunda kıydırma hak ve yetkisine sahiptir. İsteyen belediye evlendirme memurluğuna, isteyen nüfus müdürlüğüne, isteyen muhtara, isteyen il ve ilçe müftülüklerinde evlendirme işlemleri yaptırabilecektir. Bu tercih tamamen vatandaşlarımıza aittir. Ancak hangi memurla yapılsa yapılsın, kıyılan nikâh aynıdır ve resmî nikâhtır. Bunun da altını çizerek söylüyorum: Evlendirme işlemlerinde, müracaattan tören yerine, düzenlenecek belgeden memurun giydiği cübbeye kadar belediye evlendirme memurunun uyguladığı Türk Medeni Kanunu ve Evlendirme Yönetmeliği hükümlerini aynen il ve ilçe müftülükleri de uygulayacaktır, yapılacak evlenmeler hiçbir farklılık göstermeyecektir. Yani il veya ilçe müftüsü nikâh kıyarken belediyenin nikâh memurunun giydiği cübbeyi giyecek ve keza ibadethanelerde kanunumuzun ve yönetmeliklerimizin öngördüğü şekilde de resmî nikâh kıyılmayacaktır. Evlenme usul ve esaslarını düzenleyen mevzuatta bu konu açıkça belirtilmiştir: Dinî mekânlarda resmî nikâh işlemi yapılamaz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ya bırakın, müftülerimiz müftü olarak kalsın.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Evet, tabii, burada önemli bir noktayı daha izah etmek isterim. Şimdi, biz bunu komisyonda tartıştık, çok net bir şekilde değerlendirmelerimizi ortaya koyduk. Bence Komisyondaki tartışmalar da çok olgun geçti, herkes kendi değerlendirmesini ortaya koydu. Burada, isteyen vatandaşımız istediği memura, yetkisi olan memura bunu kıydırabilir. Arkadaşlarımız şu tartışmayı yapıyorlar: “İşte, Avrupa’da kilisede nikâh kıyılıyor, şurada şöyle yapılıyor.”

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Papazın boş vakti var.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Bakınız, bizim bu getirdiğimiz uygulamayla Avrupa’daki veya herhangi bir ülkedeki uygulama arasında bir benzerlik veya bir örneklik söz konusu değildir. Tam tersi, burada laiklikle ilgili yani din ve vicdan hürriyetimizi bağlayıcı bir kısıtlılığın olan bir anlayış da söz konusu değildir. Tam anlamıyla, esas itibarıyla bunun cinsiyetçilikle de bir alakası yoktur, bunu da çok net söylüyorum. Nikâhın iki cinsi vardır, kadın ve erkek. Bunun cinsiyetçilikle de bir alakası yoktur.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Kadın müftü var mı?

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Bir tane kadın müftü ismi verebilir misiniz Sayın Bakan?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Yine şunu da ifade etmek istiyorum yani çok net bir şekilde altını çizmek istiyorum. Bu, tamamen... Özellikle şu tartışma da beni yaralamaktadır: Yani bizim, grup olarak hepimizin, gerek kadın hakları olsun gerek evlilik hakları olsun, bu konudaki hassasiyetimiz çok açık ve ortadadır. Yani burada kadınların küçük yaşta evlendirilmeleri değil, tam tersi evliliklerin meşruiyetine yönelik, yaygınlaştırılmalarına yönelik bir adım atılmaktadır. Özellikle Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna seslenerek ifade etmek istiyorum ki bence bunu sizin desteklemeniz lazım.

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Hiç öyle değil, hiç öyle değil.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Çünkü bir evlenme yetkisinin meşruiyetini ve bir evlenme yetkisinin alanını yaygınlaştırıyoruz ve...

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Küçük yaşta evlendirme çoğalacak.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – ...bu konuda özellikle, çok önemli bir şekilde ifade etmek istiyorum ki bunu bugünkü resmî nikâh mevzuatı ve kanunu çerçevesinde gerçekleştiriyoruz. Bunu sizin desteklemeniz, esas itibarıyla bugüne kadar itiraz edilen konuların ortadan kalkmasına sebebiyet teşkil edecektir.

Bu vesileyle şunu ifade etmek istiyorum ki: Özellikle yasalarımızın bu noktada herhangi bir suistimali engellemek maksadıyla... Bakınız, dinî nikâh ile resmî nikâh arasındaki bağı engellemek için yasalarımızın aldığı tedbirler açık ve nettir.

Birincisi: Medeni Kanun’un 143’üncü maddesi uyarınca, aile cüzdanı gösterilmeden evlenmenin dinî töreni yapılamaz; açık ve net.

Bir dakikalık veya bir buçuk dakikalık ek süre isterim eğer mümkünse.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen bir dakikada tamamlayın.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Bakan, cenazelere imam bulunamıyor. Müftüler ne yapsın, namaz mı kıldırınsın, nikâh mı kıysın?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – İkincisi: Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönetmeliği’nce Medeni Kanuna göre akdedilen nikâhtan sonra isteyenlere nikâhın dinî merasimini icra etmek hükmü uyarınca, aile cüzdanı ibraz edilmeden bir dinî nikâh da Diyanet İşlerinin kendi yönetmeliğine göre yapılamaz.

Ayrıca, bu konunun, biraz önce bahsettiğim gibi, cinsiyet temelinde tartışılmasını da çok net söylüyorum, anlamakta zorluk çekiyorum.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Erkek olarak bakıyorsunuz.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Özet olarak, nikâhın şekli değişmiyor, nikâh merasiminin mekânı değişmiyor, dinî nikâhla ilgili herhangi bir düzenleme yapılmıyor.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Ülkenin eğitimi, sağlığı dibe vurmuş, ekonomi can çekişiyor, sizin uğraştığınız işlere bak!

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Devamla) – Sadece, hâlihazırda nikâh kıyma yetkisi tanımlanmış devlet memurlarına il ve ilçe müftülüklerinin de ilave edilmesinin önü açılmış oluyor.

Bizim şu anda yüce Meclise sunduğumuz yasa tasarısı bu kadar.

Bir cümle de İçişleri Bakanı olmam vesilesiyle, belediye başkanlarına girdiğiniz için söylemek istiyorum. Bakınız, yolsuzluk yapan kim olursa olsun, kanuna aykırı davranan her kim varsa, bu belediye başkanıdır, X'dir, Y'dir, Z'dir, bizim yetkimiz dâhilinde, biz gözünün yaşına bakmayız. Bu saatten sonra muhalefet belediyeleri de iktidar belediyeleri de nasıl gözünün yaşına bakmayacağımızı görecekler ama o zaman oralardan da ses çıkarmasınlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.04

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.24

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), Mehmet Necmettin AHRAZOĞLU (Hatay)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10’uncu Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.
497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, 60’a göre söz veriyorum.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

25.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir’in, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın tümü üzerinde Hükûmet adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Bakan konuşması sırasında, doğumun sözlü beyanıyla ilgili “Kadın kurumları maddeyi anlayınca muhalefetten vazgeçti.” minvalinde bir söz söyledi. Bunun doğru olmadığını ifade etmek için söz aldım. Burada aksine, daha yetkin bir iyileştirmenin yapılması gerektiği ve bu sözlü beyanın her zaman risk taşıdığı ve özellikle mülki amirin inisiyatifine de bırakılmadan sözlü beyanlarda ciddi olarak bir araştırmanın yapılması gerektiği hâlâ ısrarla söyleniyor. Birleşmiş Milletler Ülke Ekibi de “Araştırmanın yapılmaması, özellikle enstest ilişki sonucunda gebelikler, doğum; kumalık, çoklu evlilik sonucu gebelikler, doğum; tecavüz sonucu oluşan gebelikler ve doğum; çocuk yaşta tecavüze uğrama ve evlendirilme sonucu gebelikler ve doğum konularında herhangi bir araştırma olmadan sözlü beyanla nüfus kayıt işlemini mümkün kılabilme riski taşımaktadır.” diyor. O nedenle kadın kuruluşlarının bunu anlamaması ya da bunu kabul etmesi gibi bir şey söz konusu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tamamlayabilir miyim?

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet, bu şekilde bir ifadeleri söz konusu değil. Sadece burada sözlü beyanda mutlaka araştırmanın yapılması gerektiğini, aksine bu risklerin her zaman taşındığını -yani bugün de taşıyor o riskleri, gelecekte de taşıyor- bunu ifade ediyorlar, bunu söylemek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tasarının...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, özür dilerim.

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakan kürsüde konuşurken: “Cumhuriyet Halk Partisinin de bu tasarımı, müftülere nikâh yetkisinin verilmesini desteklemesini bekliyorum.” şeklinde bir ifade kullandı. Bu açıkça Anayasa’nın 4’üncü maddesine, 2’nci maddesine, 10’uncu maddesine, 24/10, 174/4, Lozan Sözleşmesi’nin 42’nci maddesine aykırı olduğu hâlde -bunu da Sayın Bakana dün ben makarayı verdim- bunu da bildiği hâlde, Anayasa’yı ihlal suçu olduğu hâlde, bile bile Anayasa’yı ihlal suçuna bizi ortak etmesini kabul etmiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Eyvallah, birazdan Genel Kurulun onayına sunacağız, Genel Kurulun kabulünü arayacağız.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)*

BAŞKAN – Tasarının tümü üzerinde şahsı adına son söz, Kilis Milletvekilimiz Sayın Mustafa Hilmi Dülger’e aittir.

Buyurun Sayın Dülger. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA HİLMİ DÜLGER (Kilis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerine şahsım adına söz almış olup gerçekte tümü üzerine zaman yettiğince görüşlerimi belirteceğim. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce Şırnak’ta dün göçükte hayatını kaybeden işçilerimize Allah’tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum. Yine, hain bir saldırı sonucu Mersin’de yaralanan güvenlik güçlerimize acil şifalar diliyorum. Bu arada Cumhuriyet Halk Partisi eski Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal’a da geçmiş olsun diyor, acil şifalar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizlerin de çok iyi bildiği gibi vatandaşlık hakkı devletin hükümlerlik hakkının kişi üzerindeki iz düşümü olup bunun kazanılması, kaybedilmesi ve buna bağlı olayların süreçleri de zamana ve milletlerin farklı hukuk anlayışlarına göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bu cümleden olmak üzere bu konudaki kanunlar ve düzenlemeler bazen geleceğe dair beklentileri karşılamak bazen de yaşanan gelişmeler ve ortaya çıkan yeni zaruretler sebebiyle güncellenme ihtiyacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem dijital teknoloji kullanma oranımızın artması hem de talep ve ihtiyaçlarımızın değişime uğradığı günümüzde nüfus ve vatandaşlık konusunda da yasal mevzuatımızda bazı güncellemeler yapmak ihtiyacı ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiği gibi nüfus kütüklerinin güncelliği ve sürekliliği doğum, ölüm, evlenme, boşanma, tapu, miras gibi hayatın en kritik süreçlerine temas eden son derece önemli bir konudur. Söz konusu tasarıda elektronik ortamdaki aile kütüklerine ait, kişiye ait artık tek bir kayıt tutulacağı öngörülmüş olup bununla da kişi ve olayların kayıtlarının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasıyla ilişkilendirilmesi; nüfus kayıtları arasında gerekli bağların kurulması, mükerrer kayıtların önlenmesi ve tüm işlerde teknik denetim imkânının sağlanması amaçlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine bu tasarıyla vatandaşın günün her saatinde hizmet için başvurduğu hastanelere, mahkemelere, dış temsilciliklere ve evlendirme memurluklarına elektronik ortamda bildirme ve nüfus olaylarının tescil yetkisi verilmekte, hizmette sürat ve kolaylığın hedeflendiği, bu sayede, adı geçen nüfus olaylarının tescilinde nüfus müdürlüklerine gitmeyerek ve buna gerek kalmadan elektronik ortamda kolayca tesciline imkân sağlandığı da görülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ayrıca bu tasarıda günlük hayatta önemli sıkıntılara yol açan, hepimizin zaman zaman yaşadığı olaylardan birisi olan, yazım ve imla hatası bulunan ve bu tür problemlerin artık mahkeme kararına gerek kalmaksızın değiştirilmesine imkân tanındığı da görülmektedir. Böylece düzenleme sayesinde hem mahkemelerde iş yükü azalacak hem de uzun mahkeme kuyrukları ortadan kalkacaktır.

Diğer bir başka düzenleme de boşandığı hâlde mahkeme kararıyla kocasının soyadını kullanabilen kadınlarımızı ilgilendirmektedir. Bu düzenlemeyle, bu durumdaki kadınlarımız istedikleri takdirde sadece nüfus müdürlüğüne vereceği dilekçeyle mahkeme kararına gerek olmadan evlenmeden önceki soyadlarını da kullanabilme imkânına kavuşacaklardır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sonradan Türk vatandaşlığına alınanlardan doğum yeri ve doğum tarihi hatalı olan kişilerin mahkeme kararı olmaksızın durumlarının düzeltilmesi de bu tasarıyla mümkün olmaktadır. Yine, 18 yaşını tamamladığı hâlde aile kütüklerine kayıt edilmemiş olan kişilerin istek ve gerekli şartları sağlamaları hâlinde başka bir belge istemeden tescil işlemlerinin gerçekleştirilmesi de yine bu tasarıyla mümkün olmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamuoyunda belki de en fazla memnuniyet yaratacak olan değişikliklerden birisi de kimlik paylaşım sistemi üzerindeki değişikliklerdir. Bu amaca yönelik olarak uygulamaya konulan bu sistem kurumların erişimine açılmış olacak, bu sayede ilgili kurum ve kuruluşların, vatandaşların kimlik bilgilerine elektronik ortamda doğrudan ve hızlı erişimleri sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, bu kanunla getirilen bir değişiklik de doğum olaylarının tescilinde elektronik tescil imkânının getirilmiş olduğu görülmektedir. Diğer bir düzenlemeyle de sağlık kuruluşlarında dünyaya gelen ve adı konulan çocuğun doğum olayına ait bilgilerinin MERNİS veri tabanına elektronik yolla tescil edilmesi imkânı da tasarıyla mümkün hâlde gelecektir.

Yine, bu yapılan düzenlemeyle bugün meri mevzuatımıza göre evlendirme işlemleri hâlen belediye, köy evlendirme memurlukları, nüfus müdürlükleri ve dış temsilciliklerimizde gerçekleştirilmekteyken şimdi bu tasarıyla bu gruplara ilave olarak il ve ilçe müftülüklerine de nikâh kıyma yetkisi ve görevi verilmektedir.

Öncelikle şu noktayı açıkça ifade etmem gerekir ki, bu tasarıda yeni bir nikâh tarzı veya dinî nikâhın resmîleşmesi gibi bir uygulama ve bir öneri söz konusu değildir. Bunu on yedi yıl mülkiye başmüfettişi olarak çalıştığım bir kurumun görevlisi olarak söylemekteyim çünkü bizler gittiğimiz vakit; bir, belediye evlendirme memurluklarının teftiş ve denetimini yapardık; iki, aynı zamanda il ve ilçe nüfus müdürlüklerindeki evlendirme iş ve işlemlerini denetlerdik. Yapılan işlem mevcut resmî nikâh işleminin kanunda belirtildiği şekil ve usulde, hatta nikâh kıyacak memurun giydiği cübbeye varıncaya kadar mevcut durumla aynı olacak, il ve ilçe müftülüklerine bir yetkinin verilmesinden başka bir şey değildir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde resmî olarak nikâh kıymadaki şekil unsuru bile mevzuatla düzenlenmiş olup bu konuda bir değişikliğe asla gidilmemektedir. Bu şekil kaynağını da Medeni Kanun’umuzdan ve Evlendirme Yönetmeliği’nden almaktadır. Medeni Kanun’umuz gereğince

evlenme iradesinin bizzat evlenecek kişiler tarafından yetkili ve resmî memurun önünde açıklanmasıyla gerçekleşecek olan hukuki evlenme, Türkiye’de yapılacak tek evlenme şeklidir. Medeni Kanun’umuzla, evlendirme yetki ve görevinin, belediye bulunan yerlerde belediye başkanına ve başkanın evlendirme işlemlerini memur ettiği görevliye, köylerde ise muhtarlar verilmiş olduğu bilinmektedir.

5490 sayılı Kanun’la belediye başkanı ve muhtarlar dışında, İçişleri Bakanlığınca il nüfus vatandaşlık müdürleri ile ilçe nüfus müdürleri ve dış temsilciliklere de bu yetki devredilen yetki olarak verilebilmektedir.

Bugün, buraya sunulan, yüce Meclise sunulan tasarıyla il, ilçe müftülüklerine de evlendirme memurluğu görev ve yetkisi verilerek sadece hukuki saha genişletilmektedir yani nikâhın şekliyle ilgili bir düzenleme asla yoktur; sadece, nikâhi kıyacak devlet memurlarına bir ilave söz konusudur.

Yine, Türk Medeni Kanunu ve Evlendirme Yönetmeliği hükümlerine göre evlendirme memurunun kamu görevlisi olması zorunludur. Neticede, müftüler de devlet memuru olduğuna göre bu konuda bir kaygıya da gerek yoktur. Buna göre her vatandaşımız kanuni şartlara uymak kaydıyla resmî nikâhını dilediği evlendirme memuruna kıydırma hak ve yetkisine sahiptir. İsteyen, belediye evlendirme memurluğuna; isteyen, nüfus müdürlüğüne; isteyen, köy muhtarlığına; isteyen de il, ilçe müftülüğüne müracaat edebilecektir. Bugüne kadar, bundan dolayı toplumun kutuplaştığı da herhangi bir kayda düşmüş değildir.

Değerli milletvekilleri, ayrıca, evlendirme işlemleri belirli yasal kurallar ve formalitelere uyarak kurulan bir müessesedir. Bu konuda herhangi bir kaygıya gerek yoktur. Diğer yetkili görevlilerin teftiş ve denetimleri gibi müftülükler de aynı usul ve esasa göre denetleneceklerdir.

Tasarının ülkemiz için, milletimiz için, vatandaşımız için hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dülger.

Böylece konuşmaları tamamladık.

Şimdi tasarının tümü üzerinde soru-cevap işlemi gerçekleştireceğiz.

Sayın milletvekilleri, dün de sisteme giren sayın milletvekilleri sırayla tekrar sisteme girdiler. Ona göre yirmi dakikalık soru-cevap işleminin ilk on dakikasında -soru olabilecek şekilde- sırayla sayın milletvekillerine söz vereceğim, daha sonraki on dakikayı da o süreyi de soruları cevaplandırmak üzere bakan için tanıyacağım.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Diyanet İşleri Başkanlığı tüm, 81 ilimizde münhal bulunan imam-hatip kadrolarına geçici cami görevlisini sınavla almıştır. Sınav sonucu alınan bu cami imamları temizlik işçisi statüsünde İŞKUR’a kaydırılmıştır. İmam olarak, cami görevlisi imamı olarak sınavla alınan bu cami imamları hangi yasaya, hangi tüzüğe, hangi yönetmeliğe uygun olarak İŞKUR personeli olarak kaydırılmıştır? Açılan sınavda İŞKUR’a kaydedileceklerine ilişkin bir hüküm yoktur. İŞKUR’a kaydırıldıkları zaman asgari ücretle çalışmaktadırlar ancak cami imamı olarak görev yaptıkları zaman hem özlük haklarında hem statülerinde bir farklılık vardır. Bu, kanuna, nizamaya aykırı değil midir? Bunların bu mağduriyeti ne zaman giderilecektir?

Soru 2: Tasarının 6’ncı maddesi, Anayasa’mızın 2’nci, 4’üncü, 10’uncu, 24’üncü, 174’üncü ve Lozan Sözleşmesi’nin 42’nci maddesine aykırı değil midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Basmacı...

MELİKE BASMACI (Denizli) – Sayın Başkan...

Sayın Bakan, ben çok merak ediyorum; ülkemizde bugün terör var, cinayetler var, çok ciddi anlamda kanun hükmünde kararnameler var, ekonomik sorunlar var, intihar edenler var, acaba hangi zorunlu ihtiyaçtan dolayı biz bugün nikâhı müftülerin kıyıp kıymayacağını konuşuyoruz? Ülkemizin en elzem problemi bu mudur? Bunu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özel’in yerine Sayın İrgil...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, her fırsatta ve her açıklamanızda vatandaşlara “Rahat olun, güvendesiniz. Devlet her yerde ve bizden habersiz kuş bile uçmaz, güvenliğiniz tam.” diyorsunuz. 7 işçinin öldüğü, kamyonların akşama kadar vızır vızır çalıştığı kaçak madeni bile görmekten âciz olan ve onu saptayamayan vali, kaymakam ve yöneticileriniz için bir işlem yapmayı düşünüyor musunuz?

İkinci sorumsa, bildiğiniz gibi, bu yeni dönemde atamalarda güvenlik soruşturmaları yapılıyor. Çok sıkça vatandaşlardan ve ataması yapılan sağlık personeli veya diğer memurlardan atamaların geciktiğine dair ve altı aydır, yedi aydır atamaların yapılmadığına dair şikâyetler var. Bu konuda, atamaların hızlandırılması için veya sonuçlandırılması için onlara bir müjde verebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Sarıhan...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, biraz önce yapmış olduğunuz konuşmalarınızda “demografik kış”tan söz ettiniz ve örnek olarak da gençliğin azalmakta olduğunu, yaşlı nüfusun çoğalmakta olduğunu ifade ettiniz. Acaba bu müftülüklerle nikah yetkisi vermenizin bir gerekçesi olarak mı bunu ifade ettiniz? Yani evliliği daha da yükseltmek gibi bir amaç mı, bunu mu anlatmak istediniz?

Aynı zamanda, birini kaçırdım ama üç koşuldan söz ettiniz bu yasa tasarısıyla ilgili, “Bürokrasiyi azaltacak, iş sürelerini azaltacak, fiilî duruma dayanak yaratacak.” dediniz. İlk ikisini anlıyorum, buna katılıyorum da, olumluyorum da ama fiilî duruma dayanaktan kastınızın ne olduğunu öğrenmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Akar’ın yerine Sayın İlgezdi...

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Sayın Başkan...

Sayın Bakan, bu tasarıyla müftülerin nikâh kıymasıyla ailelerin tahkim edileceğini söylüyorsunuz. Aile kurumunu müftülerle nasıl tahkim edeceksiniz? Boşanmaların temelinde eşler arasında din eksenli bir ayrılık ya da dinî inanç eksikliği olduğunu mu düşünüyorsunuz? Evlendirme memurları gibi Diyanet bünyesinde kurulan aile irşat ve rehberlik bürosu görevlilerini de nikâh kıymakla görevlendirecek misiniz?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Balbay...

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, son okuduğum kitaplardan biri Ali Bardakoğlu’nun “Yüzleşme” kitabı. Orada üç dört yerden alıntı aktarmak istiyorum ama sadece ikisini paylaşmak istiyorum: “Özellikle hukuk alanında İslam ülkelerinin bugün geldiği nokta asırlar süren bir sürecin ürünüdür. Merhum Erol Güngör’ün

ifadesiyle ‘İslam dünyasındaki hukuk hareketleri modern hayata yetişememiştir. İslam dünyasındaki bu umumi gerilik, artık kapatılması imkânsız görülen bir mesafe hâline geldikten sonra Batı kanunlarından yararlanmak durumunda kalınmıştır.’” En son birinde de “Din, etrafımızda olup biten her hadiseye çözüm getirdiği, hayatın her alanında belirleyici duruma geldiği an büyük zarar görmekte ve bir sorun oluşturmaktadır.” diyor.

Bunu bir CHP’li söylese tabii ki farklı yorumlarsınız ama sizin döneminizde yedi yıl Diyanet İşleri Başkanlığı yapmış bir kişi hukukta geriliğimizi ve İslam dünyasının bu konudaki geriliğini vurguluyor.

Şimdi, getirdiğinizle müftülük makamını zedelemeyecek misiniz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – ...günlük hayattaki akışı zorlayan bir sürece girmeyecek misiniz?

81 müftüden tane kadın yok, hepsi erkek. Erkek egemen bir toplumda kadınları ezmeyecek misiniz?

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Özdiş...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, müftülere nikâh kıyma yetkisi vermeye çalıştığınız bu yasa tasarısında vatandaşların evlenme işlemlerini kolaylaştırmak, hızlandırmak gerekçesini savunuyorsunuz. Mevcut durumdaki kurumların hangi aşamada yetersizliği, yavaşlığı söz konusudur?

Belediyelerde ve nüfus müdürlüklerinde evlendirme memurlarının sayısını artırmak, özlük haklarını düzeltmek gibi çalışmalar yapmış olsaydınız daha doğru olmaz mıydı?

Bu tasarıyla toplumda “belediyede nikâh kıydıranlar” ve “müftüde nikâh kıydıranlar” şeklinde kutuplaşma yaratacağınızın, dolayısıyla toplumu böleceğinizin farkında değil misiniz?

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Bektaşoğlu...

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, müftülere nikâh kıyma yetkisini içeren tasarı devrim yasalarına, laikliğe ve cumhuriyetimizin kadınlara tanıdığı medeni haklara bir saldırıdır. Bu yetkiyle -hakları olmayan Türk kadını- “resmî nikâhlı”, “müftülük nikâhlı” diye iki tip aile kavramı yaratılmak isteniyor; kadınlar ve aileler ayrıştırılıyor. Bu tasarı yasalasarsa resmî olmayan nikâh özendirilecektir çünkü böyle bir yetkinin din görevlileri tarafından kullanılmasıyla küçük yaşta evlilikler, kız çocuklarının zorla evlendirilmesi artacaktır. 18 yaş altındaki çocuklara müftülüklerde dinî nikâh kıydırılıp “Yaşı tutunca resmî nikâh kıyarız.” demenin yolu açılacak, böylece kayıt dışı evlilikler gerçekleştirilebilecektir. Şiddete, tecavüze, tacize uğrayanların mağduriyeti ve suçlunun cezalandırılmasının yasayla değil bu tip evlendirmelerle giderilmesi gündeme gelecektir. Tepkiler üzerine geri çektiğiniz tacizciyi, tecavüzçüyü koruma yasası yerine, şimdi onların mağdurlarını müftülüklerde evlendirmek mi istiyorsunuz?

Bu konuda imza toplayan Giresunlu kadınlarımıza da buradan selam gönderiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Tekin...

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, son zamanlarda uyuşturucuda önemli bir artış olduğu her gün basınımızın malumudur. Sentetik uyuşturucudaki yaygınlaşma toplumu tehdit eder hâle geldi. Amerika’da bir uyuşturucu icat ediliyor, “Flakka”, iki günde ismi “Zombi” olarak konuluyor ve maşallah, Türkiye’ye geliyor. Her gün bir iki şehidimiz oluyor, tüm ülke olarak ağlıyoruz. Tahmin ederim ki her gün 10, belki de 100 gencimizi uyuşturucu batağında kaybediyoruz. Uyuşturucu mafyası önce gençleri alıştırıyor, sonra mafya elemanı olarak kullanıyor; bu, mafya için tatlı bir sirkülasyon, toplum için her gün yeni bir tehlike doğuruyor. Bu, artık seni beni geçti, Hükûmeti de geçti. Bence, kanunları yeniden düzenleyip toplumsal büyük bir seferberlik ilan etme zamanı geldi de geçti diye düşünüyorum. Siz ne düşünüyorsunuz? Bununla ilgili bir projeniz var mı?

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, tasarının ülke gündemine gelmesiyle birlikte, Komisyon, alt komisyon çalışmalarında, nüfus hizmetleriyle ilgili önemli düzenlemeler içeren bu kanun tasarısının 6’ncı maddesinde müftülükler nikâh kıyma yetkisinin verilmesine gerçekten tüm gerekçeleriyle karşı çıktık ancak bugünkü konuşmanızda, tekrar, “Vatandaşlarımızın resmî nikâha ulaşabilirlikleri sağlanacaktır.” diye bir gerekçe sundunuz. Sizin tarafınıza, Bakanlığınıza, gerçekten, böyle bir talep, resmî nikâh işlemiyle ilgili böyle bir yığılma nerelere oldu, nasıl bir talep geldi?

Ayrıca, diğer bir sorum, resmî nikâh işlemi esnasında alınan bir bedel var vatandaşlarımızdan. Bu bedel, belli bir mezhebe hizmet eden Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki müftülükler bir kaynak olarak mı aktarılacak? Bu da bir adaletsizlik yaratmayacak mı toplumda?

BAŞKAN – Şimdi soruları cevaplandırmak üzere sözü İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu’ya bırakıyorum.

Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, Diyanet İşleri Başkanlığının cami imamlarının İŞKUR personeli olmasıyla ilgili Mahmut Tanal’ın sorduğu soru, zannediyorum, tersinden sorulmuş bir soru. Yani anlıyorum ki toplum yararına temizlik personeli olarak camiye verilen kişilerle ilgili bir değerlendirme yapmak istiyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, öyle değil.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Yani onun ötesinde, Diyanetin İŞKUR üzerinden bir alımı, daha doğrusu İŞKUR personeli olarak bir alımı söz konusu olamaz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Müftünün açıklaması var, müftünün.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Seçim öncesi yaptınız üç aylık.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Niğde Müftüsü açıkladı geçen hafta.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Yok, yok. Yani anlıyorum ki toplum yararına bir çalışmayla ilgili bahsediyor ise...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – O toplum yararına değil, seçim yararına.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – ...toplum yararına çalışmalar temizlikçi olarak oraya alınıyor ama cami içerisinde namaz vakitlerinde bir kişinin kendisinin de namaz kıldırma ehliyeti varsa, eğer cami imamı da yoksa bunu cemaatten normal birisi de kıldırabilir, oradaki o temizlikçi kişi de ehliyet sahibiyse kıldırabilme imkânına sahiptir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Camiler imamsız, camiler. Niğde’de 57 camide imam yok. O kadar imam-hatip var ama camilerde imam yok.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Ama diğer meseleyle ilgili söylediginize elbette ki ilgili arkadaşlarımız cevap verebileceklerdir.

İkincisi, Türkiye’de tabii bir taraftan terörle uğraşıyoruz, bir taraftan göçle uğraşıyoruz, çok doğal olarak bir taraftan sınırlarımızla uğraşıyoruz, diğer taraftan da -İçişleri Bakanlığı olarak söylüyorum- asayişle, uyuşturucuyla uğraşıyoruz. Tabii, bunların her birini bir tarafa bırakmamız mümkün değil ama bir taraftan da teknoloji geliyor. Yani burada biz özellikle sadece bu tasarının 6’ncı maddesiyle ilgili bir değişikliği ortaya koyuyor değiliz. Teknolojik birtakım gelişmeleri ve değişimleri de bizler hayatımızın bu olağan akışı içerisinde yansıtmakla yükümlüyüz ve sorumluyuz. Vatandaşımız da bizden zamanlarının kaybolmaması, teknolojiden istifade edebilme ve kurumlar arasında sürekli bu imkânsızlıklarla beraber boğuşma yerine... Elimizdeki imkânı onlara sarf etmek durumundaydık, bu yasayla da bunu sağlamaya çalışıyoruz.

MELİKE BASMACI (Denizli) – Teknolojinin müftü nikâhıyla ne alakası var Sayın Bakan?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) - “Fiilî durumların hukuki durumlarla ilgili nasıl bir değerlendirmesi var?” diye bir soru geldi. Evet, fiilî olarak şunu söyleyeyim: Var olan, aslında fiilî olarak ortada bir sorun olarak duran... Örneğin madde 8 ile ölü olması, muhtemel kayıtlarla ilgili ölüm araştırması diye bir durum söz konusu, madde 10 ile de e-devlet üzerinden nüfus kaydıyla yerleşim yeri belgesi alınması. Biz bunları genelgelerle, birtakım talimatlarla beraber yapıyor idik ama bunları genelgelerle ve talimatlarla yapmaktan ziyade, bunları kanun içerisine dercedip bunu rahat bir hâle getirebilmek çok daha doğrudur diye düşündük. Ben bakan olduğum zaman, özellikle vatandaşlarımızın bu tip belgeleri rahat bir şekilde kendilerinin almasını ve aynı zamanda bu belgelerin de resmî bir hüviyet olarak, resmî bir belge olarak kullanılması konusunda talimat verdim ama bu, kanunla beraber tartışılabilir bir talimattı. Şimdi, burada bu talimatı esas itibarıyla vatandaşlarımızın işini kolaylaştırma için kanunla beraber kuvvetlendirdiğimizi, tahkim ettiğimizi ifade etmek isterim.

Yine, bunun yanı sıra, dün, hakikaten, Şırnak’ta üzücü bir hadise yaşandı, Allah rahmet eylesin. Şunu söyleyeyim, burada bu bilgiyi Meclisle paylaşmak isteriz: Özellikle burada, terör örgütlerinin uzun zamandan beri, güvenlik güçlerinin müdahalesine rağmen, kaçak olarak çalıştırmaya devam ettiği kömür ocakları vardı ve buradan ciddi gelirler elde ediliyordu. Devletimizin bu konuda önemli bilgileri oluştu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu ocak öyle bir ocak mı?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Bir dinlerseniz...

Bu bilgiler çerçevesinde yaklaşık iki, iki buçuk ay, üç aydan beri o bölgede, o bölgeyi de bilenler bilirler, Köşreli bölgesi ve diğer bölgelerde, güvenlik güçlerimiz çok ciddi operasyonlar yaptı ama bu bölgeler coğrafi olarak da zor bölgelerdir. Onun için, burada birçok kömür ocağını terör örgütleriyle beraber çalışanlardan ve kaçak olarak çalışanlardan arındırdık ve bunları da adım adım gerçekleştirdiğimizi ifade etmek istiyorum. Güvenlik güçlerimizin ve oradaki kurumlarımızın ortaya koymuş olduğu önemli bir değerlendirme olarak bunu ortaya koymak isterim. Elbette ki burada bir hafriyat gerçekleşiyordu. Bu hafriyatla beraber bu şey yaptı. Bu konudaki gerekli soruşturma hem ilgili bakanlık tarafından, gerekli savcılık tarafından, Adalet Bakanlığı tarafından da açıldı ve gözaltılar da oldu, siz de takip ettiniz. Buradaki hukuki süreç devam etmektedir. Ama şunu bilmenizi isterim: Terör örgütünün finans kaynaklarından bir tanesi de kömür ocaklarıdır -yani o bölgedeki kömür ocaklarıdır- ve o bölgedeki kömür ocaklarına yönelik de bizim...

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Dört yıldır var, dört yıldır orası var.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) - Üç yıldır, dört yıldır, beş yıldır, altı yıldır... Hayır, 2013'te oranın ruhsatı iptal edilmiştir ve iki, üç ay önce de orayla ilgili ve diğer yerlerle ilgili -bölgeyle ilgili söylüyorum ben- bölgeyle ilgili gerekli güvenlik önlemleri güvenlik kuvvetlerimizce de alınmıştır.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Bakanım, bir saniye... Sayın Bakanım, benim sorduğum o değil. Bu kadar kamyonun çalıştığı yerde nasıl oluyor?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Yine, bunun yanı sıra ifade etmek isterim ki –“Demografik kış’ açısından neyi ifade etmek istiyorsunuz?”- ben Birleşmiş Milletlerin ortaya koymuş olduğu bir nüfus değerlendirmesini burada paylaştım. İçişleri Bakanlığımı, hem nüfustan hem göçten hem nüfus hareketliliklerinden de sorumluyum. Burada bu imkânı bulmuşken yüce Meclise bu konuda bir bilgi sunmak istedim. Bu, aile kurumunu tahkim eder mi? Evet, evlilik müesseselerinin, özellikle evlilik müesseselerinin kayıt dışı olmaktan kayıt içine dönmesi ve özellikle kayıt altına alınması hem aile kurumunu tahkim eder hem de bu konuda daha sağlıklı bir sonuca bizi ulaştırır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Devlete maliyeti ne olacak?

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Oralarda güvenlik soruşturmasını söylemediniz.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Özellikle Sayın Bardakoğlu'ndan bahisle, acaba müftülük makamını zedeler mi bu? Hiç böyle bir değerlendirmeyi düşünmeyi aklımıza da getirmedi; tam tersi, evliliği ve bu nikâh işlemini gerçekleştirmek önemli bir olaydır çünkü hem aile temeli atmak. Bunun tam tersi, müftülük makamıyla... Belediye başkanlarına nasıl bir onur katıyorsa, belediye başkanlarına nasıl hem maddi hem de manevi bir haz veya mutluluk katıyorsa aynen müftülere de aynısını katacağı aşikârdır ve nettir.

Evlendirme memurlarının denetimleriyle ilgili bir soru geldi. Özellikle Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ve mülkiye müfettişleri bütün evlendirme daire ve memurluklarını, Genel Müdürlükçe yetkilendirilen memurlar, vali, kaymakam, il ve ilçe müdürleri ve belediye başkanları ilgili evlendirme daire ve memurlarını denetlemeye yetkilidirler. Denetlenen müftülükler değil, elbette ki buradaki yaptıkları işlemlerle alakalı mesele olacağı için bu da çok açık ve nettir.

Yine, burada, özellikle “Müftülüklerin nikâh kıyma yetkisi ve belediyelerin nikâh kıyma yetkisi vatandaşlar arasında bir ayrıştırma oluşturur mu?” Hayır, bir ayrıştırma oluşturmaz.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Kesinlikle olur.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Tam tersi, herkesin bu konuda kendi istediğini yapabilme... Bugün nasıl muhtara gidiyorsa, nasıl nüfus müdürüne veya nüfus memuruna, yetkilendirilmiş memura gidiyorsa, nasıl Türkiye’de yaşayıp dış temsilciliklerde nikâh kıydırma aynı şekilde burada da müftülüklerde nikâh kıydırma veya bu konudaki kendi arzusunu kullanabilecektir.

Yine, özellikle, şunu ifade etmek istiyorum, şunu kesinlikle reddediyorum, bunun bu tartışma içerisinde olmasını da şahsım olarak doğru bulmuyorum: Yani kız çocuklarının yaşlarının daha küçük bir şekilde evlendirilmeleri ile müftülüklerin nikâh kıyma yetkileri arasında en ufak bir korelasyon söz konusu değil, böyle bir şey söz konusu değil.

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Göreceğiz, göreceğiz!

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Bunu ortaya koymak da doğru değil yani.

Belki başka yerlerde bu değerlendirmelerinizi yapabilirsiniz, siyasal olarak tutumunuzdur, bu değerlendirmelerinize de elbette ki cevap vermek durumundayız ama burada bu anlayış söz konusu değil.

Şunu söylemek isterim: Özellikle, uyuşturucu konusunda son bir yılda bütün rakamlar, gerek uyuşturucu miktarı gerek uyuşturucu operasyonları gerek uyuşturucuyla ilgili kilogram konusundaki bütün oranlar 2 katına çıkmıştır ama Türkiye uyuşturucu konusunda hem transit ülkedir, Türkiye uyuşturucu konusunda aynı zamanda da bir taraftan hedef ülkedir. Elbette ki bu sadece yakalamalarla ilgili bir mesele değildir, topyekûn bir meseledir. Mahallî idarelerden muhtarlıklara kadar, sivil toplum örgütlerinden siyasi partilere kadar bu konuda toplumsal seferberlik bizim temel görevimizdir. Bu konuda, özellikle, son bir yılda rakamları çok üst noktaya taşıdığımızı, operasyonları çok üst noktaya taşıdığımızı sizler de fark ediyorsunuz. Bu konuda bütün bakanlıklarla beraber ortak çalışmamız var, Başbakan Yardımcımız bu konuda bizim koordinatörümüzdür. Herkes kendi görevini yapmaya çalışıyor ama bu konuda alacağımız çok mesafe olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Özellikle, şunu söylemek isterim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Şurada bir cümle var, onu ifade edeyim.

BAŞKAN – Lütfen, tamamlayın.

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Bu bilgiler yanlış, size verilen o bilgiler yanlış.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Yok, yok; bana verilen bilgiler yanlış değil. Ben uyuşturucuyla ilgili bilgileri her gün takip eden ve bu konuyu kendi meselesi hâline getirmiş ve akşamleyin yatarken “Acaba bir çocuk bu konuda ne yapıyor?” diye düşünmeyi valilerin temel fikrini ve kaymakamların temel düşüncesini talimatlandırmış bir İçişleri Bakanı olarak söylüyorum. Burada, bu bizim mücadelemizdir. Bugün terörle nasıl mücadele ediyorsak uyuşturucuyla da aynı mücadeleyi ortaya koymak durumundayız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yaş 10’a düştü, yaş 10’a düştü.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Aynı şekilde şunu da ifade edeyim: Bunu da defalarca kamuoyunda ifade ettim, teröriste hangi muameleyi gerçekleştiriyorsak uyuşturucu satıcısına da güvenlik kuvvetlerimizin aynı muameleyi gerçekleştirmelerinden erinmemelerini de defalarca kendilerine salık verdim. Hiç merak etmeyin ama bu merak etmemenin yanında, hepimiz de elimizi taşın altına koymak durumundayız çünkü terörist nasıl ülkemizdeki birlik ve beraberliği yok etmeye çalışıyorsa bu kimyasal terörizm üzerinden ve uyuşturucu terörizmi üzerinden de aynı, hem aile bütünlüğümüz hem ahlakımız hem geleneklerimiz, göreneklerimiz, medeniyetimiz ve millet bütünlüğümüz açısından bir tehditle karşı karşıyayız. Sadece biz de değiliz, etrafımızdaki coğrafya ve ülkeler de karşı karşıyadır diye bir düşünce içerisindeyim.

Yine, şunu söyleyeyim: Özellikle -bana rakam gelmedi ama rakam gelirse diğer sorularda da söyleyeceğim- bu rakamı sırf Mecliste bilgi vermek için çıkardım, mafyayla mücadelede 2014’te -kanunu arkadaşlar söyleyemediler- dinleme ve takip yetkisi bir kanunla beraber kaldırılmıştı. İçişleri Bakanı olduğum zaman getirdiğimiz ilk kanun hükmündeki kararname organize suç şebekelerini takip yetkisidir ve bunu da getirdik. Bu ne sağladı bize? Özellikle şu, getirdiğimiz andan itibaren organize suç şebekelerine yönelik mücadelede iki katı operasyon ve Türkiye’de birtakım organize suç şebekelerinin de cezalandırılmasına yönelik bir adım ortaya konuldu.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, toparlayalım lütfen.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sebebi de şuydu, bunu da burada, Mecliste ifade etmek istiyorum: FETÖ, Türkiye’de kendine ait bir alan oluşturmuştu. Bu alan çıktıktan sonra bu alanı bir tek güç ikame etmelidir; o güç de kanunlardır, yetkililerdir ve devletin kendisidir. Burada “Başka bir güç bu boşluğa, polisimizin ve güvenlik kuvvetlerimizin sayısının az olmasından, başka meselelerle uğraşmasından dolayı girebilir.” kanaatiyle beraber, burada 2014’te kaldırdığımız, çeşitli saiklerle beraber kaldırdığımız –ki o gün kaldırmak da doğru bir işti- 2016’nın sonu veya 2017’nin başında -TCK 220- katalog suçlara organize suçlarla mücadeleyi ekledik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Netice itibarıyla onun da şu anda gerekli karşılığını görebilme durumunda olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kerestecioğlu’na söz vereceğim.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Bir cümlesi sayın milletvekilinin... Özellikle, istirham ediyorum, onu da söylemem lazım, kamuyu ilgilendiriyor.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Başkanım, izin verirsiniz...

BAŞKAN – Bir saniye... Bir saniye...

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Bir cümlesi var sayın milletvekilinin, sordu; kamuyu ilgilendiriyor, bir cevap vermem lazım.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Güvenlik soruşturmaları nedeniyle atanamayan sağlıkçılar ve memurlar var, hepsi cevap bekliyorlar. En yetkili kişi Sayın Bakan...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birinci bölüm üzerinde de soru-cevap işlemi olacak, kalan...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Şuna bir cevap versin.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Bir cümleyle vereyim.

BAŞKAN – Bir cümleyle verin Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Bir cümleyle şöyle vereyim: Bu konuda yaklaşık on beş gün önce 12.500 sağlıkçının güvenlik soruşturmasını hemen bitirdik ve gönderdik.

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Ama çok uzun, çok.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Şu anda yeni bir sistem daha oluşturduk. İstihbarat, güvenlik soruşturması ve diğer illerle yapılan çalışmaları... Daha bu sabah bu konunun toplantısını yaptık, önümüzdeki hafta pazartesi itibarıyla başlıyoruz. Bir tuşla beraber, güvenlik soruşturması istenen kişinin, illerdeki ve ilçelerdeki arkadaşlarımız da rahat bir şekilde güvenlik soruşturmasını yapabilme kabiliyetine sahip olacaktır. Zaman kaybetmeyeceğiz, herkes rahat olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – “İçişleri Bakanlığında bekleyen soruşturma yok.” diyorsunuz.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Kanuni birtakım mahkeme kararları dışında bizde biriken bir soruşturma yok.

BAŞKAN - Sayın Kerestecioğlu’na söz vereceğim.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

26.- *İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Şırnak'ta terör örgütlerinin maden ocağı işlettiğinden söz etmenin ölenlerin hatırasına saygısızlık olduğuna ve Türkiye'de siyasi makamlarda sorumluluk almak diye bir şeyin söz konusu olmadığına ilişkin açıklaması*

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Şimdi, bir yandan Şırnak'ta kuş uçurulmadığı iddia edilirken; diğer yandan, hakikaten orada terör örgütlerinin maden ocağı işlettiğinden söz etmek, öncelikle ölenlerin hatırasına saygısızlıktır. Gerçekten ben bu konuda esefle bunu dinlediğimi ifade etmek isterim.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Burasıyla ilgili mi söylüyorsunuz?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) - İkinci olarak da -Genel Kurulun bilgisine sadece sunuyorum- Türkiye'de "sorumluluk almak" diye bir şey maalesef makamlarda bulunmamaktadır. Bugün Portekiz İçişleri Bakanı, geçen hafta olan orman yangınlarının ardından kendisine yöneltilen eleştiriler nedeniyle istifa etti. Geçen hafta da Hollanda Savunma Bakanı, sadece kaza sonucu Mali'de ölen 2 asker nedeniyle istifa etmişti, Genelkurmay Başkanı da görevden ayrılmıştı. Bunun için herhangi bir yoruma gerek yok sanıyorum ama biz de ülkemizde inşallah, bu sorumlulukların alındığı ve "Gerçekten ben hata yapmışım." denilen günleri de göreceğiz, böyle bir siyaseti de özlüyoruz.

Teşekkür ederim.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)****A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- *Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)*

BAŞKAN – Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Bir saniye...

Şimdi, birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 20'nci maddeleri kapsamaktadır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Tanal, hayırdır?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hayırdır.

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakan dedi ki: Bilgi yanlış değil. Şimdi, bu geçici cami görevlileri KPSS sınavıyla alındı Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – O ayrı bir şey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – KPSS sınavıyla alındıktan sonra ayrıca din hizmetleri bilgi testi sınavı yapıldı yani iki sınav yapıldı. Bugüne kadar İŞKUR’a temizlik görevlisi olarak alınanların hiçbirisi KPSS sınavıyla İŞKUR’a alınmış değil Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Size verilen bilgiler yanlıştır, bunu lütfen düzeltmenizi istirham ediyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birinci bölüm üzerinde gruplar adına ilk söz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Bartın Milletvekili Muhammet Rıza Yalçinkaya’ya aittir. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Yalçinkaya, özlemiştik sizi, hoş geldiniz.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce 7 maden şehidimize Allah’tan rahmet, Mersin’de hain terör saldırısında yaralanan polislerimize acil şifalar diliyorum. Hâlen tedavisi devam eden önceki Genel Başkanımız ve Antalya Milletvekilimiz Sayın Deniz Baykal’a acil şifalar diliyor, bir an önce sağlığına kavuşarak aramıza dönmelerini ümit ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir. Cumhuriyetimizin en temel niteliklerinden biri olan hukuk devleti olma özelliğimiz Anayasa’mızda güvence altındadır ve değiştirilmesi teklif dahi edilemeyecek mutlak bir hükümdür. Anayasa’mızın 10’uncu maddesine göre herkes dil, din, ırk, mezhep, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç ayrımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Yine Anayasa’mızın 174’üncü maddesine göre devrim yasalarını uygulamak ve toplumun çağdaş uygarlık düzeyine çıkartılması devletimizin asli görevlerinden birisidir. Devletimizin temel ideali hukukun üstünlüğüdür. Anayasa’mızda bu ideale yer verilmiştir. Dolayısıyla hangi görüş ve düşünceden olursak olalım Anayasa, yasalar ve yazılı olmayan toplum kuralları hepimize önemli ödevler yüklemektedir.

Değerli arkadaşlar, söylediklerimin ışığında müftülöklere nikâh kıyma yetkisi verilmesine ilişkin düzenlemeye bir kez daha bakmanızı sizlerden rica ediyorum. Bu maddenin kabulü açık Anayasa ihlalidir çünkü bu madde Anayasa’mızın ruhuna ve Anayasa’mızın laiklik ve eşitlik ilkelerine aykırıdır çünkü cumhuriyetimiz hukuk devrimine dayanmaktadır. On bir gün sonra kuruluşunun 94’üncü yılını coşkuyla kutlayacağımız cumhuriyetimizin temel harcında hak vardır, hukuk vardır, inancımızın temeli olan adalet vardır.

Kadınlarımızın özgürlüğü, eşitliği ve birey olmaları cumhuriyetimizle taçlandırılmıştır. Tüm insan haklarında olduğu gibi kadın hakları cumhuriyetimizin hukuk rejimiyle teminat altındadır. Oysa bu düzenleme, kadınlarımıza önemli haklar kazandıran Medeni Kanun’umuzun sulandırılmasından başka bir şey değildir. Bu düzenlemenin kabulü hukuk birliğini ortadan kaldıracak niteliktedir.

Değerli milletvekilleri, yasalar iki gerekçeyle hazırlanır: İhtiyaç ve amaç. Bu düzenleme toplumsal bir ihtiyaçtan mı ortaya çıkmıştır? Hayır. Bu maddenin, vatandaşlarımızın evlenme işlemlerini kolaylaştırmak, daha kolay ve seri bir şekilde hizmet almalarını sağlamak amacıyla hazırlandığı öne sürülmektedir. Ben sekiz buçuk yıl belediye başkanlığı yaptım, on yıldır milletvekilliği görevi yapıyorum. Her gün bölgedeki ve ülkemizin değişik yerlerindeki vatandaşlarımızdan yardımcı olmamızı isteyen değişik talepler alıyorum. Vatandaşlarımız kendisine güvenli ve huzurlu bir gelecek, çocuklarına iş, aş ve ekmek istiyor. Eminim ki sizler de benzer taleplerle karşılaşıyorsunuz ama “Başkanım, nikâh işlemleri çok yoğun, nikâhımızı kıydıramadık. Lütfen süreci hızlandırın, bu sorunu çözün.” diye bir taleple siyasetin içinde olduğum on sekiz yıl boyunca, siyasi hayatım boyunca hiç karşılaşmadım.

Bugün 81 ilimizde, 919 ilçemizde evlendirme dairesi var. 18.332 köyümüzde muhtarlarımız nikâh kıyıyor yani sorun yok, hiç kimse böyle bir ihtiyaçtan söz etmiyor. Yine, 2015 yılında 626 bin, 2016 yılında ise tam 615 bin çiftimizin resmî nikâhı kıyılmış. Yıllar itibarıyla anlamlı bir evlilik artışı var; ama nikâh salonları önünde bir yığılma olmamış. Demek ki bu düzenleme toplumsal bir ihtiyaçtan doğmamış. O hâlde amaç ne? Durup dururken nereden çıktı bu? Amaç başka. Amaç, cumhuriyetimizin taçlandırmış olduğu çağdaş uygarlık ideali düzenlemelerini sulandırmaktır. Doğru düzgün giden işe çomak sokmanın amacı da bu yapılmak istenen düzenlemedir.

Değerli milletvekilleri, korkarım ki bu düzenleme, din adamlarımız ile vatandaşlarımızın arasında sorunlar ve toplumsal yaralar da ortaya çıkaracaktır, toplumdaki kutuplaşma derinleşecektir. Vatandaşlarımız “dinî nikâh töreniyle evlenenler” “resmî nikâh töreniyle evlenenler” olarak ayrışacak, mahalle baskısı artacaktır. Farklı din ve mezheplere inanan vatandaşlarımız ve aileleri arasına daha nikâh kıyılmadan nikâhı kimin kıyacağına dair ikilik araya girecektir. Oysa resmî nikâh, kanun önünde eşit olmanın teminatıdır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, itirazımız dinî nikâha değildir. Dinî nikâh zaten ülkemizde serbesttir. Ben de duanın kutsiyetine inanarak inancımın gereği imam nikâhını kıydırmış bir insanım. TÜİK’e göre vatandaşlarımızın yüzde 86’sı resmî nikahlarından sonra dinî nikâhını özgür bir biçimde kıydırmaktadır. Yani dinî nikâha bir engel, bir itiraz yoktur. Tartışmaların odağı da zaten dinî nikâh konusu değildir. Sorun, çağdaş hukuk devleti rejimiyle çatışma ideolojisine zemin hazırlamadır.

Esasen, ben, bu düzenleme Komisyondayken İçişleri Bakanımıza “Yetki ve sorumluluğu size ait olan bir konuyu neden Diyanet İşleri Başkanlığıyla paylaşıyorsunuz? Yaşanabilecek olumsuzlukların ve sorunların sorumluluğunu Bakanlık olarak üzerinize alacak mısınız?” diye sordum ama yanıt alamadım. Buradan bir kez daha Sayın Bakandan soruma cevap vermesini rica ediyorum. Eğer gerçekten böyle bir sorun, böyle bir talep varsa bugün köy muhtarlarımıza verilmiş olan yetkiyi mahalle muhtarlarımıza da verelim. Muhtarlar da seçilmiş insanlar ve vatandaşlarımızı en yakından tanıyan ve sorunlarını en yakından bilen insanlar. Mahalle muhtarlarımıza yetkiyi verelim, varsa sorun böylece ortadan kalksın.

Değerli milletvekilleri, bugün, yüreğimizi dağlayan terör sorununuz var. Ülkemizin işsizlik sorunu var, her 5 gencimizden 1’i işsiz. Çalışanlarımızın yüzde 35’i kayıt dışı. 9 milyon muhtaç vatandaşımız var. Emeklilerimizin, çiftçilerimizin, öğrencilerimizin, velilerin sorunları var. Sınırlarımızın ötesinde her geçen gün büyüyen bir yangın var. Meclis olarak bizim bütün bu sorunlara çözüm bulmamız gerekiyor.

Biz ülkemizde huzur içinde, komşularımızla barış içinde yaşamak istiyoruz; yapılan hataların bedelini halkımız ödemesin istiyoruz. Kurucu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk’ün “Yurtta barış, dünyada barış.” sözünü bu ülkenin temel var oluş felsefesi hâline getirmek -bu ilkinden milim sapılmasın istiyoruz- 80 milyon özgür, eşit ve kardeşçe birer yurttaş olarak yaşamak istiyoruz. Onun için Anayasa’mıza, laik hukuk devletimize, Atatürk’ün ilkelerine ve Büyük Önderimizin devlet prensiplerine ve ideallerine her zamankinden daha fazla sahip çıkmak hepimizin görevi olmalıdır.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yalçınkaya.

Gruplar adına ikinci söz, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu’ya aittir.

Sayın Aksu, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 497 sıra sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın birinci bölümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Bugün 18 Ekim, Azerbaycan Türklüğü için önemli bir gün. Konuşmamın başında Azerbaycan’ın Bağımsızlık Günü’nü kutluyorum.

Yine, yarın 19 Ekim, Muhtarlar Günü’nü de kutluyor, tüm muhtarlarımıza başarılar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, birçok alanda olduğu gibi kamuda da elektronik devlet uygulamalarını gündeme getirmiştir. Bu durum, bir yandan kurumların hizmet sunumunda ihtiyaç duyduğu bilgileri diğer kurumlardan elektronik olarak alabilmesini mümkün hâle getirirken diğer yandan da vatandaşlarımızın kamu kurumlarındaki işlemlerini bulunduğu yerden elektronik ortamda yapabilmesine imkân sağlamaktadır.

Tasarının birinci bölümüne bütün olarak bakıldığında, çağdaş gelişmeler ve teknolojik yenilikler ile uygulamadan kaynaklanan bazı ihtiyaçların karşılanmasına yönelik düzenlemelerin yapıldığı anlaşılmaktadır. Doğum bildirimlerinin doğum yapıldığı sağlık kurumuna yapılabilmesi, evlendirme memurluğu yetkisinin genişletilmesi, nüfus bilgilerinin e-devlet üzerinden sorgulanabilmesi, kişinin velayet ve vesayetine ilişkin mahkeme kararlarının elektronik ortamda saklanması ve mahkemelerin iş yükünü azaltmak amacıyla Soyadı Kanunu’nun 3’üncü maddesine aykırı soyadları ile yazım ve imla hatası bulunan ad ve soyadlarının mahkeme kararı aranmaksızın değiştirilebilmesi bunlardan bazılarıdır.

Değerli milletvekilleri, nüfus hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerin daha etkin yürütülmesi, hizmet sunumunda hız ve kalitenin artırılması, vatandaş memnuniyetinin sağlanması ve bürokratik süreçlerin kısaltılmasına yönelik tüm bu çalışmaların, Nüfus Hizmetleri Kanunu ve diğer ilgili mevzuatta değişiklik yapılmasını zaruri hâle getirdiği açıktır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak seçim beyannamemizde, nüfus ve vatandaşlık işlerinin kolaylaştırılması ve vatandaşlarımıza sunulan bu anlamdaki hizmet kalitesinin artırılması için teknolojinin imkânlarından yararlanılması gerekçesiyle hayatın her alanında elektronik yaşam tarzının benimsenmesinin sağlanacağı ifade edilmiştir. Elektronik yaşam tarzının bir gereği olarak herkese nüfus, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, vergi gibi vatandaşlık bilgilerinin yer aldığı akıllı kart verilerek hayatın kolaylaştırılmasının sağlanacağı belirtilmiştir.

Burada önemle altını çizdiğimiz husus ise kişisel verilerin gizliliğinin temin edilmesidir. Zira bilgi güvenliğinin sağlanması kritik öneme sahiptir. Özellikle, sosyal güvenlik, adres, kimlik, askerlik, seçmen ve vergi kayıtları gibi kritik kişisel verileri, bilgi ve belgeleri işleyen, sunan ve saklayanların bilgi ve iletişim güvenliği mutlaka sağlanmalıdır.

Tasarının 5’inci maddesiyle doğum bildirimlerinin sağlık kuruluşlarına da yapılabilmesi öngörülmektedir. Buna göre doğum bildirimlerinin özel sektör dâhil, doğumu gerçekleştiren sağlık kuruluşları tarafından yapılabilmesi mümkün hâle gelmektedir. Nüfus hizmetleri, bilindiği gibi, adalet, güvenlik, savunma, tapu işlemleri gibi devletin temel görevleri arasında olup nüfus kayıtlarının özel sektörü de kapsayan sağlık kuruluşları yerine devletin kontrolünde yürütülmesi yerinde olacaktır. Yine beyanların denetimi amacıyla aile hekimlerinin görevlendirilmesi uygulamada zorluklara sebep olabilecektir. Bu doğrultuda, kişisel verileri içeren nüfus kaydı işlemlerinin sadece devlet eliyle ve kişisel verilerin korunmasında şüphe uyandırmayacak şekilde yapılması gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, kanun tasarısının kamuoyunda en çok tartışılan ve olduğundan farklı alanlara çekilen hükmü ise evlendirme yetkisini düzenleyen 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 22'nci maddesinde değişiklik öngören 6'ncı maddedir. Hukuk devletinde esas olan, nikâh akdinin hukuk içerisinde gerçekleşmesidir ve bu alandaki hukuki çerçeve de bilindiği gibi Medeni Kanun'la belirlenmiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 141'inci maddesinde, evlenme töreninin evlendirme dairesinde, evlendirme memurunun ve ayırt etme gücüne sahip ergin 2 tanının önünde açık olarak yapılacağı, ayrıca törenin evleneceklerin istemi üzerine evlendirme memurunun uygun bulacağı diğer yerlerde de yapılabileceği hükme bağlanmıştır. 142'nci maddede ise törenin şekli düzenlenmiş ve evlendirme memurunun evleneceklerden her birine birbiriyle evlenmek isteyip istemediklerini soracağı, evlenmenin tarafların olumlu sözlü cevaplarını verdikleri anda oluşacağı ve memurun, evlenmenin tarafların karşılıklı rızasıyla kanuna uygun olarak yapılmış olduğunu açıklayacağı belirtilmiştir.

6'ncı maddeyle yapılan düzenleme, nikâh akdinin mevcut gerekleri ve nitelikleriyle çelişmemektedir. Unutulmamalıdır ki bu yetki resmî nikâhı kıyma yetkisidir ve ilgililer sadece bu konudaki meri icapları yerine getirecektir. Nikâhı kıyacak olan da yine bir devlet memurudur.

Laik hukuk düzeninde aslanan, bu işlemin görevliler tarafından hangi kurallara göre yapıldığıdır ki nikâh Türk Medeni Kanunu'na göre devletin yetkili, resmî görevlileri aracılığıyla kısıldığı sürece ortada laikliğe aykırı bir durum da asla olmayacaktır. Kaldı ki şu anda da evlendirme memurlarının ideolojik ve felsefi düşüncesi kimseyi ilgilendirmemekte, yaptığı işi Türk Medeni Kanunu'nda belirtilen usul ve esaslara uygun yapıp yapmadığına bakılmaktadır.

Nikâh işleminde esas olan, nikâhın alenileşmesiyle, kamu görevlisi ve şahitlerin önünde irade beyanıyla işlemin gerçekleştirilmesi ve resmî kayıt altına alınmasıdır. Yeni düzenleme bu ilkelere hâlel getirmemekte, bu işlemin müftülük görevlileri tarafından da yapılabilmesine imkân sağlamaktadır. Ayrıca, evlenecek kişilerin takdir yetkisi vardır ve isteyen istediği yerde nikâhını kıydırabilme imkânına da sahiptir.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun evlendirme yetkisini düzenleyen 22'nci maddesinde, evlendirme memurunun belediye bulunan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur, köylerde muhtar olduğu, Bakanlığın il nüfus ve vatandaşlık müdürlüklerine ve nüfus müdürlüklerine, ayrıca dış temsilciliklere evlendirme memurluğu yetkisi ve görevi verebileceği belirtilmiştir. Yani, meri kanunda da belediye dışında evlendirme yetkisi verilmiş görevliler vardır. Bu defa da kanun tasarısıyla evlendirme yetkilileri arasına il ve ilçe müftülükleri dâhil edilmektedir. Müftülüklere yetki veren bu düzenlemenin dinî nikâh yetkisi olduğu yönünde oluşturulmak istenen algı ise tamamen yanlıştır.

Değerli milletvekilleri, Türk milletinin tarihinden, kültüründen, geleneklerinden ve inanç dünyasından feyiz alarak şekil bulan milliyetçilik anlayışımız, gelenekten geleceğe uzanan çizgide Türk milletinin sahip olduğu millî ve manevi değerlerin varlığını anlamlandırarak sürekli kılmayı ifade etmektedir. Vatandaşların inançlarına saygı duyan, din ve vicdan özgürlüğünü esas alan bir laiklik anlayışını millî birlik ve bütünlüğün güvencesi olarak görmekteyiz. Millî ve manevi değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında, millî bütünlüğün ve dayanışmanın pekiştirilmesinde şüphesiz ki aile kurumu büyük önem taşımaktadır.

Partimiz, kadınların saygınlıklarına gölge düşüren, temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayan, istismarlarına yol açarak toplumda geri planda kalmalarına sebep olan her türlü fiilî ve hukuki ayrımcılığa ve kadın istismarına karşı durmaktadır. Yapılan düzenleme, umuyoruz ki çocuk evliliklerinin, kadınlara hukuki koruma imkânını ortadan kaldıran çok eşlilik ve kayıt dışı nikâh uygulamasının son bulmasına katkı sağlayacaktır. Söz konusu düzenleme, resmî nikâh kıyılmadan dinî nikâh üzerinden sürdürülen

evliliklerin, aile, kadın ve çocukların maruz kaldığı telafisi zor hukuki sorunların önüne geçecektir. İnaniyoruz ki bu düzenleme ülkemizdeki resmî nikâhı artıracak, böylelikle de kayıt dışı evliliklerin önünün kesilmesine ve kadın istismarının azalmasına yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak müftülükler verilen resmî nikâh kıyma yetkisini hukuk devleti, laiklik, meşruiyet ve toplumsal gereklilik bakımından yerinde bir düzenleme olarak değerlendiriyoruz.

Bu düşüncelerle kanun tasarısının aziz milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Gruplar adına söz sırası, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Hüda Kaya’dadır.

Buyurun Sayın Kaya. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Genel Kurul, milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlarken evet, bugün Nüfus Hizmetleri Kanunu Tasarısı’nın birinci bölümü hakkında HDP adına söz almış bulunuyorum.

Öncelikle, aradan önce AKP grup sözcülerinden Sayın Naci Bostancı konuşmasında öyle bir Türkiye ve Diyanet profili çizdi ki “Acaba ben hangi Türkiye’de yaşıyorum?” diye bir hisse kapıldım. “Diyanet eşittir İslam” gibi bir algı oluşturulmaya çalışılıyor. Diyaneti eleştirmek, bu yasaya muhalefet etmek İslam’a muhalefet etmek değildir. Bunu, bizleri izleyen 80 milyon halkımıza da bizatihi hatırlatmak istiyorum.

Evet, burada farklı referanslarıyla muhalefet edenler var bu yasaya ve olacaktır da. Fakat AKP sıralarında dün Diyanete “hıyanet kurumu” diyenlerin bugün Diyaneti kutsayıcı konuşmalar yapması doğrusu çok garip. Dün başörtüsü yasağına ses çıkarmayan Diyanet ne ise bugün de işkence ve adaletsizliklere ses çıkarmayan Diyanet aynı Diyanet değil mi? Ne değişti? Diyanetin gelenekçi, Emevici, eril rivayetleri, referansları mı değişti? Peygamber adına uydurulan rivayetlerle kadınları ve halkı iradesizleştiren sahte kaynakları hâlâ öğretmiyor mu ilahiyatlarda, imam-hatiplerde? Bu kaynaklar mı değişti?

Naci Bostancı şöyle dedi: “Bu, aileyi tahkim eden bir iştir.” Benim de zaten komisyonda, burada ve her an vurguladığım noktalardan bir tanesi buydu. Kadınları, tahrif edilen muhafazakâr referanslara sahip zihniyetin eline bırakmaktır bu yasa. Ülkemizde, toplumda her geçen gün Teksas’ı aratmayan görüntüler varken ve her gün, toplum, kan revan görüntüleriyle artık hasta bir topluma dönüşmek üzereyken -dönüştü diyemiyorum, vicdanım yine de el vermiyor- yapay gündemler oluşturuluyor ve insanlara, müftülük gibi dinî kılıflı yapay kutsallıklarla bir uyuşturma, bir göz boyama, bir makyaj sunuluyor.

Bu gerçekler ışığında, kadın vahşetleri bitmeliyken, kadınlar için güvenli yaşam imkânları geliştirilmeliyken, kadın cinayetleri engelleneceğine, her yaştan erkeklere cinsiyet eşitliği ve bilinci kazandıracak eğitim ve farklı çalışmalar yapılması gerekirken iktidar, cinsiyetçi ve erkekçi bir geleneğe, bir zihniyete teslim olmuş durumdadır. Bu düzenlemeler kadınlar için değil, erkeklerin hayatını kolaylaştırmak için getirilmektedir önümüze. Erkeklere pozitif ayrımcılık için kadınların yaşamına müdahaleyi getirmektedir.

Müftülere nikâh yetkisi verilmesi yasasının geldiği ortama bakın: 2017 yılının ilk yedi ayında 170 kadın ve kız çocuğu öldürülüyor. “Savaş mı var?” diyeceğiz, hayır; kadın-erkek, cinsler arası savaş mı var? Hayır. Ama bir şekilde, erkek yakınları tarafından, özellikle de boşanmak isteyen kadınlardan katledilenlerin sayısı 170. Eylül ayında ise erkekler tarafından 28 kadın öldürülüyor, 28’i yaralı; taciz, tecavüz ve istismara uğrayan onlarca kadını sıralamıyorum bile. Bunlar sadece resmî sayıya yansıyanlar, resmî olmayanları düşünürsek bu rakamların buz dağının görünen yüzü olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu toplum içinde yaşayan her birimiz bu gerçeklerin farkındayız.

Sadece Temmuz ayında 20 kadın öldürülüyor, Eylülde 28. Her ay onlarca kadın öldürülürken Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ne yapıyor? Kadınların nefes alacağı, eşit ve onurlu yaşam süreceği bir geleceği gerçekleştirmekle uğraşacağına mevlit vermekle, yaptığı faaliyetlerle övünüyor.

Müftülere nikâh yetkisi verilmesiyle kadınların boşanma gibi haklarının gasbedilmesi kolaylaştırılacaktır. Kadınlarımız diyorum ama asıl mağdur olacak olan kadınlar, muhafazakâr ve gelenekçi çevrelerdeki kadınlarımız olacaktır. Neden?

Bakın, partimiz –HDP- adına farklı kimliklere sahip kadınlar söz alıyoruz. Ben, Müslüman bir kadın olarak kendi referanslarımla, kendi durduğum pencereden, kendi durduğum geleneklerimden, değerlerimden yola çıkarak itirazlarımı ifade ediyorum. Her birimizin temsiliyeti farklı olabilir ama bütün kadınların mücadelesi için el ele veriyoruz.

Burada şunu özellikle belirtmek istiyorum: Müftülere nikâh yetkisi olayı, toplumumuzdaki bütün kadınlardan ziyade, muhafazakâr ve gelenekçi çevredeki kadınların geleceğini etkileyecektir çünkü seküler bir yaşama, referansa sahip kadınlar, zaten evlenmek için müftülükleri tercih etmeyeceklerdir, belediyei tercih edeceklerdir fakat muhafazakâr toplum içindeki kadınlar, daha fazla mahalle baskısına maruz kalacağından müftülükleri başvuracaklardır. Boşanma noktasına gelindiğinde şu denilebilecek ve yarın böyle bir adım atılabilecek: “Sen evlenirken müftülüğü tercih ettin, boşanırken de müftülüğün hukukunu, geleneğini tercih etmek zorundasın.” Peki, böyle olursa ne olacak? Zaten gelenekçi ve Emevici bir referansa sahip olarak yetiştirilen Diyanet mensupları, kadının boşanamayacağı konusunda yaşamına müdahale edeceklerdir.

Burada şunu özellikle belirtmek istiyorum değerli arkadaşlar: Bunu söylerken bir zihniyete eleştiri yapıyorum, yoksa Diyanetin içinde de müftülerimiz arasında, hocaların, imamların arasında da... Biz, herhangi bir şahıs, onların bizatihi kendi şahıslarını hedef alan bir noktadan bakmıyoruz olaya. Müftü, hoca gibi şahsiyetleri hedef almamız zaten söz konusu olamaz. Siz de biliyorsunuz ki bizim partimizde eski bir müftü olan Değerli Hocamız Nimetullah Erdoğan gibi bir vekilimiz var. Onun gibi pek çok dinî kademedede hakikatin sesi olan değerli şahsiyetlerin var olduğunu da biliyoruz.

Burada özellikle bir zihniyete vurgu yapıldığını tekrarlamak istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanının “Anadolu’daki kız ve erkek çocuklar, o müftünün sözünü dinlerler.” ifadesini hepiniz dinlediniz, hepiniz biliyorsunuz. İşte benim anlatmak istediğim tam da bu arkadaşlar. Muhafazakâr ve gelenekçi çevrelerde gençlere ve kadınlara yapılacak olan mahalle baskısı, bizzat Cumhurbaşkanının ifadesiyle afişe edilmiştir, aşikâr edilmiştir. İşte ben tam da bu noktada çekincemi ve eleştirimini sunuyorum. Dindar kadınlar, saltanatçı, erkekçi, mezhepçi, cinsiyetçi, erkek cinsini yarı tanımlayan dinciliğin, hakikatle uyuşmadığını fark ettiklerinde ve kendi kimlik ve özgünlüklerinin farkına vardıklarında, bu, muhafazakâr gelenekçi çevrelerin işine gelmemektedir. Hakikatin tahrif edilmesiyle yine aynı cahiliye dönemlerindeki gibi, kadınlara gelenek adına, sapkın inançlar adına kendilerinin tercih etmedikleri yaşamlar “kader” diye dayatılmaya çalışılmaktadır.

Ben konuşmamı burada bitireceğim. Konumun yarım kalmasını istemiyorum. 9’uncu maddede, kalan bölümü tekrar sizlerle paylaşacağım arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Birinci bölüm üzerinde şahıslar adına ilk söz, Kocaeli Milletvekili Cemil Yaman’a aittir.

Sayın Yaman, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CEMİL YAMAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye, zengin doğal kaynakları, girişimci ruhlı insanları, tarihî, tabii güzellikleri ve konumu nedeniyle büyük bir ekonomik kalkınma potansiyeline sahiptir. Ayrıca, teknolojinin de getirdiği yenilikler sürekli olarak uygulanmaktadır. Değişim bir bütündür, bu değişimi her alana yansıtmak gerekmektedir. Bu nedenle, yasal düzenlemelerin sağlıklı yürüyebilmesi için kanunlarda değişiklik yapılması elzem hâle gelmektedir. Hizmet sunumunda hız ve kalitenin artırılması, vatandaş memnuniyetinin sağlanması, bilgi güvenliği ve bürokratik süreçlerin kısaltılmasına yönelik olarak hem Nüfus Hizmetleri Kanunu’nda hem de Vatandaşlık Kanunu’nda düzenlemeler yapma ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, nüfus kütükleri, doğum, ölüm, evlenme, boşanma, tapu, miras gibi hayatımızın en kritik süreçlerine temas etmektedir. Yasal düzenlemeyle elektronik ortamdaki aile kütüklerinde kişiye ait artık tek bir kayıt tutulacaktır. Kişi ve olayların kayıtları, T.C. kimlik numarasıyla ilişkilendirilecektir. Böylece, bir taraftan bürokrasi azaltılıp hizmet sunumu etkin ve verimli hâle getirilirken diğer taraftan nüfus kayıtları arasında gerekli bağların kurulması, mükerrer kayıtların önlenmesi ve denetimi sağlanmış olacaktır.

Günümüzdeki değişikliklerin bir sebebi olarak ülkeler arası nüfus hareketi de artmıştır. Yabancıların kişisel hâllerine ilişkin olarak bazı işlemlerin yapılması zorunlu hâle gelmiştir. Birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye’de bulunan yabancıların nüfus müdürlüklerine müracaatları hâlinde nüfus olaylarına ilişkin formların tutulması sağlanacaktır.

Yeni düzenlemeyle sağlık kuruluşları, dünyaya gelen ve adı konulan çocuğun doğum olayına ait bilgileri, MERNİS veri tabanına elektronik olarak onay verebilecek. Yani çocuk doğacak, hastane, elektronik ortamda nüfus genel müdürlüğüne çocuğun kaydını gönderecek, böylece ailenin bir belgeyle nüfus idaresine gitmesine gerek kalmayacaktır.

İçişleri Bakanlığı yetkilendirmesi ve denetimi altında hâlihazırda belediye ve köy muhtarları, nüfus müdürlükleri ve dış temsilciliklerimiz nikâh işlemini gerçekleştirmektedir. Buna ek olarak il ve ilçe müftülüklerine de nikâh kıyma yetkisi verilmektedir. Bu konuyu açmak gerekirse nikâh merasimi, nikâh hükümleri ve mekânları değişmemektedir, dinî nikâhla ilgili mevcut hükümler değişmemektedir, sadece hâlihazırda nikâh kıyma yetkisi tanımlanmış devlet memurlarına il ve ilçe müftüleri de ilave edilmiş olacaktır.

Bu yasayla getirilen bir diğer fayda ise babasıyla soy bağı kurulan çocukların babasının hanesine baba adı ve soyadıyla kaydedilebileceğidir.

Yine bu yasayla Genel Müdürlüğe bazı yetkiler verilmektedir. Ölü olması muhtemel kişilerin araştırılması için mülki idare amiri emriyle kolluk kuvvetleri görevlendirilebilecektir.

Hayatımızı kolaylaştıracak yeniliklerden biri de kişiler, kendileri ve alt ya da üst soylarına ait nüfus kaydı örneklerini e-devlet kapısı üzerinden sorgulayabilecek ve e-devlet üzerinden aldığı belgeyi ilgili merciye verebilecektir. Bu belgeler, nüfus müdürlüklerinden alınmış hukuki değere sahip bir belge niteliğinde olacaktır.

MERNİS'teki nüfus kayıtlarına, ilgili kurum ve kuruluşların anlık olarak ulaşabilmesi için Kimlik Paylaşımı Sistemi oluşturulmuştur. Böylece ilgili kurum ve kuruluşların, vatandaşların kimlik bilgilerine elektronik ortamda doğrudan ve hızla erişimi sağlanmış olacaktır. Örneğin, hastanelere, mahkemelere, dış temsilciliklere ve evlendirme memurluklarına elektronik ortamda hem bilgi alma hem de nüfus onayı yetkisini veriyoruz. Bu sayede, nüfus müdürlüklerine gitmeye gerek kalmadan elektronik ortamda işlemleri gerçekleştirmenin önünü açıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'ye hizmet yolunda yaptığımız yasama faaliyetlerine bir yenisini daha ekliyoruz. Bu kanunun şimdiden aziz milletimize hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaman.

Şahıslar adına ikinci ve son konuşmacı, Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'dır.

Sayın Acar Başaran, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Mecliste çok kimse de kalmamış selamlayacak, ekran başındakileri saygıyla selamlayayım o zaman, böyle başlayayım. Yani bu kadar önemli bir mevzuda Meclisin bu kadar boş olması da ayrıca tartışılması gereken bir durum. Çünkü iktidar sırası, bize her defasında teklifler getiriyor ama bomboş bir Meclise doğru konuşuyoruz.

Evet, arkadaşlar, biz, özellikle bu son iki yıllık süreç içerisinde, özellikle kadınlarla ilgili mevzuda her defasında toplumun ihtiyacı, toplumun içerisindeki durum nedeniyle birtakım kanunları burada görüyoruz. Ama bu toplumdan kasıt kim, kimin ihtiyaçları, açıkçası buna cevap bulamıyoruz çünkü eğer gerçekten kadınların ihtiyacıysa kadınlar kaç gündür gelip ısrarla “Biz bizim hakkımızda erkeklerin, erkek egemen zihniyeti taşıyanların konuşmasını istemiyoruz. Müftülük yasası denilen aslında özü imam nikâhı olan, aslında özü kadınların bir sürü kazanımını yok sayan, bunların hepsini ortadan kaldıracak bir kanunun görüşülmesini istemiyoruz.” diyerek Meclisin önünde protestolar yapıyorlar. Türkiye'nin dört bir yanından kadınlar “Ey erkekler, bizim adımıza artık karar vermeyin. Sizin, toplumun ihtiyacı dediğiniz, sizin ihtiyaçlarınız; gelin bir de bize sorun.” diyorlar ama bir cevap yok.

Tabii, bunları örgütlü bir hâlde söyleyemiyorlar çünkü 15 Temmuz darbe girişiminden sonra ilan edilen OHAL, “devlete karşı ilan edilen OHAL”, kadın kurumlarına ilan edildi, kadın iradesine ilan edildi, kadının örgütlülüğüne ilan edildi ve onlarca kadın kurumu kapatıldı. Bu kapatma nedeniyle kadınlar, örgütlü gelip burada belki sesini yükseltmiyor ama tek tek de olsa, o kurumlar kapatılmış da olsa “Biz binalarda değil, her yerde örgütleniriz.” deyip bu kanunun karşısında duruyorlar.

Peki, bu, kimin ihtiyacını karşılıyor? Nasıl ki “tecavüz edenle evlendirilir” dediğiniz ve burada bizi günlerce meşgul ettiğiniz kanun kime hizmet ediyorsa bu kanun da ona hizmet ediyor.

Peki, bu zihniyetin altında yatan neden ne? Binlerce yıldır kadınların hakkını gasbeden, erkek egemen zihniyetle toplumu şekillendiren ve bu şekillendirme çerçevesinde her yerde her alanda kadınlar adına söz söyleyen sizlerden geliyor. Bakın, kadınları en çok ilgilendiren kanun bu ama bu kanunu bizim tarafımızdan, muhalefetten birkaç kadın olmasa burada sadece erkekler konuşacak. Peki, kadınları ilgilendiren bu meselelerde pardon ama niye sizler konuşuyorsunuz?

Sayın İçişleri Bakanı “Evlilik, kadın-erkek arasında geçer.” dedi. Doğru, biz de bunu biliyoruz ama bu yasaların kadınlar aleyhine nasıl sonuçlar doğurduğunu da biliyoruz ve kadınların nasıl büyük mücadelelerle bu yasaları belli bir noktaya getirdiklerini de biliyoruz. Bu, sadece benim değil, onlarca yıldır, hatta yüzlerce yıldır kadınların büyük emekle, mücadeleyle getirdiği bir nokta ama siz bir günde, bir kalemde bütün kazanımların üstünü çizmeye çalışıyorsunuz.

Neymiş ihtiyaç? Memur eksikliği varmış, insanlar ulaşım sıkıntısı yaşıyormuş. Ya, muhtara mı erişim sıkıntısı yaşıyor; yoksa, belediyelerde yeterli personel mi yok? Peki, belediyelerde personel açığı kapatılamıyor mu? İlla müftüye ya da müftünün de bir şekilde görevlendireceği imamlara bir yetki vermek mi gerekiyor? Çözüm bu mu? İşte, sizin tek çözümünüz, her zaman yaptığınız gibi, ayrıştırıcı, bölüştürücü, bölücü çözümlerden başka bir şey sunmuyorsunuz.

Ne olacak müftülük nikâhıyla? Bir defa, erken yaşta evliliklerin bir şekilde önünü açmış oluyorsunuz. Adım adım gidiyor, biz biliyoruz bunu, adım adım ilerletiyorsunuz. Bir sonraki adım, buraya getirdiğiniz, erken yaşta evliliği geçirtmeye çalıştığınız ya da tecavüzlerle, tecavüzcülerle evlendirmeye çalıştığınız düzenlemeye benzer bir düzenlemeyle, adım adım, aslında, erken yaşta evliliğin önünü açıyorsunuz.

İkincisi, ne yapıyorsunuz? Tacizler, tecavüzler sonucunda, ensest sonucunda, erken yaşta evlilik sonucunda doğacak çocukların, bir şekilde, bildirimle, anneannesine, babaannesine ya da herhangi bir akrabasına ya da ilk eşe bir şekilde kaydedilmesinin önünü açıyorsunuz. Adım adım, aslında, siz, kadınların bütün kazanımlarına saldırıyorsunuz.

Bir de toplumda şunu tartışacağız: İmam nikâhı kıyanlar, imam nikâhı kıymayanlar. Peki, buna gerek var mı, toplumu bu kadar bölmeye? Zaten yeterince böldünüz, zaten her gün, her alanda toplumu bölüyorsunuz. Bir defa daha bölmeye gerek var mı? Bence yok.

Özellikle kadınların bu konuda birleşip buna karşı tek ses olmasını bekliyorum ben. Biz kadınlar birleşip bunu geri püskürtebiliriz, buna inanıyorum.

Yine, özellikle ekran başında olanları saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Birinci bölüm üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi on beş dakika süreyle soru-cevap işlemi gerçekleştireceğiz. Bu sürenin yarısını soru, yarısını da cevapta kullanacağız.

Buyurun Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bazı illerin büyükşehir yapılacağı, kasaba belediyelerinin kapatılacağı, bazı ilçelerin ve köylerin birleştirileceği yönünde kamuoyunda yaygın iddialar var. Bu anlamda çalışmalar yapılmakta mıdır? Niğde ilinin, başka bir ille birleştirilmesi söz konusu mudur? Tüm kentlerin tamamının yapı envanteri yapılmış mıdır? Kaçak olarak teşekkül eden yapı stokları ne kadardır? Ayrıca, ülkemizde, 2017 yılında kaç kişiye silah ruhsatı verilmiştir? Silah ruhsatı gerekmeyen silah satışı ülkemizde ne kadardır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, az evvel de sormuştum size, bu düzenlemeyle birlikte bu kanun tasarısının 6'ncı maddesindeki müftülükler imam nikâhı yapma yetkisinin verilmesi sonucunda, söylediğim gibi, belli bir mezhebe yönelik hizmet eden ve Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde yer alan müftülükler bir kaynak aktarımı olacak mı? Şöyle ki: Resmî nikâh işlemleri neticesinde vatandaşlarımızdan alınan bir hizmet bedeli var. Bu bedel, Diyanet İşleri Başkanlığının bünyesine mi aktarılacak? Bu soruya cevap vermenizi arz ediyorum.

Ayrıca, Sayın Bakan, Küçükçekmece ilçemizde kadın sorunlarının çözümüne duyarlılık oluşturmak için çalışmalar yapan Atakent Kadın Meclisi üyeleriyle yapmış olduğum görüşme sonucunda, kendilerinin kadın sorunlarıyla ilgili duyarlılık yaratıcı etkinliklere Küçükçekmece Belediyesi tarafından sürekli olumsuz yanıt verilmesi ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – ...ayırıcı politika uygulamaları konusunu bilgilerinize arz ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Erdem.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sorum Sayın Bakana: Son polis özel harekât alımında, 10 bin erkek polis özel harekât alımı yapılmıştır, kadın alımına yer verilmemiştir. Anayasa'da eşitlik ilkesine aykırı olan bu durum, teamüllere de aykırıdır. Bu hususta, bir sonraki alımda kızlarımızın haklı talepleriyle ilgili bir yaptırımınız olacak mıdır? Polis özel harekât alımında kadın alımına yer verilecek midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bektaşoğlu...

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

24 milyon hektar büyüklüğünde tarım alanı olan Türkiye, 100'ü aşkın ülkeden tarım ürünleri ithalatı yapıyor. Tohum verdiğimiz mercimeği Kanada'dan, pamuğu Yunanistan'dan, mısırı Ukrayna'dan, pirinci Mısır'dan, arpayı Fransa'dan, buğdayı Rusya'dan, çayı Sri Lanka'dan, İrlanda'dan lahana, İspanya'dan marul, simental düveyi Avusturya'dan, koyunu Arap ülkelerinden alıyoruz. Daha üzücü olanı ise fındık ihracatının yüzde 50'sini, Türkiye'de tekelleştiren, alıcıyken satıcı olan üç yabancı firmanın gerçekleştirmesi, bu firmalara alın terimizin sömürtülmesidir. AKP iktidarı sadece demokrasiyi, cumhuriyeti, özgürlüğü değil, tarım ve özellikle de fındığı yok etti. Tarımın, fındığın kurtuluşu AKP'den kurtulmaya bağlıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Şeker... Geçiyoruz.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Ümraniye ilçemizde Emniyet Müdürlüğünün bulunduğu bina var. Bina tam şehir merkezinde, hem güvenlik açısından risk teşkil etmekte hem de trafiği yoğun etkileyecek olan bir noktada bulunmaktadır. Bunu, hem güvenlik sağlama açısından hem risk teşkil etmemesi açısından, herhangi bir saldırı vesaireye maruz kalmaması açısından ve trafiği rahatlatma açısından başka bir yere nakletmeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Arslan...

KAZIMARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan, Nüfus Hizmetleri Kanunu’nda yapacağınız değişikliklerle müftülere nikâh kıyma yetkisini vermek istiyorsunuz.

Soru:

1) Belediyelerin bu hizmeti en iyi şekilde yaptıkları, bilinen bir gerçektir. Durumun böyle olmasına rağmen, ülkemizdeki devasa sorunlara karşın müftülüklerle nikâh kıyma yetkisini vermeye neden ihtiyaç duyduunuz?

2) Müftülere nikâh kıyma yetkisi vererek seçmenlerinize mesaj mı vermek istiyorsunuz?

3) Nikâh kıyma yetkisini genişleterek müftülere yetki verilmesi, evlilik hizmetlerinde bir dağınıklık ortaya çıkarmayacak mı?

4) Müftülere nikâh kıyma yetkisi, Anayasa’mızın özüne, Medeni Kanun’umuzun ruhuna, laiklik ilkemize aykırılık teşkil etmiyor mu?

5) Verilecek bu yetki, toplumda ikilik yaratmayacak mı, ayrımcılığa neden olmayacak mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Basmacı...

MELİKE BASMACI (Denizli) – Sayın Bakan, Türkiye’de kaç Suriyeli göçmen var, kaç tanesi savaşılabilecek yaşta ve sağlıklı? Ama ülkelerini savunmaya bizim askerlerimizi gönderiyoruz, onu merak ediyorum. Bir de kaç tane çocuk var, onu da söylerseniz sevinirim.

BAŞKAN – Kısa kısa sorarsanız çok arkadaş sorar.

Sayın Aydın...

ERKAN AYDIN (Bursa) – Ben de Sayın Bakana soruyorum: Ülkemizde yaşayan çok sayıda Suriyeli var, bunların birçoğu da çok eşli. Bu kişilerin bizim yasalarımıza uygun evlilik yapmaları için ne öneriyorsunuz? Çok eşli evliliğe onay mı vereceksiniz? Eğer verir iseniz bu, emsal teşkil etmeyecek mi? Ya da çok eşli evlilik yapacakların miras paylaşımı nasıl yapılacaktır?

BAŞKAN – Sayın Kuyucuoğlu...

Sayın İrgil...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Bakanım, birçok kişi, yurt dışına çıkışları sırasında rastlantısal olarak ve o anda pasaportlarının iptal edildiğini öğreniyor, bu şikâyetler size de gelmiştir. Tabii, vatandaşlar bunun, hukuk devletinde, neden olduğunu bilemedikleri için gerekçelerini de öğrenmeye çalışıyorlar, çoğu da öğrenemiyorlar ve bunların birçoğunun da byLock listesinde olduğu söyleniyor. ByLock’lularla ilgili de çok tartışma var. Bazı telefon şirketlerinin binlerce byLock listesini yanlış bildirdiğini veya teknik sorunları olduğunu veya bilgisayarlara başka programlar indirilirken byLock’un da indirilme ihtimali gibi iddialar da ortadayken bu insanlar çok tedirgin ve zan altında yaşıyorlar. Bu listelerin bir an önce sonuçlanması, haklarında hiçbir soruşturma ve kovuşturma olmayan, mahkeme kararı olmayan kişilere de bir an önce seyahat özgürlüklerinin geri verilmesi için herhangi bir çalışma var mı? Bu konu acaba ne zaman sonuçlanır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Son olarak Sayın Sarıhan, size de söz verelim.

Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakana sormak istediğim soru şudur: “Deniz Bahçeci” isimli bir genç -üniversite öğrencisi, Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesi öğrencisi- 10 Ekim günü AŞTİ’den kaçırılarak siyah bir minibüsle önce “polis” diye kendisini tanıtan kişilerce alındı, daha sonra polisin, kendisini “kamu güvenlik timi” diye tanıttığı kişilere teslim ettiği haberi basında yer aldı. Bu genç öğrenci ağır bir şekilde dövülerek de bırakıldı. Bu çocukla ilgili, bu durumla ilgili nasıl bir araştırma yapılacak? “Kamu güvenlik timi” denilen bir tim gerçekten var mı? Bu tim, öğrencinin anlatımlarına göre “Biz devletten daha güçlüyüz ve illegal örgüt temsilcileriyiz.” diye kendilerini tanıtmış. Bu konuda acaba İçişlerinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, soruları cevaplandırmak üzere sözü İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu’ya bırakıyorum.

Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Son sorudan başlamak isterim. Yani ben de gazetelerde okuduktan sonra arkadaşlarıma talimat verdim. Şunu söyleyeyim: Yani kim devletten güçlüyüz diyorsa devlet, onun boyunun ölçüsünü almasını bili;, bu, birincisi. Yani böyle bir hakkı, yasaların tanımadığı, kanunun tanımadığı hakkı kimse kendi adına kullanamaz, buna hiçbirimiz müsaade etmeyiz, devlet de müsaade etmez, hukuk da müsaade etmez. Böyle adı sanı meczup olan birtakım kuruluşların kendi adına bir yerlerde eğer var ise değerlendirme yapmalarına da tahammülümüz olmaz; bu, birincisi.

İkincisi, biraz önce bu mafya ve organize suç çeteleriyle ilgili rakamlar elimde yoktu demiştim ama onu vermek isterim. Özellikle 2014 yılında operasyon sayısı 1.022, 2015’te 587’ye düşüyor, 2016’da 573’e düşüyor, 2017’de de şu anda şu an itibarıyla 950’ye çıkmış yani bu 2017 Ekim başı itibarıyla. Yani ciddi bir şekilde son alınan TCK 220’den katalog suçlarına girmesi, cebir ve şiddeti içererek, bir öncekinde cebir şiddet yoktu, o, çeşitli sıkıntılar oluşturmuştu. İkincisi, şüpheli sayısı özellikle 2014’te 65, 2015’te 59, 2016’da 37, şu ana kadar organize suç şebekeleriyle ilgili, mafyayla ilgili alınan kişi sayısı 70 yani daha yılı bitirmedik, bir önceki yıllardan çok daha fazla. Yine, tutuklanan şüpheli sayısı, o da...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Adamlar işkence yapıp video da yayınlıyorlar!

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) - ...129, 150, 210, 285 yani hem geçen senenin üstünde hem bir önceki senenin 2 katında hem iki önceki senenin yaklaşık 2,5 katında, yani bir taraftan FETÖ’yle mücadele ederken, bir taraftan terörle mücadele ederken aslında organize suç ve mafya konusunda da ciddi bir mücadele ortaya koyulduğunu ifade etmek istiyorum. Daha fazla rakamlar var. Rakama boğmak istemem.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Mafya babası işkence yapıyor, video yayınlıyor sosyal medyada, hiçbir şey yapılmıyor!

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – “Özellikle evlendirme işlemleri karşılığında acaba müftülüklerle bir kaynak ayrılacak mı?” Şu anda aile cüzdanı bedelinin dışında -o da Maliye Bakanlığına yatırılıyor, biliyorsunuz, onun da kendine ait bir usulü var- hiçbir ücret alınmıyor ve alınmayacak. Bazı belediyeler ancak evlendirme salonlarıyla ilgili birtakım şeyler alıyorlar.

PÖH alımlarıyla ilgili bir soru geldi. 10 bin polis özel harekât alımında hakikaten kadın tercihi yapılmadı. Bunun arkadaşlarımız kendine ait bir sebebi olduğu konusunda bir değerlendirme ortaya koydular. O dönem böyle bir ihtiyacın ancak böyle olduğuydu ama şimdi hem bu konuda kızlarımızdan

gelen yoğun talep hem bizim kendi ihtiyaç değerlendirmemiz üzerine, sizlerin değerlendirmesi, milletvekili arkadaşlarımızın değerlendirmesi üzerinden bundan sonra PÖH alımlarında bir kadın kontenjanı kullanılacaktır.

Aynı zamanda özellikle kadın polis alımında mesela 8.400 alındı şu anda, 1.000'i kadın. Bizim orada bir standardımız var, o standardı 13 bin polis alınacak, bunun 1.200'ü şu anda kadın; 2.200 komiser yardımcısı alınıyor, bunun 200'ü kadın. Yani bu konudaki ihtiyacı değerlendirebilecek bir skala ortaya konulmaktadır.

Şu anda 3 milyon 235 bin Suriyeli var. Bunun 1 milyon 511 bini 0-18 yaş grubu arası. Böyle bir soru gelmişti. Tabii, şöyle bir değerlendirmeyi doğru bulmamak gerekir. Yani bu, çok manipüle ediliyor. “İşte savaşacak insanlar gitsinler orada savaşsınlar.” Ya bir taraftan savaşmayı meneden bir akıl ortaya konulmakta, sürekli bu akıl salık verilmekte, diğer taraftan da “Biz onların adına niye savaş...” Bakınız, şu anda bizim Cerablus'ta bulunmamız, şu anda bizim Azez'de bulunmamız ve şu anda bizim El Bab'da bulunmamız, esas itibarıyla Türkiye'ye yönelebilecek birtakım tehditlerin orada engellenmesi adına çok önemli bir politikadır. Ve bir şey daha söyleyeyim: Şu anda Irak'ın kuzeyinde Avaşin-Basyan ve bir taraftan oradaki diğer üç bölgelerinde, bizim Türk Silahlı Kuvvetlerimiz büyük bir mücadele ortaya koyuyorlar ve biz orada şehit de veriyoruz. Ama bunu Meclisin huzurunda söylemek isterim: Biz içeride karşı karşıya kalabileceğimiz birtakım sıkıntıları dışarıda karşılamak zorundayız, iki iki daha dört. Ve burada özellikle Irak'ın kuzeyinden -o bölgeyi iyi bilirler- bir taraftan Derecik'i, bir taraftan da Şemdinli ve Çukurca'yı esas itibarıyla bizim haritamız kendi içerisine alır. Yani içeri giren, o bölgeden içeri giren hem Derecik'e istediği...

Ki geçen günlerde -keşke o, dile getirilmiş olsaydı- çok defalarca, orada bir kamp yani insanların orada gelip bize sığındıkları kamp, dışarıdan atılan havanlarla beraber bombalandı, çocuklar yaralandı ve insanlar öldü. Çok özür dileyerek söylüyorum ki buna bizim siyasetimiz ve burada Meclis çok fazla ehemmiyet vermedi. Ama insan ve bize gelmiş, sığınmış ve orada PKK'nın attığı füzelerle birlikte oradaki insanlar tarumar oldu. Ve orada olduklarını da biliyorlar. Yaklaşık 2 bin, 2.500 civarındaydılar.

Ve bunu böyle bir derecelendirme içerisine getirmek ve bize sığınmış insanlarla kendi vatandaşlarımız arasında bir fitne oluşturmaya çalışan, adım atmaya isteyenler var. Biz kendi sorumluluğumuzla ve insanlık adına buna müsaade etmemeliyiz. Bize misafir gelmişler ve dikkat ederseniz, şu anda 60 binin üzerinde insan da Cerablus'a, Azez'e dönmüş durumda. Biz oralara giderek hem oralara dönüşü kolaylaştırıyoruz hem oradan DEaş dâhil, PKK dâhil, PYD dâhil ülkemize bir saldırı yapılması konusunda engel teşkil etmeye çalışıyoruz.

Yine, onun ötesinde özellikle silah ruhsatı konusunda bir soru var. Silah ruhsatı sayısı azalmaktadır. Yani 2015 yılında polis bölgesinde 100.836 silah ruhsatı verilmiştir.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Gerek yok ki. İnsanlar internetten 300 liraya pompalı silah alıyor.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Eylül 2016'da 84.268 ruhsat verilmiştir. Eylül 2017 tarih itibarıyla da 63.453 silah ruhsatı verilmiştir.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Bakan, silah ruhsatına gerek yok. millet internetten alıyor silahı.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Yine, bunun ötesinde, özellikle çeşitli ülkelerdeki ruhsatlı silahların toplam nüfusa oranlarına bakıldığında, Finlandiya yüzde 8, İsveç yüzde 6,7; ülkemizde ise bu rakam yaklaşık yüzde 3 civarındadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ruhsatsız silah ne kadar?

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Ruhsatsız silahlar ne olacak? İnsanlar internetten pompalı tüfek alıyor, onlar kayıt içinde değil ki.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Yani bu değerlendirmeyi de özellikle arkadaşlarımızla beraber paylaşmak istiyorum.

Ümraniye İlçe Emniyet Müdürlüğü binasıyla ilgili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, tamamlayalım Sayın Bakanım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ruhsatsız silah sayısını sormuştuk Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Ruhsatsız silah sayısı diye bir şey olur mu Allah rızası için? Tövbe estâğfurullah.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Canım silah satıyorlar ya, pompalı silah satıyorlar ya.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – İnternette satın alıyorlar. İnternette pompalı tüfek alıyorlar, 300 lira. Gitti, işte, Helin'i vurdu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kurusıkıyı normal tabancaya çeviriyorlar.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Bakın, pompalı tüfekler konusunda da yaklaşık beş, altı ay önce bir değerlendirme yaptık, bir genelge yayınladık ve bir kanun hükmünde kararnamede de düzenlemeler yaptık. Nerede boşluk varsa, yaklaşık bir yıldır, bir buçuk yıldır bu konuda bütün adımları, özellikle silah ve pompalı tüfekler konusundaki adımları atıyoruz.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Bakan, çocuk daha geçen hafta aldı.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Kanun hükmünde kararnamede gerek kurşun taşınması gerek pompalı tüfekler konusunda, özellikle internette satılması konusunda... Yine, rakamları bu sabah çıkarttım, buraya gelmekle ilgili değil, arkadaşlarımızla yapmış olduğumuz toplantıda. Şu anda çok ciddi operasyonlar gerçekleşiyor ve eğer arkadaşlar bir sonraki soruda bana bu pompalı tüfeklerle ilgili ve silahlarla ilgili, daha doğrusu sorduğu sorularla ilgili değerlendirmeleri ortaya koyarlarsa bu rakamlar da hazır. Burada kötüleşme yoktur, burada kesinlikle buna yönelik bir iyileşme söz konusudur.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bakan.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bizimki birinci soruydu. İller birleşecek mi, birleşmeyecek mi? İller birleşmesi var mı, yok mu; onu halk bekliyor, soruyor.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Ona da bir cevap veririm.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ne zaman?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Bir sonrakinde veririm.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yazılı soruyoruz vermiyorsunuz, sözlü soruyoruz vermiyorsunuz. En sondan başlıyor en baştan başlayacağı yerde.

BAŞKAN – Sondan başa doğru geldiği için, işte yetişmedi demek ki. Siz de biraz daha sonlarda girseydiniz sisteme, hep başta giriyorsunuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

27.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, CHP Grubunun bireysel silahlanmayla ilgili bir araştırma komisyonu kurulmasına dair önerisinin görüşmelerinde İçişleri Bakanı da bulunursa memnun olacaklarına ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde Hükümet adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii, iki husus söyleyeceğim Sayın Bakana. Bir tanesi, tabii eğer programları uygunsa, uygun görürlerse, bireysel silahlanma, bunun Türkiye’de yarattığı riskler ve geçen hafta -Helin üzerinden- yaşadığımız o acı olay üzerinden bir araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili yarın Cumhuriyet Halk Partisinin bir grup önerisi olacak, diğer gruplarla da bu bilgiyi paylaştık. Hemen bir yirmi dakika sonra da bu kanun başlayacak. Eğer Sayın Bakan yarın burada olacaksa, kanundan biraz önce salonda olursa, tartışmayı ve buradaki bütün grupların görüşlerini dinlerse çok faydalı olur. Böyle bir imkân var yarın, çok da memnun oluruz eğer bir yarım saat önce teşrif edebilirlerse.

İkinci bir husus: Ben, biraz önce tam anlayamamıştım. Tutanaktan bakınca Sayın Bakanın konuşmasının son paragrafında “Bundan sonra, iktidardan olsun muhalefetten olsun, yolsuzluk yapan belediyelerin nasıl gözünün yaşına bakmayacağımızı hep birlikte görecekler, o zaman da ses çıkaramayacaklar.” gibi bir şey söylemiş.

Şimdi, yolsuzlukla mücadele konusunda yerel yönetimlerde iktidar-muhalefet ayrımı ayrı bir şey ama eğer yapılmaya çalışılan bugüne kadar iktidar partisinin belediyelerden el çektirmelerine karşı bir algı operasyonu ve ona karşı bir yıldırma ve had bildirmeyse Türkiye’nin en bilindik, en güçlü belediyelerimize 280 müfettişle gidilip, üç sene kalınp nasıl eli boş döndüğünü biliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Cumhuriyet Halk Partisi olarak belediye başkanlarımıza güvenimizi tam olarak ifade etmekle beraber, bu işin iktidarı muhalefeti olmaz ama iktidar partisi olunca “Gördüğüm lüzum üzerine...” Ki biz bugün Niğde Belediye Başkanının ifadesini “gördüğü lüzum üzerine” değil “gördüğü zulüm üzerine” istifa ettiği olarak yorumladık. Bundan sonraki süreçte sizinkiler lüzum üzerine olup bizimkiler yolsuzluk şeyiyse o zaman burada bir algı yönetimi yapıyor olursunuz. Ne yapıyorsanız, ne biliyorsanız zaman geçirmeden savcılıklara intikal ettirmeniz gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, kısa bir cevap verelim olmazsa bir dakikada.

Buyurun.

28.- İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Arkadaşınızın yapmış olduğu bir değerlendirme üzerine sarf ettiğim bir cümleydi ama şunu bilmenizi isterim: Burası Meclis, biz yürütmeyiz ve birkaç çember içerisinde denetleniyoruz. Belediyeleri de denetlemek bizim asli görevimizdir ve buradan ilan ediyorum, size de söylüyorum: Türkiye’de belediyelerle ilgili özel teftişe başlıyoruz, iktidar-muhalefet. Bu, benim görevim, bizim görevimiz. Denetlenemeyen...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Şimdiye kadar...

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Şimdiye kadar, yaklaşık iki üç yıldır, dört yıldır Türkiye’nin yaşadığı macerayı herhâlde siz benden çok daha iyi biliyorsunuz yani ve nelerle uğraşıldığını ve müfettiş sayımızın nerelere düştüğünü ve bu konuda nasıl adım atıldığını. Bu denetimsizlik de maalesef... Siz bunun için de teşekkür etmelisiniz çünkü siz de ben de biliyoruz ki belediyeler konusunda -CHP’li belediyeler olsun, diğer belediyeler olsun- merkezî idarelerin bu konudaki denetimleri mümkün olduğunca kısıtlıdır. Oysa devlet kendi denetimini ortaya koymalıdır. Eğer yanlış iş yapan varsa bu açığa çıkar, doğru iş yapan varsa da bu şey yapar; bundan hiç kimse gocunmasın.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bakan.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birinci bölüm üzerindeki görüşmeler böylece tamamlanmıştır.

Şimdi birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1’inci madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 1’inci maddesinin (k) bendinde yer alan “kamu hizmeti sunan tüzel kişiler” ibaresinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Zihni Açıba	Zühal Topcu	Kamil Aydın
Sakarya	Ankara	Erzurum
Mehmet Erdoğan	Baki Şimşek	Mustafa Mit
Muğla	Mersin	Ankara
	Ahmet Selim Yurdakul	
	Antalya	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Erzurum Milletvekili Kamil Aydın.

Buyurunuz Sayın Aydın. (MHP sıralarından alkışlar)

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 497 sıra sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 1’inci maddesi üzerinde konuşmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Fakat sözlerime başlamadan önce, dün, çok kıymetli, değerli hemşehrimin evladı olan, Hakkârî Çukurca'da şehit verdiğimiz, İmran Gezer arkadaşımın evladı Adem Gezer'i şehitler efendileriyle beraber cennete gönderdik. Allah Adem'in şahsında bütün şehitlerimize rahmet eylesin inşallah, nur içinde yatsınlar.

Bu arada yine, alın teri, göz nuru emeklerinin peşine, helal kazanç peşine düşerek madende hayatlarını kaybeden değerli vatandaşlarımıza da Allah'tan rahmet, ailelerine ve yüce Türk milletine başsağlığı diliyorum.

Şimdi, Sayın İçişleri Bakanımız buradayken -ilgili maddeye sonra döneceğim ama- terörle mücadelede belirli bir mesafe katedildi, gerçekten burada cansiparane mücadele veren güvenlik kuvvetlerimiz zaman zaman bu mücadelede, bu psikolojik üstünlükte karşılaştıkları birtakım sıkıntıları -onların moral motivasyonunu artıracak- birtakım sorunlarını bize iletiler, ben de buradan kendilerine iletmek istiyorum.

Sayın Bakanım, kolluk kuvvetlerimizin, gerek sizin Bakanlığınıza bağlı gerek TSK adı altında mücadele veren arkadaşlarımızın gerçekten özlük haklarıyla ilgili birtakım sıkıntıları var. Özellikle emniyet kuvvetlerinde emeklilik sonrası yaşam garantisi olamayacağını düşünerek ek göstergeleri konusunda bir hassasiyet var. Bunu göz ardı etmeyelim, bunu her zaman söylüyoruz.

Ayrıca, bölgede mücadele eden emniyet kuvvetlerimizin aile bütünlüğünü sağlama adına, hiç değilse akşamları evlerine gittiklerinde ya da gece çalışıyorsa gündüz aileleriyle birlikte bir sıcak çorba içmelerini sağlayacak bu eş durumu tayinlerinde eğer bir fedakârlık, bir özveri olacaksa onlar öncelikli olmalı diye düşünüyoruz.

Bir de daha spesifik olması hasebiyle, uzman çavuşlar... Bakın, terörle mücadelede artık, Allah'a şükür, tuzaklar, mayınlar, şunlar bunlardan pek fazla söz etmiyoruz ama daha kahpe, daha sinsî şeylerden zaman zaman söz etmek durumundayız. Şehitlerimiz, mesela, geçen bir uzman çavuşumuz sivilken -görev başında değilken- şehit edildi. Şimdi, bu uzman çavuşlarımızın bir ruhsatlı silah sıkıntıları var. Bu konuda yardımcı olunması konusunda gereğinin yapılması... Yine aynı şekilde, bir de bölgede gönüllü ve kadrolu korucularımız var. Bakın, bunlar zaten o bölgenin insanları, aynı mekânda aynı zamanda yaşadıkları için risk taşıyorlar. Bunlar, ruhsatlı silah sorunları ve özlük haklarında iyileştirmeler istiyorlar. Niye? Çünkü hem aileleri hem kendileri aynı zamanda o köyde çiftçilik yapıyor mesela. Geçmişte yaşamadık mı, bundan yıllar yıllar öncesinde? Ailelerinden biri zarar gördü, tehdit edildi ya da hunharca katledildi. Bütün bunları bir araya toplayınca, gerçekten, ek ödenek mi dersiniz, fazla mesai mi dersiniz, silah ruhsatı bağlamında mı dersiniz, yan gösterge-ek gösterge mi dersiniz, bunları bir şekilde iyileştirme çalışması olarak gündeme almamız gerekiyor.

Şimdi, ilgili madde yer isimleri içerikli bir madde. Bunu da yaparken ne olur biraz işin uzmanlarına, bölgenin hassasiyetine dikkat ederek yapalım. Bakın, bazen -kendi seçim bölgemden yaşadıklarını söyleyeyim- kaş yapalım derken göz çıkarıyoruz. Bazı yer isimleri... Mesela, tarihe not düşmüş, geçmişi olan, kültürü olan, hakkında türküsü olan, mânisi olan mahalle, ilçe, belde, nahiye isimlerimiz var. Bunları bir çırpıda değiştiriyoruz, 3 kişi, o şehirle sosyokültürel hiçbir bağı olmayan bir yetkili tutuyor o bölgenin ismini, o mahallenin, o sokağın, o caddenin ismini değiştiriyor. Bunu böyle yapmaktansa, gerçekten, büyük bir istişare sonucu, dokuya da uygun bir şekilde bu isimlerde biraz hassasiyet gösterelim. Somut bir örnek istiyorsanız vereyim. Bir Aziziye ilçemiz oldu.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Bakanım, dinleyin.

KAMİL AYDIN (Devamla) – İlca’ydı daha önceki ismi, Sayın Mustafa Ilıcalı kendine pay çıkarmasın. Tarihi, geçmişi çok eski olan bir ilçemizin adı.

Sayın Bakan bunları dinlemedi ama sanıyorum kayıtlardan... Bu, çok önemli bir şeydi, keşke soru olarak sorsaydık oradan bir dakikalık, daha etkili olurdu.

Şimdi, bakın, ne oldu? Bütün o, İlca’nın tarihi, kültürü, geleneği, göreneği bir tarafa atıldı, “Aziziye” diye önümüze bir şey konuldu, hiçbirimizin haberi yok bu ilçenin adından.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMİL AYDIN (Devamla) – Bu konuda da hassasiyet bekliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı’nın 1’inci maddesiyle değiştirilen 5490 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin (1)’inci fıkrasının (c) bendinde yer alan “adres bilgisine” ibaresinin “adres bilgilerine” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nihat Yeşil

Kemal Zeybek

Hayati Tekin

Ankara

Samsun

Samsun

Gürsel Erol

Burcu Köksal

Murat Bakan

Tunceli

Afyonkarahisar

İzmir

Gamze Akkuş İlgezdi

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi.

Buyurun Sayın Akkuş İlgezdi. (CHP sıralarından alkışlar)

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, kadınlarımızı mutlak sessizliğe mahkûm edecek bir tasarırı görüşüyoruz. Yeni bir cinsiyet rejiminin inşa edilmesine, kadınsız bir kadın, hukuksuz bir hukuk yaratılmasına şahitlik ediyoruz. Bugün, kadının yaşamı, varlığı, hakları, namusu ve nasıl evleneceği hep erkekler tarafından tartışılıyor.

Bundan iki asır önce, Tanzimat günlerinde Ahmet Cevat şu soruyu sormuştu: “İslam kadına yüce bir hukuk bahşetmiştir fakat biz hukuku kadınlara layıkıyla verebiliyor muyuz?” Ne acı ki iki yüzyıl sonra, daha dün, kadınların Meclisin kapısından içeri alınmayarak şiddete maruz kaldığını gördük. İşte, bu 21’inci yüzyılda bile süregelen erkek tahakkümünün en acı göstergesidir.

Biz biliyoruz ki Medeni Kanun’la sorunuz var; iinize sindiremiyorsunuz, barışık değilsiniz, şeri hukuka geçmek istiyorsunuz, müftülere evlendirme yetkisini vermek de bunun bir adımıdır ancak İslam hukukuna baktığınızda göreceksiniz ki evlilik dinî bir akit değildir, ibadet olarak görülmemektedir. Dolayısıyla, İslam hukukunda din adamlarına nikâh kıydırma zorunluluğu yoktur ki şeri hukukla yönetilen Osmanlı’da dahi nikâh için imama ya da kadıya gitme zorunluluğu aranmamıştır.

Evet, Osmanlı’da nikâhi imamlar kıymıştır ancak bunun sebebi, okuma yazmanın yaygın olmadığı bir dönemde okuma ve yazmayı bilmeleri ve her mahallede yaygın biçimde bulunmalarıdır. Yani Osmanlı’da imamların nikâh kıyması dinin bir gereği değildir, medeni hayata ilişkin sosyolojik bir görevdir.

Doğal olarak buradan sormak istiyorum: Türkiye’de yeterli sayıda belediye memuru varken ne oldu da müftülere bu yetkiyi verme ihtiyaı duydunuz? Acaba, devlet okullarını kapatarak açtığınız ancak iini dolduramadığınız imam-hatipleri meşrulaştırmak için mi? zendirici olmak adına bu okul mezunlarına yeni iş alanları açmak için mi? Zira, sağlıktan sosyal hizmetlere, yurtlardan cezaevlerine her alanda bu okul mezunlarının görevlendirilmesini başa nasıl yorumlayabiliriz?

Soruyorum: Müftüler nikâh kıyarsa ne olacak? Ülkemiz daha mı yaşanır bir hâle gelecek? İnsanların yüzü m gülecek? Olacaklar belli, tam tersini savunsanız da “İmam nikâhlarını kayıt altına alıyoruz.” derken, aslında dinî nikâhi zorunlu kılıyorsunuz. Öyle ya, imam nikâhını suç sayan maddeyi TCK’dan çıkarak ilk adımı atmıştınız zaten. şimdi de nikâhları fetva düzenine bağlayarak evlilik kurumunu dinselleteceksiniz. Bakın, birisi “Duydun mu, Ayşe ile Mehmet nikâhi belediyeye kıydırması.” derken bir diğeri “Vay dinsizler vay!” derse ne yapacaksınız, ne diyeceksiniz? Yapmayın değerli vekiller, bir de böyle ayırıştırmayın.

Yargının yükü bayağı ağır diyerek müftülere boşanma yetkisini de verecek misiniz acaba yarın? Böylece erkeklere “Boş ol.” deme hakkını verip “Müftü huzurunda evlendim, mahkeme önünde hesap vermem.” de dedirtirsiniz.

Başa bir konu da “Kilise nikâh kıyabiliyorsa müftüler niye kıyamıyor?” diyorsunuz. Arkadaşlar, kilisenin laikleşmesinin üzerinden yüzyıllar geçti. Bugün Avrupa’da devlet nikâhi kıyılmamışsa kilise asla dinî nikâhi kıymıyor, uymayanlara da para ve hapis cezası veriliyor. Oysa bizim ülkemizde hâlâ imam nikhiyla yaşayan binlerce kadın var. Öte taraftan devlet nikâhının ardından kilise nikâhının yapılmasının sebebiyse Hristiyanlara göre ruhani bir otorite önünde gerçekleşmeyen evliliğin geçerli sayılmamasıdır. Çünkü evlilik, Hazreti İsa’nın kilise ve Tanrı’yla oluşturduğu kutsal birlikteliğin ifadesidir onlarda. Ancak yeryüzüne inmiş en ileri din olarak İslamiyet’te böyle bir onaya ihtiyaç yoktur, dolayısıyla bu polemiklere de gerek yoktur. Esas tartışılması gereken, bugün bizim ülkemizdeki kadınların çok yıllar önce haklarını almasına rağmen niye geri bırakıldıklarıdır.

Anayasa’ya aykırı olan bu düzenlemeyle bugün tarihe bir not dşuyoruz. Bu yetki beraberinde ocuk gelinleri yaygınlaştırır, çok eşliliği yaygınlaştırır, ocuk istismarını yasallaştırır, Medeni Kanun’u dinselletebilir, etkisizletebilir, namus cinayetlerine bahaneler çıkabilir, sözlü doğum bildirimi çocukları savunmasız bırakır, istismarcıları cesaretlendirir, kadını ıslah etmeye çalışan zihniyete meşruiyet kazandırır.

Sonuç olarak ayrımcılığın karanlık sokaklarında kadınlarımızı dışlayan ve ötekileştiren dayatmanın yeni bir adımıyla karşı karşıyayız. Üstelik bunu sizin verileriniz gösteriyor bize çünkü ülkenin her yanında bugün, şu an ölen, istismara uğrayan hâlâ yüzlerce kadın var. Oysa Anadolu’nun binlerce yıllık kadim tarihi kulağımıza farklı şeyler fısıldıyor. Bakın, siz kadın için “Erkeğin eşidir.” derken

Orta Çağ'da Hacı Bektaş “Erkek kadının eşitidir.” diyor. Aynı Hacı Bektaş “Kızlarınızı okutun, ilimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır.” diyor. Siz “Kadının sırtından sopayı eksik etmeyin.” derken bu toprakların ozanı Neşet Ertaş “İki büyük nimetim var; biri anam, biri yârim.” diyor.

Türkiye’nin aydınlanma birikiminin karanlığı ve bu tasarımı yırtacağına olan inancımlla, kadınlara saygılı olun çünkü insanoğlunun anasıdır diyerek Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 1’inci maddesinde yer alan, (c) numaralı bentte yer alan “gibi” ibaresinin “ve benzeri” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir

Ziya Pir

Hüda Kaya

İstanbul

Diyarbakır

İstanbul

Mehmet Emin Adıyaman

Mehmet Ali Aslan

Müslüm Doğan

İğdır

Batman

İzmir

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Diyarbakır Milletvekili Ziya Pir.

Buyurun Sayın Pir. (HDP sıralarından alkışlar)

ZİYA PİR (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu benim hazırlamış olduğum konuşma ama bunu ters çevireceğim; biraz önce dinî referanslara atıfta bulunuldu, ben de o konudan devam etmek istiyorum. HDP Milletvekili olarak ben burada konuşuyorum. Hep birlikte ilmi hâl bilgilerimizi biraz tazeleyelim.

Şimdi, müftülere verilecek olan yetkilerden burada bahsediyoruz yani resmî nikâhı onlar da yapabilir eğer bu kanun geçerse. Şimdi, bir kanun yapmadan, bir yasa yapmadan önce tabii ki bir simülasyon yapılır önceden. Ben de biraz önce düşünürken şöyle bir simülasyon yaptım, dedim ki: Bizim dinimizde... Ben o mahalleden geliyorum. Şu an sizlerin yandaşları yüzünden pek uğramıyorum ama o mahalleden gelen birisiyim. Bizim dinimize göre birden fazla evlilik mümkün mü erkekler için? Dinimize göre mümkün, değil mi? Belli şartları yerine getirirse ikinci eşi, üçüncü, dördüncü eşi alabilir; belli şartları yerine getirebilirse.

Şimdi, şöyle bir şey düşünün: Bir şahıs, erkek, bir kadınla birlikte, yanına da şahitlerini almış müftülüğe gidiyor, diyor ki: “Ben resmî nikâhımı yaptıracağım.” Bütün evraklar hazır, sadece orada gidip imzasını atacak ve ondan sonra da dinî nikâhı yerine gelsin diye duasını ettirecek, nasihatlerde bulunacak. Buraya kadar tamam mı? Tamam. İmzayı attı, evrakları nüfusa gitti, buraya kadar sıkıntı

yok. Bir saat sonra aynı adam, aynı erkek, aynı şahitlerle, başka bir kadınla müftülüğe geldi, müftünün önüne oturdu, dedi ki: “Müftü bey, ben biraz önce resmî nikâhı yaptırdım ama şu anda dinî nikâh yaptırmak istiyorum başka bir kadınla.” Müftü ne yapacak?

AHMET HAMDÎ ÇAMLI (İstanbul) – Öyle bir şey yok ya.

ZİYA PİR (Devamla) – Müftü ne yapacak? Bir din adamı olarak “evet” mi diyecek, yoksa laik cumhuriyetin bir memuru olarak “hayır” mı diyecek?

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Öyle bir yetki vermiyoruz, şu anda öyle bir yetki vermiyoruz, ne yapacağı belli.

ZİYA PİR (Devamla) – Arkadaşlar, bu olur mu, olmaz mı?

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Kanunda belirlenmiş ne yapacağı. “Böyle derse...” Doğmamış çocuğa niye don biçiyorsun?

ZİYA PİR (Devamla) – Ya, olur mu bu? Simülasyon yapıyoruz.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Böyle bir şey yok.

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – Normal bir örnek veriyor.

ZİYA PİR (Devamla) – Mümkün mü? Mümkün. Olacak bu, Anadolu’nun her şehrinde bu olacak, her şehirde bu olacak.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çok önemli bir şey söylüyor bakın.

ZİYA PİR (Devamla) – Bu müftü ne yapacak Sayın Bakan, sayın bürokratlar? Siz böyle bir yasayı yapıyorsunuz ama o adam bir saat sonra ikinci bir eşle, bir kadınla gelip de “Bana dinî nikâh yapacaksınız.” derse ne yapacaksınız?

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Nikâhı kıyarsa yaptırımı ne olacak, sorumluluğu ne olacak, cezası var mı?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Önce resmî nikâhı soruyor.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Şu anda ne yapılıyorsa o zaman da öyle yapılır.

ZİYA PİR (Devamla) – Laik devletin memuru olarak, laik cumhuriyetin memuru olarak “hayır” mı diyecek, yoksa din adamı olarak “evet” mi diyecek? Ya, bu önemli bir şey. Sizin aranızda da bu bilgilere sahip olanlar var, buna cevap verin.

Başka bir simülasyon... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

AHMET HAMDÎ ÇAMLI (İstanbul) - Şimdi nasıl yapıyor?

ZİYA PİR (Devamla) – Yeliz daha iyi bilir bunu, laf atmayın oradan.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sorumluluğu ne olacak, yaptırımı ne olacak?

ZİYAPİR (Devamla) – Şimdi, başka bir sıkıntı, başka bir simülasyon yapalım, başka bir simülasyon. Bir Müslüman erkek, o dört kitaba inanan, Hak kitaba inanan bir kadınla evlenebilir bizim dinimize göre, bu caizdir ve o kadın dininden çıkma durumunda değildir. O erkek gitti o kadınla ve şahitlerle müftünün önüne oturdu. Ne olacak? Müftü bu nikâhı kıyabilir mi, resmî nikâhı? Evet. Dinî nikâhı bizim dinimize göre kıyabilir mi? Evet. Buraya kadar sıkıntı yok ama düşünün, bir kadın, Müslüman bir kadın bir Hristiyan erkekle evlenmek istiyor. Sizin gibi bu ilmihâl bilgilerine sahip değil, müftünün önüne gidiyor. Müslüman kadın, bizim dinimize göre gayrimüslim bir erkekle evlenemez, caiz değil dinimize göre. Gitti müftünün önüne oturdu. Ne yapacak bu müftü?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Resmî nikâhını kıyacak.

ZİYA PİR (Devamla) – Resmî nikâhını kıyacak, sonra, diyecek ki... Kusura bakmayın, siz insanları ayırıyorsunuz, kutuplaştırıyorsunuz yine bununla.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Simülasyon karıştı Sayın Pir.

ZİYA PİR (Devamla) - Gülmeyin, bak, ben, bunları yurt dışında yaşadım, Hristiyan bir ülkede yaşadım, biz bunların hepsini tecrübe edindik, bunları Türkiye’ye taşıyorsunuz.

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – Yasayı geri çekin. Aslında yasanın geri çekilmesi lazım.

ZİYA PİR (Devamla) – Arkadaşlar, bu simülasyonları yapmadan böyle işlere girişmeyin. Özellikle siz kendi memurunuzu çok zor durumda bırakıyorsunuz. Diyorsunuz ki: Sen laik memur musun yoksa din âlimi misin? İkiye bölüyorsunuz adamı yani müftüyü ikiye bölüyorsunuz, karar verme durumunda bırakıyorsunuz, zor durumda bırakıyorsunuz. Müftüye vermeyin bunu, başkalarına verin, orada sıkıntı yok ama müftüleri zor durumda bırakıyorsunuz.

On beş saniyem kaldı, şurada başka şeyler de vardı ama onu başka maddelere bırakıyorum.

Ama herkes, müftüye bu yetkileri verirken biraz da ilmihâl bilgilerini tazelesin, illa da bunları bir HDP’li milletvekilinden dinlemek durumunda kalmayın.

Saygılar. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2’nci madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutup, işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 2’nci maddesinde yer alan “bu durumda” ibaresinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Baki Şimşek

Ahmet Selim Yurdakul

Mustafa Mit

Mersin

Antalya

Ankara

Zühal Topcu

Zihni Açıba

Mehmet Erdoğan

Ankara

Sakarya

Muğla

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Mustafa Mit.

Buyurun Sayın Mit. (MHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA MİT (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı hakkında Milliyetçi Hareket Partisi adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarının gerekçesinde, nüfus hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerin daha etkili yürütülmesi, hizmet sunumunda hız ve kalitenin artırılması, vatandaş memnuniyetinin sağlanması ve bürokratik işlemleri kısaltmak amacıyla 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu’nda yeni düzenleme yapılması gerektiği belirtilmektedir. Getirilen tasarı, bir

bütün olarak, teknolojiadaki gelişmeler ve çağın ihtiyaçlarını karşılama açısından yerinde ve faydalıdır. Getirilen bu tasarının en dikkat çeken ve kamuoyunda en çok tartışılan tarafı evlendirme yetkisi verilen kamu görevlilerine il ve ilçe müftülerinin de ilave edilmesidir.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, mevcut uygulamada evlendirme memuru, belediye başkanı veya başkanın görevlendirdiği memur ile köylerde muhtarlardır. Bunlara ilaveten, İçişleri Bakanlığı, il nüfus ve vatandaşlık müdürlüklerine, dış temsilciliklere nikâh kıyma yetki ve görevi de verebilmektedir. Getirilen tasarıyla, İçişleri Bakanlığının, yukarıda sayılanlara ilaveten, il ve ilçe müftülüklerine de nikâh kıyma yetkisi ve görevi vermesi düzenlenmektedir. Yukarıda sayılan bütün kamu görevlileri bu toplumun birer üyesi olduğu gibi, müftüler de kamu görevine layık görülen bu toplumun birer üyeleridir. Bu bakımdan “Bazı kamu görevlileri makbul, bazıları makbul değil.” gibi sunulması son derece yanlış, yaşadığımız hayata uygun olmayan bir durumdur. Esasen, “Allah’ın emri, Peygamber’in kavliyle” başlayan evlilik kurumunun nikâhla alenileşmesi ve bu durumun nüfus kütüğüne kaydının aynı zamanda kamu görevlisi olan müftülerce yapılması laikliğe de, hukuka da uygun olacaktır.

Ülkemizde kamuoyunda bilinen isimlerle hâlen iki nikâh yapılmaktadır: Birincisi, resmî nikâh; ikincisi, imam nikâhı. Vatandaşlarımızın neredeyse tamamına yakını evlilik akdini bu şekilde gerçekleştirmektedir. Müftülerin nikâh kıyabilmesi vatandaşlarımıza çok büyük bir kolaylık getirecektir. Diğer taraftan, evli olup olmadığı incelendikten, evliliklerine engel bir durum olup olmadığını tespit ettikten sonra nikâh kıyacak müftü, bundan böyle yasal sınırlamaya tabi olacaktır. Dinî ve resmî nikâhın aynı anda müftüler eliyle kıyılması, toplumda nikâh şartlarına uymayan, rızaya dayanmayan çocuk yaşta evliliklerin de önüne geçecektir.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, nikâhın şartları, tarafların rızası, ilan edilerek alenileşmesi, şahitlik, dördüncü olarak da kadının korunması maksadıyla verilecek geçimliklerdir. Bu şartlar hukuken tam tahakkuk etmeden yapılacak bir akit, sakattır. Bu hususta, bu konuda malumat sahibi kamu görevlileri tarafından kurulan akit, hem dinî vecibeler açısından hem de meri hukuk açısından ikmal edilmiş ve hukuken taraflara da sorumluluk yükletmiş olacaktır.

Değerli milletvekilleri, tasarının 2’nci maddesiyle elektronik ortamda tutulan aile kütüklerinde kişiye ait tek bir kaydın tutulması düzenlenmektedir. Kimlik numarasıyla oluşturulacak bu kaydın birçok karışıklığı önleyeceği de açıktır diyerek hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 2’nci maddesinde yer alan “kişiye ait tek bir kaydın tutulmasına, kişi ve olay kayıtlarının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile ilişkilendirilmesine” ibaresinin “kişiye ait tek bir kaydın tutulmasında, kişi ve olay kayıtlarının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile ilişkilendirilmesinde” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sibel Yiğitalp

Ziya Pir

Mehmet Ali Aslan

Diyarbakır

Diyarbakır

Batman

Müslüm Doğan

Mahmut Celadet Gaydalı

Hüda Kaya

İzmir

Bitlis

İstanbul

Mehmet Emin Adıyaman

Iğdır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp.

Buyurun Sayın Yiğitalp. (HDP sıralarından alkışlar)

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Halkların Demokratik Partisinin bir milletvekili olduğum için de az önce yine kendimle gurur duydum. Özellikle, erkek milletvekili arkadaşlarımızın, toplumda bu kadar cinsiyetçiliğin, eril zihniyetin ve her gün erkek şiddetinin, cinayetlerin olduğu bir anda, bir iklimde erkek zihniyetini aşıp, cinsiyetçi temellerin dışına çıkıp ortak ve gerçekten, bizim paradigmamızı hayatına geçirmiş bir vekille beraber çalışmak ayrıca beni çok mutlu etti. Bunu da söyleyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Az önce burada bir tartışma olmuştu Sayın Başkan, siz buranın Meclis olduğunu ve aynı zamanda, buranın yargılama makamı olmadığını ve ne olursa olsun, dedikodulardan yola çıkarak birilerini zan altında bırakacak, suç isnadı şeklindeki ithamları asla ve asla kabul etmediğinizi söylediniz. Yine, “Bir mahkeme kararı olmadan buradan birilerinin bu şekilde itham edilmesine... Şu ya da bu şekilde, sadece bunlar için demiyorum, bakın, kaç gündür bunlar var.” deyip yine bu konudaki sözünüzü ve itirazını yaptınız. Yine, bu minvalde, burada tamamen yasama faaliyetlerinin olduğunun ve milletvekillerine saygı duyulması gerektiğinin, asla ve asla itham edilmemesi gerektiğinin ısrarla altını çizdiniz. Bu şimdiye kadar gayet iyi, güzel; peki, size şunu sormak isterim: Güçlü olma haklılığı değil, haklı olmanın getirdiği bir güçlülük üzerinden bakmanız gerekirdi. Taraf olabilirsiniz -ki nitekim tarafısınız- lakin, aynı zamanda, burayı adil ve vicdanlı bir şekilde yönetmek gibi bir sorumluluğa da sahipsiniz. Bakın, bizim Eş Genel Başkanımız tam 259 gündür, on gün sonra yaklaşık bir yılı dolacak, tutuklandığı davadan henüz mahkeme önüne çıkmış değil. Peki, soruyorum: Bizim milletvekillerimize -cezaevinde olmasından kaynaklı- neden aynı hassasiyeti göstermiyorsunuz? Madem, bu cümleleri sarf ettiniz, bu cümlelerin pratiğini ve sorumluluğunu yerine getirmeniz gerekmez mi? Ya da buradan söz isteme noktasına gelindiğinde, hemen yanı başınızı görüp, diğer tarafı görüp ve kendi tarafınızı görüp söz hakkı verip, bununla birlikte, eğer hoşunuza gitmeyecek bir şeyse bizim tarafı görmezden geliyorsunuz, tam bir eril zihniyetle yaklaşıyorsunuz ve tam bu eril zihniyet toplumun her tarafına sirayet etmiş durumda. Size önerim...

BAŞKAN – Ya, kanunda, bu maddede bunlar mı zikrediliyor, bunu mu konuşuyorsunuz Sayın Yiğitalp?

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Evet, bu çok önemli bir şeydir. Adalet ve vicdan bu ülkenin kanayan yarasıdır.

BAYRAM ÖZÇELİK (Burdur) – Önergen ne üzerine?

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Bu adalet ve vicdan üzerinden cümle kurmadıkça bugün erkek cinayetlerinin, erkek şiddetinin, ayda 30 kadının öldürüldüğü bir toplumda, bir ülkede bunların önüne geçecek bir yasa yapmadığınız gibi... Asıl, birinci dereceden sorumlusu burası ve sizsiniz. Sizin pratiğinizi söylemek adına bunu söylüyorum. Bu pratikle bu topluma adalet ve vicdan getireceğinizi düşünüyorsanız bunun hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğini tekrar söyleyeyim.

Şunu söylemek için soruyorum: Peki, bu yasa geldiğinde, ayda 39 ya da 29 kadın, ortalama 32 kadın öldürülüyor, erkek cinayeti oluyor, bunu engelleyecek mi? Çocuk evliliklerini engelleyecek mi? Tırnak içinde “çocuk evlilikleri” diyorum, aslında onlar istismardır.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Bu konularda dünyadan daha öndeyiz, dünyadakilerden çok daha öndeyiz.

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Peki, Alevilerin, Müslümanların ve Müslüman olmayanların ve kendi inançları ve mezhep farklılıklarının sorunlarını çözecek mi?

Sayın Bakan az önce şöyle bir cümle kurdu, dedi ki: “Biz bürokratik işlemler azalsın diye yapıyoruz. Coğrafi şartlardan dolayı resmî nikâh yaptırılması engelleniyor, o yüzden, işte bundan dolayı böyle bir şey yapıyoruz?” Sormak istiyorum: Hangi coğrafi şartlar evliliğe engel oldu? Kaç tane evlenmek isteyen mağdur oldu da size geldi? Bunu bir söyler misiniz, çok merak ettim gerçekten. Ya da neden müftülere verildi? İllaki verilecekse Sağlık Bakanlığına verin, Millî Eğitim Bakanlığına verin, niye müftüler? Müftülerle bu işin ne alakası var? Yani her mantığın...

TAHİR ÖZTÜRK (Elâzığ) – Ne mahzuru var?

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Yeni bir rejim inşa ediyorsunuz çünkü.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Senin seçildiğin bölgedeki seçmene sor ki Sağlık Bakanlığını mı istiyor, müftülüğü mü istiyor?

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Bakın, az önce bizim erkek milletvekili arkadaşımız, size bir soru sordu, cevap veremediniz; hem ölçüler açısından hem yaklaşım açısından hem hayata bakış açısından, hangi yerden bakarsanız bakın anlatamamanın çaresizliğini yaşıyorsunuz.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Yok, yok... Aksine, neyi anlatmak istediğimizi anlatıyoruz, siz anlamak istemiyorsunuz.

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Bunu çok güzel gördük, anlatamamanın çaresizliği var, adil olmamanın, vicdanlı yaklaşmamanın da pratiği var.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Efendim, hem adil hem de vicdanlı bir şekilde yaklaşıyorum.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Ben hissetmedikten sonra anlamı yok.

BAŞKAN – Şu Meclisi tamamen İç Tüzük kurallarına uygun bir şekilde yönetmeye çalışıyorum, sizin onları ifade etmeniz haklı olduğunuz anlamına gelmez. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Sizin de böyle demeniz.

BAŞKAN – Kaldı ki yargı makamlarını ilgilendiren bir konuda da bizim ne bir yetkimiz var ne de burada ifade edebilecek bir sözümüz olabilir, kusura bakmayın.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Mesele HDP olunca yargı da...

BAŞKAN – Hayır, herkes ne yaptığını çok iyi bilecek.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Biliyoruz.

BAŞKAN – Herkes ne yaptığını çok iyi bilecek ve bu ülkede hiç kimse sorumsuz değildir ben de dâhil olmak üzere, siz de dâhil olmak üzere, her birimiz sorumluluğun bilincinde hareket etmek zorundayız.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Sayın Davutoğlu da bir zamanlar sizin gibi konuşuyordu.

BAŞKAN – Ben bu Meclisi tamamen bu İç Tüzük’e uygun olarak yönetiyorum. Hesabınıza gelmeyebilir, uygun görmeyebilirsiniz, o sizin takdirinizdedir ama bütün Türkiye kamuoyu da biliyor, bu Parlamento da biliyor ki bu Meclisi en iyi şekilde yönettiğime herhâlde şahadet edersiniz, bilmiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Teşekkür ediyorum.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Onu biz takdir edeceğiz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, bir söz almak istiyorum o adil yönetiminizle ilgili daha çok.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kerestecioğlu...

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Dün dediniz “Ben karar veririm.” diye.

BAŞKAN – Bakın, sizi görüyorum, kaçmıyorum yani.

Yani çok haksız isnatlardı, teessüflerimi bildiriyorum aynı zamanda Sayın Yiğitalp’e.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Olabilir, yapacak bir şey yok.

BAŞKAN – Buyurun...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir’in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın’ın o makamda bir partili olarak bulunmadığına ve eleştirilerde haklılık payı olup olmadığını düşünmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, şimdi alkış almanız mümkün ama eleştirilmeniz de mümkün. Yani alkış almanız sizin haklı olduğunuzu gösteren bir şey değil herhâlde hepimiz değişik yerlerden alkış alabiliyoruz ama bir eleştiri geldiğinde lütfen, gerçekten bir kere de siz kendinize dönüp bakın ve hemen başka ithamlarla buna karşılık vermeyin çünkü sizin oturduğunuz...

BAŞKAN – Konuşmanın tamamını itham üzerinden yürüttü ama.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, siz başka ithamlarla cevap vermeyin çünkü siz, orada başka bir makamda bulunuyorsunuz yani siz bir partili olarak bulunmuyorsunuz orada. Pervin Hanım da olduğunda bulunmuyor, Akif Bey bulunduğunda da öyle olmuyor. O nedenle, gerçekten, bazen kendinizce adil olduğunuzu zannedebilirsiniz ama öyle olmadığınız zamanlar var. Biz bunları sadece tarafgir olarak ve sizi karşımıza almak için söylemiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Çünkü böyle bir şeyin bize sağlayacağı bir fayda da yok. Yani aksine bizim söz almamız sizin daha çok taraflı davranmanızı sağlayacaktır, bizim bu tutumumuz.

BAŞKAN – Bakın, ben...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani eleştiri...

BAŞKAN – Mikrofonu açalım arkadaşlar, konuşsun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani eleştiri, hakikaten bu toplumda maalesef, hazmedilmesi çok kolay bir şey olmuyor. Bu sadece size dair bir şey değil, genel olarak böyle. Az önce sorumluluk makamlarıyla ilgili, sorumluluk almakla ilgili de aynı eleştiri yapıyordum. Gerçekten zor. Bunun için daha çok yollar almamız lazım ama hakikaten eğer bir partinin milletvekilleri, grup başkan vekilleri sizi eleştiriyorsa o zaman lütfen, siz de zaman zaman gerçekten haklı oldukları bir yan var mıdır diye düşünün. Ben kişisel olarak bunu yapardım. Yapılmasını öneririm.

BAŞKAN – Yapardınız ama şu anda yapmıyorsunuz onu maalesef. Şu anda yapmıyorsunuz. Tamamen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Peki, peki. Siz de zaman zaman yaparsanız gerçekten iyi olacak diye düşünüyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Eleştiri hepimizi geliştirir Sayın Başkan.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – İnşallah geliştirir.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)*

BAŞKAN – Sayın Yiğitalp ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı'nın 2'nci maddesiyle düzenlenen 5490 sayılı Kanun'un 5'inci maddesine eklenen (3) numaralı fıkrasında yer alan "kişi ve olay kayıtlarının" ibaresinin "kişi ile olay kayıtları" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynel Emre

Murat Bakan

Burcu Köksal

İstanbul

İzmir

Afyonkarahisar

Kemal Zeybek

Nihat Yeşil

Gürsel Erol

Samsun

Ankara

Tunceli

Hayati Tekin

Samsun

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, özür dilerim.

Bakanım, kırk yılın başında Sayın Zeynel Emre'nin bir talebi oldu, onu kabul edin. İlki bu olacak Sayın Bakan. İki buçuk yıldır sizden bir tane talebi bu oldu, o da bu önergeyle oldu.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Zeynel Emre.

Buyurun Sayın Emre. (CHP sıralarından alkışlar)

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dün, Sayın Başbakan Binali Yıldırım grup konuşması esnasında muhalefet belediyelerine hitaben dedi ki: “Ben yaptım oldu yok.” Bu söz, artık açıkçası AKP’nin komik bir röntgeni aslında. Önüne mikrofon gelen bir tutturmuş “Ben yaptım oldu yok.” Politikadan, üsluptan eser yok, âdeta mahalle ağabeyleri gibi gelene gidene “Bir dakika birader.” deniyor. Başbakan kendi belediyeleri patoz edilmişken tutmuş bizim belediyelerimize “Ben yaptım oldu yok.” diyerek hiza vermeye çalışıyor.

Bakın, kendi bakanları yüzde 40 zam kararı almış. Reisleri onlara da “Ben yaptım oldu yok.” dedi ve zammı hedef alan açıklama yaptı. Aslında, ortada cam gibi berrak olan bir durum var, o da şu: Dervişin fikri neyse zikri de odur derler. Sadece “Ben yaptım oldu, Erdoğan.” ve “İsteseler de istemeseler de, Erdoğan.” cümlelerini internette arattığımız zaman sonuçlar karşısında akli başında kim olsa dumura uğrar arkadaşlar.

Birkaç örnek vereceğim. Bakın, Sayın Erdoğan “Taksim Kışlası isteseler de istemeseler de tarihine uygun yapılacaktır.” dedi, yapılamadı. Osmanlıca dersiyle ilgili “İsteseler de istemeseler de bu ülkede Osmanlıca öğrenilecek.” dedi, öğrenilmedi. AB’ye hitaben “İsteseniz de istemeseniz de biz muasır medeniyetler seviyesinin üstüne çıkacağız.” dedi, çıkamadık o seviyeye. “İsteseler de istemeseler de Türkiye ekonomide tavan yapacaktır.” dedi, taban yaptık.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Hiç de taban yapmadık.

ZEYNEL EMRE (Devamla) – “İsteseler de istemeseler de 18-25 yaş arası gençlik 16 Nisandan sonra adım adım Parlamenta hazırlanıyor.” dendi, görünürde hâlâ bir şey yok.

Bu arada, Cumhurbaşkanı böyle konuşurken bakanların, milletvekillerinin söylediklerine bakmaya gücümüz yetmez, tahmin etmek zor değil. Orada da asmalar kesmeler devam ediyor. Tek cümleyle “Kararına uymuyorum, saygı da duymuyorum.” devri devam ediyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Diğer bir söz de: “Ben yaptım oldu yok.” Bu sözü araştırdığımız zaman da karşınıza “İsteseler de istemeseler de”den daha fazla sonuç çıkıyor çünkü dedim ya fikri neyse zikri de odur diye, bu da onun göstergesi. Bu söz ilk başta aslında, temel argüman olarak “otoriterliğe yer yok” diyor gibi görülebilir fakat gerçekten böyle olduğunu anlatmaya bildiğimiz diller yetmez âdeta. Hatta bunu açıklamaya kalksak, geçen hafta Bekir Bozdağ’ın “Türkiye’de yargı Batı’dakinden daha adil.” ya da “Türkiye’de elbette adalet var.” sözleri gibi, bizim de alay ettiğimiz bile düşünülebilir. Bu, tıpkı Sayın Erdoğan’ın Gökçek için “Makamlara gelirken iyi, giderken mi sorun oluyor?” demesi fakat bir yandan da seçim sonuçlarına var gücüyle müdahale etmesi hatta kendi seçmenin oylarına aykırı davranarak belediye başkanlarını, başbakanları kovması gibi derin bir çelişki.

BAYRAM ÖZÇELİK (Burdur) – Önerge, önerge...

ZEYNEL EMRE (Devamla) - Çünkü bunun “Ben yaptım oldu yok.” sözlerinin asıl tercümesi “Var mı bana yan bakan?” anlamındadır.

Değerli arkadaşlar, bunun son örneği olarak işte bugünkü, müftülerin nikâh kıymasıyla ilgili düzenleme için yine “İsteseniz de istemeseniz de Meclisten geçecek.” cümlesi geldi. Aslında bu cümle tek başına bile şahane bir oksimoron örneğidir çünkü Meclis konuşulan, istişare edilen yerdir. Konuşulmadan, istişare edmeden, “isteseniz de istemeseniz de” gibi bir cümle olmaz, böyle bir şey sarf edilemez, bu, akla bile gelemez. Aslında, sizler bu sözleri sarf ettiğinizde, Meclis kapısında meramlarını ifade etmek üzere toplanan kadınlara da gaz sıkılması gayet doğaldır çünkü devletin tepesinde “Astığım astık, kestiğim kestik.” bir davranış görülürse aşağıda da kadınlarımıza tabii ki gaz sıkılır.

Nedir mesele? Müftülere nikâh kıyma yetkisinin verilmesi. Bakın, şu anda İstanbul tüm dünya kadınları için en tehlikeli 10 şehir arasında gösteriliyor; birlikte anıldığı şehirler Jakarta, Kahire, Lagos, Karaçi gibi şehirler.

Bu ülkenin bir rektörü yabancı kadınlarla el sıkışmak hakkında bazı cehennem tasvirleri yapabiliyor. Toplu taşımada kadınlara şiddetle müdahale edilen günlerden geçiyoruz. Kıyafetleri, gebelikleri, her şeyleri âdeta sorun muamelesi yapılıyor.

Bakın, Türkiye’de o kadar çok mesele var ki bununla ilgili söylenecek. Çocuk gelin meselesinde 155 ülke arasında 55’inci sıradayız. Yine, birlikte anıldığımız ülkeleri burada dile getirmek istemem. “İsteseniz de istemeseniz de biz muasır medeniyetler seviyesinin üstüne çıkacağız.” demek bedava tabii ama listelerde, istatistiklerde maalesef en aşağılardayız.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Ne alakası var?

ZEYNEL EMRE (Devamla) - Dolayısıyla en azından kendi sözlerinizi aklınızdan, en azından kadın meselesini isteseniz de istemeseniz de hiç ama hiç aklınızdan çıkarmayın. “Ben yaptım oldu, yok.”

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın Muş, buyurun, 60’a göre.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

30.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş’un, İstanbul Milletvekili Zeynel Emre’nin 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 2’nci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, az önce Genel Başkanımıza atıfla bazı ifadelerde bulundu hatip, üzülerken dinlediğimi belirtmek isterim. Biz muasır medeniyetler seviyesine Türkiye’yi çıkaracağız, Türkiye’yi hak ettiği noktalara getireceğiz. Buradan bazı seçme ifadelerle bazı toplumsal olaylar karşısında bizim neler söylediğimizi ve bu noktaları da yapamadığımızı iddia etti hatip. Şimdi, ben çıkıp buradan şunu mu söyleyeyim bu akşam: 16 Nisan referandumuyla ilgili de “Bunu Parlamente’ye getiremezsiniz, biz bunu değiştirtmeyiz, engelleriz, hiçbir şekilde buna müsaade etmeyiz...” Ama oldu, şimdi ben de çıkıp bunu mu söyleyeyim? O açıdan, yapacağımız konuşmalarda söz aldığımız konularla ilgili, maddelerle ilgili konuşursak hem Meclise hem de topluma daha faydalı oluruz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Özel, size de vereyim aynı gerekçeyle.

Buyurun, 60’a göre.

31.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, 16 Nisan referandumuna giderken referanduma destek verecek partilerin oy toplamı yüzde 60'ın üzerinde, 62, son kamuoyu araştırmaları 65'in üzerindeydi ve “Siz Parlamentoda filancaıy sağlam tutun, ben milletimden alır gelirim, orada sıkıntı olmaz.” diyenlerin tek adamlık, başkanlık hevesleri bütünlemeye kaldı. 16 Nisan seçimini bir referandum gibi yaşamayıp bir genel seçime çevirdiniz ama her tez kendi antitezini üretir, önümüzde yapılacak ilk genel seçim bir referandum niteliğindedir...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Yenilen pehlivan güreşe doymazmış, senin hâlâ sırtın yerde duruyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...ve tek adamlık hevesi bütünleme sınavından da sınıfta kalacaktır.

Teşekkür ediyorum.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)*

BAŞKAN –Şimdi 3'üncü madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutup işleme alacağız ve oylarınıza sunacağım inşallah.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı'nın 3'üncü maddesiyle 5490 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (ı) bendinin “Velayet ile vesayete ilişkin bilgileri.” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nihat Yeşil	Burcu Köksal	Şenal Sarıhan
Ankara	Afyonkarahisar	Ankara
Murat Bakan	Kemal Zeybek	Gürsel Erol
İzmir	Samsun	Tunceli
	Hayati Tekin	
	Samsun	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan.

Buyurun Sayın Sarıhan. (CHP sıralarından alkışlar)

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli arkadaşlar, bundan böyle sadece böylece sesleneceğim çünkü zamanla yarışmak durumunda kalıyoruz. Bir saygısızlık diye nitelendirilmesin lütfen.

Bugün sabahın bu yana, daha doğrusu öğle saatlerinden bu yana tartıştığımız yasa tasarısında, hepimiz dönüp dolaşıp bu tasarıyla kıyametın kopmasına neden olan müftülöklere verilen yetki üzerine konuşuyoruz. Pek çok şey söylendi ve pek çok şey söylenirken laiklik ilkesinin ihlal edildiğı konusuna da değinildi. Ben, birkaç şeyden söz ederek bir değerlendirmeyi izninizle bilgilerinize sunmak istiyorum:

Değerli arkadaşlar, bir devletin örgütlenmesinde, hukukunun oluşturulmasında ve işletilmesinde herhangi bir dinin anlayışlarının ve normlarının belirleyici, etkileyici ve yönlendirici olmaması hukuken laiklik kavramının bir karşılığıdır; herhangi bir dinin hukuk sistemini etkileyici, yönlendirici olmaması.

Şimdi, biz bakıyoruz, elimizdeki, tartıştığımız bu soruna ilişkin olarak arkadaşlar 1917'ten bahsettiler, 1924'ten bahsettiler. Zamanı iyi kullanmak için sadece Anayasa'nın 136'ncı maddesine atıf yapacağım, 136'ncı maddesi şöyle diyor: Kuruluş amacı. Kimin? Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluş amacı. "Laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşünlşlerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir." Şimdi, 136'ncı madde bu. Pekî, hiç konuşulmayan bir yasa var, hangi yasa bu? 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yasa.

Değerli arkadaşlar, bu yasa ne der biliyor musunuz, nasıl tanımlar biliyor musunuz Diyanet İşlerinin kapsamındaki görevleri? Şöyle der: "İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek..." Tekrar altını çiziyorum: "İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek..." 3'üncü madde Başkanın görevlerini ele alır, "din hizmetlerini etkin biçimde yürütmek." 7'nci madde hizmet birimlerinin görevlerinden ve yetkilerinden söz eder, orada tek tek sayar; müftü, vaiz, müezzin, imam, bütün bunların cami içindeki görevlerini ve inançla ilgili görevlerini işaret eder. Şimdi, siz bu yasa tasarısında yaptığınız değişiklikle bir yasayı da ihlal ediyorsunuz, Anayasa'yı ihlal ettiğiniz gibi. Yasadaki düzenlemeye rağmen... Bunu Komisyonunda sıkça konuştuk değerli arkadaşlar, şöyle özetledim, dedim ki: Din ve dünya işi. Bu, bir dünya işidir, evlilik bir dünya işidir. Siz dünya işini din işleriyle görevli bir kamu yetkilisine -kamu yetkilisi olmak yetmez- verdiğiniz zaman, gerçek anlamda, Anayasa'da güvence altına alınmış olan laiklik ilkesini ihlal etmiş olursunuz, dünya işine dinin müdahalesini sağlamış olursunuz ki bundan doksın bir yıl önce vazgeçtik.

Şimdi şuna değinmek istiyorum, belki tekrar söz aldığımda da üzerinde duracağım: Komisyonu üç gün süreyle Değerli Sibel Arkadaşımızla ve başka kadın arkadaşlarımızla izleyeme çalıştık. MHP beni hayretler içinde bıraktı. Neden hayretler içinde bıraktı? MHP'li arkadaşlarımız karakolda doğru söylediler, Mecliste şaşıtlar. (CHP sıralarından alkışlar) Nasıl oldu? Biraz önce elime alıp gelmeyi düşünüyordum, sanıyorum 62'nci sayfa, açıp bakınız, orada kendilerinin açıklamaları var, diyorlar ki: "Evet, 6'ncı madde hukuka aykırıdır, bunu bu şekilde düzenlemek yanlıştır." Acaba şu mu etkiledi, bugün defalarca söylenmiş olan, Sayın Parti Başkanının, Genel Başkanın, Sayın AKP Genel Başkanının sözleri mi etkiledi: "Nasıl olsa geçecek, her hâlükârda geçecek."

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ayıp, ayıp, o kadar da değil artık. Çok ayıp konuşuyorsunuz!

ŞENAL SARIHAN (Devamla) - Biz bunu biliyoruz, bile bile oynuyoruz aslında çünkü çoğunluk el kaldırıyor ve o çoğunluk bizi hiç dinlemeden el kaldırıyor, bunu da gayet iyi biliyoruz.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Bunu biliyorsunuz da niye "Geçmeyecek." diyorsunuz, o zaman sükût edin, oturun aşağıya.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) - Ama bir muhalefet partisinin hiçbir inandırıcı gerekçe olmadan ki biraz sonra söz aldığımda 6'ncı maddede buna da değineceğim, söz aldığımda anlatacağım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Size mi soracaklar!

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – Bir okusaydın açıklamaları, ikna olurdun ama sen açıklamaları okumuyorsun ki.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Bu tam bir cayma hâlidir, bu hukuka uygun bir durum değildir.

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – Grup başkan vekilinin açıklaması var, konuşmalar var, hiçbirini okumuyorsun, ondan sonra ezbere konuşuyorsun.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Daha ileri cümleler kurmak istemiyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – Algı operasyonu mu yapıyorsun?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Akçay...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın milletvekili konuşmasında açık bir sataşmada bulunmuştur, cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

Lütfen, yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

X.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

6.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 3'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi nasıl bir tutum alacağını sayın milletvekilinden öğrenecek değil. Milletvekilleri de fikri hür, vicdanı hür bir şekilde komisyonlardaki görevlerini yerine getirir ve bunların gruplar bakımından bir bağlayıcılığı yoktur. Milliyetçi Hareket Partisinin İçişlerinde 2 komisyon üyesi vardır ve çok kıymetli Muğla Milletvekilimiz Sayın Mehmet Erdoğan da bu Komisyonunda elinden gelen katkıyı vermiş ve kanaatlerini de dile getirmiştir, ayrıca müftülere bu nikâh kıyma yetkisi verilmekle birlikte bir değerlendirmede bulunmuştur; yapılan hadise budur. Bizim Milliyetçi Hareket Partisi olarak, 5 Ekim tarihinde benim basına verdiğim beyanatta, ertesi hafta yine 2 grup başkan vekili olarak yaptığımız açıklamada ve dün, grup adına tasarının tümü üzerine yapılan konuşmada da çok açık bir şekilde ifade ettiğimiz üzere, biz bu 6'ncı maddeyi Milliyetçi Hareket Partisi olarak destekliyoruz. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kesinlikle laikliğe aykırı bir durum görmüyoruz. Biz Cumhuriyet Halk Partisi gibi düşünmek zorunda değiliz. Ben sizin görüşlerinize, düşüncelerinize saygı duyarım ama Milliyetçi Hareket Partisinin tutumuna, tavrına ve oyuna da saygı bekleriz. Durum bundan ibarettir.

Hepinize saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – İç Tüzük 69’a göre söz istiyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Efendim, bir satışma yoktur Sayın Başkan.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Daha yerindeyken satıştı.

BAŞKAN - Bir saniye...

Sayın Sarıhan...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – İç Tüzük 69’a göre söz istiyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Burada bunun üzerinden polemik yaratmaya çalışıyorlarsa Cumhuriyet Halk Partisinin çelişkilerini de ortaya koyarız.

BAŞKAN – Bir dakika, 69’a göre değil de, 60’a göre size söz veririm ben, 60’a göre. Size herhangi bir satışma olmadı. Siz sordunuz, yerinizden 60’a göre söz vereyim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Yerimden o zaman... İzin verirseniz, şunu...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Efendim, satışma yok, veremezsiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye... Ona ben karar veririm. Sayın Akçay, ona ben karar veririm.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Evet, Sayın Başkan, siz karar verirsiniz ama bir durum var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Şimdi, şu var: Siz, Milliyetçi Hareket Partisine açıktan bir satışmada bulundunuz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkan, bir satışmada bulunmadım, bir gerçekliği anlattım.

BAŞKAN - Onlar da kalktı “Bu kararı biz veririz.” diyerek kanaatlerini ortaya koydu, grup olarak kanaatlerini ortaya koydu.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bir gerçekliği anlattım, satışmadım. Gerçek olmayan bir şeyi demedim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ne dedi Sayın Başkan?

BAŞKAN - Sizin şahsınıza yönelik bir şey söylemedi.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Biz de cevap verdik efendim, daha hâlen ne uzatıyorsunuz ki?

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Karakolda doğru söyler, Mecliste şaşarmış!

BAŞKAN - Bakın, 60’a göre ben söz vereyim.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben yalnız şunu söyleyeyim: Bütün milletvekillerine karşı üslubuyla, nezaketiyle ve “siz” kelimesiyle ve birinci çoğul şahıs dışında bir dil kullanmayan bir hatibimize karşı...

BAŞKAN – Evet.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...gerek Milliyetçi Hareket Partisinin yerinden satışan hatipleri hem had bildiren hem de “Sen onu yapma....” Bu bir kez kırıcıdır. Böyle bir dille muhatap olmadığınız için, bizi böyle bir dille muhatap etmeyin.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – “Karakolda doğru söyler, Mecliste şaşar.” nedir? hangi nezaket kurallarına sığıyor?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir kadın milletvekiline karşı kullanılan bu dili de bir muhalefet milletvekili olarak kınadığımı ifade ediyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – İşine bak, işine bak! Sen kimsin de kınayacaksın ya?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Katılmıyorum ben ona, hayır.

BAŞKAN – Sayın Sarıhan, sisteme girin.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Orada, kürsüde her şeyi söyleyeceksiniz, olmaz öyle şey. Kürsüde ama Milliyetçi Hareket Partisine...

KAMİL AYDIN (Erzurum) - “Karakolda doğru söyler, Mecliste şaşar.” hangi nezakete sığar?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, hatibin konuşması son derece sataşmacı ve kaba bir dil kullanmıştır. Biz de o sataşmaya karşı cevap verdik.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır, cevap verecek tabii. Ben başka bir şey dedim. Ben başka bir şey söyledim. Ben başka bir şey söyledim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Hayır, Milliyetçi Hareket Partisinin bir milletvekilini, “Yaptığı açıklama grup baskısı altında” diye itham etmek doğru bir şey değildir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben başka bir şey söyledim. Ben başka bir şey söyledim. Ayrıca partiler muhalefet şerhleriyle bağlıdır Sayın Başkan.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Orada konuşan nezaketli olacak.

BAŞKAN – Sayın Özel, lütfen...

Sayın Sarıhan’a söz veriyoruz 60’a göre.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Partiler muhalefet şerhleriyle bağlıdır, bağlı. Şerh basmışsın.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - Olur mu, bağlı değildir.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ayrıca, cinsiyetçi bir dil kullanmaktan da menediyorum kendilerini.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Partiler muhalefet şerhleriyle bağlıdır Sayın Başkan.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bağlı değildir.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Bağlı değildir. Parti sözcüsü vardır.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Niye veriyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Sarıhan.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – 2 üyemiz var, birisinin imzası var.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Burada partinin adını yazmıyor, şahsın adını yazıyor.

BAŞKAN – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- *Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan’ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli arkadaşlar...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Muhalefet şerhine katılmıyorsanız o ayrı bir sorun, onu bilemem.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bağlı değiliz efendim.

BAŞKAN – Sayın Sarıhan, mikrofonunuzu açtım, siz konuşun, devreye girin.

Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli arkadaşlar...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Siz, Cumhuriyet Halk Partisi, tezkereye verdiğiniz oyla bağlı değil misiniz?

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Bağlıyız. Hani, hani... Savaşa haydi! Haydi, Barzani çadır devletini kurdu, haydi! AK PARTİ'ye de söylüyorum, haydi! Boşuna mı verdik o tezkereyi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir şey söyleyeceğim: Bu konuda söz verecekseniz verin, çıkıp konuşalım.

BAŞKAN – Sayın Sarıhan'a mikrofonu açtım.

Buyurun Sayın Sarıhan, konuşun lütfen.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Herkes konuştuğu için bana söz...

BAŞKAN – Siz mikrofondan konuşun. Diğerleri mikrofonsuz konuşuyor.

Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli arkadaşlar, ilkeler gerçekler üzerine oluşur. Gerçek nedir? Gerçek hep birlikte arayıp bulduğumuz bir sonuç değildir, gerçektir, ortada durur.

Şimdi, şurada, Meclis kayıtlarına geçmiş sıra sayısı 487, sayfa 62'de gayet ayrıntılı bir biçimde muhalefet şerhi bulunmaktadır. Bu hem alt komisyonda hem daha sonra üst komisyonda da kabul edilmiş bir metindir. Bunun eğer dün konuşan sayın milletvekili tarafından bizi ikna eden bir açıklaması olsa idi, belki bu konuya değinme gereği hissetmezdik ama böyle bir tutum yani bir muhalefet partisinin böyle bir tutumu, önce yaptığı değerlendirmeleri sonra külliye reddetmesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sizden mi öğreneceğiz? Ayıp yaptığınız ya!

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, bakın, burada sayfa 40'ta -sıra sayısı- milletvekillerinin adı yazılmış, hangi partili olduğu ifade edilmiyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – E, bundan sonra böyle kabul ederiz o zaman. Yani gerçekten inanılır gibi değil.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın milletvekilinin bunu bilmesi gerekir ve milletvekilinin iradesi ile siyasi partinin iradesinin de paralel olduğunu ifade etmek tamamen yanlış bir düşüncedir.

BAŞKAN – Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.58

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.40

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), Mehmet Necmettin AHRAZOĞLU (Hatay)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10’uncu Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Erdoğan, 60’a göre bir dakika süreyle söz veriyorum.

Buyurun.

33.- *Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan’ın, Ankara Milletvekili Şenal Sarihan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tutanaklara geçmesi için birkaç hususun altını çizmek istiyorum. Görüşmekte olduğumuz kanun tasarısı 6’ncı maddeden ibaret değildir, bu tasarıda 39 madde vardır. Bu kanun tasarısının hem alt komisyon çalışmalarına hem Komisyon çalışmalarına katılmış ve en çok katkıyı sunmuş milletvekili benim. Bu, tutanaklarda vardır, alt komisyonda ve normal Komisyonda yapılan değişikliklerde vardır.

6’ncı maddeyle ilgili olarak da bizim muhalefet şerhinde de arkadaşlarımız tekrar okursa göreceklerd ki... Burada, Medeni Kanun’da bir değişiklik olmadığına göre nikâhı kimin kısıdığ önemli değil, önemli olan nikâhın kayıt altına alınmasıdır. Bu 6’ncı maddedeki mevcut hükümle de yüz bin kişiye kadar bir sayının nikâh kıyma yetkisine kavuşabileceği ortadadır. Benim, esas olarak, bu kaydı zorlaştıracığı için bu maddede bir sınırlandırma getirilmesi talebim Komisyonda vardır, tutanaklarda vardır. Muhalefet şerhinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tamamlayın lütfen.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Bizim yaptığımız bütün yazılı ve sözlü açıklamalar, Komisyon tutanaklarındaki açıklamalar ortadadır. Milliyetçi Hareket Partisinin bu konudaki tutumu da açık ve nettir. Benim üzerimden kimsenin siyaset yapmasına gerek yoktur. Bu kanun tasarısındaki diğer sıkıntıların birçoğunu da bizim üzerimizden polemik yapan arkadaşlar bizden öğrenmiştir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tutanaklara geçmesi açısından şunu söyleyeyim: Biz Sayın Erdoğan’ın birçok komisyona verdiği olumlu katkıyı saygıyla karşılayan bir grubuz. Buradaki fikirlerinden de istifade ettiğimiz doğrudur. Ancak 6’ncı maddeyle ilgili söylediğinin üstünde, kendi imzasıyla kanun metninden çıkarılma önergesi verilmiş, iktidar partisi tarafından reddedilmiştir. 6’ncı maddede, düzeltmeden öte, belki arzu ettiği düzeltmeler olmadığı için kanun metninden tümüyle çıkartılma önergesi kendi imzasıyla tutanaklarda mevcuttur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tutanaklara geçmesine gerek yok, zaten muhalefet şerhinde yazıyor.

BAŞKAN – Var, zaten muhalefet şerhinde var.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)*

BAŞKAN – 3’üncü madde üzerindeki önerge işlemlerinde kalmıştı.

Sıradaki önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 3’üncü maddesinde yer alan “kayıtlar sadece elektronik ortamda tutulur” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ziya Pir	Mehmet Emin Adıyaman	Hüda Kaya
Diyarbakır	İğdır	İstanbul
Müslüm Doğan	Mehmet Ali Aslan	Mahmut Celadet Gaydalı
İzmir	Batman	Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekili Müslüm Doğan.

Sayın Doğan, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’yla ilgili çok önemli görüşler ortaya konuldu. Birincisi, Anayasa’ya aykırılığı ortaya konuldu. Eğer bu müftü meselesi geçerse Lozan’ın tartışılacağı, Lozan’daki haklar nedeniyle gayrimüslimlerin yeni hak taleplerinde bulunabilecekleri -haklı olarak- gibi konuların hepsi tartışıldı. Yalnız, ben şurada samimi olarak ifade etmek istiyorum. Neden müftülere veriyorsunuz bu yetkiyi? Tapu sicil müdürlerine niye vermiyorsunuz, tapu memurları niye yapmasın?

Bakın, arkadaşlar, itiraz noktası şurada: Müftüler, fetva verebilen, Müslümanlık dininin temsilcileri, yetkili memurları. Bunlar fetva verebiliyorlar, Diyanet İşleri Başkanlığının memurları. Bu yüzden büyük bir tepki alıyor. Şimdi, kurulan yeni bir sistem var, yeni bir sistem kurdunuz. Bu yeni sisteme “siyasal İslam” diyorum ben. Siyasal İslam’ın kurumlarını inşa ediyorsunuz. Ama nasıl inşa ediyorsunuz? Şeyhülislam Ebussuud Efendi’nin bile reddettiği şeri hukuku yeniden inşa etmek istiyorsunuz. Medeni hukuktan uzaklaşarak şeri bir hukuku tesis etmek günümüz şartlarında gerçekten bir ihtiyaç mı değil mi, bunu nasıl belirlediniz? Akıllara zeval verecek bir durum var burada, bir akıl tutulması var.

Şimdi, örneklememi yaparken yanlış anlaşılmanı da burada önlemek amacıyla söyleyeyim, gerçekten konuştuğum şeylerden de rahatsız olacağım ben, kendim rahatsız oluyorum. Bir kere, Alevi, Sünni; Kürt, Türk, bunları derken gerçekten ben rahatsız oluyorum. Bu ülkede özellikle Alevi inancının ve öğretisinin bir insanı olarak tüm insanlara bir gözle bakıyorum ben. Irklar, inançlar farklı olabilir ama biz neticede insanız.

Şimdi, Alevi bir ailenin evlenen çocukları müftüye gitmez arkadaşlar, açık söyleyeyim yani bunu açık ifade edeyim, kesinlikle müftüye gidip nikâh kıydırmazlar. Ne yapar? Dede sadece Alevi erkânına göre dua yapıyor. Medeni hukukta ne gerekiyorsa gidip nikâhını yapar ama isterlerse dede, mürşit, pir, rehber önünde de rızalık esasına dayanan bu evliliği bir duayla sonuçlandırır. Şimdi, burada gerçekten toplumu kasma, toplumu ayırıştırma gibi... Sizin kötü niyetli olduğunuzu da düşünmüyorum.

Şimdi, bakın, yasaları Millet Meclisi yapar, çoğunluk ekibi yapmaz. Çoğunluk partisi AK PARTİ’nin “Bu yasaları ben yapacağım, geçireceğim buradan.” diye bir iddiada bulunmaması gerekir. Kanun yapma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi ve üyelerinindir. Burada niye uzlaşma sağlayamıyoruz?

Bir örnek olarak: Şimdi, gündeme gelecek olan 37’nci maddede Eyüp ilçesinin ismi “Eyüpsultan” yapılmış. Bence son derece doğru bir şey. Ama ben grup başkan vekillerine bir öneri getirdim, dedim ki Alevi Bektaşî dünyasının serçeşmesi olan, Alevi Bektaşî dünyasının çok önemli inanç merkezi olan Hacı Bektaş Veli’nin yaşadığı ilçenin adı “Hacıbektaş.” Gelin, bu konuda samimiyseniz arkadaşlar, bu ilçenin adını “Hacı Bektaş Veli” diye değiştirelim. Değil mi arkadaşlar, bunda var mı bir olumsuzluk? Yani ben 37’nci madde geldiğinde bunu dile getireceğim.

Şimdi, arkadaşlar, bir müftüye görev vermekle aslında laiklik ilkesi de çiğnenmiyor, ben diğer partiler gibi de düşünmüyorum ama burada esas mesele laikliğin doğru algılanıp algılanmadığıyla ilgilidir. Eğer özgürlükçü laiklik, gerçek ileri Batılı ülkelerdeki laiklik ilkesi bu ülkede uygulanabilseydi zaten bu sorunlarla karşılaşmayacaktık, inançlar özgür olacaktı, inançlar kendi demokratik yapısı içerisinde kendi ihtiyaçlarını karşılayacaklardı, toplumsal sorunlara belki de çözüm olacaklardı. Ama burada bir inancın egemenliği söz konusu, tekçi bir anlayış var. Cumhuriyetin kurucu iradesi Diyanet İşleri Reisliğini kurarken, 1924’te bu kanunu çıkartırken şeyhülislamlığı bir iktidar aracı olarak görmüş ve iktidarını sürekli sağlam tutmak için de Diyanet İşleri Reisliğini kurmuş. Şimdi, bu reislik, bugünkü başkanlık maalesef bir inanca hizmet etmiş, sadece bir inancın gelişmesi için mücadele etmiş ve siz bu inancın görevlendirdiği bir memurla da bir evlilik akdini sonuçlandırmak istiyorsunuz. E, buna tabii ki karşı olacağız arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MÜSLÜM DOĞAN (Devamlı) - Bir tapu sicil müdürünün bu konuda görevlendirilmesi ne kadar abes ise inanın müftünün de görevlendirilmesini abes diye değerlendiriyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sonraki önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 3'üncü maddesinde yer alan "sadece" ibaresinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Baki Şimşek

Ahmet Selim Yurdakul

Mustafa Mit

Mersin

Antalya

Ankara

Zühal Topcu

Zihni Açıba

Mehmet Erdoğan

Ankara

Sakarya

Muğla

Mehmet Parsak

Afyonkarahisar

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANICELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak.

Buyurun Sayın Parsak. (MHP sıralarından alkışlar)

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Aziz Türk milleti, saygıdeğer milletvekilleri; 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 3'üncü maddesinde değişiklik yapılmasına dair Milliyetçi Hareket Partisi olarak vermiş olduğumuz önerge hususunda söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Önergemizle ilgili sözlerimize geçmeden önce, Hakkâri'de bölücü terör örgütü tarafından şehit edilen tüm Mehmetçiklerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum, milletimize sabır diliyorum.

Gene, Mersin'de bölücü terör örgütünün hain saldırısı neticesinde yaralanan polis kardeşlerimize ve sivil vatandaşlarımıza da yüce Allah'tan acil şifalar niyaz ediyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, bugün, bizim "bir millet, iki devlet" dediğimiz can Azerbaycan'ın da cumhuriyetinin bağımsızlık günü. Bunu da bu vesileyle yüce Meclisin Genel Kurulunda kutluyorum.

Aynı şekilde, yarın kanun çalışmaları kapsamında sözüm olmadığı için ve önemsedığım için ifade ediyorum, yarın da Muhtarlar Günü. Muhtarlarımızın da bizim için son derece önemli, devletimizin en esaslı kılcal damarları olduğunu değerlendirerek onların da bu güzide günlerini kutluyorum.

Değerli milletvekilleri, 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı çerçevesinde, işbu maddeyle velayete ve vesayete ilişkin belgelerin de aile kütükleri içinde yer alacağı belirlenmiş; bununla birlikte, aynı fıkranın son cümlesi de değiştirilerek velayet ve vesayete ilişkin belgelerin de sadece elektronik ortamda tutulacağı hüküm altına alınmıştır. Bize göre de isabetli olan düzenlemenin amacı kamu yönetiminde verimliliği ve etkinliği sağlamak olarak değerlendirilmelidir. Nitekim, partimiz Milliyetçi Hareket Partisi, 8 Kasım 2009'da yayımlanan "Gelece Doğru" adlı parti programımızda ve 2011 seçim beyannamemizde bu hususları belirtmiş ve "Kamu Yönetimi" başlığı altında "Partimiz, demokratik hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde hakkaniyeti, verimliliği ve yeni gelişmeleri birlikte gözetken bir yönetim yapısının ve işleyişinin oluşturulmasını, yönetimde ihtiyaçlara göre esnek ve hızlı bir yapı ile kaliteli hizmet sunumu anlayışının ve buna ilişkin etkin yöntemlerin yerleştirilmesini kamu yönetiminin temel amacı olarak değerlendirmektedir." şeklinde bu hususu açıkça vurgulamıştır. Keza, 2015 seçim beyannamemizde de "Halkın güven duyduğu ve halkına güvenen bir kamu yönetimi tesis edilecek." denilerek e-dönüşümün bu hususta önemi vurgulanmıştır.

Milliyetçi Hareket Partisinin yeniliklere ve gelişmeye yönelik politikalarının haklılığı ve yapıcı siyaset anlayışı, bu belgelerde de bir kere daha işbu kanun tasarısının yürürlüğe girmesiyle birlikte yeniden anlaşılabilir. Nitekim, Sayın Genel Başkanımız, bu hafta, 17 Ekim 2017 tarihli grup toplantısında yaptığı konuşmada Milliyetçi Hareket Partisinin sorumlu ve yapıcı siyaset anlayışı kapsamında, yalnızca eleştirmenin, kulp takmanın, karalamanın ahlaken ve siyaseten mahzurlu olduğuna içtenlikle inanmakta olduğunu belirtmiş ve devamen, bu nedenle taş üstüne taş koymanın, hatta gerekirse taşın altına elimizi uzatmanın bizi biz yapan siyaset ilkelerimiz arasında olduğunu ifade ederek politikalarımızın haklılığını ve yapıcılığını, muhalefet anlayışımızı bir kere daha gözler önüne sermiştir.

Bu kapsamda, kişinin velayet ve vesayetine ilişkin mahkeme kararlarının da elektronik ortamda saklanmasına ve kütük bilgisi içinde yer almasına olanak sağlayan işbu düzenlemenin nüfus ve vatandaşlık hizmetlerinin geleceğe yönelik çalışmaları için de uygun olup kamuda verimliliğin artmasına yönelik bir düzenleme olduğunu değerlendirmekle birlikte, değişiklik önergemizin kabulü hâlinde tasarının mevcut hâlinde daha iyi bir noktaya geleceğini düşünerek işbu değişiklik önergesini verdik ve o çerçevede, değişiklik önergemizin kabulünü talep ediyoruz. Böylelikle önergemize ilişkin sözlerimizi de tamamladıktan sonra kalan sürede bir çağrıda, bir davette bulunmak isterim.

Saygıdeğer milletvekilleri, ben bundan önce de Afyonkarahisar ve İlçeleri Dayanışma Derneğimizin altı yıl süreyle Genel Başkanlığını yapmıştım. Ankara’da faaliyet gösteren 8 Ege ilimizin vakıf ve derneklerinin “Egem Platformu” adı altında güzel bir birlikteliği var on iki yıldır faaliyet gösteren. Ve on yıldır da Ege’nin tüm güzelliklerini cumhuriyetimizin başkenti Ankara’ya taşımakta bu derneklerimiz. Bugün, Ege İlleri Tanıtım Günlerimizin açılışını gerçekleştirdik tüm Ege’den milletvekilllerimizle, bürokratlarımızla, iş adamlarımızla, aydınlarımızla birlikte. Tüm milletvekillerimizi de bu vesileyle pazar gününe kadar devam edecek, açık kalacak söz konusu Ege günlerine davet ederek sizleri bir kere daha saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

4’üncü madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı’nın 4’üncü maddesiyle 5490 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinin değiştirilen (1)’inci fıkrasının son cümlesinin “Diplomatik misyon mensupları bu hükmün kapsamında değildir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nihat Yeşil

Hayati Tekin

Murat Bakan

Ankara

Samsun

İzmir

Gürsel Erol

Kemal Zeybek

Burcu Köksal

Tunceli

Samsun

Afyonkarahisar

BAŞKAN – Önergeye Komisyon katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkan, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal.

Sayın Köksal, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Afyonkarahisar’dan gidiyoruz...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde onca sorun varken biz burada müftülere nikâh kıyma yetkisini tartışıyoruz sanki millet evlenmek için sıraya girmiş, kuyruk oluşturmuş gibi.

Türkiye’de 50.292 muhtar, 1.397 belediyede 14 bin çalışan var; bunlar yeterli gelmiyor da 957 müftüye bu yetkiyi verince mi sorun çözülecek? Ben bugüne kadar “Evleneceğim ama nikâhımı kıydıracak birini bulamadım.” diyen, bu konuda şikâyet eden kimseye rastlamadım. Dolayısıyla, bu yetki ihtiyaçtan dolayı verilmek istenmiyor. Kaldı ki ihtiyaçtan bile olsa sorunun çözümü belli, evlendirme memurlarının sayısını artırabilirsiniz.

Peki, niçin müftülere bu yetkiyi veriyorsunuz? Amaç, özellikle Anadolu’da, taşrada toplumsal baskı yaratarak müftü nikâhını yaygınlaştırıp giderek belediye nikâhının yerini alacak hâle getirmek yani aslında bu bir proje. Toplum zamanla “müftüye nikâh kıydıranlar” ve “belediyeye nikâh kıydıranlar” olarak ikiye ayrılacak ve müftü nikâhını kıydıranların ne kadar dindar olduğu ama belediye nikâhını kıydıranların ise dinsiz olduğu teması işlenecek. Anayasa’nın laiklik ve eşitlik ilkesi hiçe sayılarak hukuk birliği ortadan kaldırılacak, zamanla çok hukukluluk ortaya çıkacak. Hukuk inançlara göre şekillenecek, inanç farklılıklarına dayanan değişik hukukların uygulanması ise ulusal bütünlüğümüzü bozacak. Çünkü ulus olmanın koşullarından biri, yargı ve hukuk birliğidir arkadaşlar. Siz, şimdi bu birliği bozmaya çalışıyorsunuz.

Bizlerin, müftülerin nikâh kıyma yetkisine karşı çıkışımıza ise “Cumhuriyet Halk Partisi İslam’dan ve din görevlilerinden rahatsızlık duyuyor.” diye beyanat veriyorsunuz. Yıllardır her yerde “Dinsiz Cumhuriyet Halk Partisi, bunlara oy vermeyin. Bunlar iktidara gelirse ezanı susturur, camiye ahıra çevirir, imam hatipleri kapatır.” diye Cumhuriyet Halk Partisine çamur attınız. Çekin ellerinizi Cumhuriyet Halk Partililerin inançlarından.

Bakın, bizim oralarda bir laf vardır: Para ile iman kimde olduğu bilinmez. Siz kimsiniz Cumhuriyet Halk Partililerin inançlarını sorguluyorsunuz? Aynada kendinize bakın önce. “Müslümanım.” diyorsunuz, Sırbistan’da besmelesiz kesilen etleri millete yedirmeye kalkıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) “Müslümanım.” diyorsunuz, “İşi ehli olana verin.” diyen İslam dinine aykırı olarak işi yandaşa, yoldaşa veriyorsunuz. “Müslümanım.” diyorsunuz, “İsraftan kaçının.” diyen dinimize göre değil, bu ülkede en müsrif iktidar olarak tarihe geçiyorsunuz. “Müslümanım.” diyorsunuz, “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” diyor İslam dini, bizim dinimiz ama sizin iktidarınızda bu ülkede binlerce insan aç yatıyor. Çekin ellerinizi Cumhuriyet Halk Partililerin inançlarından.

Bakın, size örnek vereyim: Hiçbir Cumhuriyet Halk Partili hak etmediği saati koluna takmaz. Hiçbir Cumhuriyet Halk Partili haramla kazandığı ya da hak etmediği bir parayı yatak odasına saklamaz. Hele hele hiçbir Cumhuriyet Halk Partili yetim hakkı olan paraları sıfırlamaz.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – 1940’a kadar neler yaptıklarınız belli. Camileri kapattınız, kütüphaneleri yaktınız, dini yok ettiniz; hangi birini sayalım.

BURCU KÖKSAL (Devamla) - Bırakın artık toplumu ayırtırmayı, ötekileştirmeyi; bırakın artık din istismarını. Biz, Medeni Kanun’un bize sunduğu hakları, kazanımları asla size teslim etmeyeceğiz, cumhuriyetten asla vazgeçmeyeceğiz. Sizin gücünüz bizlere, özellikle kadınlara verilen hakları almaya hiçbir zaman yetmeyecek.

Herkese saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 4'üncü maddesinde yer alan "Bakanlık" ibaresinin "Bakanlar Kurulu" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Baki Şimşek

Zühal Topcu

Arzu Erdem

Mersin

Ankara

İstanbul

Zihni Açıba

Mehmet Erdoğan

Mustafa Mit

Sakarya

Muğla

Ankara

Ahmet Selim Yurdakul

Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, İstanbul Milletvekili Arzu Erdem.

Buyurun Sayın Erdem. (MHP sıralarından alkışlar)

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 4'üncü maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, öncelikle, dün Şırnak'taki kömür ocağındaki göçükte hayatını kaybeden tüm madenci kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, kederli ailelerine sabır diliyorum. Büyük Türk milletinin başı sağ olsun.

Değerli milletvekilleri, kömürün karası, hayatın karası, toplumun yarası olmaya devam ediyor. Bu açıdan bunu çok iyi değerlendirip gerekli denetimlerin yapılp, bu anlamda özellikle madencilerimizin güvence altına alınmasını sağlamamız gerekmektedir, bu da bize yine bunu göstermiştir.

Yine, dün Mersin'imizde polisimize yapılan hain saldırıda yaralanan yiğitlerimize Allah'tan acil şifalar diliyorum. Allah vatanımızı ve milletimizi bu vatan hainlerinden korusun. Aziz Türk milletimize geçmiş olsun.

Söz konusu kanun tasarısının, nüfus hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerin daha etkin yürütülmesi, hizmet sunumunda hızın ve kalitenin artırılması, milletimizin memnuniyetinin sağlanması ve bürokratik süreçlerin kısaltılması hedef alınarak hazırlandığı belirtilmektedir.

Günümüz teknolojisindeki gelişmeler ve çağın gereksinimleri göz önünde bulundurulduğunda, milletimizin yararına yapılan her düzenlemeye Milliyetçi Hareket Partisi olarak destek verdik, vermeye de devam edeceğiz. Şiarımız olan "Önce vatanımız ve milletimiz, sonra partim." şiarıyla hareket ettik, bundan sonra da hareket etmeye devam edeceğiz. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin de Anayasa oylamasından sonra grup toplantısında da gündeme taşıdığı gibi siyasi kısır çekişmeleri bir kenara bıraktık, ülkemiz ve milletimizin sorunlarının çözümü için bir araya geldik, Meclis çatısı altında, geciktirilmiş sosyal sorunların çözümü için mücadele etmemiz gerektiğinin bilinciyle de hareket etmekteyiz.

Yarın muhtarlarımızın günü. Muhtarlarımız, çocukluğumdan hatırlarım, aynı ilkokul öğretmenimiz gibi mahallemizin, bölgemizin, yöremizin kıymetlileriydi çünkü bir evde kavga olduğu vakit muhtar çözerdi, bir yerde fakir olduğu vakit muhtar bilirdi, zengine söylerdi, oradaki sorun çözülürdü. Ancak muhtarlarımızla ilgili her ne kadar iyileştirmeler yapılmaya çalışılmış olsa bile yeteri kadar iyileştirmenin yapılmadığını kendilerinden aldığımız bilgiler ışığında burada aktarmak isterim. Muhtarlarımızın özlük hakları yeteri kadar sağlanmamıştır. Onun dışında, şu anda görev yaptıkları yerler küçük binalar, geziyorsunuz, siz de görüyorsunuz; bir kısmının icra takibi altında, icralarla uğraştığını görüyoruz, kiralarını ödeyemiyorlar çünkü bir gelirleri yok. Bununla ilgili, onlar devletin işini yaptığı için, mutlaka aciliyetle bir çözüm bulunması gerektiğini de buradan vurgulamak isterim.

Son olarak, gazilerimiz ve şehit yakınlarımızdan gelen talebi de iletmek istiyorum. Gazilerimiz arasında, muharip gazileri, Kore gazileri, Kıbrıs gazileri, her biri bize geldiğinde kendi aralarında eşitsizliklerin olduğunu görüyoruz. Bu eşitsizlikler umarım bundan sonra yapılacak olan kanunlarla düzene kavuşur. Her bir gazimizin bize kutsal bir emanet olduğunun bilinciyle hareket edeceğimize inanıyorum. Bu anlamda, özellikle iktidar partisinin bunları ortaya koyup, aradaki farkları ortaya koyup bu farkların çözümüyle alakalı da gerekli adımları atması gerektiğini belirtmek isterim.

Şehit yakınlarıyla ilgili de adaletsizliklerin olduğu noktasında sizlere de mutlaka müracaatlar geliyordu. Bilhassa, kutsalmız olan vatanın müdafaasında hayatını kaybetmiş olan şehitlerimizden bize emanet kalan yakınlarıyla ilgili istihdam sorununun henüz çözülmediğini biliyorum. Bu anlamda gerekli girişimlerin de yine iktidar partisiyle birlikte yerine getirileceğine ve aynı şekilde muhalefet partilerinin de buna hassasiyet göstereceğine inanıyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak... Dediğim gibi geciktirilmiş sosyal sorunların her birini hep birlikte çözme mükellefiyetimiz var. Bu koltuklar her birimize vebal olarak bu milletimizin bize bıraktığı veballerdir. Bu veballer doğrultusunda da bunları doğru taşımak, bunları sonuca kavuşturmak bu koltuklardan ayrıldığımız vakitte doğru anılmak adına gerekli.

Hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arzu Erdem ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 4'üncü maddesinde yer alan "Bakanlık" ibaresi yerine "İçişleri Bakanlığı" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ziya Pir	Mehmet Emin Adıyaman	Mehmet Ali Aslan
Diyarbakır	Iğdır	Batman
Hüda Kaya	Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Dora
İstanbul	Bitlis	Mardin

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Mardin Milletvekili Erol Dora.

Buyurun Sayın Dora. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL DORA (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 4'üncü maddesi üzerinde Halkların Demokratik Partisi adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, öncelikle şunu belirtmek istiyorum: Biz Medeni Kanunu'muzu bildiğiniz gibi İsviçre'den iktibas ettik. Türk Medeni Kanunu Madde 134'e göre evlendirme memuru belediye bulunan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur, köylerde muhtardır. Nüfus Hizmetleri Kanunu uygulamada kolaylık açısından İçişleri Bakanlığına, Madde 22'de belirttiği üzere nüfus müdürlüklerine ve dış temsilciliklere de evlendirme memuru görevi vermiştir. Bu yetkiye sahip olan evlendirme memurlarının nasıl nikâh kıyacağı yani nikâhın şekli Türk Medeni Kanunu Madde 135 ve değişik hükümlerine bağlanmıştır. Dolayısıyla Türkiye'de evlenme başvurusu ve töreni Medeni Kanun'da belirlendiği üzere resmî nikâh şeklinde yerine getirilecektir. Medeni Kanun'da kabul edilen resmî nikâh Türkiye'de gerçekleşen bütün evlendirme işlemleri için vatandaş-yabancı ayrımı olmaksızın herkes için geçerli olan tek evlilik biçimidir. Böylelikle dini, inancı, etnik kökeni ne olursa olsun herkes tek ve aynı hukuk kuralına tabi olmaktadır. Dolayısıyla insanların mensup oldukları din, mezhep ve cemaate göre farklı hukuka tabi olmayıp ayrıcalıksız, herkes için uygulanabilen hukuk sisteminin varlığı, adalet ve demokrasinin de teminatıdır.

Laik Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli kazanımı, vatandaşları arasında dinî inanca göre ayırım yapmaksızın hepsine aynı hukuku uygulamasıdır. Müftülere evlendirme memurluğu yetkisi verilmesiyle bu sistem temelden sarsılmaktadır. Zira evlendirme memurluğu yetkisi verilen bu makam, devletin diğer memurlarından farklı olarak Müslümanların din işlerine bakan görevli olarak tanımlanan müftüleri kapsamaktadır. Dolayısıyla bizim anlayışımıza göre evrensel, demokratik, özgürlükçü, laik bir sistemde herhangi bir din referans alınamaz. Ve Türkiye gibi bir yerde çok farklı dinlerin, etnisitelerin olduğu bir ülkede ki Anayasa'mızın 2'nci maddesinde de belirtildiği üzere Türkiye Cumhuriyeti'nin laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca, Anayasa'mızın 10'uncu maddesinde de bütün vatandaşların kanun önünde eşit olduğu vurgulanmaktadır. Türkiye'de Müslümanların dışında, bildiğiniz gibi Aleviler, Museviler, Hristiyanlar, Ezidi kardeşlerimiz de vardır. Dolayısıyla bu dinlerden yalnız birisinin görevlisinin referans alarak görevlendirilmesi, ülkemizde hem laiklik açısından hem vatandaşlarımızın kendilerinin dışlanmış olmaları hasebiyle bir kutuplaşma yaratacaktır. Bu açıdan, biz bu düzenlemeyi ülkemizin çoğulcu yapısına ve ilgili Anayasa maddesine ve uluslararası imzalamış olduğumuz sözleşmelere de aykırı bulmaktayız.

Değerli milletvekilleri, bakınız, mevcut Anayasa, birçok yönden temel hak ve özgürlükleri kısıtlıyor olması nedeniyle, sürekli eleştirdiğimiz, mutlaka değiştirilmesini belirttiğimiz bir muhtevadadır. Buna rağmen, asgari ölçütlerde evrensel hukuk bağlamında kimi ilkesel kabulleri barındırıyor olmasını da önemsemekteyiz. Anayasa'nın bu niteliklerinden konumuz bağlamında en önemli olanları laiklik ve demokrasi ilkeleridir, tabii bir de 90'ıncı maddede karşılığını bulan uluslararası sözleşmelerin iç hukukun üzerinde tutulacağına dair düzenlemedir. Uluslararası düzlemde ise inanç hürriyetine dair çoğulculuğun önemini vurgulayan, her inançtan bireyin ve grubun evrensel haklarının ne düzeyde garanti altına alındığını birçok konuşmamızda dile getirdiğimiz için burada yeniden tekrar etmeyeceğim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu kadarını belirtmek isterim ki Türkiye'nin yüzünü -bana göre- bir kez daha Avrupa Birliğine ve Kopenhag Kriterlerine çevirmesi gerektiğine inanmaktayız. Bizim Avrupa Birliğine çok meraklı olduğumuzdan değil, bizim açımızdan önemli olan evrensel değerlerdir

yani demokrasi, hukukun üstünlüğü, azınlık hakları ve insan haklarıdır. Ülkemizde de -bildiğiniz gibi- laik olduğunu vurguladığımız Anayasa maddesinde belirtildiği gibi, bu tür düzenlemelere biz bir gereklilik olmadığını düşünüyoruz. Medeni Kanunu'muz -isminden de belli olduğu gibi- çok güzel bir şekilde bütün vatandaşlarımızı kapsayan medeni bir evlenme sözleşmesinin, akdinin gerçekleşmesini düzenlemiştir. Bu açıdan tekrar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın cümlelerinizi isterseniz.

EROL DORA (Devamla) – Biz, hiçbir inanç ve etnik ayrım yapmaksızın bütün vatandaşlarımıza eşit bir gözle bakan Medeni Kanunu'muzdaki bu düzenlemeyi, evrensel ilkeler bağlamında, kadın-erkek eşitliği bağlamında ve özellikle kadınların, çocukların haklarının korunması bağlamında çok ilerici evrensel bir düzenleme olarak görmekteyiz. Tabii ki uygulamasında büyük aksaklıklar vardır, bunun da giderilmesi için Türkiye'de öncelikle kadın ve erkek eşitliğinin gerçek anlamda kalben içselleştirilmesi gerekir, yalnız söylemde olmamalıdır. Dolayısıyla böyle bir düzenlemeye biz gereksinim olmadığını düşünüyoruz.

Bu duyularla tekrar Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci madde üzerinde 3 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 5'inci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hüda Kaya
İstanbul

Dilek Öcalan
Şanlıurfa

Mehmet Ali Aslan
Batman

Ziya Pir
Diyarbakır

Mahmut Celadet Gaydalı
Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Şanlıurfa Milletvekili Dilek Öcalan.

Buyurun Sayın Dilek Öcalan. (HDP sıralarından alkışlar)

DİLEK ÖCALAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu maddeyle Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda yapılmak istenen değişiklikte “Sağlık personelinin takibi dışında doğan çocukların doğum bildirimi nüfus müdürlüklerine sözlü beyanla yapılır.” şeklinde bir ibare bulunmaktadır.

Aslında bu ibare şu anda yürürlükte olan kanunda da mevcuttur fakat yapılacak her yeni yasal düzenlemenin bir öncekinden daha iyi ve sağlık hizmetlerinin çok daha sistematik ve yaygın olduğu günümüz koşullarına daha uygun olması gerekir. Tam da bu bağlamda önerilen değişiklikte sözlü doğum beyanının koşulları tanımlanıyor ve “Beyanın teyidi amacıyla mülki idare amirinin emriyle, aile hekimlerinin aracılığıyla araştırma yapılır.” ifadesi eklenerek bir çeşit denetime tabi tutulması öngörülüyor. Fakat mülki amir emir vermediği sürece araştırma gerekmediği gibi, araştırma yapılmadığı durumda herhangi bir cezai yaptırım getirilmiyor.

Değerli milletvekilleri, elbette ki çocukların nüfusa kaydedilebilmesi çok önemlidir. Özellikle savaş ve göç hâlinde doğum her zaman sağlık personeli takibinde gerçekleşmeyebiliyor. Yani sözlü beyanın tamamen kaldırılması mümkün olmayabilir ama öte yandan şu da bir gerçek, çocuk yaşta zorla evlendirme yoluyla çocukların istismarı çoğunlukla hamilelikleri sırasında bir sağlık kurumuna gitmeleriyle ortaya çıkıyor. Dolayısıyla sözlü beyan cinsel istismarın üzerini örtmenin bir yöntemi hâline gelebiliyor. Çocuk yaşta evlendirme bir cinsel istismar biçimidir ve örtbas edilmesi için yasalarda ve uygulamada herhangi bir açık bulunmamalıdır. Sözlü beyanla nüfus kaydında her aşamada bir araştırma gerçekleştirilmeli, mülki amirin emrinin olmadığı durumlar asla buna istisna sayılmamalı ve araştırmanın gereken özenle yapılmaması yaptırımı tabi olmalıdır. Bu sözlü bildirim çocuk yaşta evlilikleri arttıracaktır düşüncesindeyiz çünkü kontrol maddesini zorlayıcı unsur yoktur. Evde doğum yapmış kadınların çocuklarına da kimlik verilebileceğine dair bu düzenlemeyle, 13 yaşındaki bir çocuk evde doğum yaptığında, onun çocuğuna da rahatça kimlik verilecek, erken yaşta tacizin, tecavüzün araştırılması yapılmayacaktır. Özcesi, bu düzenleme enest, çocuk evliliği ve tecavüz sonucu hamile kalmış kişiler için büyük riskler doğuracaktır.

Değerli milletvekilleri, hepinizin bildiği üzere zorla çocuk yaşta evlilikleri gelenek olarak nitelendiren ifadelerin yer aldığı ders kitaplarıyla ilgili yakın zamanda önemli tartışmalar yürüttük. Erkek egemen zihniyetin ürünü olan bu eğitim politikasıyla bir toplumsal zihniyet inşasının gerçekleştirilmek istendiği açıktır. Tabii, bu zihniyet inşası salt eğitim alanında değil, bir bütün Hükümet politikası olarak yürütülüyor. Bugün de gördüğümüz üzere, yasalara sirayet eden bu zihniyetle eğer bu madde geçerse çocuk yaşta evlilikler de artacaktır. Bu konudaki endişeler toplumun tüm kesimlerince duyulmaktadır. Tabii, bu kaygıların oluşmasının çok haklı sebeplerinin var olduğunu belirtmek gerekir. Öyle ki Türkiye’de AKP’nin iktidarda olduğu 2002’den bu yana 18 yaşın altındaki 440 bin çocuk doğum yapmıştır. 15 yaşın altında cinsel istismara uğrayarak doğum yapan çocuk sayısı ise 15.937’dir. Yine, hatırlatmakta yarar var, küçük yaşta evliliklerin önünü açan, tecavüzü aklayan yasalar geçmiş yıllarda, yine AKP iktidarı döneminde Meclisten geçirilmeye çalışıldı. Dolayısıyla çocuk yaşta evlendirmenin suç olarak düzenlenmesi ve sözlü beyanın, çocukların cinsel istismarının üzerini örtmeye yönelik olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin anlaşılması bakımından araştırılması şartı sadece mülki idare amirinin emrine bırakılmamalı, yasayla bu hak korunmalıdır. Çocuk yaşta evlilikler kesinlikle engellenmeli, açıkça suç olarak düzenlenmelidir. Bu noktada bu yasanın akla, mantığa hiçbir şekilde hizmet etmediğini tekrar belirtmek istiyoruz. Gerçek meselelere Türkiye’de bir an evvel dönülmesi gerekiyor. Ne kadar bu yanlışlardan dönülürse kârdır diyoruz, Genel Kurulu selamlıyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 5’inci maddesiyle değiştirilen 15’inci maddenin birinci fıkrasının son cümlesi ile dördüncü fıkrasının son cümlesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Baki Şimşek

Ahmet Selim Yurdakul

Mustafa Mit

Mersin

Antalya

Ankara

Zühal Topcu

Zihni Açıba

Mehmet Erdoğan

Ankara

Sakarya

Muğla

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Antalya Milletvekili Ahmet Selim Yurdakul.

Buyurun Sayın Yurdakul. (MHP sıralarından alkışlar)

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 5’inci maddesi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi adına söz aldım.

Muhterem vatandaşlar, bu değişikliğin yaratacağı sıkıntıları ve yapılması gereken değişiklikleri İçişleri Komisyonunda ifade etmiştik. Karşı çıktığımız hususlar ne yazık ki AKP’li üyeler tarafından oylanarak geri çevrildi. Oysa biz, milliyetçi hareket olarak Türk milletinin tüm taraflarından aldığımız görüşlerle Türk milletinin çıkarları için çalışıyoruz. Bunu daha önce defalarca dile getirdik. Seslerini Hükûmete ulaştırmakta zorlanan vatandaşların hakkını daha önceden olduğu gibi bundan sonra da savunacağız.

Kanuna gelirsek, bu kanunun 5’inci maddesi 7 fıkradan oluşmaktadır. Esasen potansiyel adli unsurları da içeren ve büyük oranda sağlık camiasını ilgilendiren bu maddenin Sağlık Komisyonunda görüşülmesi uygun olurdu lakin Hükûmetin ve iktidar partisinin Meclis grubunun bu konudaki yaklaşımını biliyoruz. Eğer bu madde sağlık ihtisas komisyonunda görüşülseydi ülkemiz neler kazanırdı biliyor musunuz? Konunun ilgili esas komisyonda görüşülmesi nedeniyle kanun hatasız ve milletimiz için daha yararlı hâle gelirdi. Sağlık alanında uzman Parlamento üyelerinin görüşleri kanuna yansırı. Konunun muhatabı meslek mensupları, sivil toplum örgütleri ve vatandaşların görüşleriyle kanun çok daha kabul edilebilir bir hâl alacaktı, keşke bu yola gidilseydi.

Sayın milletvekilleri, kanun yapımı sürecindeki her katılım hazırlanan kanunların güncel ve uzun ömürlü olmasını sağlar. Milletimizi etkileyecek bir düzenlemede muhalefeti ve vatandaşları dinlemekle önce millet kazanır. Biz her fırsatta size bu çağrılarını yapacağız. Hep birlikte Türk milletini ileriye götürelim diyoruz.

Maddeye gelirsek, siz yapmadınız ama biz yaptık, sivil toplum örgütlerinden görüşler aldık, ilgili meslek mensuplarını dinledik. Sağlık camiasına mensup hekim ve öğretim üyesi bir milletvekili olarak bu maddenin yanlış taraflarını ifade etmek isterim.

Birincisi, doğum bildirimleri ülkemizin sosyokültürel özellikleri nedeniyle hiçbir suistimale açık olmayacak bir şekilde düzenlenmelidir.

İkinci olarak, yapılacak düzenlemede konunun potansiyel adli süreçleri göz ardı edilmemelidir.

Üçüncü olarak, çeşitli suçlar neticesinde meydana gelen doğumların neticesi ve adli sonuçları detaylı bir şekilde bu düzenlemede yer almalıydı.

Dördüncü olarak, özel hastanelere verilecek yetkinin kontrolü ve denetlemesiyle ilgili tepkiler dikkate alınarak ek düzenlemeler yapılmalıydı.

Beşinci olarak, maddenin (4)’üncü fıkrasında “Sağlık personelinin takibi dışında doğan çocukların doğum bildirimi nüfus müdürlüklerine sözlü beyanla yapılır. Beyanın teyidi amacıyla mülki idare amirinin emri ve aile hekimleri aracılığıyla araştırma yaptırılır.” denilmektedir.

Sayın milletvekilleri, aklınıza gelen her durumda, her fırsatta aile hekimlerine yeni görevler yükleme yaklaşımınızı hakikaten anlamıyorum. Bu arkadaşlar koruyucu tıp anlayışının asli unsuru olarak ülkemize hizmet etmek üzere bu görevleri üstlendiler. En başından beri koruyucu tıp anlayışını destekleyen bir partiyiz. Siz de bu programı iyi niyetle devreye aldınız. Partimizin sağlık politikası başlı başına koruyucu tıp üzerine kurulu. Ancak bugün bu değerli programın altını oyuyorsunuz. Aile hekimlerine takip dışı doğumlarla ilgili bir görev yüklemek tepeden tırnağa yanlış bir yaklaşımdır. Zaten şiddet tehdidi atındaki aile hekimlerini yeni odaklara hedef edersiniz. Esas görevlerini yapmakta zorlanan aile hekimliği kurumunu bozmak üzeresiniz. Lütfen, uyarılarımızı dikkate alınız.

Hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Madde üzerinde son önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı'nın 5'inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5490 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının son cümlesinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gürsel Erol	Kemal Zeybek	Burcu Köksal
Tunceli	Samsun	Afyonkarahisar
Didem Engin	Murat Bakan	Hayati Tekin
İstanbul	İzmir	Samsun
	Nihat Yeşil	
	Ankara	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkan, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde İstanbul Milletvekili Didem Engin konuşacaktır.

Buyurun Sayın Engin. (CHP sıralarından alkışlar)

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yıl 1926 yani tam doksan bir yıl önce Mustafa Kemal Atatürk, vizyoner lider kişiliğiyle ülkemizde kadın-erkek eşitliğini esas alarak Medeni Kanun'u hazırlattı ve kadınlarımıza yaşamın her alanın erkeklerle eşit haklara sahip olmalarını sağlayacak düzenlemeleri hayata geçirdi.

Yıl 2017, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir üniversite rektörü sosyal medya hesabından şu fetvayı veriyor: “Bir kadın elinin yabancı bir erkeğin eline değmesi zaruret yokken haramdır. Yabancı bir kadın elini tokalaşmak için tutmak ateş tutmaktan daha korkunçtur.” Oysaki üniversite demek, hayatın her alanına yönelik araştırma demektir, bilim ve teknoloji dünyasındaki gelişmelerde üniversiteler başat role sahiptir. Bizim üniversitelerimiz de ön yargılardan ve dogmalardan uzak, fikri, irfanı, vicdanı hür, çok yönlü düşünen, araştıran yaratıcı bireylerin ve nesillerin yetişeceği adresler olmalı ve teknolojik gelişmemize öncülük yapmalıdır. Ne acıdır ki, bir rektörün bu fetvalarına Hükûmetten ciddi bir tepki gelmemiştir. 21'inci yüzyılda gelmiş olduğumuz durumu göstermesi açısından ne kadar ibret verici, değil mi?

Bir başka sözde ilahiyatçı çıkıyor, kadınların pantolon giymesinin, üniversiteye gitmesinin günah olduğunu söylüyor. Şort giydikleri için kadınlarımız otobüslerde, parklarda saldırıya uğruyorlar, saldırganlar gözaltına bile alınmıyor, Başbakan bunları yapanlara “Mırıldanabilirsiniz.” diyor. İşte 2017 Türkiye’si, işte AKP Türkiye’si.

2015-2016 eğitim yılında okula devam etmeyen 143 bin kız çocuğumuz var. 2002 yılından bugüne zorla evlendirilen kız çocuklarımızın sayısı ise resmî rakamlara göre 643 bin. Durum bu kadar vahimken ülkemizi tek başına yöneten AKP iktidarında, 2015 yılında imam nikâhı kıymak için resmî nikâh kıyma şartı kaldırıldı. Bugün ise müftülüklere evlendirme yetkisi verilerek kadın-erkek eşitliğini temel alan Medeni Kanun’un altı oyuluyor. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanının ise sesini duyan yok çünkü kendisini Türkiye’deki kadınları temsil eden bir Bakan olarak görmüyor. Ne acıdır ki sadece kendisine tepeden talimat geldiğinde gereğini yapıyor. Günlerdir kadın hakları konusunda çalışan sivil toplum kuruluşları endişelerini dile getiriyorlar ve bu tasarının, kız çocuklarımızın geleceği, erken yaşta evlendirilmeleri, aile ve sosyal yapımızda ortaya çıkabilecek travmalar açısından içerdiği tehlikeye dikkat çekmeye çalışıyorlar ama nafile, Hükûmette dinleyen yok, çünkü AKP, ülkemizin geleceğini değil, dini kullanarak gelecek seçimlerde oylarını artırmanın peşinde.

Cumhurbaşkanı “İsteseniz de istemeseniz de bu yasa geçecek.” diyerek Meclise talimat veriyor. İşte AKP’nin ileri demokrasi anlayışı. Farklı görüşü ya da endişesi olanları dinlemekten ziyade, onları “dinsiz” diye yaftalamak, dayatmayla, talimatla Meclisten yasa geçirtmek, kendi partisinin vekillerinin itibarını yok etmek, sonra da meydanlarda güçlü Meclis safsatalarıyla halkımızı kandırarak oy peşinde koşmak. (CHP sıralarından alkışlar) Zaten ayırmış, kutuplaşmış toplumumuzu birleştirecek ve bütünleştirecek düzenlemelerden ziyade, bir de evlilik müessesesinde ayırtırmak, müftü nikâhı ile belediye nikâhı ayırımını yerleştirmek toplumumuza nasıl bir fayda sağlayabilir?

Bizlerin, siyasetçilerin en önemli görevi halkımıza karşı dürüst ve iyi niyetli olmaktır. Kadınlarımızın, genç kızlarımızın aleyhine bir kanunu bu Meclisten geçirmemeliyiz.

Genel Başkanınızın “İsteseniz de istemeseniz de bu yasa Meclisten geçecek.” talimatına uyup oy vererseniz, bu yasadın zarar görecekt bütün kadınların, zarar görecekt bütün genç kızlarımızın vebali sizin boynunuza olacaktır.

Hikâyeyi bilirsiniz. IV. Murat döneminde yaşadığı söylenen Bekri Mustafa, bir cenazede namaz kıldırmak için imam arayanlar tarafından, başında sarığı olunca imam sanısıyla cenaze namazını kıldırmak mecburiyetinde bırakılır. Bekri hayatını kaybeden kişinin kulağına eğilerek “Bu dünyanın hâlini soranlara ‘Bekri imam oldu.’ dersin, onlar bu dünyayı anlarlar.” demiş. Bekri bugünkü Türkiye’de yaşasaydı, muhtemeldir ki hayatını kaybedenin kulağına eğildiğinde, “‘Bilim merkezi olması gereken üniversitelerin rektörlüğünü sofa madrabaz profesörler yapıyor, nikâhları ise artık müftülükler kıyıyor.’ dersin, onlar AKP’nin Türkiye’yi dönüştürmek istediği hâli anlarlar.” derdi.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6’ncı madde üzerinde aynı mahiyette olmak üzere iki önerge vardır. Önergeleri okutacağım ve birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 6'ncı maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir

Saadet Becerekli

Müslüm Doğan

İstanbul

Batman

İzmir

Erol Dora

Erdal Ataş

Ayşe Acar Başaran

Mardin

İstanbul

Batman

Mehmet Ali Aslan

Batman

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Gürsel Erol

Nihat Yeşil

Hayati Tekin

Tunceli

Ankara

Samsun

Murat Bakan

Kemal Zeybek

Burcu Köksal

İzmir

Samsun

Afyonkarahisar

Şenal Sarıhan

Ankara

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANİ CELALET TİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde söz isteyen Batman Milletvekili Saadet Becerekli.

Buyurun Sayın Becerekli. (HDP sıralarından alkışlar)

SAADET BECEREKLİ (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; birtakım yeni düzenlemeler öngören kanun tasarısının kimi maddelerine yapılan itirazlara karşın AKP Genel Başkanının “İsteseniz de istemeseniz de Meclisten geçecek.” demesi, birçok alanda yapılan uygulamalardaki dayatmalarla, Hükûmet yetkililerinin zaman zaman toplumla alay edercesine yaptıkları açıklamalarla neredeyse aynı yönde yürüyor. Yaptıkları açıklamalar neydi Hükûmet yetkililerinin? Türkiye’de çok ileri bir demokrasi var açıklamaları ve bugün bu dayatılan maddenin de aslında o çok ileri demokrasinin bir parçası olduğunu öngörüyorlar sanırım.

Tabii, bu kanun değişikliğinde özellikle müftülere verilen nikâh kıyma yetkisinin ısrarını sormak gerekiyor: Niye bu dayatmalar? Nedir bu kadar aciliyet gerektiren şey? Söylenildiği gibi ne toplumsal bir talep olduğuna inanmak mümkün ne de nikâh işlemlerinde bir tıkanma çünkü öyle bir şeyle hiç karşılaşmadık, hiçbir yerde bir talebi duymadık.

Şayet öyle olsa bile her bir il ve ilçede bulunan nüfus müdürlükleri niye seçilmedi ya da niye farklı resmî bir kurum seçilmedi de özellikle müftülere bu yetki verildi? Tabii, burada çok farklı bir amaç güdüldüğünü, farklı bir amacın olduğunu, insanların kafasında soru işaretleri yarattığını da söylemek mümkün. Uyarıyoruz, bu düzenleme toplumu “dindarlar-dinsizler” diye ayırıştırma noktasına vardırılabilir ki son yıllarda giderek hızla kutuplaştırılmasına, toplumsal ayrışmanın daha

da derinleştirilmesine... Şimdiye kadar yadırganmadan -alışıldık biçimde kısılan nikâhlardan- farklı inançtan insanlarımız etkilenmeden, sorunsuz yürütülen bu işlemlerde bunun toplum nezdinde yine tehlikeli bir ayrışma yaratacağını görmek gerekiyor.

Sayın milletvekilleri, Türkiye’de çözüm bekleyen, çözüm üretilmediği için sorunlar yumağı hâline gelen devasa sorunlara bir yenisini eklemek, doğrusu, ancak bu iktidarın yapabileceği bir maharet ister. Oysaki bu nikâh meselesi bu kadar dayatılacağına, bu kadar enerji ve zaman sarf edileceğine her geçen gün artan kadın cinayetlerinin önlenmesi için bir çaba olsaydı eğer, kimi için ana, kimi için kız kardeş, kimileri için abla, teyze, hala, yeğen olan bunca kadın belki cinayete kurban gitmeyecekti, belki bu kadınların hepsi bugün yaşıyor olacaktı. Eğer bir çözüm üretilseydi, bunun yerine çaba harcarsaydı kadın cinayetlerini önlemek için, belki bugün Helin Palandöken de yaşıyor olacaktı.

Eğer bir şeyler değişme ihtiyacı gösteriyorsa ve devlet mekanizması onun günün koşullarına uymadığını, ihtiyaçları karşılamadığını öngörüorsa onun yerine getirilecek olan şey, kanun maddesi ya da başka bir alanda farklı bir şey de olabilir, ne olursa olsun, öncelikle toplumun talepleri mutlaka dikkate alınmalı, toplumsal kırıma yaratmadan günün koşulu, önceliği ve evrensel değerler çerçevesinde değişim sağlanmalıdır. Çünkü toplumsal kırımların onarımı oldukça zordur, bunu bilmeniz gerekiyor.

Ayrıştırdığınız topluma taze bir örnek vermek istiyorum. Dün Meclis kapısında bir grup kadının belki de söyleyecek sözleri, bazı şeylere itirazları vardı. İçeri girmek istediler, içeri alınmadılar, darp edildiler, üzerlerine gaz sıkıldı, gözaltına alındılar. Burası halkın Meclisi değil mi? Bu ayrışmayı niye Meclise kadar getiriyorsunuz, Meclis içine kadar sokuyorsunuz? Birçok insan elini kolunu sallayarak rahatça içeri girerken kimilerinden niye bu kadar korkuyorsunuz? Çünkü bu kadınların söyleyecek sözleri vardı, itirazları vardı birçok şey için.

Türkiye devletinin altına imza koyduğu sözleşmeler var ve bunlar Türkiye’yi yükümlülük altına sokuyor. Türkiye bu yükümlülüğü yerine getirmekle sorumludur, hatta zorunludur diyebiliriz. Birkaç örnek vermek istiyorum: Birleşmiş Milletler Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, yine kadına karşı her türlü ayrımcılığı önleyen CEDAW Sözleşmesi, yine İstanbul Protokolü. Bunların iç hukukta uygulanmasına yönelik devlet altına imza koymuş. İşte bu kadınların buradan doğan haklarının, iç hukuktan doğan haklarının uygulanması için elbette ki itiraz edeceklerini, mücadele edeceklerini ve elde ettikleri hakları ne müftülük yasasına ne de onlar aleyhine, toplum aleyhine olan hiçbir yasaya feda etmeyeceklerini belirtmek istiyorum.

Genel Kurulu selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan.

Buyurun Sayın Sarıhan. (CHP sıralarından alkışlar)

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Kalınan yerden devam etmek istiyorum. Tartışmadan değil, ona da döneceğim esasında.

Şimdi, 2016 yılı TÜİK verileri var elimde. 594.493 evlilik gerçekleşmiş, 126.164 de boşanma gerçekleşmiş. Evlenme geçen yıla göre 1,41 oranında artmış, boşanma ise yüzde 4,30 oranında artmış. Hem resmî nikâh hem dinî nikâh yapanların oranı yüzde 97,11; sadece dinî nikâh yapanlar 1,8. Şimdi, buradan baktığımızda, acaba evlenme konusunda kuyruklar mı oluştu, bu konuda yeterli kurum mu yok gibi sorular sorulmuştu. Bu sayılar bunu gösteriyor.

Şimdi, niye kaygı duyuyoruz? Bu kaygı dinî bir kaygı mı? Dinle ilgili bir tartışma mı var ortada? Hayır, başka bir tartışma var. Onunla ilgili de birkaç veriden söz edeceğim. Türkiye’de çocuk yaşta evlendirilen kız çocukları sıralamasında Avrupa 2’ncisiyiz. Sadece son bir yılda evlendirilen kız çocuğu sayısının yüzde 94,2 artışla 181 bini aştığını görüyoruz. Başka bir rakam daha, çocuk istismarı vakaları

son on yılda yüzde 700 arttı, 300 bini geçtiğinin de altını çiziyoruz. Ayrıca, Ocak 2017-Eylül 2017 arasında yani dokuz ayda 285 çocuğun cinsel istismara uğradığına dikkat çekiyoruz. Kaygımız çocuk evlilikleri, kaygımız laiklik ilkesi -altını çizdim- kaygımız eksikliklerden doğacak, evlilik birliğinin güvencelerini ortadan kaldıracak düzenlemeler, kaygımız köy muhtarlarının yarattığı problemlerin şimdi de imamlar üzerinden ya da müftülükler ya da onların görevlendireceği kişiler üzerinden ortaya çıkması. Ama burada konuşan birkaç arkadaşımız -çok üzülerken dinledim- şöyle dediler: “Bu konuya karşı tepki gösterenler ya evlenmemişler ya bir iki yılda boşanmışlar ya kafalarına göre takılanlar ya da çağdaş birlikteliği -bu ne demekse- tercih edenler.”

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Nikâhsız... Neyi kastettiğini biliyorsunuz.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Değerli arkadaşlar, ben 1974 yılında evlendim, kırk üç yıldır evliyim ve bu yasa tasarısına karşı çıkıyorum, ayaklarım da yere basıyor. “Çağdaş evlilik” dediğiniz evlilik Medeni Yasa kuralları içinde evlilikse birçoğunuz gibi ben de bu evliliği kurdum. Kapıda içeri almadığımız kadınların da çoğunluğu ya evli ya da evli olmayan ama geleceklerinden ve Türkiye’nin kız çocuklarından endişeli olanlardı. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, dönüyorum değerli arkadaşımız Mustafa Erdoğan’a, büyük bir saygıyla onu dinledim tartışmalar sırasında komisyonlarda. Dediği doğrudur, evet, kendisinden çok şey öğrendim, şimdi öğrendiklerimi sizinle de paylaşmak istiyorum izin verirseniz. Neler öğrendim? Şu mesela, 3/10/2017 tarihli konuşmasından şunu öğrendim: “Müftüye şahsen verilmediği içinde, müftü bunu bütün köydeki imamlara verebilir. Ben böyle anlıyorum, hukukçu arkadaşlarımız farklı bir şey anlıyorlarsa ya da Bakanlığımızın farklı bir amacı varsa bunun anlatılması lazım. Şimdi, azınlıklar da işte kiliseye, havraya bu yetkileri isterse onlara ne diyeceğiz?” diyor. Evet, ben düşündüm bunun üzerinde, onlara ne diyeceğiz diye düşündüm.

Devam ediyorum: Bugün Türkiye’nin gündeminde bir dolu başka sıkıntı varken yani “il ve ilçe müftülüklerine” diyerek ucu açık bir yetkinin burada tartışılması hem baştaki kanunun birinci fıkrasıyla, işin bütünlüğüyle örtüşen bir durum değil...

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Azınlıklar kullanıyor hakkını, papazlar kişisel nikâh kıyıyor, kullanıyorlar.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Türkiye’nin gündeminde bence bu konu hiç yok.

Devam ediyorum arkadaşlar. O bakımdan bu ilave edilen metni kanun tasarısından çıkartarak bu gürültü patırtıyı bırakalım çünkü kanunda çok önemli hükümler var, gerçekten Türkiye’nin ihtiyaçları dolayısıyla, teknolojideki gelişmeler dolayısıyla bir an önce yürürlüğe girmesi lazım. Bu lüzumsuz düzenlemenin buradan çıkartılmasını talep ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Arkadaşlar, ben Cumhuriyet Halk Partisini temsilen konuşuyorum, söylediğim her şey Cumhuriyet Halk Partisini bağlar.

Bir komisyonda görev alan arkadaşlarımın da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Cumhuriyet Halk Partisi bizi bağlamaz, Cumhuriyet Halk Partisi sizi bağlar.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Lütfen, bir dakika, rica ediyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tezkerede niye yarınız “Evet.” yarınız “Hayır.” verdiniz? Cumhuriyet Halk Partisinin kararı değil miydi peki bu?

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Bu kadınlarla ilgili bir konu, rica ediyorum, herkese veriyorsunuz.

BAŞKAN – Vermiyorum, herkese vermiyorum, sadece Sayın Dora’ya bir dakika vermiştim.

Siz de cümlenizi tamamlayın. Tamamlayın cümlenizi Sayın Sarıhan.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tezkerede birazınız “Evet.” birazınız “Hayır.” dedi.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Bunun duyulmasını isterim.

BAŞKAN – Tamam, duyulacak, tamamlayın bir dakikada.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Peki, bu ikili tutumunuzu unutmuyoruz sayın avukat arkadaşım.

Arkadaşlar, sevgili arkadaşlar, şimdi, sorunları çözerken bir ayırtırmaya sebep olacaksa, yeniden çok hukukluluğu yaratacaksa, doksan bir yıl öncesinde terk ettiğiniz bir kuralı getirerek kadınlar avazları çıktığı kadar bağıırıyorsa, bir avuç kadın da başka bir şey istiyorsa ki istemediklerine eminim, öyle istemediklerine eminim çünkü evlilik birliği bir emek birliğidir.

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – “Bir avuç kadın” ne demek?

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Hakaret etme, kadınlara hakaret etme.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) - Emeğinizin karşılığını çocuklarınızla da, malınızla da, mülkünüzle de almak istersiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir avuç sizin gibi düşünüyor, yanlış düşünüyor.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) - Şayet bunu yapamıyor iseniz, bunu yapmayacaksa biz, kendi çocuklarımızdan, bize hesap sorulmasından kurtulamayacağız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sizi kimse zorlamıyor.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Ailenin temeli duayla atılacak ki -yüzde 4- boşanma oranı azalacak inşallah.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) - Hepinizi çocuklarınıza karşı sorumluluğa, analarınıza karşı, bacılarınıza karşı sorumluluğa davet ediyorum ve cumhuriyet hukukuna sahip çıkmaya davet ediyorum. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye...

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

6’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın Erdoğan...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sayın Başkan, hatip sözlerimi çarpıtarak ifade etmiştir.

BAŞKAN – “Mustafa Erdoğan” dedi ama “Mehmet Erdoğan” demedi.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Hem adını da çarpıtarak...

BAŞKAN – Peki, buyurun.

İki dakika süre veriyorum.

Lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

Sayın milletvekilleri, bir kez daha duyuruyorum: Süreleri uzatmayacağım artık. Lütfen...

X.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

7.- *Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan'ın, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 6'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması*

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Öncelikle, hatibi ismimi öğrenmeye davet ediyorum. Ben yedi senedir Parlamentodayım ve o Komisyonunda tutanakları okursa ismi en çok yer alan milletvekili benim. Benim ismim “Mehmet Erdoğan”, Milliyetçi Hareket Partisi Muğla Milletvekiliyim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben gayet iyi biliyorum sizi, çok iyi tanıyorum.

MEHMET ERDOĞAN (Devamla) – Söylediğim sözlerimin hepsinin arkasındayım, biraz önce yaptığım açıklamada da söyledim: Ben Komisyonunda endişelerimi ifade ettim ancak bu işin Anayasa'ya aykırı olduğunu, laikliğe aykırı olduğunu ifade etmedim. Sonuçta, Medeni Kanun'da bir değişiklik olmadığı müddetçe nikâhı kimin yaptığının bir detayı yok ancak nikâh işleminin her şeyden önce bir kayıt meselesi olduğunu, bu kaydı yapacak kişilerin sayısının çok fazla olmasının denetimi ve eğitimi zorlaştıracağını ifade ettim. O tutanakları bir daha okursanız görürsünüz.

Benim söylediğim sözler elbette ki beni bağlar, partimin kararı da gene beni bağlar, ben de partimin kararının arkasındayım. Ancak sizin sözleriniz mi bir partiyi bağlıyor, partinin sözleri mi sizi bağlıyor? Mesela, geçtiğimiz günlerde oylanan tezkerede Sayın Kılıçdaroğlu ve grubunuz tezkereye “Evet.” dediği hâlde siz “Evet.” mi dediniz, “Hayır.” mı dediniz, gelin bunu açıklayın.

Saygıyla hepinizi selamlıyorum, teşekkür ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Sarıhan.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Şimdi söz hakkı istiyorum, açıkça sataşma var. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Buyurun size de iki dakika süre veriyorum.

Lütfen, yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim Sayın Sarıhan.

8.- *Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın, Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması*

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Arkadaşlar, herkes kendi eylemlerinden ve işlemlerinden sorumludur ama herkes bir partiyi temsil ediyorsa o partinin kurallarını, partinin aldığı kararlar çerçevesinde uygulamakla da sorumludur.

Biz somut bir yasa tasarısının görüşülmesinden söz ediyoruz, bir tezkereden söz etmiyoruz.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Söz sözdür.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Konuyu çarpıtarak, konuyu farklı bir yere götürerek bir yanıt vermeye çalışmanın işin özünden uzaklaşmak olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tezkereye gel, tezkereye!

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – İşte, elinizde, okudum size tutanakları, ben öğrendim, teşekkür ederim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Biraz evvelki konuşmanızla çelişkiye düşüyorsunuz.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Kendisinin Mustafa değil, Mehmet olduğunu öğrenememişim, bu bir eksikliktir. Ben yedi yıldır Parlamentoda değilim, iki yıldır Parlamentodayım ve Komisyonunda komisyon üyesi de olmadan sürekli bir şekilde katıldım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sizin konuşmanız mı partiyi bağlıyor, partinin kararı mı sizi bağlıyor? Onun bir cevabını verin bakayım burada.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Keşke partinizin diğer üyeleri de o Komisyona katılmış ve görüşlerini söylemiş, bu çelişki doğmamış olsaydı...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Çelişkidesiniz ve tutarsızsınız, tutarsız!

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – ...ya da AKP'yi ikna edeceğimiz, hep beraber ikna edeceğimiz bir yol, yöntem bulunmuş olsaydı.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tezkereye “Evet.” mi dedin, “Hayır.” mı dedin?

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Şu ana, şu ana bakalım, şu ana bakalım, bu andaki durum nedir?

KAMİL AYDIN (Erzurum) – “Hayır” parmağını gördük.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Parti grubunuz tezkereye “Evet.” derken “Hayır.” mı dediniz, “Evet.” mi dediniz?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sizi ilgilendirmez.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sizi ne ilgilendiriyor; ilgilendirmiyor.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 497) (Devam)*

BAŞKAN – 7’nci madde üzerinde iki adet önerge vardır, okutup işleme alacağım, oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 7’nci maddesinde yer alan “nakledilir” ibaresinin “tescil edilir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bedia Özgökçe Ertan

Ziya Pir

Hüda Kaya

Van

Diyarbakır

İstanbul

Mehmet Emin Adıyaman

Mehmet Ali Aslan

Mahmut Celadet Gaydalı

İğdır

Batman

Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan konuşacaktır.

Buyurun Sayın Özgökçe Ertan. (HDP sıralarından alkışlar)

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Başlarken, yıllarını, ömrünü kadının özgürlüğü mücadelesine adanmış, bu uğurda hayatını kaybetmiş binlerce kadın kahramanı saygıyla anıyorum.

7’nci maddeye dair görüşlerimizi evvelce belirtmiştik. Önümüzdeki tasarı, torba yasa mantığıyla düzenlenmiş, açıkça topluma dayatılmış durumdadır. Bu tasarı, iddia edildiği gibi, halkın ihtiyacı, toplumun beklentisi olan bir tasarı değildir. Bu tasarı, toplumsal yaşamda onlarca yıldır verilen mücadelelerin sonucu elde edilen hakların kadınların elinden alınmak istenmesine yöneliktir. Açıkça, “Kadın önce erkeğe itaat etmeli.” diye düşünenlerin tasarısıdır.

Şu gerçeği görmemiz gerekiyor: Türkiye artık demokratik bir ülke olmaktan hızla uzaklaşan bir yere gidiyor. Çünkü uzun zamandır, Meclis, artık bir kişinin talimatlarını onaylayan bir kuruma dönüştürülmeye çalışılıyor. Yoksa, “İsteseniz de, istemeseniz de Meclisten geçecek.” ifadesini başka türlü anlamak ve yorumlamak mümkün değildir. İşin aslı şu ki birkaç maddeyle toplumu şekillendirme isteğinin bir yansımasıdır ve açıkça talimatı da verilmiştir. Bu cümle, demokrasimizin iflas ettiğinin kanıtıdır. İktidar partisi içinde de eminiz ki bu tasarıya şüpheyle bakanlar ve içine sinmeyenler vardır, bunu iyi biliyoruz. Ancak, bu talimat sonrası ve çoğunluk oyunu her maddeyi onaylamanız karşısında bu şüphenin artık bir anlamı yoktur.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Talimat değil bu. Van halkına sordun mu? Van halkı ve kadınları bu maddeyi istiyor.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Devamla) – Bu düzenlemelerin yol açacağı travmalara bugün sessiz kalanlar bilmeliler ki artık çocuk gelinlerin, çocuğun cinsel istismarı vakalarının, kadına yönelik tüm şiddet olaylarının artmasının vebali bugün sessiz kalanların boynunda olacaktır.

Sayın milletvekilleri, tasarıya dair çok çeşitli kaygılar dile getirildi, itirazlar yükseldi. Hükûmetin ve Meclisin esas görevi bu itirazlara kayıtsız kalmak olamaz. Toplumun kaygılarına ciddiyle yaklaşmamız gerekir. Bizim önceliğimiz, itiraz edenlerin, kadınların dikkat çektiği ve bizlerin de bu kürsüden dile getirdiği konular olmalıdır. Biz buradan anlatıyor ve uyarıyoruz ancak görüyoruz ki istesek de istemesek de geçecek sözünün ağır baskısı var bu salonda, inanın bu salonda bu hava çok bariz bir şekilde hissediliyor.

Öte yandan, bizler basında Adıyaman Üniversitesi Rektörünün sözlerine maruz kalıyoruz. Kadınla tokalaşmak ateş tutmaktan daha korkunçmuş bu zata göre. Eğer bu rektör sözleri nedeniyle hâlâ görevinden alınmıyorsa kamuoyu bilmelidir ki bu sözler birileri tarafından onaylanmakta ve kabul görmektedir. Bu tasarının yasalaşması hâlinde ise böylesi cüretkâr sözler eyleme geçecek ve kadınlar toplumsal yaşamdan dışlanacaklardır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; popülist söylemlerle tasarının en basit ve gerçek amacı açıkça gizleniyor. Bürokratik bir işlemiş gibi sunulan değişikliklerle kadınların eşitlik mücadelesinden geriye dönülmesi istenmektedir. Bu adım, başta eşitlik ilkesi olmak üzere anayasal hakların yok edilmek istenmesidir. Bu nedenlerle bizler oluşturulan suni gündemler eliyle esas sorunların sümen altı edilmesine karşı çıkıyoruz. Kadınların sorunu eşit işe eşit ücret uygulanmamasıdır, katleden, tecavüz eden, taciz eden, istismar eden erkeklerin aramızda geziyor olmasıdır, cezasızlıktır. Devasa sorun

alanına dönüşen bu konularda bir sorumluluk yok ama her kesimin karşı çıktığı düzenlemeler bir bir dayatılıyor. Bizlerin sorunu cinsiyetçi eğitim politikalarının uygulanmaya başlanmasıdır, Millî Eğitim Bakanının övüne övüne bitiremediği yeni müfredatla ilgili “Erkekler güç ve kuvvet yönünden daha ileri olduğundan ailenin sorumluluğu onlara verilmiştir.” şeklindeki sözleridir, benzeri ifadelerle kadının erkeğe itaat etmesinin istenmesi bizlerin esas derdidir.

Sayın milletvekilleri, kadınlar müftünün, imamın nikâh memuru olmasını değil, Hükûmetin ilk imzacısı olmakla her fırsatla övündüğü İstanbul Sözleşmesi’nin asgari gereklerini yerine getirmesini bekliyor fakat biliyoruz ki İstanbul Sözleşmesi’nin yürürlüğe girdiği 2014’ten sonra ne kadına yönelik şiddet olaylarında ve ne de faillere uygulanan indirimlerde kayda değer bir azalma görülmemiştir. Kadınlar, devletin 2016 yılında tecavüze uğrayanların yüzde 52’sinin, tacize uğrayanların ise yüzde 90’ının çocuklardan oluştuğu gerçeğine bir yanıt vermesini bekliyor. Kadınlar, her sene 120 bin şiddet mağduru kadın olmasına rağmen nasıl oluyor da tüm Türkiye’de sadece 30 tane elektronik kelepçe olabildiğine yanıt verilmesini istiyor fakat siz bunlara çözüm üretmek yerine kadınların, toplumun yaşantısına müdahale ediyorsunuz, toplumu kutuplaştırıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihazla kapatıldı)

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Devamla) – Son olarak bunu yapmayı kabul etmediğimizi...

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Van halkına soralım, Van halkına. Sizi mi destekliyorlar, AK PARTİ’yi mi, soralım.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Devamla) – ...bu yasaların böyle geçmeyeceğini bildirmek istiyoruz.

Saygılar sunuyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı’nın 7’nci maddesi ile düzenlenen 5490 sayılı Kanun’un 28’inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “nakledilir” ibaresinin “nakledilirler” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gürsel Erol

Nihat Yeşil

Hayati Tekin

Tunceli

Ankara

Samsun

Murat Bakan

Kemal Zeybek

Burcu Köksal

İzmir

Samsun

Afyonkarahisar

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Samsun Milletvekili Hayati Tekin konuşacaktır.

Buyurun Sayın Tekin. (CHP sıralarından alkışlar)

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Evet, Sayın Başkan, değerli Meclis üyeleri; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

CHP Grubu adına, 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 7’nci maddesinde verdiğimiz önerge üzerinde söz almış bulunuyorum. Öncelikle, oldubittiye getirilmeye çalışılan bu iki kanunun Birinci Dünya Savaşı’nın yaşandığı zor yıllarda çıkartılması bir yıl sürmüştür, buradaki komisyonlarda iki gün sürdü. 22 Mayıs 1916’da toplanan komisyon yaptığı çalışma neticesinde aile hukuku kararnamesi hazırlamış ve bu komisyonda Yahudi hahamlar, Hristiyan ruhbanlar da hazır bulunmuştur. Gelineen noktada hâkim veya hâkim yardımcısının nezaretinde nikâh akdi yapılması ve buna uymayanlar hakkında da imam veya ruhani önderlere bir ay ile altı ay arasında hapis cezası öngörülmüştür. Yüz bir yıl sonra geldiğimiz noktada önce Bakanlık kendini inkâr ediyor. Biz bu kadar belediye, 50 bin memur, 10 bin muhtar ve nüfus müdürlüklerimiz ile bu işi beceremiyoruz, yetersiziz, öyleyse Diyanetin il ve ilçe müftülerine bu görevimizi devredelim manası taşımaktadır.

Buradan Sayın Bakan soruyorum: Belediyeler nikâh kıymayı yetiştiremiyor mu, herhangi bir sorun mu yaşanıyor, evlenmek isteyen çiftler sırada mı bekliyor? Hayır. Amaç toplumu dincileştirmek, toplumu bölmek, yani müftüye nikâh kıydıranlar, belediyeye nikâh kıydıranlar manasıyla toplumu ayırtırmak.

Soruyorum: Yüzde 99’u Müslüman olan bir ülkede müftü Müslüman da nikâh memuru gâvur mu? Şimdi niyetiniz belli. Seçim zamanı sanki bir şey yapmışsınız gibi kürsülere çıkıp “Hamdolsun, müftülere de nikâh hakkı tanıdık.” deyip saf, temiz, dindar halkımızın duygularına hitap ederek oy devşirmek. Yalnız unuttuğunuz çok büyük bir günahınız var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Halkımız öyle şeylere...

HAYATİ TEKİN (Devamla) – Bekle, bekle.

1926’da Atatürk’ün çıkarttığı kanunun 440 ve 441’inci maddelerine istinaden suç sayılan zinayı, hamdolsun, 2004’te nasıl Avrupa Birliği’ne yaranınız sevdasıyla suç olmaktan çıkarttınız ve istatistiklerle belirlenen fuhuşta o günden bugüne yüzde 700 artış gerçekleşti. Bu kanunla da yine olan küçük yaştaki kızlarımıza ve kadınlarımıza olacaktır.

Evet “Efendim, kilisede nikâh kıyılıyormuş.” Evet, biraz önce Osmanlı’daki örneği anlattık. Bilindiği üzere Hristiyanlarda ruhban sınıfı var. Onlar para alırlar, devlet kurarlar, günah çıkartırlar, mal edinirler. Bizim inancımızda Allah ile kulun arasına hiç kimse giremez. “Yeryüzü mescittir.” Bildiğiniz gibi İsra 8’inci ayet.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – İşte biz de diyoruz ki Allah adına sınav olacak.

HAYATİ TEKİN (Devamla) – Dur, dur, senin...

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Tam onu diyoruz işte, Allah adına...

HAYATİ TEKİN (Devamla) – Hristiyanların İslamiyet’le yarışırılması abesle iştigaldir. Müftünün, Alevi vatandaşların veya başka mezheplerden olanın ya da saçı açık gelinin nikâhını nasıl kıyacağı gibi sorular ortada dururken bizi bekleyen başka tehlike var. Şu an ülkemizde az da olsa yaşayan Katolik ve Ortodoks Hristiyanlar var. Doğal olarak tarihten gelen, Osmanlı zamanında kabul edilen özel hukuk çerçevesinde kamusal haklarını yani kilisede nikâh hakkı dâhil isteyeceklerdir. Dolayısıyla Fener Rum Patrikhanesi bu konuyu dayanak yaparak ekümenlik hakkını gündeme getirecektir. Bir yandan Avrupa’ya hayt huyt diyoruz, bir yandan Ortodoks dininin kapısını aralayarak ayağımıza kurşun sıkıyoruz. Biz muhalefet olarak endişelerimizi dile getiriyoruz ama Hükûmet bu dincilik şovunu bilerek yapıyor. Anlaşılan amaç, sadece oy avcılığı değil, aynı zamanda Katoliklerin Vatikan’ı var, Ortodoksların Patrikhanesi var, öyleyse İslam’ın halifesi niye yok pozisyonuna getirmek.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Meclis...

HAYATİ TEKİN (Devamla) – Peki, netice ne olacak? Sayın Erdoğan yakın tarihte “Biz aynı menzile giden iki yolcuyuz.” demişti. Evet, yolcunun biri FETÖ, bertaraf oldu; diğer yolcu BOP projesinde görülen İslami merkezin makamını hedef almış. O makamdan ya küresel ekonomiye bülbüllük yapılır ya da şahin olup Sünni-Şii savaşı başlatılır. Dolayısıyla Evanjelizmin beklediği Orta Doğu’daki savaş mucizesi gerçekleşir. Her iki hâlde de Evanjelizm sizinle gurur duyuyor. Sizin de bir günahınız yok çünkü karar vermekte yetenek ve karar sahibi değilsiniz. Onun için sizleri de suçlamıyorum.

Hepinize teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayati başkan, doğru söyle, bu söylediklerine inanıyor musun?

HAYATİ TEKİN (Samsun) – İtiraz ediyorsunuz da karar yetkiniz yok.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8’inci madde üzerinde iki adet önerge vardır, okutup işleme alacağım, oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 8’inci maddesinde yer alan “Merkezi veri tabanında yer alan kayıtlara göre uzun süre işlem görmeyen” ibaresinin “Merkezi veri tabanında yer alıp uzun süre işlem görmeyen” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ziya Pir	Mehmet Emin Adıyaman	Hüda Kaya
Diyarbakır	Iğdır	İstanbul
Mahmut Celadet Gaydalı	Mehmet Ali Aslan	Ertuğrul Kürkcü
Bitlis	Batman	İzmir

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; aslında biraz önce, bugüne kadar özellikle kadın hareketinin, kadınların özgürlüğü ve eşitliği için mücadele edenlerin büyük bir kavga verdikleri madde ne yazık ki az sayıda erkeğin oylarıyla bu Meclisten geçti. Yani tartışmayı bu manada belki bitti sayabilirsiniz ama inanın ki çok daha büyük bir tartışmanın kapısını böylelikle açmış oldunuz. Çünkü kadınları ayağa kaldıran şey, sadece ve sadece hangi devlet memurunun bir nikâh kıyacağı tartışması değildi, çok daha geniş bir tartışma içerisinde o tartışmayı tamlayan bir başka tartışma açtınız.

Millî eğitimde “cihat” kavramını merkezî kavram olarak çocuklara öğretmek yani bugün özellikle Orta Doğu’da kitlelerin, milyonlarca insanın birbirine karşı cinayetlerini, katliamlarını, yok edişlerini meşru kılmak için kullanılan en önemli kavramı millî eğitimin içerisine soktunuz.

Kadınlarla erkeklerin eşitliği ilkesini millî eğitimden başlayarak sosyal hayatın her yanında yok eden eski tezleri yeniden pişirip devreye soktunuz. Kız çocuklarının ikincilliğini hatta kız çocuklarının çocuk yaşıta, bebekken dahi evlendirilebileceklerini öne süren fetvalar sunan insanları yücelttiniz, onları değerli kıldınız. Bütün bu atmosfer içerisinde Türkiye, dolu dizgin, bugüne kadarki bütün kazanımlarını postmodern koşullarda tersine çeviren bir uygulamalar ve saldırılar dizisi içerisinde ilerlerken kadınlar elbette ki bu nikâhın, hangi tarzda –akdin- kayıt altına alınacağı meselesini bütün bunların tamamlayıcısı bir mesele olarak gördüler ve tamamen de haklıydılar.

Bu mesele sadece kadınlara bırakılacak bir mesele midir? Sadece kadınlar açısından mı problemidir? Bunun erkekler açısından, toplumun diğer yarısı açısından bir mesele özelliği yok mudur? Eğer derli toplu düşünürsek kadınları ezen bütün yasaların, aslında bütün yurttaşları ezen bir zihniyetin ürünü olduğunu hep beraber gördünüz.

Faşizm, erkekliği, erkek özelliklerini, erkek kimliğini yükselterek iktidara yürür ve kadınları ayaklar altına alırken aslında işçileri ayaklar altına alır, azınlıkları ayaklar altına alır, farklı cinsel yönelimleri ayaklar altına alır ve sonuçta, erkeklerin de çok büyük bir bölümü, seçkin bir azınlık erkek grubunun dışında, bu faşizmin bedelini öderler. Ama kadınlara yöneldiği zaman mızrağın sivri ucu çoğunlukla uyumuşlardır, tıpkı Yahudi olmayanların mızrak Yahudilere yöneldiği zaman uyudukları gibi, tıpkı muhafazakârların mızrak komünistlere yöneldiği zaman uyudukları gibi, tıpkı eşcinsellere mızrak yöneldiğinde erkeklerin çoğunun uyuduğu gibi.

O yüzden, bu, bütünsel bir tartışma, sadece bir nikâh tartışması değil ama bu boyutuyla bile kadınların, özellikle en çok kadınların kazanmış olduğu Türkiye’nin yarım porsiyon laikliğinin geri kalan son bölümlerinin de ellerinden alınmakta olması dolayısıyla.

Bu nedenle, kadınları, konuyu yanlış anlamak ya da bütünüyle kadınlık açısından meseleyi değerlendirmekle suçlamak... Aslında bugün insanlığın özgürlük mücadelesinin esasen kadınlar elinde yükseldiğini, çağımızın yükselen mücadele gücünün emekçilerin yanında kadınlar olduğunu görmezden gelirsiniz ne olduğunu anlamazsınız. Ama bugün hepimiz kabul edelim, dünya çapında bir savaş var ve Türkiye’de bir iç savaş var kadınlar ile erkekler arasında. Bu iç savaşta kadınların yanında yer almayanlar, kadınlardan yana taraf olmayanlar, eninde sonunda bertaraf olacaklardır ve çok şaşıracaklardır gelecekte özgürlüklerini, eşitlik haklarını, kendi kurtuluşlarını kadınların kurtuluşuna bağlamadıkları için ne kadar çok zaman, ne kadar çok hayat, ne kadar çok özgürlük hakkını elden çıkarttıklarını görünce.

O nedenle, kadınların yanında mutlaka ve mutlaka yer alıyoruz. Bu yasaya da bugünden itibaren her yerde, sokakta, evde, fabrikada karşı çıkmaya devam ediyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı’nın 8’inci maddesiyle düzenlenen 5490 sayılı Kanun’un 33’üncü maddesine eklenen (2) numaralı fıkrada yer alan “muhtemel” ibaresinin “olası” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gürsel Erol	Elif Doğan Türkmen	Nihat Yeşil
Tunceli	Adana	Ankara
Burcu Köksal	Murat Bakan	Hayati Tekin
Afyonkarahisar	İzmir	Samsun
	Kemal Zeybek	
	Samsun	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen.

Buyurun Sayın Türkmen. (CHP sıralarından alkışlar)

ELİF DOĞAN TÜRKMEN (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Adana’nızın ilçelerinden Saimbeyli’nin kurtuluş gününün yıl dönümü. Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün emperyalizme karşı tüm Türkiye’de, Anadolu’da başlattığı mücadelenin Adana’daki çoban ateşini yakan ilçemiz. Bu nedenle, Meclisten Saimbeyli’ye selamlar olsun, saygılar olsun. (CHP sıralarından alkışlar)

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Yıl dönümünde mektup yazdın mı?

ELİF DOĞAN TÜRKMEN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, Diyanet İşleri Başkanlığının sayfasında “müftülük” tanımını okudum, şöyle diyor: “İslam dini hakkında aydınlatan, din hizmetleri konusunda düzenlemeler veya denetimler yapan, hutbe ve vaaz konularını belirleyen, hac ve umreyle ilgili işlemleri yürüten, Başkanlık kadrosunda çalışan kişi.” Müftünün Diyanet İşleri Başkanlığındaki tanımı bu. Bu tanımın içerisinde, müftülerin nikâh kıymasını uygulayabilecekleri bir tanımlama ne yazık ki mevcut değil. Ama Adalet ve Kalkınma Partisi bu kanun tasarısıyla, yüzyıl önce dünyevi ve devlet işlerinden çıkarılmış dini yeniden dünyevi, hukuki ilişkiler içerisine koymakta yani laiklik ilkesini delmektedir.

Buna şaşırmıyoruz. Daha yeni, sıbyan mekteplerinde çocuklara annenin kazandığı parayı haram olarak öğreten bir yapı söz konusu. Bu yapının müftülere resmî nikâh kıydırmasının gereği bugün bu Mecliste şeriat devletine doğru yürümektir. Bugün bu Mecliste, demokrasinin en önemli toplumsal ilkesi olan laikliğin kavram ve uygulama olarak içinin boşaltıldığı gündür. Adalet ve Kalkınma Partisi toplumun tüm kesimlerini kendi siyasal anlayışı temelinde dönüştürmenin peşindedir. Bu nedenle, kadının olmadığı bir kamusal alanı yaratmak istemektedir, kadın olarak kazanılan, bireysel ve toplumsal hakların, kolektif hakların ortadan kaldırılması için yasal düzenlemeler yapmaktadır ve bütün bunları yaparken de dini referans alan eril resmî ağız kadınlar üzerinden kullanarak toplumu dönüştürme görevini edinmiştir. Bu yapının Türkiye’yi getireceği nokta ne yazık ki son on beş yılda her alanda olduğu gibi medeni haklar alanında da kadınların kaybedeceği alanlardır.

Sevgili kadınlar ve kadınlarla yol yürüten erkeklere seslenmek istiyorum. Gazi Mustafa Kemal Atatürk “Bir toplum cinslerden yalnız birinin yüzyılımızın gerektirdiklerini elde etmesiyle yetinirse o toplum yarı yarıya zayıflamış olur. Bizim toplumumuzun uğradığı başarısızlıkların sebepleri kadınlarımıza karşı ihmal ve kusurdur.” demiş. Yüzyıl önce bu durum tespitini yapan ve bu durum tespitine uygun devrim kanunlarını yapan bir dünya liderinden, kadınları ve kadınlar üzerinden ülkeyi karanlıklara sürükleyen bir ülke yönetimine gelmiş bulunmaktayız.

Son söz olarak şunu söylemek isterim: Her karanlık gecenin bir sabahı vardır ve o sabahı doğuracak olanlar da biz kadınlar. İşte bu nedenledir ki günlerdir Türkiye’de o sabahlara sahip çıkan kadınlar direniyor; dün direndiler, bugün direniyoruz, yarın da direneceğiz. Siz bu kanun maddesini çıkarmış olabilirsiniz ama bu ülke cumhuriyet değerlerine dün sahip çıktı, bugün sahip çıkıyor, yarın da sahip çıkacak.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9'uncu madde üzerinde iki adet önerge vardır, işleme alıyorum onları.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 9'uncu maddesinde yer alan “çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı” ibaresinin “çocuklarının baba veya ana adına dair kayıtlar” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ziya Pir

Mehmet Emin Adıyaman

Mehmet Ali Aslan

Diyarbakır

Iğdır

Batman

Hüda Kaya

Mahmut Celadet Gaydalı

İstanbul

Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Hüda Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (HDP sıralarından alkışlar)

HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkan.

Değerli vekillerimiz, bir önceki konuşmamdan eksik kalan kısmı şimdi bu maddede sizlerle paylaşmaya devam edeceğim. Söz aldığımda bir AKP grup sözcüsü arkadaşımız şöyle ifade etmişti: “Müftülerin kıydığı nikâh dinî nikâh değildir, müftü nikâh kıydıktan sonra ayrıca dinî nikâh da gerekir.” Şimdi, Başbakanı bakıyoruz, ayrı tarif ediyor, Cumhurbaşkanına bakıyoruz, ayrı tarif ediyor, grup sözcüleri ayrı tarif ediyor, sıralardaki arkadaşlar ayrı bir yorum getiriyorlar fakat...

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Kanunun metnine bak, metnine.

HÜDA KAYA (Devamla) – Efendim?

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Kanun metninde ne yazıyorsa odur.

HÜDA KAYA (Devamla) – Ben yorumlarınızı hedef alıyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen müdahale etmeyelim.

HÜDA KAYA (Devamla) – Sayın Cumhurbaşkanım hani demişti ya bu yasaya muhalefet edenlere hitaben: “Nikâhı anlatsam anlamazlar.” Aslında Cumhurbaşkanının nikâhın ne olduğunu başta AKP grup sözcülerine anlatması gerekiyor ki anlaşılabilsin çünkü sizlerde de kafa karışıklığı olduğunu görüyorum arkadaşlar.

Nikâhı, dinî nikâh yapan özellik ne sarıktır ne cübbedir arkadaşlar ne de meslektir. Nikâhın dinî değil toplumsal bir işlevi vardır. İki şahit olmasının sebebi, iki insanın yaşamlarını ortaklaştırdıklarını kamuya ilan etmelerine şahitlik etmelerinin sebebi, iki insanın birbirlerine karşı hukuklarının resmleştirilmesidir, hukuklarının güvence altına alınmasıdır, bundan başka da hiçbir karşılığı yoktur, yapay kutsallıklara gerek yok. İki insan hangi inançtan, hangi dilden, hangi renkten olursa olsun kendi

inanç, kültür, geleneklerine göre bir araya gelme, bundan sonra birlikte yaşama kararı aldıktan sonra, toplumsal hukuka karşı, birbirlerine karşı sorumlu olmalarının gereği şahitler vardır ve birlikteliklerinin kamuoyuna ilanı eşittir nikâhtır arkadaşlar. Bundan başka, yok dinî nikâh, yok resmî nikâh, yok sarık, yok cüppe, yok sakal, yok müftü, yok hoca gerekmiyor; hele nikâh için erkek olmak hiç gerekmiyor arkadaşlar.

Geçen hafta İçişleri Komisyonundan toplantı daveti geldiğinde orada da ifade ettim. Yirmi dört saat öncesinde İzmir’deydim, orada Meryem Ana’daydım. Bir gece öncesinden resmî nikâhlarını yapan 2 Müslüman gencimizin Meryem Ana’da nikâhlarını ben kıydım. Kendi dilimizde duamızı ettik, iyilik temennilerinde bulunduk ve kendi hâlimizde nikâhımızı gerçekleştirdik. Bunun için müftü olacaksın, imam olacaksın, hoca olacaksın diye hiçbir... Ne ilahi metinlerde böyle bir kayıt var, orijinallerinde... Böyle saptırılmış, saltanatçı, erkekçi, Emevici, Yezid kafalı, virüs karıştırılmış dinci kaynaklardaki yorumlardan hiç bahsetmiyorum. Sayın Ziya Vekilimiz sizlere ilmi hâlleri tavsiye etti ama ben asla tavsiye etmiyorum, asıl virüslü kaynaklar onlar. Siz ilahi metinlerdeki orijinal, bozulmayan metinlere dönerseniz bütün bunların zaten sahte kutsallar ve safsatalar olduğunu göreceksiniz arkadaşlar.

ZİYA PİR (Diyarbakır) – Kur’an’ın özeti yok, o yüzden ilmihâl dedim.

HÜDA KAYA (Devamla) – Yok, yok, hiç Kur’an’ın özeti değil, asla değil.

Evet, sevgili arkadaşlar, genel ahlak tanımı -vakit de bitiyor ama- kadınlar üzerinden genelde örnek verilerek negatif anlamda ifade ediliyor. Sanki ülkemizi kadınlar yönetiyor, sanki ülkemizde ekonomik, ahlaki, inançsal, sosyal, toplumsal her türlü çürümüşlüğe kadınlar sebep olmuşlar gibi genel ahlak tanımı kadınların negatif pratikliği üzerinden örneklendirilerek bize anlatılıyor. Hâlbuki kadınlar değil, Türkiye’nin, toplumun, inançların çürümesinin, ahlakın, vicdanın çürümesinin asıl sebebi; maalesef eril zihniyetin, saltanatçı zihniyetin, tahakkümcü zihniyetin Türkiye’yi bu hâle getirmesinin sonucu ortadadır.

Daha sonra yine devam edeceğim.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı’nın 9’uncu maddesiyle düzenlenen 5490 sayılı Kanun’un 36’ncı maddesinin (1)’inci fıkrasında yer alan “ad” ibaresinin “isim” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gürsel Erol	Nihat Yeşil	Burcu Köksal
Tunceli	Ankara	Afyonkarahisar
Sibel Özdemir	Murat Bakan	Kemal Zeybek
İstanbul	İzmir	Samsun
	Hayati Tekin	
	Samsun	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkanım, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 9’uncu maddesi üzerine grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, üzerinde konuştuğumuz nüfus hizmetleriyle ilgili kanun tasarısı içerisinde vatandaşlarımızı ilgilendiren evlenme, doğum, ölüm gibi çok önemli konularda düzenlemeler yer almaktadır. Arşiv, evrak yönetimi, tescil işlemleri, nüfus kütüklerinin güvenli şekilde dijital ortamlara aktarılması, yeni teknoloji sistemlerinin kullanılması, özellikle kişisel verilerin güvenliğinin sağlanması konularında vatandaşlarımızın daha iyi, daha kaliteli hizmet almaları konusundaki düzenlemelere elbette karşı çıkmıyor ve destekliyoruz. Tasarının 39 maddesinin 34’ünü destekledik, 4’üne muhalefet şerhimizi çok önemli gerekçeyle birlikte ortaya koyduk fakat 6’ncı maddenin tasarıdan çıkarılmasını ısrarla talep ettik.

Değerli milletvekilleri, şu anda üzerinde konuştuğum 9’uncu maddede yapılan düzenlemeyle, Anayasa Mahkemesinin 30/3/2012 tarihli kararı gereği vatandaşlarımız ad değişikliğine ilişkin sadece bir kez dava açabiliyorken bundan sonra birden fazla dava açabilecekler. Vatandaşlarımızın hayatlarını kolaylaştıracak bu değişikliği, hizmet sunumundaki etkinlik ve verimliliğin yükseltilmesi yönünden destekliyoruz.

Ancak ülkemizin öncelikli sorunlarını çözmek ve vatandaşlarımızın öncelikli taleplerini karşılamak yerine talep ve ihtiyaç olmadan, bir konuda uzlaşmayı ortak aklı hâkim kılmadan, bir oldubittiyle ana muhalefet partisi ve 2 muhalefet partisinin Komisyon aşamasındaki tüm itirazlarına rağmen müftülüklerle nikâh kıyma yetkisi veren tasarının 6’ncı maddesi Genel Kurulun gündemine maalesef getirildi. Kadın sorunlarıyla ilgili sahada çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarının, ilahiyat fakültelerinin, kadın ve aile sorunları üzerinde önemli çalışmaları olan akademisyenlerin, belediyelerin ve hatta müftülüklerin dahi görüşü alınmadı. Bizler, ülkemizin ve vatandaşlarımızın öncelikli sorun ve taleplerinin karşılanmasına yönelik -iktidar ve muhalefetin karşılıklı uzlaşması ve tam bir mutabakatla- gayretlerimizi gerek komisyon gerekse diğer alt komisyon çalışmalarında ortaya koyduk. Bu talep sadece ana muhalefet partisi tarafından değil, 2 muhalefet partisi tarafından da Komisyon ve alt komisyon çalışmalarında çok açık ve net bir şekilde ortaya konuldu. Toplumun tüm kesimlerinin hassasiyetlerinin dikkate alınmadığını biz ısrarla vurguladık.

Komisyon görüşmelerinde, özetle, bugün Sayın Bakanın da gerekçe olarak belirttiği, resmî nikâha ulaşılabilirlikleri kolaylaştırmak dediği gerekçeyi biz kanun tasarısının gerekçesinde maalesef görmedik. Yani bu maddenin düzenlenmesiyle ilgili gerekçeler çok açık ve net ortaya konulmamıştı.

Vatandaşlarımızın öncelikli bir talebinin olmadığını, maddenin Anayasa’ya aykırı olduğunu, Medeni Kanun’la kadınların elde ettiği hakların ellerinden alınacağını, kız çocuklarının mağdur edileceğini, Anayasa’ya göre sorumluluk alanı İslam dininin inançları, ibadet ve ahlak esaslarıyla ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek olan Diyanet İşleri

Başkanlığına bağlı müftülüklerle nikâh yetkisinin verilemeyeceğini, daha da önemli olan, toplumda ayrışma ve kutuplaşmalara yol açacağını, farklı din ve mezhepler arasında eşitlik ilkesini zedeleyeceğini gerçekten biz burada gerekçeleriyle ortaya koyduk ve bugün de konuşmaya ve anlatmaya devam ediyoruz. Daha birçok konuda -muhalafet partileri- çekinceleri ortaya koyarak maddenin tasarıdan çıkarılmasını talep ettik. Kamuoyundaki tartışmalar da bu maddenin Genel Kurula getirilmeden tasarıdan çıkarılması yönünde.

İşte, değerli milletvekilleri, bu düzenleme daha tartışılırken Sayın Cumhurbaşkanının “İsteseniz de istemeseniz de bu yasa Meclisten geçecek.” söylemi bu tasarı daha Meclise gelmeden toplumda büyük bir ayrışmaya yol açtı. İşte, Sayın Genel Başkanımıza yönelik söylemiş olduğu “Senin memurlarının lafını Anadolu’da genç dinlemez ama bir hoca efendinin lafını dinler.” gibi ayrıştıracı ve kutuplaştıracı söylemi hiçbirimiz kabul etmiyoruz.

Sonuç olarak Anayasa’ya aykırı olan, şu an için toplumumuzda talep ve ihtiyaç olmayan ve toplumda ayrışmalara yol açacak olan bu 6’ncı maddenin tasarıdan çıkarılması gerektiğini bir kez daha ben dile getirmek istiyorum.

Yüce heyetinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.22

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 23.49****BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN****KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), Mehmet Necmettin AHRAZOĞLU (Hatay)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10’uncu Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum. 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Şimdi, kanunun geneli üzerine konuşma yaptığım zaman da ifade etmiştim, riskli olan, risk taşıyan maddelerden bir tanesi de doğumdan sonra sözlü bildirimle ilgili olan maddeydi. Şimdi, şu anda, hâlihazırda olandan daha iyi bir düzenleme yapıldığı iddia ediliyor ve deniyor ki “Sağlık personelinin takibi dışında doğan çocukların doğum bildirimi nüfus müdürlüklerine sözlü beyanla yapılır.” Bu, zaten var olan durum. “Beyanın teyidi amacıyla mülki idare amirinin emriyle, aile hekimleri aracılığıyla araştırma yaptırılır.” Ancak, bu ikinci paragrafta belki niyet edileni tam olarak ifade etmeyen bir muğlaklık söz konusu, “beyanın teyidi” amacıyla deniyor. Yani beyan, teyit edilmek istenmezse sanki bu, mülki amirin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) - ...keyfiyetinde ve dolayısıyla bu araştırmayı yaptırmayabilir, aile hekimlerine inceleme yaptırmayabilir. Bu konunun özellikle açıklanmasını rica ediyorum. Bu mülki idare amirinin emri, bu kanunda bir zorunluluk mudur? Bunun bir cezai yaptırımı var mıdır, yapılmadığı takdirde? O doğan çocuğun annesinin gerçek anne olup olmadığı, yoksa, örneğin, başka bir kişinin üzerine mi kayda geçirilip geçirilmeyeceği endişesini giderecek düzenlemeler yapılacak mıdır, bununla ilgili bir açıklık getirmeniz mümkün mü? Çünkü, bu, niyet edilen, daha iyi bir şey yapma amacına ancak bu şekilde hizmet edebilir. Herhâlde kamuoyunun da bu anlamda daha net olarak bilgilenebilmesi, yapılacak yönetmeliğin nasıl olduğunun ve aslında amaçlananın ne olduğunun tarifi sizin tarafınızdan yapılırsa iyi olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Bakan, buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Böyle bir imkân verildiği için teşekkür ederim, bunu hakikaten açıklamaya gerek vardı. Bir önceki kanunda veya meri kanunda, cari kanunda “İlgilinin herhangi bir belge ibraz edememesi halinde sözlü beyanı esas alınarak bildirim tutanaklara geçirilir ve doğum tutanakları, bildirimi yapan ile görevliler tarafından imzalanır.” diye bir madde vardı, hepsi bu kadardı. Yani sözlü beyan esas alınıyor.

Oysa, biz bu kanunun hazırlanması aşamasında, taslağın hazırlanması aşamasında bunun yeterli olmadığını, daha ziyade, doğumların hastaneye yönlendirilmesinin esas tutulması lazım geldiğini, bunun için de burada yeni birtakım düzenlemeler yapılması lazım geldiğini konuştuk arkadaşlarımızla. “Ne yapabiliriz?” ve “Nasıl yapabiliriz?” dendiğinde -bir aile hekimi sistemimiz var- bir, aile hekimi

sistemini işin içerisine koyalım diye düşündük. İki, sadece aile hekimiyle beraber bu sistemi de gerçekleştiremeyeceğimizi düşündük ve bunu hemen mülki idare amiriyle beraber tamamlayalım istedik. Buradaki esas amacımız, takdire bırakmak değil yani mülki idare amirinin takdirine bırakmak değil; tam tersi, mülki idare amirine takdir hakkı bırakmadan burada zorlamaktır. Burada kayıt esastır. Yani kayıt dışılığı ortadan kaldırmak ve kaydı esas almak.

Burada düşündüğümüz de şudur, bu, biraz da benim tarzımdan kaynaklanıyor. Yani ben bu tip kanunların ve kanun maddelerinin çerçeve olması lazım geldiğini düşünenlerdenim. Onun için, biz bunu ikincil yönetmelikle daha sıkı ve daha kavi bir şekilde yapalım diye bir değerlendirme içerisinde olduk. Amacımız, sadece sözlü beyana bırakmak değil. Sözlü beyanı hem mülki idare amiri hem de öteki taraftan aile hekimiyle beraber... Çünkü aile hekimi hamilelikten itibaren doğumu izlemekle yükümlü olan kişi. Burada onu bağlayarak...

Yani şundan herkes emin olsun ki, yönetmelikte yani ikincil düzenlemelerde bu... Burada zaten “yaptırılır” veya “verilir” diye bir kavram söylemiyor, direkt emrediyor ve takdir hakkı bırakmıyor. Belki burada şüpheyi düşüren kavram “teyit” kavramıdır. Aslında teyit kavramı, bu doğumun doğrulamasını gerçekleştirmek için yapılan bir kavramdır ama buradaki bu şüpheyi ortadan kaldıracabilecek -bize göre şüphe değil ama böyle bir şüphe uyanabilir- ikincil düzenlemedir, ikincil düzenlemede bunu çok daha kavi bir şekilde, çok daha kuvvetli bir şekilde yaparız. Çünkü bizim muradımız, boşluk bırakmak değildir; tam tersi, sıkılaştırmak ve kayıt altına almak ve buradan bir istismarı önlemektir.

BAŞKAN – Teşekkürler.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bir ek yapmam mümkün mü?

BAŞKAN – Buyurun, bir ek yapın.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – O zaman, yönetmelikte her sözlü bildirimde bunun yapılacağı ve bir zorunluluk olduğu ifade edilecek midir?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Tabii, tabii, kesin bir şekilde yönetmelikte muradımız bu. Yani kesin bir şekilde yönetmelikte her sözlü bildirimde bu, mülki idare amiri tarafından aile hekimiyle beraber şey yapılabilir. Hatta burada belki kolluk kuvvetlerinin de bu konuda kullanılması konusundaki bir değerlendirmeyi de işin içerisine koymak bizim için esastır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, konu açıklığa kavuşmuştur.

10’uncu madde üzerinde iki adet önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı’nın 10’uncu maddesinde yer alan “maddesinin (1)’inci fıkrasının (g) bendinde yer alan “vekillik belgesini” ibaresi “vekâletnameyi şeklinde değiştirilmiş ve” ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gürsel Erol

Kemal Zeybek

Burcu Köksal

Tunceli

Samsun

Afyonkarahisar

Murat Bakan

Hayati Tekin

Nihat Yeşil

İzmir

Samsun

Ankara

Özgür Özel

Erkan Aydın

Manisa

Bursa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkan, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Bursa Milletvekili Erkan Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 497 sıra sayılı Kanun’un 10’uncu maddesi üzerine verilen önerge üzerine söz almış bulunmaktayım.

Öncelikle, hastanede bulunan önceki dönem Genel Başkanımız Sayın Baykal’a acil şifalar diliyor, dualarımızın onunla olduğunu ifade etmek istiyorum.

Evet, iktidar, yine toplumda bölünmeyi artıracak, ülkeyi daha fazla korku imparatorluğuna çevirecek yeni bir yasa tasarısını önümüze attı. Hem de bütün toplumsal muhalefete karşı öyle bir baskı rejimi yarattılar ki, dün Meclis kapısının önüne gelen kadınların protestolarına dahi tahammül edemediler, orantısız güç, şiddet, biber gazı gibi birtakım eylemlerle engellemeye çalıştılar. Protesto eden bu masum kadınların gelip en azından şurada kendilerini ifade etmesiyle ne kaybederlerdi, onu da kendilerine sormak istiyorum. Belli ki korkuyla toplumu teslim almak ve kendilerini de vazgeçilmez kılmak için yapılan bir uygulama fakat günün sonunda kuşkusuz ki toplumu da çürütecek bir strateji çünkü korkuya teslim olan toplumlar aklı, sağduyuyu kaybederler, neyin doğru neyin yanlış olduğunu fark edemez hâlâ gelirler ve sonunda da çürürler.

Şimdi, iktidar hem dış politikayı malzeme yapıp korku üretiyor hem de iç politikada toplumsal duyarlılıkları hiçe sayarak bütün kesimlere gözdağı vermeye çalışıyor. Belli ki şimdi de toplumu “müftü nikâhı yapanlar” ve “yapmayanlar” diye ikiye bölerek bu korkuyu sürdürmek istiyorlar. Sonra da çıkıp “Ülkede beka sorunu var.” deyip bunu devam ettirecekler.

Peki, ülkede beka sorunu var mı? Elbette var ama kaynağı, sadece dış güçler değil, AKP’nin yanlış politikaları; aynen Irak’ta, Suriye’de, Libya’da uygulanan yanlış politikalar gibi. Orta Doğu’yu bu hâlâ getiren ülkeler, yine ülkelerinde korku imparatorluğu yaratmaya çalışmışlardı. Özgürlükleri kısıtlayan, toplumsal barışı tesis edemeyen, iktidarda kalmak için toplumu bölen, ayıştıran, halkı yoksullukla boğuşurken saraylarda lüks, şatafat içinde yaşayan kişilerdi, ülkelerini kendi babalarının malı gibi görüp tek adam rejimiyle yönettiler. Eğitimi, ekonomiyi, toplumsal bütünlüğü, ülkenin değerlerini dert etmeyip kendilerinden başka kimsenin aklına, yaklaşımına itibar etmediler. Peki, sonuç ne oldu? Sonucu hep birlikte gördük, şu anda her taraf, hemen dibimiz de yangın yeri.

AKP Genel Başkanının bitmek tükenmek bilmeyen kavgacı siyaset anlayışı içinde toplumu kendine kenetlemek için yarattığı bu hamaset siyaseti ve devamlı düşman yaratma hevesi ülkenin geldiği son nokta. Evet, bu yanlışlar neticesinde dünya nezdinde kaybedilen itibar, oradan gelecek cezanın faturasının da gene bu ülkenin masum vatandaşlarına ödetilmeye çalışılacak olması. Toplumsal barışını sağlamış, adaletini tesis etmiş, değerlerini korumuş, refah düzeyini artırmış, yani yaşanabilir ülke yapmış toplumları, devletleri dışardan bölmeye kimsenin gücü yetmez.

Türkiye’yi beka sorunu yaşayan bir devlet hâline getiren şey de aslında, hem eğitimin hem de bu değerlerin çökmüş olmasıdır, hukukun devre dışı bırakılmasıdır, sokak dilinin ülkeye yönetim felsefesi olarak hâkim kılınmasıdır, 40 milyon insanı yoksulluk sınırında yaşarken “İtibardan tasarruf olmaz.” diyerek saraylarda lüks, şatafat içinde yaşayan iktidar anlayışıdır. Ne yazık ki bu kişisel beka

sorunlarını Türkiye'nin beka sorunu gibi yansıtmaya çalışmak da ülkemizin içinden çıkılmaz bir sorunu hâline gelmiştir. Neticesinde bunları çözmek, burayı tekrardan yaşanabilir bir ülke hâline getirmek de hepimizin ortak kaygısı olmalıdır.

Türkiye'yi bölmeye çalışanlar var mı? Elbette var ama görüyorum ki şu anda dış güçlerden önce, üzerinde konuştuğumuz yasalar da içeride toplumu daha fazla bölüyor, daha fazla ayrıştırıyor ve o dışarıdan bölmek isteyenlerin ekmeğine de yağ sürüyor.

Biz de bu ayrımcılıktan beslenen iktidarı burada bir kez daha uyarıyoruz: Bu hatadan bir an önce geri dönün. İnsanları tepede ayrıştırıp aşağıda daha fazla kavga edecek duruma getirmeden, “dinli” “dinsiz” gibi birtakım yaklaşımlara, yaftalara gerek kalmadan bu yasa tasarısının geri çekilmesini öneriyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 10'uncu maddesinde yer alan “fiziki veya elektronik ortamda merciine verebilirler” ibaresinin, “fiziki veya elektronik ortamda ilgili merciye verebilirler” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ziya Pir	Hüda Kaya	Mehmet Ali Aslan
Diyarbakır	İstanbul	Batman
Mehmet Emin Adıyaman	Mahmut Celadet Gaydalı	
İğdır	Bitlis	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALET TİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkan, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan.

Buyurun Sayın Aslan. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – Sayın Başkanı ve Sayın Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İlk bu tasarı medyaya düştüğünde, konuşulduğunda gerçekten şaşırmıştım yani ülkenin şu sakallarım sayısınca sorunları varken ve gerçekten bu sakallarımın daha görünür bir şekilde, nispette sorunlar görünür iken böylesi bir kanun tasarısının ülkenin gündemini teşkil edecek şekilde, meşgul edecek şekilde gündeme gelmesini gerçekten ben esefle karşılıyorum ve anlam veremiyorum.

Bakın, ülkenin sorunlarından sadece bir tanesini sizinle paylaşayım. Ondan önce Çinlilerin neden bizi kışkandığını anlatayım. Çinliler de bizi kışkandırıyor. Şu Çin Seddi, iki bin yılda 9 bin kilometreye yakın Çin Seddi duvarı inşa edildi ve yer yer 9 metre genişliğinde yani bir taksinin, bir arabanın geçebileceği genişlikte ve yer yer 4 metre yüksekliğinde duvar inşa edilmiş. Yüzlerce kulesi var. Takriben 2 bin yılda 9 bin kilometre, günde 12 metreye tekabül ediyor. Denizden yüksekliği de 1.570 metre. Bu da Mardin-Midyat arasındaki Hop Geçidi, 2 kilometre ve yedi yılda bitirilmiş değil. 2010'da ihalesi verilmiş, 2.555 gündür bu yol bitirilmiş değil yani günde 1 metre mesafe alınmış değildir.

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – Ama zemin granit, o yüzden çalışmıyorlar(!)

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – İğneyle kazılsa bu yol bitmiş olacaktı. Tabii, Çin Seddi’nin zemini ile Mardin-Midyat arasındaki yolun zeminini karşılaştırmak da insafsızlık olur. Çin Seddi’nin zemini çok daha sarpdır, çok daha büyük kayalar vesaireler, nehirler, kayalıklar içermektedir.

Şimdi, biz bunu gündeme getirdiğimiz zaman, özellikle iktidar tarafından bazı yetkililer diyor ki: “Ahmet Türk niye yapmadı? Mardin Büyükşehir Belediyesi niye yapmadı?” Ya, birincisi, 2010’da Mardin büyükşehir değildi. Ahmet Türk de 2014’te seçildi. Bu ihale de 2010’da verildi. İkincisi de şehirler arası yola belediyeler, büyükşehir bakmaz. Tamamıyla, böyle, halkı manipüle etmeye dönük savunmalar yapılıyor. Ben bunun hesabını gerçekten sormak istiyorum. Yani bilmediğimiz bir şey mi var bu işin içinde? Yedi yılda 2 kilometrelik yol neden bitirilmiş değildir? Yani bu bir sorun. Bakın biz neyle uğraşıyoruz ama 2 kilometrelik yol maalesef bitirilmiş değil.

Şimdi, bazen siz de görmüşsünüzdür, kamyonetlerin arkasında, şehir içi minibüslerin, taksilerin arkasında “Nazar etme ne olur, çalış senin de olur.” yazısı var. Şimdi, biz de Çinlilere ve dünyalılara diyoruz ki: Nazar etmeyin, kıskanmayın ne olur, çalışmayın, sizin de böyle olur.

Bir konu daha: Bu ay içinde Elâzığ, Malatya ve Diyarbakır güzergâhında yüksek hızlı tren ihalesinin verilmesi planlanıyor, düşünülüyor. Batman halkı, Mardin halkı, Şırnak, Silopi’ye kadar, Cizre, Kurtalan, Midyat, Nusaybin, Kızıltepe de yüksek hızlı trenin bu güzergâhlarda yer almasını istiyor ama gerçekten hızlı tren istiyorlar. “İstanbul-Ankara arası hızlı tren” diyorlar ama 450 kilometre dört saatte alınıyor yani saatte 110 kilometreye tekabül ediyor. Gerçekten bu hızlı tren değildir.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Vekilim, 250 kilometre/saat altyapısı tamamlanmadığı için...

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – Ama belli, dört saatte gidiliyor 450 kilometre. Çin’de 500 kilometreyi bulan hızlı trenler var. Biraz da biz Çin’i kıskanalım; dünya, herkese terakki, bize tedenni dünyası olmasın.

Teşekkürler, sağ olun. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11’inci madde üzerinde dört adet önerge vardır, okutuyorum ve işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 11’inci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ziya Pir	Mehmet Emin Adıyaman	Hüda Kaya
Diyarbakır	İğdır	İstanbul
Mehmet Ali Aslan	Filiz Kerestecioğlu Demir	Mahmut Celadet Gaydalı
Batman	İstanbul	Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gün boyu aslında birçok açıdan bu kanunun neden olmaması gerektiği, aslında hiç ihtiyaç olmadığı hâlde getirilmiş bir kanun olduğu ve itirazlar anlatıldı. Ben, gerçekten, aslında bu kanunun geri çekilmesi gerektiğini bir kez daha ifade etmek isterim ama bunun böyle olmayacağını biliyorum. Çünkü bu, ciddi müzakerelerle ve herkesin eleştirisi alınarak, özellikle de muhatabı olan kadınların eleştirileri dikkate alınarak incelenen ve hazırlanan bir kanun değil.

İçinde bazı maddelerle, evet, iyileştirmeler yapılmak istenmiş olabilir. Her kanunun içinde zaten mutlaka böyle şeyler vardır. Ama burada bir kez daha söylemek istiyorum ki önemli olan, bu ülkede kız çocuklarının, genç kadınların durumlarıdır ve onlara yönelik şiddetin önlenmesidir; Bedia Vekilimizin az önce de ifade ettiği gibi, o birinci imzalamakla övündüğümüz ve İstanbul’da imzalandığı için adı “İstanbul Sözleşmesi” olan sözleşmenin hayata geçirilmesidir. Bize ciddi yükümlülükler getiriyor bu sözleşme.

Şimdi, baktığınız zaman, aslında ta 1990’lı yıllardan beri yapılan yasal değişiklikler de yani örneğin, bugün 6284 olan, 1998 yılında, o zaman 4320 olan Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun birçok tedbir getiriyor ya da sadece aslında baktığınızda İnsan Hakları Evrensel Sözleşmesi bile kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yetebilir eğer öyle bir yorumla bakarsanız. Ama o yetmemiş, Kadına Yönelik Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi getirilmiş, CEDAW sözleşmesi ve Anayasa’mıza birçok metin konmuş, madde konmuş, eşitlik ilkesi konmuş. O yasalar da yetmemiş, arkasından çok daha yakın bir zamanda İstanbul Sözleşmesi imzalanmış.

Şimdi, buna engel olanlar kimler? Gerçekten, bu kadar kadının öldürülmesine neden olanlar ve bunu önlemeyenler kimler? Bunu hep birlikte hepimizin başımızı önümüze eğip düşünmesi gerekiyor. Hakikaten Helin Palandöken’in, geçen hafta katledilen genç kızımızın babası “Evet, çok kısa sürede şiddete karşı bir yasa geçirilebilir, neden geçmemiş?” demiş. Aslında yasa geçirmeye de gerek yok. Çünkü, zaten, dediğim gibi, yasalar yeterince var ama önemli olan etkin uygulama. Türkiye’de her zaman gördüğümüz eksiklik bir kanunun uygulanması, onun etkin bir şekilde uygulanması.

Arkadaşlar, “İşkence makbuldür.” diyeniniz var mı ya da “Bir çocuğun evlenmesi makbuldür.” diyeniniz var mı ya da “Tecavüz, cinsel saldırı, evet, neden olmasın?” diyeniniz var mı ya da kendi çocuklarınızı düşündüğünüz zaman, gerçekten kalkıp zorla evlendirilen bir çocuğun yerine kendi çocuğunuzu koyabiliyor musunuz? Düşünebiliyor musunuz, onlara en iyi eğitimleri vermeye çalışıyorsunuz, istiyorsunuz ki en iyi noktalara gelsinler. Kadın olsun, erkek olsun, herhâlde ayrımcılık yapmıyorsunuz, kız çocuğumu evlendireyim, sadece erkek çocuğumu okutayım demiyorsunuz. Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmişsiniz, hepimiz gelmişiz ve sonuçta herhâlde böyle düşünüyoruz hep birlikte. E, o zaman, böyle düşünüyorsak o genç kızların, genç kadınların çılgınlıklarına kulak verin. Buna en ufak bir şüphe duyuracak en ufak bir ihtimal dahi varsa öyle bir yasayı geçirmeye çalışmayın. Gerçekten düşünün öncesinde “Böyle bir şey olabilir mi?” diye. Neden bu kadar kadın kuruluşu karşı çıkıyor? Hepsı kentli ya da işte din karşıtı falan oldukları için mi? Hayır. Hüda Vekilimiz burada ya da inanan çok sayıda insan var buna karşı çıkan. Neden karşı çıkıyorlar? Aynı zamanda dinler arasında da ayrımcılık yapıyor. Başka bir görevliye o yetkiyi vermiyorsunuz, nikâh kıyma yetkisini. Ama genç kadınları kurban etmeyelim, gerçekten onların sesine kulak verelim diyorum.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sonraki önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 11'inci maddesiyle değiştirilen 45'inci maddenin (2)'nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Baki Şimşek

Ahmet Selim Yurdakul

Mustafa Mit

Mersin

Antalya

Ankara

Zühal Topcu

Zihni Açıba

Mehmet Erdoğan

Ankara

Sakarya

Muğla

“(2) Veri paylaşımından yararlanacakları belirlemeye, paylaşımın kapsamına ve hangi yöntemle yapılacağına karar vermek üzere Bakanlık bünyesinde Bakanlık Müsteşarının başkanlığında Veri Paylaşımı Kurulu oluşturulur. Veri Paylaşımı Kurulunun çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALET TİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekili Baki Şimşek.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 497 sıra sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 11'inci maddesinde Milliyetçi Hareket Partisi adına verilen önerge üzerinde söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Hâlen Kimlik Paylaşımı Sistemi'ne bağlanarak hizmet veren kurum ve kuruluş sayısı 2.020'dir. Bu tasarıyla kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerin, noterlerin ve bankaların nüfus kayıt örneği, yerleşim yeri belgesi ve kimlik kartı örneğini vatandaşın talep etmeyip Kimlik Paylaşımı Sistemi üzerinden temin etmesi öngörülmektedir. Netice olarak, Kimlik Paylaşımı Sistemi'ne bağlanarak hizmet yürüten kurum ve kuruluş sayısının artırılması amaçlanmaktadır. Bu konuda vatandaşın zaman kaybına, gereksiz bir koşuşturmaya ve kâğıt israfına yol açan bürokratik işlemlerin tamamen ortadan kaldırılmasının hedeflendiği ifade edilmektedir. Hatta “Devletin bir cebindeki bilgiyi öbür cebine koyması için vatandaş koşturması gibi anlamsız bir uygulama artık son bulacaktır.” denilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizler de devletin kendi içerisindeki işlemlerde kâğıt israfına, zaman kaybına neden olan, vatandaşlarımızı gereksiz yere yoran bürokratik işlemlerin ortadan kaldırılmasını sonuna kadar destekliyoruz. Ancak tasarının bu maddesinde hizmet sunumunda doğrudan adres bilgilerini esas alarak işlem tesis eden elektrik, doğal gaz şirketleri gibi, altyapı kuruluşları ile bankalar, sigorta ve emeklilik şirketleri gibi finansal kuruluşlarla da adres paylaşımına imkân sağlanmaktadır. Kişisel verilerin içinde özel sektörü de barındıran, kamu kurumu dışında kalan finansal kuruluşlar gibi kuruluşlara da verilmesini sağlayan bu düzenleme birçok riski barındıran bir düzenlemedir. Özellikle kişisel verilerin korunması başta olmak üzere, millî güvenlik ve istihbarat açısından bu bilgilerin kimlerle paylaşılacağı daha da önem arz etmektedir. “Bu düzenlemeyle kırtasiyeciliği bitireceğiz. Vatandaşlarımız artık ikametgâhla, nüfus cüzdanı suretiyle uğraşmayacak.” deyip insanımızın kişisel verilerinin korunması kapsamında, özel hayatın gizliliği, can ve mal güvenliği

tehlikeye atılmamalıdır. Söz konusu ciddi bilgilerin kimlerle paylaşılacağına ilişkin karar verecek olan Veri Paylaşımı Kurulunun, Genel Müdürlük bünyesinde değil, Bakanlık bünyesinde ve Müsteşar başkanlığında kurulması ve kurula hukuk müşavirinin ve Bilgi İşlem Daire Başkanının da muhakkak dâhil edilmesi gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; maddeyle ilgili görüşlerimizi açıkladıktan sonra, Türkiye’de başka bir problem olan Suriyeli mülteciler konusuna girmek istiyorum. Türkiye’de belediyelere nüfusa göre para gönderilmektedir. Yalnız, 3 milyon Suriyelinin yaklaşık 2 milyonunun yaşadığı Antep, Urfa, Hatay, Kilis, Mersin ve Adana’da yüz binlerce Suriyeli yaşamakta, belediyeler buradaki Suriyelilere de hizmet götürmektedir. Yalnız, belediyelere gönderilen bu paranın içerisinde Suriyeliler yoktur. Bakanlığımızın buna destek vererek belediyelere burada yaşayan Suriyeli sayısına göre ödenek göndermesini talep ediyoruz.

Ayrıca, yine, “Belediyeleri araştıracağız, soruşturacağız.” diyorsunuz, belediyelerimizin kendilerinin asli vazifelerini yapmalarını... Ankara Büyükşehir Belediyesinin yaptığı erzak yardımı veya sosyal yardım ilçe belediyelerinin toplam bütçesinden fazladır. Büyükşehir Yasası’yla beraber ilçe belediyelerinin bütçesi, büyükşehir belediyelerinin bir tek yol müdürlüğünün ya da fen müdürlüğünün bütçesi kadar kalmamıştır. Burada da bir düzenleme yapılmasını, belediyelerin öncelikle vatandaşlara karşı sorumluluk alanları olan altyapı, yol gibi hizmetleri yerine getirmesini, diğer sosyal yardımların da Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma aracılığıyla, erzak ve kömür yardımı yerine, bunun doğru tespitleri yapılarak bunlara direkt nakdî yardım olarak... Çünkü bunlarda çok sayıda usulsüzlük duyumları da alıyoruz. Bütün siyasi partilerin belediyeleri “sosyal yardım” adı altında, “erzak yardımı” adı altında yardım yapıyorlar, çok büyük şikayetler alıyoruz. Belediyelerin bu kısımda devre dışı bırakılmasını ve bu yardımın direkt Sosyal Yardımlaşma aracılığıyla ve insanlara nakdî -para- olarak verilmesini talep ediyor, bu vesileyle hepinize saygılarımı sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Tasarı’nın 11’inci maddesinde yer alan “19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan bankaların ve 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan sigorta ve emeklilik şirketleri” ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gürsel Erol

Nihat Yeşil

Kemal Zeybek

Tunceli

Ankara

Samsun

Hayati Tekin

Murat Bakan

Burcu Köksal

Samsun

İzmir

Afyonkarahisar

Kazım Arslan

Özgür Özel

Denizli

Manisa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANICELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANİ SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Sayın Başkan, katılıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Denizli Milletvekili Kazım Arslan. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Arslan, muhtemelen günün son konuşmacısı olabilirsiniz, yoğun bir alkış eşliğinde geldiniz. Buyurun efendim.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi, öncelikle, sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

497 sıra sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 11'inci maddesinde vermiş olduğumuz önergeyle ilgili Cumhuriyet Halk Partisi adına söz aldım ve bunun üzerine konuşma yapacağım.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz 11'inci madde, Kimlik Paylaşım Sistemi'nin kullanılmasıyla ilgilidir. Şimdi, kanun çerçevesinde görev yapan kurumlara ve kanunen kamu hizmeti görmekle olan tüzel kişilere, sırasıyla, bankalara, sigorta ve emeklilik şirketlerine, Bakanlık tarafından belirlenecek adrese dayalı bilgilerin paylaşılmasına olanak tanımaktadır. Hâlbuki, biz burada, yüce Mecliste kişisel verilerin korunmasıyla ilgili bir yasa çıkardık ama öyle görünüyor ki, bu maddenin, o korumayı yok eden, hatta, o kanunu ortadan kaldıracak noktada bir düzenleme getiren bir çelişkiyle karşı karşıya kalan bir düzenleme olduğunu belirtmek istiyorum.

Şimdi, orada Genel Müdürlük nezdinde Veri Paylaşımı Kurulunun oluşturulacağı söylene de bu kurulun bu görevi hakkıyla, layıkıyla yapabileceğini hiç zannetmiyorum çünkü kişisel verilerin gizliliği, özel hayatın gizliliği burada tamamen yok edilmiş ve birçok özel bankaya, finans kuruluşuna, sigorta ve emeklilik şirketlerine bile verilebilen bir noktaya getirilmiş bir kişisel veri durumu olacaktır ki kesinlikle bunun kanunda yeri olmaması gerekir, çıkartılmasında fayda vardır diye belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, esasen bu düzenlemenin can alıcı noktası 6'ncı maddedir, her ne kadar burada geçmişse de bunun üzerine de birkaç söz söylemek istiyorum. Özellikle, 6'ncı maddede il ve ilçe müftülüklerine verilen nikâh yetkisinin gerçekten hem Anayasa'mızın 174/(4)'üncü maddesine hem de Medeni Kanun'umuza aykırı bir düzenleme olduğunu açıkça belirtmek istiyorum. Hatta, öyle ki kanunun genel gerekçesine baktığımda genel gerekçede bile hizmetlerin hızlı yürütülmesi ve kolaylaştırılması gibi bir genel gerekçe konulmuş; hâlbuki burada bir zorluk yok, nikâh memurları çok rahatlıkla, vatandaşın işlemlerini çok iyi bir şekilde, hızlı bir şekilde yapıyorlar. Maddenin gerekçesine baktım, okuyorum, hiçbir gerekçeye yer verilmeden madde geçirilmiştir. Demek ki bu maddenin konulmasının bir anlamı, bir faydası, bir gerekçesi ortada yok Sayın Bakan. O nedenle, bu maddeyi niye koydunuz, onu anlamakta zorluk çektiğimizi belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bunları dinî nikâha karşı olduğum için söylemiyorum ama bu tür düzenlemenin gerçekten toplumda yeni bir ayrıştırmaya ve insanlar arasında ikilik yaratmaya, farklı farklı yapıların, düşüncelerin, ortaya çıkmasına olanak sağlayacak bir düzenleme olduğunu belirtmek istiyorum.

Şimdi, evlilik işlemlerinin kolaylaştırılması diyorsunuz, evlilik işlemlerini gerçekten çok kolay bir şekilde vatandaşların yaptığını görüyoruz. Demek ki bu düzenlemeye ihtiyaç yok değerli arkadaşlarım.

Şimdi, öyle bir şey yapılıyor ki, kanunun içinde genel bir değerlendirme yapılıyor, genel bir düzenleme yapılıyor ama işin içine farklı maddeler konulmak suretiyle sistemi zedeleyen, laikliği ortadan kaldıran, eşitliği ortadan kaldıran, vatandaş arasında ayrımcılık yaratan bir düzenlemeyi ortaya koyuyorsunuz ve burada gerçekten Meclisin onayından bunu geçirmeye çalışıyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, ülkenin birliğe, beraberliğe, dayanışmaya ihtiyacı var; bu tür ayrıışmalara sebebiyet verecek bir düzenlemeye kesinlikle ihtiyacı yok. Bunlardan hızla kaçınılarak gerçek anlamda ülkenin önemli sorunlarının üzerinde durulması gerekir diye belirtmek istiyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11’inci madde üzerindeki son önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 11’inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5490 sayılı Kanun’un 45’inci maddesinin (1)’inci ve (3)’üncü fıkralarının aşağıdaki şekilde, (4)’üncü fıkrasında yer alan “Kimlik Paylaşımı Sistemine bağlı kurumlar veya tüzel kişiler” ibaresinin “birinci fıkrada belirtilenler” şeklinde, (6)’ncı fıkrasında yer alan “Kurumun” ibaresinin “Kurum ve tüzel kişiliğin” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Muş	Mehmet Doğan Kubat	Salih Çetinkaya
İstanbul	İstanbul	Kırşehir
Hasan Basri Kurt	Necip Kalkan	Mahmut Atilla Kaya
Samsun	İzmir	İzmir

“(1) Bakanlık, merkezi veri tabanında tutulan verileri bu kanunda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde kurumlarla; kimlik verilerini, kamu hizmeti sunan tüzel kişilikler, 03/06/2007 tarih ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan sigorta ve emeklilik şirketleri, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan bankalar, Risk Merkezi ve 5411 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinin son fıkrası uyarınca bilgi paylaşımı amacıyla kurulmuş şirketler, 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu kapsamındaki finansman şirketleri; yerleşim yeri ve diğer adres bilgilerini ise Bakanlıkça belirlenen adrese dayalı kamu hizmeti sunan kuruluşlar, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan sigorta ve emeklilik şirketleri, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan bankalar, Risk Merkezi ve 5411 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinin son fıkrası uyarınca bilgi paylaşımı amacıyla kurulmuş şirketler, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu kapsamındaki finansman şirketleri ile paylaşabilir.”

“(3) Birinci fıkrada belirtilenler kendi iş ve işlemlerine esas olmak üzere sadece ilgili kişilerin bilgilerini alabilirler ve aldıkları bilgileri tanımlanmış hizmetlerin yerine getirilmesi dışında başka hiçbir amaçla kullanamaz; ilgilisi veya 44 üncü maddede belirtilenler dışında kimseye veremez. Sistemin bütün aşamalarında görev yapan yetkililer de bu kurallara uymakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, kamu görevlilerinin görevlerinden ayrılmalardan sonra da devam eder. Bu fıkra hükümlerine aykırı davranışlar hakkında 24/3/2016 tarih ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

İÇİŞLERİ BAKANI SÜLEYMAN SOYLU (Trabzon) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Düzenlemeyle hizmet sunumunda doğrudan adres bilgilerini esas alarak işlem tesis eden elektrik, doğal gaz şirketleri gibi altyapı kuruluşları, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan bankalar, Risk Merkezi ve bu kanunun 73'üncü maddesinin son fıkrası uyarınca bilgi paylaşımı amacıyla kurulmuş şirketler, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu kapsamındaki finansman şirketlerinin paylaşımına imkân sağlanmaktadır.

Ayrıca 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na aykırı davrananlara, bu kanundaki hükümlere göre işlem yapılması amaçlanmıştır.

Kişinin kimliğine ilişkin verilerin ise yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşların yanı sıra kamu hizmeti sunan tüzel kişiliklerle de paylaşılması amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan, maddenin (3)'üncü, (4)'üncü ve (6)'ncı fıkralarında (1)'inci fıkraya atıf yapılarak fıkralar arasında uyum sağlanmaktadır.

BAŞKAN – Komisyonun takdire bıraktığı, Hükûmetin katıldığı, Mehmet Doğan Kubat ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birleşime ara vermeden önce yapacağımız bazı hususlar daha var.

Şimdi, 12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.31

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 00.32

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), Mehmet Necmettin AHRAZOĞLU (Hatay)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10’uncu Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.
497 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

2’nci sırada bulunan 461 sıra sayılı Kanun Tasarısı ve Dışışleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlıyoruz.

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Arasında Ev Sahibi Ülke Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/787) ve Dışışleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 461)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

3’üncü sırada bulunan 464 sıra sayılı Kanun Tasarısı ve Dışışleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlıyoruz.

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması ile Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/723) ve Dışışleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 464)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 19 Ekim 2017 Perşembe günü saat 14.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyor, hayırlı geceler diliyorum.

Kapanma Saati: 00.33

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrikulu'nun, bağlı kurum ve kuruluşlarda mobbinge maruz kalan kişilere ve bunlarla ilgili çalışmalara ilişkin sorusu ve Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci'nin cevabı (7/16429)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Gümrük ve Ticaret Bakanı Sayın Bülent Tüfenkci tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Dr.M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Dilek Ekici, kadınların ve erkeklerin eşit oranda mobbinge maruz kaldığını, kadınların daha çok kadınlardan, erkeklerin hem erkeklerden hem kadınlardan bu davranışları gördüğünü söyledi. TBMM'de Etik Haftası kapsamında "İşyerinde Psikolojik Taciz" başlıklı konferans veren Ekici, mobbingin Türkiye'de henüz çok yeni bir kavram olduğunu belirterek, "mobbing" kavramını "iş yeri kanseri" olarak niteledi. Herhangi bir kurumda mobbing ortaya çıktığı zaman bütün personelin mobbing davranışlara odaklandığını, bu stresli ortamda işlerini yapmaya çalıştıklarını ifade eden Ekici, "Eğer sabahları işe gitmek istemiyorsanız, son zamanlarda hiçbir şey hoşunuza gitmiyorsa, 'Bakalım bugün başıma neler gelecek' diye işe gidiyorsanız, geceleri gözünüze uyku gitmiyorsa belki siz de mobbing mağduru olabilirsiniz" dedi.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınıza bağlı kurum kuruluşlarda mobbinge maruz kalan kişiler var mıdır? Sayısı kaçtır?
2. Bakanlığınıza bağlı kurum kuruluşlarda mobbinge maruz kalan ve sonuçları işten ayrılmaya kadar uzanan kişilerle ilgili yapılan bir çalışma var mıdır?
3. Mobbinge maruz kalan kişilerin 2015-2017 yılları arasında illere göre dağılımı nedir? 2015-2017 yılları arasında mobbing mağduru olan kişilerin cinsiyete göre dağılımı nedir?
4. Mobbing kaynaklı stres yaşayan ve duygusal olarak çöküntü yaşayan kişilere destek amaçlı yapılan çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir?

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : 69602026/610- 2877 8589
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/16429)

18.10/2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 02.09.2017 tarihli ve 43452547-120.07-121830 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sayın Dr. M. Sezgin TANRIKULU tarafından verilen 7/16429 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Bülent TUFENKCI
Bakan

EK :
Soru önergesi cevabı

İstanbul Milletvekili Sayın Dr. M. Sezgin TANRIKULU' na ait 7/16429 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

1-4) Bakanlığımız ilişkili kuruluşu Rekabet Kurumu'nda kendilerine mobbing uygulandığı gerekçesiyle herhangi bir başvuru ve şikayet yapılmamıştır.

DÖNEM: 26

YASAMA YILI: 3

10'UNCU BİRLEŞİM
18 EKİM 2017 ÇARŞAMBA
SAAT: 14.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

1.- Genel Kurulun toplantı günlerinden Salı gününün denetim konularına (Anayasanın süreye bağladığı konular hariç), Çarşamba ve Perşembe günlerinin de “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler”in görüşülmesine ayrılması, Salı ve Çarşamba günlerinde birleşimin başında bir saat süre ile Sözlü Soruların görüşülmesi, “Sunuşlar” ve işaret oyu ile yapılacak seçimlerin her gün yapılması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 15.12.2015 tarihli 14’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİLERİ

1.- 307 Sıra Sayılı Kanun Teklifi’nin İçtüzüğün 91’inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 8’inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici 1’inci madde dâhil olmak üzere 9 ila 17’nci maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 25.04.2016 tarihli 80’inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- 466 ve 469 Sıra Sayılı Kanun Tasarılarının İçtüzüğün 91’inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi,

466 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı’nın birinci bölümünün 1 ila 16’nci maddelerden, ikinci bölümünün 17 ila 27’nci maddelerden (25’inci maddenin birinci fıkrası; ikinci fıkrası; üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları; altıncı fıkrası; yedinci fıkrası; Geçici 1’inci madde; Geçici 2’nci madde; Geçici 3’üncü madde; Geçici 4’üncü madde; Geçici 5’inci madde dâhil) oluşması,

469 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı’nın birinci bölümünün 1 ila 25’inci maddelerden, ikinci bölümünün 26 ila 49’uncu maddelerden (Geçici 1’inci madde; Geçici 2’nci madde; Geçici 3’üncü madde dâhil) oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 14.03.2017 tarihli 81’inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

3.- 26’ncı Dönem 3’üncü Yasama Yılı sonuna kadar Salı günleri bir saat Sözlü Soruların görüşülmesini müteakip diğer denetim konularının, Çarşamba günleri ise Sözlü Soruların görüşülmemesi ve bugünlerde gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler Kısımındaki işlerin görüşülmesi;

497 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı’nın İçtüzüğün 91’inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 20’inci maddelerden, ikinci bölümünün 21 ila 39’uncu maddelerden (25’inci maddeye bağlı Ek Madde 2; Ek Madde 3; Ek Madde 4 ve 26’nci Maddeye bağlı Geçici 7’nci Madde; Geçici 8’inci Madde; Geçici 9’uncu Madde; Geçici 10’uncu Madde dâhil) oluşması

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 10.10.2017 tarihli 5’inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

4.- Genel Kurulun;

18 Ekim 2017 Çarşamba günü Birleşiminde 477 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı’na kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

19 Ekim 2017 Perşembe günü Birleşiminde 362 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı’na kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

Haftalık çalışma günlerinin dışında 20 Ekim 2017 Cuma günü saat 14.00’te toplanarak bu Birleşimde Gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” Kısımındaki işlerin görüşülmesi ve bu Birleşimde 366 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

24, 25 ve 26 Ekim 2017 Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri saat 24.00’e kadar,

Çalışmalarını sürdürmesi,

24 ve 31 Ekim ile 7, 14, 21 ve 28 Kasım 2017 Salı günkü birleşimlerinde Sözlü Soruların görüşülmemesi,

Önerilmiştir.

(Genel Kurulun 17.10.2017 tarihli 9’uncu Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

* Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu

19.10.2017 Perşembe - Saat: 11.00

* Meclis Araştırması Komisyonu

(Çölyak Hastalığının Teşhis Aşamasının, Sebeplerinin, Sonuçlarının ve Bu Hastalığa Maruz Kalanlara Sağlanabilecek Yardımların Araştırılması)

19.10.2017 Perşembe - Saat: 11.00

* Meclis Araştırması Komisyonu

(Yurt Dışına Kaçırılan Kültür Varlıklarımızın Belirlenerek İadelerinin Sağlanması ve Mevcut Kültür Varlıklarımızın Korunması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi)

19.10.2017 Perşembe - Saat: 15.00

* Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

19.10.2017 Perşembe - Saat: 15.00

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

10'UNCU BİRLEŞİM

18 EKİM 2017 ÇARŞAMBA

SAAT: 14.00

---

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

---

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

---

3 – SEÇİM

---

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

---

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

---

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

---

7 – SÖZLÜ SORULAR

1.- **(S. Sayısı: 497)** Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/868) ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve 4 Milletvekilinin İstanbul İli Eyüp İlçesinin Adının Eyüpsultan Olarak Değiştirilmesi ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1826) ve İçişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.10.2017) (*) (**) (X)

2.- **(S. Sayısı: 461)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Arasında Ev Sahibi Ülke Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/787) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.02.2017) (X)

3.- **(S. Sayısı: 464)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması ile Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/723) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) (X)

4.- **(S. Sayısı: 477)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Deniz Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/729) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) (X)

5.- **(S. Sayısı: 478)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Katar Devleti Hükümeti Arasında Gemiadamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Tutma Standartları Uluslararası Sözleşmesi Uyarınca Belgelerin Karşılıklı Tanınmasına İlişkin Mutabakat Zaptı ile Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/762) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) (X)

6.- **(S. Sayısı: 362)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Meteoroloji ve Hidroloji Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/696) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

7.- **(S. Sayısı: 365)** Tütün Ürünlerinin Yasadışı Ticaretini Önlemeye Yönelik Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/575) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

8.- **(S. Sayısı: 366)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Su Ürünleri Alanında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/589) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

9.- **(S. Sayısı: 367)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/630) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

10.- **(S. Sayısı: 368)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık ve Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/631) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

(*) *Görüşmeleri yarım kalan işleri gösterir.*

(**) *İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.*

(X) *Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.*

11.- (S. Sayısı: 369) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/633) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

12.- (S. Sayısı: 370) Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Arasında Orman ve Ormancılık Araştırmaları Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/635) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

13.- (S. Sayısı: 371) Çiftçilik Amaçlarıyla Beslenen Hayvanların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/647) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

14.- (S. Sayısı: 373) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/703) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

15.- (S. Sayısı: 374) Havaaraçlarında İşlenen Suçlar ve Diğer Bazı Eylemlere İlişkin Tokyo Sözleşmesini Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/469) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

16.- (S. Sayısı: 375) Yasa Dışı, Kayıt Dışı ve Düzenlenmemiş Balıkçılığı Önleme, Caydırma ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik Liman Devleti Tedbirlerine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/471) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

17.- (S. Sayısı: 376) 2001, Gemilerdeki Zararlı Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/562) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

18.- (S. Sayısı: 379) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gabon Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İkili Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/685) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

19.- (S. Sayısı: 382) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşma ve Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

20.- (S. Sayısı: 384) Balınacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/593) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

21.- (S. Sayısı: 385) Geçici İthalat Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklere İlişkin Belgelerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/712) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) (X)

22.- (S. Sayısı: 389) Yüksek Öğretimde Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Asya-Pasifik Bölgesel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/399) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.06.2016) (X)

23.- (S. Sayısı: 459) Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.02.2017) (X)

24.- **(S. Sayısı: 460)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Arasında Afet ve Acil Durum Halinde Yardım Sevkiyatının ve Yardım Personeline Ait Eşyanın İthalat, İhracat ve Transitini Hızlandırmaya Yönelik Önlemlerin Alınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/764) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.02.2017) **(X)**

25.- **(S. Sayısı: 457)** AB-EFTA Ortak Transit Ortak Komitesinin 20 Mayıs 1987 Tarihli Ortak Transit Rejimine İlişkin Sözleşmeyi Değiştiren 28/04/2016 Tarihli ve 1/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/745) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) **(X)**

26.- **(S. Sayısı: 463)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Bilim ve Teknolojide İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/667) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) **(X)**

27.- **(S. Sayısı: 139)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/357) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

28.- **(S. Sayısı: 140)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/368) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

29.- **(S. Sayısı: 284)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/580) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

30.- **(S. Sayısı: 325)** Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/661) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

31.- **(S. Sayısı: 334)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/669) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

32.- **(S. Sayısı: 332)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/664) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

33.- **(S. Sayısı: 5)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/308) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 24.12.2015) **(X)**

34.- **(S. Sayısı: 10)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/316) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.12.2015) **(X)**

35.- **(S. Sayısı: 98)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kapsamlı İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/395) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

36.- **(S. Sayısı: 100)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/436) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

37.- **(S. Sayısı: 101)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fransız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İç Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına Dair Kanun Tasarısı (1/437) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

38.- **(S. Sayısı: 102)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına Jandarma Genel Komutanlığı ile Moğolistan Hükümeti Adına Moğolistan İç Kuvvetler Komutanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim Alanında İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/438) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

39.- **(S. Sayısı: 103)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/439) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

40.- **(S. Sayısı: 104)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/440) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

41.- **(S. Sayısı: 105)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Polis Eğitimi İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/441) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

42.- **(S. Sayısı: 108)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/445) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

43.- **(S. Sayısı: 110)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maldivler Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/447) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

44.- **(S. Sayısı: 112)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/449) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

45.- **(S. Sayısı: 111)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/448) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

46.- **(S. Sayısı: 113)** Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kazakistan Cumhuriyeti Milli Muhafız Birlikleri Genel Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/450) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

47.- **(S. Sayısı: 114)** Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/451) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

48.- **(S. Sayısı: 115)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/452) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

49.- **(S. Sayısı: 121)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/479) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

50.- **(S. Sayısı: 122)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlü Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/480) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

51.- **(S. Sayısı: 124)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/483) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

52.- **(S. Sayısı: 125)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti Arasında Suçluların Geri Verilmesi Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/484) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

53.- **(S. Sayısı: 147)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Hükümeti Arasında Türkiye-KKTC İkili Sualtı Taarruz (SAT)/Özel Harekât Timleri Müşterek Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/528) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

54.- **(S. Sayısı: 134)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/502) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

55.- **(S. Sayısı: 156)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/412) ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

56.- **(S. Sayısı: 144)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askeri Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/513) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

57.- **(S. Sayısı: 150)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/404) ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

58.- **(S. Sayısı: 24)** Türkiye Cumhuriyeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Dostluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/325) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.01.2016) **(X)**

59.- **(S. Sayısı: 361)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/691) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

60.- **(S. Sayısı: 142)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/509) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

61.- **(S. Sayısı: 50)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/369) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) **(X)**

62.- **(S. Sayısı: 167)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/428) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

63.- **(S. Sayısı: 363)** Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın 9/7 nci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

64.- **(S. Sayısı: 275)** Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ve Amerika Birleşik Devletleri Avrupa Özel Harekat Komutanlığı Arasında Birleşik Özel Harekat Kuvvetleri Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/487) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

65.- **(S. Sayısı: 262)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şehircilik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/413) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

66.- **(S. Sayısı: 207)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/367) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

67.- **(S. Sayısı: 324)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Eğitim ve Öğretim İş Birliği Anlaşmasına Dair 1 Numaralı Değişiklik Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/659) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

68.- **(S. Sayısı: 466)** Türkiye Uzak Ajansı Kurulması ve Uzaya Yönelik Faaliyetlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (1/823) ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 07.03.2017) **(**) (X)**

69.- **(S. Sayısı: 469)** Yüksek Teknolojiler Araştırma Merkezi ve Bilim, Teknoloji ve Sanayi İcra Kurulu Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/827) ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 13.03.2017) **(**) (X)**

70.- **(S. Sayısı: 408)** Kocaeli Milletvekili Haydar Akar'ın Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/839) ve İçtüzük'ün 37'nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (Dağıtma tarihi: 27.07.2016)

71.- **(S. Sayısı: 386)** Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/724) ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 15.06.2016) **(X)**

72.- **(S. Sayısı: 307)** Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı ve Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün ile 97 Milletvekilinin Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Anayasa Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 23.04.2016) (**)

73.- **(S. Sayısı: 465)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/763) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) (X)

74.- **(S. Sayısı: 452)** 682 Sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/808) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 17.02.2017)

75.- **(S. Sayısı: 420)** 670 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/755) ve İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 18.10.2016) (X)

76.- **(S. Sayısı: 423)** 672 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname (1/758) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 24.10.2016)

77.- **(S. Sayısı: 424)** 673 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/759) ve İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 24.10.2016)

78.- **(S. Sayısı: 436)** 675 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/782) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 24.11.2016)

79.- **(S. Sayısı: 437)** 676 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/783) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 24.11.2016) (X)

80.- **(S. Sayısı: 444)** 677 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/789) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 19.12.2016)

81.- **(S. Sayısı: 445)** 678 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/790) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 19.12.2016) (X)

82.- **(S. Sayısı: 448)** 679 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/806) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 06.02.2017)

83.- **(S. Sayısı: 449)** 680 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/805) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 06.02.2017) (X)

84.- **(S. Sayısı: 450)** 681 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Milli Savunma ile İlgili Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/804) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 06.02.2017) **(X)**

85.- **(S. Sayısı: 453)** 683 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/809) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 17.02.2017)

86.- **(S. Sayısı: 454)** 684 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/810) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 17.02.2017) **(X)**

87.- **(S. Sayısı: 455)** 685 Sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/811) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 17.02.2017) **(X)**

88.- **(S. Sayısı: 467)** 686 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/813) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 08.03.2017)

89.- **(S. Sayısı: 468)** 687 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/814) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 08.03.2017) **(X)**

90.- **(S. Sayısı: 470)** 688 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/830) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 08.05.2017)

91.- **(S. Sayısı: 289 ve 289'a 1'inci Ek)** Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/8, 5/5, 5/4, 5/3) (Dağıtma tarihleri: 24.05.2016 ve 18.05.2017)

92.- **(S. Sayısı: 479)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Savunma ile İlgili Gizlilik Dereceli Bilginin Korunması Konusunda Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/735) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) **(X)**

93.- **(S. Sayısı: 480)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/740) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) **(X)**

94.- **(S. Sayısı: 482)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/826) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) **(X)**

95.- **(S. Sayısı: 483)** 689 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/835) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 29.05.2017)

96.- (S. Sayısı: 484) 690 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/836) ile İçtüzük’ün 128’inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 29.05.2017) (X)

97.- (S. Sayısı: 481) Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moğolistan Hükûmeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/741) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.05.2017) (X)

98.- (S. Sayısı: 487) Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/816) ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2017)

99.- (S. Sayısı: 488) Yunus Emre Vakfı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/818) ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2017)

100.- (S. Sayısı: 496) 691 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/860) ile İçtüzük’ün 128’inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 04.10.2017)

101.- (S. Sayısı: 498) 692 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/863) ile İçtüzük’ün 128’inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 12.10.2017)

TBMM Basımevi/2017